AYAAN HIRSI ALI

Autoarea bestsellerului internațional *Necredincioasa*

PRADA

POLIROM

AYAAN HIRSI ALI este activistă pentru drepturile femeilor şi susţinătoare a libertăţii de exprimare, autoarea volumelor *Infidel*, *The Caged Virgin*, *Nomad*, *Heretic* şi *The Challenge of Dawa*, bestselleruri *New York Times*. Născută în Mogadishu, Somalia, a crescut în Africa şi Orientul Mijlociu înainte de a cere azil în Olanda, unde a fost aleasă mai târziu parlamentar. În prezent, locuieşte în Statele Unite împreună cu soţul său şi cu cei doi fii ai lor.

AYAAN HIRSI ALI

PRADA

Imigrația, islamul și erodarea drepturilor femeilor

Ayaan Hirsi Ali, *Prey: Immigration, Islam, and the Erosion of Women's Rights*

Copyright © Ayaan Hirsi Ali, 2021

© 2021 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © yuriyzhuravov/Depositphotos.com,
© dominika zara/Shutterstock.com (colaj)

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

HIRSI ALI, AYAAN
Prada: imigrația, islamul și erodarea drepturilor femeilor / Ayaan Hirsi Ali; trad. de Adina Avramescu. – Iași: Polirom, 2021
Conține bibliografie

ISBN 978-973-46-8530-1

I. Avramescu, Adina (trad.)

316

Printed in ROMANIA

AYAAN HIRSI ALI

PRADA

Imigrația, islamul și erodarea drepturilor femeilor

Traducere de Adina Avramescu

POLIROM
2021

Lui Niall

Această carte conține materiale cu impact emoțional.
Lectura ei ar trebui să te facă să reacționezi.

Cuprins

Introducere . 11

Partea I

STRĂZILE NESIGURE

Capitolul 1. Ne întoarcem în timp . 23

Capitolul 2. Al cincilea val . 31

Capitolul 3. Violența sexuală în statistici. 43

Capitolul 4. *Taharrush gamea* (jocul violului) sosește în Europa 72

Capitolul 5. Cum sunt erodate drepturile femeilor 83

Capitolul 6. Nu cumva legile sunt un obstacol? 100

Partea a II-a

ESTABLISHMENTUL EUROPEAN ABROGĂ RESPONSABILITATEA PENTRU SIGURANȚA FEMEILOR

Capitolul 7. Acțiunile au consecințe. 113

Capitolul 8. Geamurile sparte ale justiției liberale. 129

Capitolul 9. Setul de strategii ale negării . 143

Capitolul 10. Impasul feministelor. 153

Partea a III-a

CIOCNIREA CIVILIZAŢIILOR:
O REEXAMINARE

Capitolul 11. Doctrina modestiei . 161
Capitolul 12. Ciocnirea culturilor. 181
Capitolul 13. De ce integrarea nu are loc. 196
Capitolul 14. Industria integrării şi eşecul ei . . 222
Capitolul 15. Bandele care adémenesc fete 232

Partea a IV-a

SOLUŢII, FALSE ŞI REALE

Capitolul 16. „Pentru aceia dintre dumneavoastră care sunt căsătoriţi cu un copil" 241
Capitolul 17. Problema populistă. 264
Capitolul 18. O nouă abordare faţă de integrare 272

Concluzie: drumul spre Gilead. 285

Mulţumiri. 291
Note. 293
Index 345

Introducere

Această carte este despre migrația în masă, violența sexuală și drepturile femeilor în Europa. Este despre un eșec colosal al establishmentului politic european. Și despre soluțiile la aceste probleme, false și reale.

În ultimii ani s-a intensificat dezbaterea despre imigrație, integrare și islam în Europa. Acest lucru se întâmplă ca reacție la atacurile teroriste, de mică sau mare amploare, la propovăduirea islamului radical în unele moschei și centre islamice, la reapariția partidelor de extremă dreapta și populiste, și la sosirea recentă a unui număr mare de imigranți din Orientul Mijlociu, din Africa și în special din Asia de Sud (dar nu numai) în 2015 și 2016. Chiar dacă fluxul de migranți a mai scăzut în ultimii câțiva ani, există în continuare foarte mulți care încearcă să traverseze Mediterana sau să ajungă în Europa pe alte rute. Una dintre consecințe este o schimbare la nivelul poziției femeilor în Europa. Această schimbare constituie tema cărții de față.

Creșterea numărului de bărbați din țări majoritar musulmane scoate la iveală o problemă: atitudinea lor față de femei. Deși nu toți bărbații musulmani simt și manifestă dispreț față de femei, există și unii care nutresc asemenea sentimente. În țări precum Franța, Germania, Marea Britanie, Suedia și în altele care au un număr considerabil de imigranți musulmani, unii dintre acești bărbați și uneori și copiii lor resping libertățile femeilor. De câteva decenii se discută despre modul în care unii bărbați își tratează propriile rude: soțiile, surorile, verișoarele, nepoatele și altele. Formele de violență justificată în numele onoarei – inclusiv crime, bătăi și încarcerări – sunt deja ceva cunoscut sau ar trebui să fie. În Europa, ca și în restul Occidentului,

e nevoie de mult activism și de mediatizarea intensă a unor cazuri pentru a aduce aceste probleme în atenția publică și pentru a scoate la iveală numeroasele situații în care unele tribunale sharia susțin căsătoriile cu minori, căsătoriile forțate, poligamia, bătaia aplicată soției și termenii inechitabili ai divorțului. Unele supraviețuitoare sunt acuzate că mint; cei care le-au susținut pe victime sunt acuzați de diverse forme de bigotism. E dificilă până și recunoașterea faptului că unor musulmane li s-au negat drepturile în numele culturii și religiei adesea chiar de propriile familii. De multe ori, victimele sunt pur și simplu ignorate.

Totuși, unii bărbați care disprețuiesc femeile nu își manifestă această atitudine numai față de femeile cu care împărtășesc o cultură. Unii musulmani disprețuiesc toate femeile – inclusiv europencele, cărora li s-a părut de la sine înțeles că au atins un nivel de emancipare ce le distinge de musulmane. Iar această problemă nu se referă numai la nou-veniții care cer azil în Europa; printre bărbații despre care se discută în această carte se numără și unii care s-au născut și au crescut în Europa, fii și chiar nepoți de imigranți.

Apare astfel o întrebare fundamentală: de ce cartea de față se axează doar pe bărbați musulmani, și nu pe toți bărbații, când de fapt violența sexuală și disprețul față de femei sunt fenomene universale? În definitiv, când Armata Roșie a invadat Germania în 1944-1945, soldații sovietici au comis mult mai multe fărădelegi decât cele descrise în această carte, violând nenumărate nemțoaice într-o campanie semiorganizată de răzbunare. În războiul din Bosnia din anii 1990, musulmanele au fost cele care au avut de suferit din cauza violatorilor paramilitari sârbi. Unii dintre bărbații sosiți recent în Europa, America de Nord și Australia din Cuba, Argentina, Serbia și Sudanul de Sud – ca să numesc doar patru țări cu populații musulmane de mici dimensiuni – se fac vinovați de comportament sexual neadecvat de toate tipurile. Principalele rețele de trafic de persoane în scopuri sexuale din lume sunt conduse de grupări infracționale non-musulmane din diferite părți ale Asiei, Rusiei și Americii Centrale și de Sud. Mai mult, consumatorii celor mai sordide produse ale „industriei" sexului – mai ales de pornografie infantilă – sunt în principal,

se pare, din Occident. Dacă în Europa ar sosi câteva milioane de bărbați, majoritatea tineri, din orice parte a lumii, cu siguranță că s-ar înregistra o creștere a infracțiunilor sexuale împotriva femeilor.

În această carte mă concentrez însă asupra atitudinilor și comportamentului bărbaților musulmani din trei motive:

1. Scara migrației din țări majoritar musulmane spre Europa, precum și probabila sa continuare și creșterea aferentă a populației musulmane din Europa.
2. Importanța sa politică. Mai simplu spus, dovezile că unii imigranți musulmani au un comportament sexual neadecvat constituie un instrument puternic la îndemâna populiștilor și a altor grupuri și partide de dreapta pentru demonizarea tuturor imigranților musulmani. Dacă scoatem această chestiune din zona tabuurilor, discuția nu va mai fi monopolizată de aceste elemente.
3. De asemenea, discuțiile deschise îi contestă pe islamiști, ce recunosc problema, dar propun o soluție ce reprezintă un pas înapoi pentru toate femeile.

Sunt conștientă de dificultățile demersului meu. Nu e la modă să discuți despre violența bărbaților musulmani împotriva europencelor într-o epocă a politicii identității, când se presupune că funcționăm într-o matrice parțial istorică a calității de victimă. E și mai greu când tema se numără printre preferatele agenților ruși de dezinformare și ale trolilor mișcărilor extremiste de dreapta *alt-right*. Guvernul președintelui rus Vladimir Putin este angajat într-o campanie menită să destabilizeze democrația liberală din Europa și din Statele Unite. În mod direct sau indirect, pe site-uri occidentale rău intenționate sau destinate unui public credul, rușii răspândesc știri false – de exemplu, afirmația că făptașii în cazul unui viol în grup din Spania erau arabi, când de fapt aceștia erau cubanezi, argentinieni și spanioli. Chiar și fără ruși, grupările de extremă dreaptă sunt foarte eficiente în a exagera sau în a fabrica în întregime povești antiimigranți. E aproape sigur că oricine caută să scrie într-o manieră serioasă despre aspectele negative ale imigrației va fi acuzat că legitimează mișcările extremiste de dreapta *alt-right* și pe complicii

lor. Sunt convinsă totuși că o carte precum cea de față poate să ofere argumente împotriva acestor oameni mult mai eficiente decât o strategie a negării, ce pare să fie alternativa preferată de mulți liberali și progresiști. Numai dacă clarificăm ce anume nu merge bine în Europa în ultimii ani vom reuși să aducem argumente credibile în favoarea integrării eficiente a imigranților. Pentru că acesta – și nu excluderea și repatrierea preferate de populiștii de dreapta – este singurul pas înainte fezabil.

V-ați putea întreba de ce, dacă problema e atât de serioasă pe cât susțin eu, durează atât de mult să fie adusă în atenția opiniei publice. O parte din răspuns este că în Occident se discută cu greu despre toate temele legate de imigrație și de islam, în cazul în care sunt cât de puțin luate în discuție. O altă parte a răspunsului este că acest subiect ține de asemenea de clasă, dar și de religie sau rasă. Majoritatea infracțiunilor și comportamentelor neadecvate împotriva femeilor sunt comise în cartierele cu locuitori cu venituri mici. Femeile care și-au putut permite să se mute în cartiere mai sigure au făcut acest lucru, împreună cu familiile lor. Cele blocate în zonele sărace sunt cele cu o situație materială precară. Și cumva, în epoca #MeToo, soarta lor grea trezește mult mai puțină simpatie decât cea a actrițelor de la Hollywood hărțuite sexual de niște producători rapace.

De-a lungul vieții mele am cunoscut, în forme medii, discriminarea, hărțuirea și violența sexuale care sunt obișnuite în țări majoritar musulmane cum ar fi Somalia și Arabia Saudită, dar și în unele comunități musulmane din Occident. De asemenea, am fost nevoită nu o dată să resping atenția nedorită din partea unor bărbați occidentali care îmi făceau avansuri sexuale excesiv de insistente. Sunt în măsură să vă spun care problemă e mai gravă. Asta și vreau să fac în mare parte din cartea de față.

Un alt motiv pentru care această carte are nevoie de o introducere este că publicarea ei a fost amânată din 2 iunie 2020 până pe 9 februarie 2021, din cauza pandemiei globale de COVID-19. Această amânare are șase consecințe.

Mai întâi, amânarea publicării înseamnă că o parte dintre cifrele folosite în carte sunt acum mai vechi decât ar fi de obicei într-o lucrare nouă. A fost complicat să actualizez datele, când cartea era deja gata de tipar. În plus, am observat că, și în timp ce

scriam, statisticile erau actualizate constant și ajustate retroactiv; cu siguranță că acest proces va continua și după ce cartea va fi trimisă la tipar.

În al doilea rând, din cauza restricțiilor legate de COVID-19 impuse de diferite guverne europene sau adoptate voluntar de cetățeni, frecvența și dinamica întâlnirilor dintre oameni se modifică. În condiții de carantină și de distanțare socială, e logic să ne așteptăm la mai puține atacuri de toate tipurile asupra femeilor. Spun însă „mai puține", și nu zero. În mai 2020, o femeie de 48 de ani din Napoli a fost violată în timp ce aștepta autobuzul. Orașul fiind în carantină și puțini oameni pe străzi, un senegalez ar fi abuzat-o sexual timp de 45 de minute. Conform victimei, atacatorul i-a spus „lucruri absurde, ca într-o litanie: te omor, trebuie să te purific, eu sting focul din tine. Trebuie să te lepezi de tot, să te îmbraci și să-ți piepteni părul cum îți spun eu" În luna următoare, în noaptea de 28 iunie 2020, pe o stradă din Bordeaux, trei femei au fost acostate de un libian care le-a atacat cu un cuțit. Bărbatul, aflat aparent ilegal în Franța, a înjunghiat-o de nouă ori pe una dintre femei, iar pe celelalte două le-a agresat și a încercat să le violeze. A fost arestat și așteaptă acum să fie judecat. E aproape sigur că statisticile din 2020 vor arăta o scădere semnificativă a numărului de agresiuni sexuale comise de străini, dar asta nu înseamnă că problema identificată în *Prada* a dispărut.

Nivelul infracționalității în general s-a redus în multe țări ca urmare a măsurilor impuse de pandemie. Violența domestică însă a luat amploare – o consecință previzibilă a faptului că familiile au fost obligate să stea în casă perioade îndelungate. Potrivit lui Hans Kluge, directorul regional al Organizației Mondiale a Sănătății, statele membre ale Uniunii Europene „raportează pentru aprilie anul curent o creștere cu până la 60% față de aprilie anul trecut a apelurilor de urgență efectuate de femei supuse unor violențe de partenerii lor intimi. Întrebările adresate online pe site-urile de sprijin pentru prevenirea violenței care au hotline-uri au fost de cinci ori mai numeroase". Există relatări despre o „pandemie din umbră" a violenței domestice sporite din Belgia, Cipru, Franța, Germania, Irlanda, Italia, Spania și Marea Britanie, precum și din Afganistan, Argentina, Australia, Brazilia, Canada,

China, Federația Rusă, Singapore și Statele Unite. Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) avertizează că ar putea exista „alte 31 de milioane de cazuri de violență pe criterii de gen, dacă ar continua carantina încă șase luni". În ansamblu, UNFPA presupune o creștere medie cu 20% a violenței domestice într-o perioadă de carantină de trei luni în toate cele 193 de state membre ale ONU. Pe lângă violență, se înregistrează creșteri semnificative ale numărului de căsătorii cu minori, precum și de decese în timpul nașterii.

O a treia idee importantă de evidențiat – *Prada* este despre o amenințare împotriva fetelor și a femeilor tinere în primul rând, în vreme ce COVID-19 ucide în principal bărbați în vârstă. Cu toate acestea, cele două crize au multe în comun. În prima jumătate a anului 2020, autoritățile din multe țări europene au luat diverse măsuri neinspirate pentru a face față pandemiei cam tot așa cum au abordat greșit criza migrației despre care discut în *Prada*. În cazul coronavirusului, multe guverne mai întâi au respins realitatea situației, pierzând timp prețios pe care l-ar fi putut folosi pentru a limita contagiunea. Aproape în aceeași manieră, guvernele au ignorat (și continuă să ignore) faptul că migranții care sosesc în Europa nu erau asimilați și că siguranța femeilor scădea pe zi ce trece. În ceea ce privește coronavirusul, mulți factori de decizie politică au evitat să-și asume vreo responsabilitate, îndemnându-ne în schimb „să-i ascultăm pe experți"; exact la fel au procedat și în fața valului de infracțiuni săvârșite împotriva femeilor după 2015.

În contextul creat de COVID-19, unele guverne acordă prioritate stabilității economice în timp ce pun în pericol viața cetățenilor lor, în special a vârstnicilor aflați în centre de îngrijire. De ce am fost surprinși de acest tip de incompetență? În *Prada*, vedem guverne care fac o prioritate din evitarea xenofobiei față de imigranți, în vreme ce neglijează drepturile și libertățile femeilor, în special din zonele cu risc mare, precum cartierele mai sărace din orașele mari. În Germania, deportarea unui violator condamnat ar fi putut fi împiedicată dacă un pilot ar fi refuzat să-l primească la bordul avionului pe care era angajat să-l piloteze. În Marea Britanie, un ofițer de poliție cu experiență

a recunoscut că „oamenii săi au ignorat decenii la rând abuzul sexual asupra unor fete de către bande pakistaneze organizate în scopul ademenirii lor, de teamă să nu se intensifice «tensiunile rasiale»". Guvernul a comandat un studiu despre caracteristicile bandelor de ademenire, dar apoi a refuzat să facă publice rezultatele.

Cifrele recente sugerează că ne apropiem rapid de o decriminalizare de facto a violului în Marea Britanie. Numărul indivizilor judecați și condamnați pentru viol a ajuns în 2019-2020 la cel mai scăzut nivel de când asemenea cazuri sunt incluse în statistici. În total, poliția a înregistrat 55.130 de violuri în Anglia și Țara Galilor, dar au fost numai 2.102 procese și doar 1.439 de condamnări – doar 1,4%. Nu mă aștept ca aceste cifre șocante să stârnească cine știe ce reacție politică. Atunci când a devenit clar că unele femei din multe comunități de imigranți sunt supuse unor abuzuri precum căsătoria înainte de vârsta majoratului, violența justificată în numele onoarei și mutilarea genitală, majoritatea guvernelor europene s-au comportat cam tot așa cum au primit, la începutul anului 2020, statisticile privind decesele din centrele de îngrijire pentru bătrâni în timpul pandemiei.

În al patrulea rând, *Prada* este despre o problemă culturală pe care imigranții o aduc din țările majoritar musulmane în Europa. Chiar dacă principalele victime sunt femei, a scrie despre acest subiect e în continuare dificil în contextul de astăzi al unei „culturi a anulării" tot mai intolerante. Consider că eliminarea în baza unor estimări subiective a anumitor direcții de cercetare este antiteza metodei științifice. Nu prea are logică să insiști că nu putem considera exagerat numărul imigranților din statisticile despre infracțiunile sexuale și nici că nepublicarea unor asemenea statistici e preferabilă riscului de a exacerba sentimentele antiimigranți. Obscurantismul de acest fel nu duce niciodată la ceva bun.

În al cincilea rând, pandemia reduce semnificativ oportunitățile de comitere a unor infracțiuni sexuale în sfera publică și, bineînțeles, încetinește migrația, legală și ilegală. Dar asta nu înseamnă că volumul de față este deja depășit chiar înainte de a fi publicat. Pandemia va trece, pe măsură ce rata infectării

crește și un vaccin e pe cale să apară, aducând societățile mai aproape de un fel de imunitate de turmă. În plus, migrația spre Europa a fost doar temporar întreruptă în martie-aprilie 2020 și se va reactiva cu certitudine din cauza consecințelor economice negative ale COVID-19 în Africa, Orientul Apropiat și Asia de Sud. Conform datelor Frontex, deși „în primele șapte luni ale acestui an numărul celor care au trecut ilegal frontierele externe europene a scăzut cu 15% față de acum un an, ajungând la 47.250 [...], atingând niveluri minime record în aprilie din cauza restricțiilor legate de COVID-19", migrația pe unele rute a crescut de fapt în prima jumătate a anului 2020, în pofida pandemiei. Peste 6.900 de persoane au venit pe ruta din vestul Balcanilor în primele cinci luni din 2020, o creștere cu 50% față de aceeași perioadă din 2019. Între ianuarie și mai, numărul celor care au sosit din Libia și Tunisia pe Marea Mediterană în Italia și Malta a fost de trei ori mai mare față de aceeași perioadă din 2019. Majoritatea provin din Bangladesh, Sudan și Coasta de Fildeș. De la vârful valului de infectări cu COVID-19 din aprilie s-a reluat și traficul pe alte rute. Mai mult, agenția UE pentru acordarea de azil avertizează că pandemia ar putea duce în cele din urmă la sosirea și mai multor migranți la un moment dat, „în special dacă va cauza penurii de alimente și intensificarea tulburărilor din Orientul Mijlociu și din nordul Africii"

Ba chiar e posibil ca următorul val migrator să fie și mai amplu decât cel din 2015-2016, chiar dacă astăzi există șanse mici ca politicienii Europei să fie la fel de primitori ca în urmă cu cinci ani. În contextul păienjenișului complex de tratate, legi, agenții și restricții naționale care guvernează acum imigrația în Europa, traficanții de persoane și solicitanții de azil respinși deja au în continuare suficiente oportunități de a intra în UE. Înaltul Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite (UNHCR) estimează că circa 70% dintre cei care trec prin Libia spre Europa probabil nu îndeplinesc toate condițiile pentru a li se acorda azil la sosire. Cu toate acestea, după cum voi arăta în capitolele următoare, Europa e departe de a avea „mecanismul corect și echitabil de returnare" despre care UNHCR sugerează că e necesar pentru a evita „ca întregul sistem de acordare a azilului să fie pus sub semnul întrebării".

În cele din urmă, merită să afirmăm că, și dacă migrația s-ar opri complet mâine, tot ne-am confrunta cu problemele descrise în *Prada*. Nimic din cele întâmplate de când am terminat de scris această carte anul trecut nu mi-a schimbat opinia că prioritatea absolută a factorilor de decizie politică – nu numai în Europa, ci în tot Occidentul – trebuie să fie asimilarea imigranților care locuiesc deja în țările respective. Dacă nu transformăm acest deziderat într-o poveste de succes, femeile vor avea cel mai mult de pierdut, iar populiștii de dreapta și islamiștii vor fi beneficiarii – și în final perdantă va fi democrația liberală.

21 august 2020

Partea I

Străzile nesigure

Capitolul 1

Ne întoarcem în timp

În Occident suntem obișnuiți să vedem femei peste tot în jur. Le avem colege la birou, stau lângă noi în autobuz, sunt cliente în restaurante, fac jogging pe străzi și muncesc în magazine. Vedem de asemenea mai multe femei ca niciodată în funcții de conducere – prim-ministru, politician, cancelar, director și șef. Femeile născute în Occident începând cu anii 1990 iau toate acestea ca pe ceva firesc. Pentru ele, mersul pe jos la școală sau statul la o masă într-o cafenea nu reprezintă un triumf al liberalismului. Dar în unele zone ale orașelor și metropolelor occidentale se poate observa un lucru ciudat: pur și simplu nu sunt femei în jur – sau sunt foarte puține.

Când mergi prin anumite cartiere din Bruxelles, Londra, Paris sau Stockholm, constați dintr-odată că vezi numai bărbați. Vânzătorii, chelnerii și patronii de cafenele sunt toți bărbați. În parcurile din apropiere sunt doar bărbați și băieți care joacă fotbal. În spațiile comune din blocurile de locuințe vezi numai bărbați care stau de vorbă, râd și fumează. Pe continentul spre care călătoresc milioane de turiști anual ca să vadă corpul femeii ca obiect de artă sau îmbrăcat după ultima modă, acest lucru pare puțin ciudat. Ce s-a întâmplat cu femeile? De ce nu le mai vedem la terasele cafenelelor sau conversând pe stradă?

Răspunsul este că unele femei au plecat singure din aceste cartiere, altele au fost alungate, iar altele sunt acasă, ascunse vederii. Întrucât tot mai multe femei se retrag din locurile publice din asemenea cartiere, puținele care rămân sunt vulnerabile, atrăgând atenția bărbaților care locuiesc în zonă. Nu există o segregare formală, dar disconfortul și vulnerabilitatea resimțite de orice femeie care merge neînsoțită sunt suficiente pentru a o face să se înfioare și să-și spună „Nu mai trec pe aici altă dată".

Femeile din asemenea zone se văd nevoite să părăsească locurile publice, pentru că sunt hărțuite. Unii bărbați strigă după ele „Hei, păpușo, dă-mi numărul tău de telefon" sau „Ce fund mișto" sau „Ce cauți pe-aici?". Indiferent de vârsta sau de înfățișarea lor, dacă sunt femei și mai ales dacă sunt singure, au parte de același tratament. Un hărțuitor insistent ar putea să urmărească o femeie pe stradă, să o atingă și să se pună în calea ei. Dacă femeia pare vulnerabilă, unii bărbați merg și mai departe: o aleg ca țintă, o încercuiesc și o intimidează, pipăind-o, trăgând-o de haine și uneori făcând lucruri mai grave.

Asemenea incidente devin tot mai obișnuite. Femei și fete din întreaga Europă spun că au fost hărțuite în timp ce mergeau la cumpărături, la școală și la facultate, la piscine, în toaletele cluburilor de noapte, în parcuri, la festivaluri, în parcări. Ele spun că unele străzi și locuri publice locale nu mai sunt sigure. Iar agresorilor lor nu le este deloc rușine să le hărțuiască în public.

Se știe că e dificil să găsești informații solide despre acest fenomen. Timp de doi ani, asistenții mei și cu mine am cercetat cu atenție sursele disponibile – statistici despre infracțiuni, material probatoriu, rapoarte ale poliției, rapoarte guvernamentale, surse academice – și niciuna dintre ele nu oferă un tablou complet. Știm că doar un număr mic de femei reclamă la poliție faptul că au fost agresate sexual, iar și mai puține reclamă hărțuirea sexuală, pe care majoritatea dintre ele o minimizează, considerând-o parte a vieții lor cotidiene. E frustrant că multe dintre experiențele relevante ale unor femei obișnuite ajung rareori în spațiul public, dincolo de unele postări izolate de pe rețelele de socializare.

Totuși, discutând cu diverse europence, am ajuns să înțeleg că problema este mult mai complexă decât se vede la știri. Mărturiile lor m-au convins că asistăm la o erodare silențioasă, dar semnificativă a drepturilor femeilor în unele cartiere din Europa. Dacă această tendință continuă, va afecta tot mai multe locuri de pe continent și tot mai multe străzi vor deveni nesigure pentru femei. Deocamdată, aceste cartiere au două lucruri în comun: venituri mici și un număr mare de imigranți din țări majoritar musulmane.

O schimbare pentru femei în Europa

Eu sunt somaleză, am ajuns în Olanda în 1992 și am fost șocată să văd tinere singure în mijloacele de transport, în baruri și restaurante. Am crescut știind că, dacă ieșeam din casă fără să-mi acopăr capul și corpul sau fără să fiu însoțită de o rudă de sex masculin, deveneam o țintă a hărțuirii și agresiunii. Dar în Olanda femeile umblau liber pe străzi noaptea, neînsoțite de bărbați, cu părul neacoperit și îmbrăcate după placul lor.

Desigur, existau și excepții. Existau agresiuni, violuri și uneori omoruri ale unor femei chiar și în Olanda. Dar aceste cazuri erau atât de rare, încât constituiau subiect al știrilor naționale săptămâni la rând. Pe măsură ce m-am obișnuit cu ce înseamnă viața într-un oraș occidental, am înțeles că acolo poziția femeilor era radical diferită de cea din lumea din care vin eu. Astăzi, după două decenii, nu mai pot spune acest lucru cu aceeași siguranță. Un număr tot mai mare de europence se îndoiesc că sunt oriunde în siguranță. Cazurile de viol, agresiune, pipăire și hărțuire sexuală în locuri publice par să fi devenit mai numeroase.

Nu e un secret – deși este considerat nepoliticos sau incorect politic să spui – că majoritatea făptașilor sunt în mod disproporționat tineri imigranți din Orientul Mijlociu, din Asia de Sud și din diferite părți ale Africii. Acționând adesea în grupuri, ei reprezintă o amenințare tot mai mare la adresa siguranței femeilor care se aventurează în unele cartiere din orașele europene mari, iar numărul acestor cartiere e în creștere.

E un truism să spui că în cazul femeilor amenințarea să sufere din cauza violenței sexuale a existat dintotdeauna. Dar în Europa, cel puțin în ultimele patru decenii, această amenințare a fost excepția, și nu regula. În anii 1990 presupuneam că țările în curs de dezvoltare vor deveni treptat mai asemănătoare Europei. La vremea respectivă, puțini oameni ar fi prezis că unele părți ale Europei vor începe să adopte atitudinile și credințele unor culturi care desconsideră explicit drepturile femeilor. Dar cred că asta se întâmplă acum. Asistăm la o contestare a drepturilor pe care europencele le considerau cândva indiscutabile.

Iar faptul că această contestare vine după o creștere semnificativă a imigrației nu este, în opinia mea, o coincidență.

Începând din 2009, aproximativ trei milioane de persoane au sosit ilegal în Europa, iar majoritatea au făcut cerere de azil[1]. Circa jumătate dintre acestea au sosit în 2015. Două treimi dintre nou-veniți sunt bărbați. Din totalul celor care au făcut cerere de azil, 80% aveau sub 35 de ani. Cei veniți în ultimii ani aveau (sau pretindeau că au) sub 18 ani.

Majoritatea acestor tineri vin din țări în care femeile nu sunt considerate egalele sau aproape egalele bărbaților, cum e cazul în Europa. De exemplu, în câteva dintre țările lor de origine băieții și fetele din aceeași gospodărie sunt separați de la vârsta de 7 ani. Nu sunt încurajați să stea împreună, dimpotrivă, iar educația sexuală este tabu. Aceste culturi nu acordă drepturi egale femeilor și le împiedică să muncească, să rămână necăsătorite sau să-și urmeze propriile aspirații.

Desigur, acesta nu este un fenomen cu totul nou. Migranți din lumea musulmană se stabilesc în Europa Occidentală începând din anii 1960. Totuși, primele perioade ale acestor stabiliri au fost rareori asociate în opinia publică cu violența împotriva femeilor, pentru că puțini europeni au observat modul în care femeile și fetele sunt tratate în cadrul familiilor de imigranți. Oameni ca mine au încercat să facă lumină în privința violenței justificate în numele onoarei, a mutilării genitale a femeilor și a căsătoriei forțate la care sunt supuse multe femei și fete. Dar s-a presupus că aceste comportamente culturale vor dispărea într-o generație sau două, pe măsură ce libertățile de care se bucură femeile occidentale se vor răspândi în comunitățile de migranți. Pentru prea multe femei din comunitățile respective acest lucru pur și simplu nu s-a întâmplat.

Această carte s-a născut din curiozitatea mea de a investiga de ce femeile se retrag din spațiul public în unele cartiere. Am intuit că femeile își cedează accesul în locuri publice printr-un compromis pentru mai multă siguranță personală. Așa arată viața pentru multe femei din țările majoritar musulmane. Și tot așa continuă să trăiască multe femei din comunitățile de imigranți din Occident în ultimele cinci decenii: sunt obligate să stea în casă o bună parte din viață, iar mișcările lor în afara

locuinței sunt supravegheate de o rețea alcătuită din rude și membri ai comunității. Părea logic să te întrebi în ce măsură bărbații, în număr tot mai mare, din societățile în care există această dinamică între femei și bărbați ar putea să-și impună normele asupra altor femei din proximitatea lor.

În anii de dinaintea crizei migrației din Europa din 2015, observasem în presă relatări ocazionale despre agresiuni sexuale. Fiecare caz fusese prezentat ca un incident singular, izolat. La prima vedere, nu păreau să facă parte din ceva mai mare. În general, era vorba despre o femeie atacată de un necunoscut în timp ce se întorcea acasă după o seară petrecută în oraș. Mai târziu a ieșit la iveală că în unele cazuri agresorul era un imigrant sau se născuse în Europa și trăia într-o comunitate de imigranți slab integrați. Dar cazurile nu păreau să fie suficient de numeroase pentru a alcătui un tipar.

Dar de la sfârșitul anului 2015 situația s-a schimbat. Relatările despre asemenea agresiuni sexuale, precum și despre violuri și cazuri de hărțuire sexuală au început să se înmulțească rapid. Pe măsură ce analizam acest fenomen, mi-am dat seama că escaladarea numărului de infracțiuni sexuale se înregistra în țările europene occidentale care își deschiseseră granițele unui număr fără precedent de migranți și azilanți din societăți predominant musulmane și extrem de patriarhale. Numai în 2015 în Europa Occidentală au sosit aproape două milioane de persoane, majoritatea bărbați, din Siria, Afganistan, Irak, Pakistan, Nigeria și din alte țări cu populații musulmane numeroase. Totuși, din cauza diferențelor de limbă dintre diversele societăți europene și a provincialismului presei din fiecare dintre acestea, populațiile unor țări apropiate geografic, precum Suedia, Germania, Franța și Austria, nu și-au dat seama că cele relatate de femeile din țara lor se întâmplau și în alte părți.

E important să precizez fără echivoc că afirmațiile mele nu au nicio componentă rasistă. Un anumit procent dintre bărbații de toate etniile sunt violatori și hărțuitori care le vizează pe femei. Conform Organizației Mondiale a Sănătății, 35% dintre femeile din întreaga lume „au fost victime fie ale violenței sexuale și/sau fizice comise de partenerul intim, fie ale violenței sexuale comise de un non-partener"[2]. Însă ratele acestor tipuri de infracțiuni

sunt considerabil mai mici în Europa decât în alte părți ale lumii. În unele societăți, bărbații sunt educați în spiritul respectării autonomiei fizice a femeilor, iar în altele comportamentul prădător nu este interzis cu aceeași severitate.

Înainte să vă exprimați dezacordul...

Vreau să precizez de la bun început: a fi musulman sau a fi imigrant din lumea musulmană nu te face automat o amenințare la adresa femeilor. Violul, agresiunea sexuală și hărțuirea sexuală par să fie universale. În numeroase perioade de tulburări sociale, mișcările de populație pe scară largă au fost asociate cu creșterea violenței sexuale împotriva femeilor. S-ar putea scrie ușor o carte întreagă despre asemenea episoade îngrozitoare și am vedea imediat că ele apar într-o varietate amplă de contexte geografice și culturale. Într-adevăr, după cum am spus deja, nimic din cele întâmplate după 2015 nu se poate compara nici pe departe cu campania înfiorătoare de violare dusă de Armata Roșie împotriva femeilor germane la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Scopul acestei cărți nu este să-i demonizeze pe bărbații migranți din lumea musulmană, ci să ducă la o mai bună înțelegere a naturii și a semnificației violenței sexuale care se înregistrează în atât de multe părți ale Europei în ultimul timp. În perioada în care mă documentam pentru această carte, mișcarea #MeToo a mai făcut lumină asupra abuzului și exploatării sexuale din eșaloanele superioare ale Americii de Nord. M-am întrebat atunci de ce nu se discută la fel de direct și despre infracțiunile adeseori mai grave împotriva femeilor din cartierele cu locuitori cu venituri mici ale Europei.

Pe parcursul carierei mele m-am intersectat de nenumărate ori cu autorități și comentatori – inclusiv cu feministele autoproclamate – care sunt dispuși să-și întoarcă privirea când vine vorba de hărțuirea și abuzul la care sunt supuse imigrantele de bărbații cu care împart aceeași soartă. Se pare că aceleași persoane aplică acum aceleași standarde duble când e vorba de hărțuirea și abuzarea femeilor autohtone. În unele cazuri le-am auzit chiar

pe victimele europene ale agresiunilor sexuale căutându-le scuze atacatorilor lor. De teamă să nu fie etichetate drept rasiste, aceste femei adoptă un ton înțelegător față de cei care le-au agresat, unele dintre ele chiar cerându-și iertare pentru că i-au adus în fața justiției.

Autoritățile subestimează incidența atacurilor și hărțuirilor la adresa femeilor. Din oportunism, politicienii minimizează amenințarea și încurajează poliția să facă la fel. Se caută justificări pentru comportamentul infracțional. Judecătorii pronunță sentințe ușoare pentru făptași. Iar mass-media își cenzurează propriile relatări – toate acestea, se zice, pentru a evita intensificarea tensiunilor rasiale și religioase sau pentru a nu le da pe tavă argumente populiștilor de dreapta[3].

Această conspirație a tăcerii, sau cel puțin a subestimării, are beneficiari previzibili: nimeni alții decât populiștii de dreapta, cum ar fi Frontul Național (acum Adunarea Națională) în Franța, Partidul pentru Libertate în Olanda, Alternative für Deutschland în Germania și toate celelalte partide a căror promisiune politică centrală este să restricționeze imigrația, în special cea musulmană.

Cândva am fost azilantă. Sunt de două ori imigrantă: mai întâi în Olanda, apoi în Statele Unite. Fuga în Olanda m-a ajutat să evit o căsătorie forțată și mi-a oferit oportunități de care nu m-aș fi bucurat niciodată dacă rămâneam în societatea somaleză în care m-am născut. Așa că ultimul lucru pe care mi-l doresc ar fi să văd și mai multe obstacole în calea celor care încearcă să scape de opresiunea pe criterii religioase, de război civil și de colaps economic și să-și croiască un trai mai bun pentru ei înșiși, profitând de libertățile din Occident. Scriu această carte nu ca să-i ajut pe susținătorii închiderii granițelor, ci pentru a-i convinge pe liberalii europeni că negarea este o strategie contraproductivă. Ar fi bine dacă aș putea convinge și niște populiști să dea o șansă integrării.

Mulți autori scriu despre ciocnirea culturală dintre islam și Occident. Ei analizează demografia, limba, religia, valorile și geopolitica. Unii menționează drepturile femeilor ca exemplu. Dar eu cred că femeile merită să fie punctul central al discuției, pentru că astăzi nimic nu distinge societățile occidentale de cele musulmane mai clar ca modul diferit în care sunt tratate femeile.

Prin urmare, în această carte mă axez pe faptul că drepturile femeilor sunt afectate negativ de imigrația din societățile musulmane, pe ceea ce ne poate aștepta în viitor dacă se menține situația de acum și pe măsurile diferite pe care le putem lua ca să evităm un recul periculos.

Ideea egalității dintre femei și bărbați în sine este o anomalie istorică. Ea a apărut numai în Occident și doar foarte recent. (Afirmațiile propagandistice cu privire la egalitatea sexelor în regimurile comuniste contraziceau o realitate diferită.) Dacă analizăm întreaga planetă, vedem că, în continuare, doar o foarte mică parte dintre femei se bucură de drepturile și libertățile minunate existente în Occident. Dar aceste drepturi sunt fragile și supuse riscului de a fi erodate de bărbații care se uită la femeile independente – femeile care se bucură de aceleași drepturi ca bărbații – ca la o pradă.

Capitolul 2

Al cincilea val

O nouă migrație a popoarelor (*Völkerwanderung*)

Începând din 1945, Europa Occidentală a cunoscut câteva valuri de migrație în masă[1]. Primul val a constat dintr-un exod spre vest al populațiilor dislocate din cauza celui de-al Doilea Război Mondial și reconfigurarea concomitentă a granițelor naționale din 1945 până în 1956. Printre cei dislocați se aflau evrei supraviețuitori ai Holocaustului, expulzați din Prusia de Est, din Pomerania, din Silezia și regiunea Sudeților, estonieni, letoni și lituanieni, ruși și ucraineni anticomuniști, europeni care fuseseră supuși la muncă forțată și un număr mare de soldați demobilizați. Al doilea val a fost migrația muncitorilor străini și a familiilor lor din fostele colonii europene, de la *pieds-noirs* și *harkis* care fugeau din Algeria care tocmai își dobândise independența la așa-zisa generație „Windrush", cu origini africano-caraibiene, în căutare de oportunități economice în Marea Britanie. În al treilea val, Germania perioadei *Wirtschaftswunder* a încercat să-și acopere penuria de forță de muncă cu lucrători din Turcia. În timpul stagnării economice din anii 1970, deși cererea de forță de muncă era în declin și resentimentele față de imigranți se accentuau, a devenit clar că majoritatea muncitorilor așa-zis oaspeți nu aveau de gând să se întoarcă acasă. Un număr semnificativ de comunități de migranți din țări majoritar musulmane – algerieni în Franța, pakistanezi și muncitori din Bangladesh în Marea Britanie, turci în Germania – prinseseră rădăcini adânci între timp.

Al patrulea val a constat dintr-o intensă migrație în masă generată de căderea regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est, de dezintegrarea violentă a Iugoslaviei și de adoptarea unor politici paneuropene noi (cum ar fi Acordul Schengen) pentru gestionarea granițelor din Europa. În această perioadă, printre nou-sosiți s-au aflat musulmani din Bosnia și din Somalia, țări devastate de războaie civile. Acești nou-veniți – inclusiv eu – căutau azil sau refugiu. Nu toți – ba chiar dezamăgitor de puțini – au fost absorbiți în forța de muncă din țările care i-au acceptat.

Al cincilea val este cel mai amplu dintre cele de după 1945. Conform Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, Frontex, în ultimii zece ani s-au înregistrat circa 3,5 milioane de treceri ilegale ale frontierei în Uniunea Europeană (UE)[2]. Statisticile Eurostat arată aproape 5,8 milioane de cereri pentru prima dată de acordare de azil[3]. Trei sferturi dintre intrările ilegale și două treimi dintre cererile de azil s-au înregistrat între 2015 – anul de vârf – și 2018.

Fiecare val a atins țărmurile unei Europe aflate într-un proces de extindere și de evoluție. Ceea ce a început cu Tratatul de la Roma din 1957, când s-a creat un club cu șase membri interesat în principal de reducerea barierelor comerciale, este acum o Uniune Europeană cu 28 de membri având un amestec de elemente federale și confederale și legături cu țări non-UE, cum ar fi cei patru membri ai Asociației Europene a Liberului Schimb (EFTA: Islanda, Norvegia, Elveția și Liechtenstein).

Responsabilitățile guvernelor europene față de migranți și refugiați sunt schițate printr-o serie de acorduri internaționale, acorduri UE între statele membre și directive de la Bruxelles:

> Convenția de la Geneva privind Statutul Refugiaților (1951) și protocolul său suplimentar (1967) au dat definiția legală a refugiatului și obligațiile statelor suverane față de refugiați. Articolul 33 a stabilit principiul *jus cogens** al nereturnării, potrivit căruia refugiații nu pot fi returnați unei țări în care se pot aștepta la un proces incorect, persecuție, tortură sau moarte;

* Normă peremptorie în dreptul internațional de la care nu este permisă nicio derogare.

Acordul Schengen (1985) a abolit granițele interne dintre șase state (inițial cinci, acum 26) și a creat o politică comună de acordare a vizelor pentru statele membre UE;
Regulamentul Dublin (1990; amendat în 2003 și 2013) a stabilit că solicitanții de azil trebuie să fie înregistrați în primul stat UE în care ajung;
Tratatul de la Amsterdam (1997) a transferat Uniunii Europene unele puteri naționale legate de legislația privind imigrația, politica externă și politica de securitate;
Tratatul de la Lisabona (2007) a creat o Cartă a Drepturilor Fundamentale ce are caracter juridic obligatoriu. Carta include, printre altele, dreptul la azil.
De asemenea, trebuie să distingem cu atenție între:

- *Imigranții autorizați* sau *legali*: non-cetățeni cu statut de rezidență într-o țară europeană pentru o perioadă mai lungă de 12 luni. În această categorie intră solicitanții de azil care au primit statutul de refugiat și cei care au primit statutul conferit de protecția subsidiară;
- *Solicitanții de azil*: non-cetățeni care au cerut azil într-un stat membru UE respectând procedurile Regulamentului Dublin. Persoanele din această categorie sunt protejate temporar de deportare în timp ce li se analizează cererile de azil. Cei ale căror cereri sunt aprobate dobândesc statutul de refugiat și dreptul de a trăi, de a circula și de a munci în Uniunea Europeană;
- *Imigranții ilegali*: non-cetățeni care trăiesc în țara lor de reședință fără permis de reședință. În această categorie intră persoanele a căror viză a expirat, cele care au refuzat să se supună ordinului de deportare, cele care au intrat într-un stat membru UE fără o autorizație corespunzătoare sau cele care așteaptă răspunsul final la cererea lor de azil. Întrucât multe țări europene încă aplică principiul *jus sanguinis* pentru acordarea cetățeniei, copiii născuți în Europa din migranți ilegali nu devin automat cetățeni UE, spre deosebire de situația din țările în care se aplică principiul *jus soli*, cum ar fi Statele Unite. Din punct de vedere tehnic, imigranții care au obținut permis de reședință folosindu-se de acte de identitate false nu intră în această categorie.

După 2008, numărul de migranți ilegali și de solicitanți de azil care au intrat în Uniunea Europeană a crescut spectaculos, atingând un vârf în 2015 din cauza unui complex de factori.

Intensificarea războiului civil din Siria a fost cea mai mare primă cauză a fluxului migrator. Începutul implicării directe a armatei ruse în septembrie 2015 a înclinat balanța strategică a unui conflict cu multe fațete care, până la acel moment, fusese în defavoarea președintelui în funcție al Siriei, Bashar al-Assad. În estul Siriei, principalul teritoriu controlat de Statul Islamic, alături de conflictele multifacționale dintre forțele kurde, Hezbollah, rebelii sirieni „moderați", milițiile șiite sprijinite de Iran și interpușii turci au constituit factori de presiune puternici care i-au determinat pe sirienii și irakienii de rând să se aventureze în călătoria periculoasă spre siguranța din Europa. Pe lângă fluxul de refugiați provenind din Orientul Mijlociu, căderea regimului lui Muammar Gaddafi în 2011 a eliminat un obstacol de pe rutele migrației și traficului de persoane care porneau din Africa subsahariană.

Datele oficiale despre această cea mai recentă migrație a popoarelor trebuie însă interpretate cu atenție. Cifrele referitoare la „trecerile ilegale ale frontierei" includ încercările de intrare, așa că unii indivizi apar de mai multe ori. Nu toți migranții care intră ilegal în Uniunea Europeană fac cerere de azil mai târziu. Unii dintre cei înregistrați la „treceri ilegale ale frontierei" sunt în relativ scurt timp trimiși înapoi în țara lor de proveniență sau în țara pe care au tranzitat-o (de exemplu, Turcia). Alții încearcă să evite oficialitățile și preferă să nu facă cerere de azil. În cazul altora, există un decalaj între momentul înregistrării intrării lor ilegale în Uniunea Europeană și cel în care își depun cererea de azil. Adesea, migranții fac cerere de azil numai după ce au ajuns în țara lor preferată de destinație. Unii migranți intră legal în UE și fac cerere de azil imediat ce au ajuns în Europa.

Conform Regulamentului Dublin III al UE, solicitanții de azil trebuie să-și depună cererea în prima țară sigură în care ajung. Dar cei cărora li se respinge cererea pot să profite de zona Schengen fără frontiere și să încerce din nou într-o țară vecină. Pentru a avea acces la orice formă de sprijin guvernamental, cum ar fi locuința, îngrijirile medicale și asistența socială, migrantul

trebuie să fi depus o cerere de azil. Astfel, când Italia a încetat să mai acorde asistență socială solicitanților respinși, mulți dintre aceștia au plecat în Germania, prin Elveția și Austria[4]. Numărul celor care au beneficiat de ajutoare publice de două sau de trei ori este semnificativ. Conform Oficiului Federal pentru Migrație și Refugiați din Germania (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – BAMF), o treime dintre solicitanții de azil din Germania sunt „cazuri Dublin"[5]. Doar în prima jumătate a anului 2018 Germania a avut 30.000 de solicitanți care depuseseră deja cereri de azil în Italia, Franța sau Grecia[6]. În mod similar, mulți solicitanți de azil în Olanda și Suedia făcuseră deja cereri în Germania, Italia sau Franța[7].

Utilizând doar statistici Eurostat, demografa franceză Michèle Tribalat a urmărit traseul fluxului solicitanților de azil. Tribalat a descoperit că, pe măsură ce cifrele scădeau în Germania și Suedia, creșteau în Franța. În medie, 30% dintre solicitanții de azil din Franța depuseseră deja o cerere (de azil) într-un alt stat membru al UE[8]. Oficiul Francez pentru Imigrație și Integrare (Office Français de l'Immigration et de l'Intégration – OFII) a recunoscut că Franța atrăgea solicitanți respinși în alte jurisdicții, datorită faptului că le oferă servicii sociale chiar și solicitanților pe care îi respinge. În Franța afganii au mai multe șanse să fie acceptați decât în alte țări și există mai puține restricții în ce privește reîntregirea familiei[9].

Așadar, estimarea intrărilor nete de persoane în Europa în ultimul deceniu e departe de a fi o sarcină ușoară. Cifra avansată de Frontex de 3,5 milioane de treceri ilegale ale frontierei în 2009-2018 nu este mai sigură decât cea de 5,8 milioane de cereri pentru prima dată de acordare de azil oferită de Eurostat, deoarece ambele includ indivizi care au fost numărați mai mult de o dată.

Începând din 2009, numărul de cereri de azil a avut o tendință ascendentă și rămâne în continuare cu mult peste media sa pe termen lung. Anul 2015 a fost însă unul excepțional din punctul de vedere al trecerilor ilegale ale frontierelor, cu 1,8 milioane de asemenea cazuri înregistrate, mai mult de jumătate din totalul pentru deceniul 2009-2018. Acordurile europene cu Turcia și Libia aduc numărul de treceri ilegale ale graniței la nivelurile

de dinainte de 2015, iar cifrele pentru prima jumătate a anului 2019 au arătat o scădere cu alte 30 de procente față de 2018. Pentru 2019 se estimează că vor fi în jur de 100.000 de intrări noi*. Numărul de cereri de azil nu scade la fel de rapid deoarece solicitările migranților din valul anului 2015 sunt încă în curs de procesare de către autorități.

Deoarece Frontex înregistrează genul și vârsta persoanelor care trec fraudulos granițele abia din 2018, singurul mod de estimare a acestor detalii constă în analizarea cererilor de azil. Statisticile arată o preponderență clară a bărbaților față de femei. În medie, în ultimii zece ani, 67% din solicitanții de azil sunt bărbați. Circa 80% dintre ei aveau sub 35 de ani la momentul depunerii. Proporția celor mai tineri de 18 ani a crescut de la 25% în 2009 la 32% în 2018. În cazul Germaniei, țara care a atras cel mai mare număr de solicitanți de azil, 60,5% dintre aceștia aveau 15-39 de ani, iar, în această categorie de vârstă, bărbații erau mai mulți decât femeile într-un raport de 2,81 la 1[10].

De unde vin migranții? Țările afectate de război și terorism – mai ales Siria, Afganistan și Irak – sunt cele mai importante surse de persoane intrate ilegal (vezi tabelul 1). Dar un număr semnificativ vin din Pakistan și Nigeria.

Câți dintre migranți sunt musulmani? Frontex nu consemnează informații despre religia sau caracteristicile culturale ale solicitanților de azil, dar le înregistrează cetățenia. Statisticile sugerează că majoritatea nou-veniților din ultimul deceniu sunt musulmani, întrucât au sosit din țări în care majoritățile musulmane variază de la puțin peste 50% (Nigeria) la între 92% și 99% (Afganistan, Irak, Pakistan și Siria, precum și Algeria, Libia și Tunisia)[11]. În total, între 2015 și 2018 aproape 2,4 milioane de cereri de azil au fost depuse în Europa de oameni din nouă țări majoritar musulmane[12]. Unii dintre cei 2,3 milioane aparțineau fără îndoială unor minorități non-musulmane sau nu erau adepți stricți ai islamului, dar nu au cum să fi constituit decât un procent mic. Dacă presupunem că au existat și musulmani din țări

* Numărul total de treceri ilegale ale frontierelor a depășit de fapt 140.000.

Tabelul 1. *Intrări ilegale în Uniunea Europeană, 2009-2018, principalele țări-sursă*

	Afganistan	Irak	Nigeria	Pakistan	Siria
2009	14.539	4.168	1.824	1.592	613
2010	25.918	3.625	559	3.878	861
2011	22.994	1.361	6.893	15.375	1.616
2012	13.169	1.213	826	4.877	7.903
2013	9.494	537	3.386	5.047	25.546
2014	22.132	2.079	8.706	4.115	78.886
2015	267.485	101.155	23.605	43.310	594.059
2016	54.366	32.044	37.811	17.973	88.551
2017	7.576	10.158	18.310	10.015	19.452
2018	12.666	10.025	1.611	1.017	14.378
TOTAL	450.339	166.365	103.531	107.199	831.865

Sursă: Extras din Frontex, https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/

în care aceștia sunt o minoritate, putem considera probabil că totalurile din tabelul 2 constituie o aproximare corectă a migrației musulmane.

Tabelul 2. *Cereri de azil depuse în țări ale Uniunii Europene de cetățeni din țări majoritar musulmane*

	2015	2016	2017	2018	2015-2018
Siria	368.357	339.246	105.077	83.720	896.400
Afganistan	181.423	186.604	47.905	45.920	461.852
Irak	124. 969	130.100	51.696	44.735	351.500
Pakistan	48.015	49.916	31.857	29.045	158.833
Nigeria	31.243	47.777	41.017	25.880	145.917
Iran	26.574	41.396	18.467	25.085	111.522
Eritreea	34.132	34.469	25.116	15.585	109.302
Bangladesh	18.867	17.245	20.838	15.145	72.095
Somalia	21.048	20.062	14.085	12.905	68.100
TOTAL	854.628	866.815	356.085	298.020	2.375.521

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/, accesat pe 23 iulie 2018.

O altă cale prin care ajungem la o concluzie similară este să observăm că nouă dintre principalele zece țări-sursă sunt majoritar musulmane.

Tabelul 3. *Principala țară de origine a solicitanților de azil în Uniunea Europeană, 2015-2018*

Siria	896.400
Afganistan	461.852
Irak	351.500
Pakistan	158.833
Albania	148.380
Nigeria	145.917
Iran	111.522
Eritreea	109.302
Rusia	82.055
Bangladesh	72.095
Somalia	68.100
Ucraina	54.895
Turcia	54.725
Guineea	52.710
Georgia	46.495
Venezuela	42.440
Coasta de Fildeș	40.350
Mali	35.775

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser, accesat pe 23 iulie 2018.

Avem multe date despre scara fluxului de migranți în Europa, dar înțelegem mai puțin bine unde ajung aceștia. Putem începe cu țările în care solicitanții de azil și-au depus prima cerere.

Însă acesta este doar începutul unui proces complex. Aproximativ o treime dintre solicitanții de azil din Franța, de exemplu, au completat deja o cerere într-un alt stat membru UE și ar trebui să fie trimiși înapoi în țara în care au depus prima cerere.

În Europa, 61% din cei care au solicitat azil în 2015-2016 au primit statutul de refugiat[13]. Altora li s-a acordat probabil protecție temporară, permițându-li-se să rămână, dar cu unele limitări,

Tabelul 4. *Numărul de solicitanți de azil în funcție de principala țară de destinație, 2009-2018*

Germania	2.169.860
Franța	729.880
Italia	571.835
Suedia	504.105
Marea Britanie	327.490
Austria	273.035
Belgia	255.230
Grecia	252.670
Elveția	227.960
Olanda	204.625
Spania	143.020

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser, accesat pe 3 septembrie 2019.

cum ar fi mai puțin ajutor social și imposibilitatea de a intra pe piața muncii până ce li se reanalizează statutul în ce privește șederea. În a treia categorie, „statutul umanitar", intră migranții a căror cerere de azil a fost respinsă, dar nu au fost trimiși înapoi acasă.

Se estimează că în 2015 existau 2,2 milioane de migranți ilegali în Europa, dintre care jumătate de milion primiseră ordin să plece. În 2016 numărul de migranți ilegali a scăzut la 984.000, iar jumătate de ei fuseseră anunțați că trebuie să plece[14]. Conform unor surse oficiale, atât în 2015, cât și în 2016 mai puțin de jumătate dintre cei cărora li se spusese să plece au și făcut-o. Până în 2018 totalul a scăzut la 601.500 de migranți ilegali în Uniunea Europeană, majoritatea trăind în Germania (134.125), Franța (105.880) și Grecia (93.365). Dintre solicitanții de azil cărora li s-au respins cererile aflați încă în Europa în 2018, cei mai mulți erau irakieni, albanezi, sirieni și pakistanezi.

Totuși, un studiu din noiembrie 2019 efectuat de Pew Research Center a arătat că cel puțin 3,9 milioane și maximum 4,8 milioane de imigranți ilegali trăiau în Europa în 2017, spre deosebire de 3-3,7 milioane în 2014, ceea ce implică o creștere de aproape un milion a populației de imigranți ilegali[15]. Procentual, imigranții

ilegali reprezintă mai puțin de 1% din populațiile UE și EFTA luate împreună. Dintre cele aproximativ 24 de milioane de persoane non-cetățeni ai Europei, dar rezidente în UE în 2017, aproape o cincime erau imigranți ilegali, iar majoritatea acestora (12-16%) nu făcuseră cerere de azil. Dar, în mod clar, datele Pew îi omit pe cei ale căror cereri de azil au fost aprobate sau cărora li s-a acordat în alte condiții dreptul de a rămâne într-o țară europeană. Termenul „nou-veniți" este adecvat, deși, evident, el nu se aplică în cazul comunităților create în valurile migrației anterioare. În 2017, circa 56% din imigranții ilegali din Europa trăiseră în țara lor de reședință mai puțin de cinci ani[16].

În Germania, Marea Britanie, Italia și Franța locuiesc 70% din totalul migranților ilegali ai Europei. Pew estimează că populația migranților ilegali este de 1-1,2 milioane în Germania, de 800.000-1.200.000 în Marea Britanie, de 500.000-700.000 în Italia și de 300.000-400.000 în Franța[17] Numărul imigranților ilegali aproape că s-a dublat între 2014 și 2016.

Deși numărul de imigranți ilegali din Marea Britanie este mare în termeni absoluți, fluxul migrator din 2015 nu a fost la fel de mare ca cel din Germania din simplul motiv că e mult mai greu să ajungi pe calea apei în Marea Britanie venind din Africa de Nord și din Orientul Mijlociu. Italia și Grecia însă sunt țintele unui flux susținut de imigranți ilegali începând din 2014. Restricțiile mai severe la graniță introduse de Franța, Austria și Elveția îi descurajează de regulă pe migranți de la a-și încerca norocul croindu-și drum spre nord prin Alpi, Italia rămânând așadar un fel de opțiune din urmă pentru solicitanții de azil cu cerere respinsă. Franța are un procent de migranți ilegali mai mic raportat la populația sa, probabil pentru că unii dintre aceștia reușesc să obțină dreptul de ședere mai ușor.

E lesne să uităm că, deși valul de solicitanți de azil ține principalele titluri ale știrilor din ultimii ani, și migrația obișnuită din țări musulmane continuă rapid. Între 2010 și 2016, 2,5 milioane de musulmani au migrat în Europa, în afara sistemului de acordare de azil. Aceștia au intrat în scop de muncă, de studii sau de reîntregire a familiei. Marea Britanie, Franța și Italia au fost principalele lor destinații, în vreme ce solicitanții de azil s-au îndreptat mai degrabă spre Germania. În ansamblu, musulmanii

Tabelul 5. *Resortisanți ai unor țări terțe prezenți ilegal în UE, în funcție de cetățenie*

	2014	2015	2016	2017	2018
Albania	32.195	50.125	36.130	40.175	34.810
Afganistan	48.550	409.250	151.760	35.395	30.980
Siria	118.865	858.940	212.965	39.315	31.115
Iran	8.465	44.780	33.475	13.090	16.235
Irak	10.275	185.285	92.945	36.375	36.475
Nigeria	16.410	20.400	20.535	19.380	16.520
Pakistan	24.005	81.850	46.525	33.575	24.895
Eritreea	50.795	41.570	23.260	17.870	13.090
Bangladesh	10.145	21.575	10.370	8.520	7.975
Guineea	3.115	4.810	6.675	10.440	17.290

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser, accesat pe 6 iunie 2019.

au alcătuit mai bine de jumătate din întreaga migrație în Europa în 2010-2016. Circulația lor a sporit populația musulmană a Europei de la 19,5 milioane (3,8%) în 2010 la 25,8 milioane (4,9%) în 2016[18].

Ca să înțelegem importanța istorică a celui mai recent val migrator, ne putem apleca puțin asupra cazului Germaniei. Cel mai recent flux de azilanți a depășit cu mult exodul de cetățeni din fosta RDG în RFG din 1989-1990 (ca urmare a reunificării Germaniei), care s-a ridicat la aproape 600.000, circa 3,7% din populația aflată în regiunea fostei RDG (cu excepția Berlinului de Est).

E adevărat că fluxul recent a fost mai mic decât cele 6-7 milioane de etnici germani care au fost expulzați din Europa de Est și din teritoriile anexate de la Reich între 1944 și 1946, dintre care majoritatea s-au stabilit în ceea ce a devenit Republica Federală Germania. Totuși, expulzații – la fel ca cei care au trecut din est în vest după căderea Zidului Berlinului – erau germani. Astăzi, nou-veniții în Germania sunt într-o proporție covârșitoare de religie musulmană și provin de pe tot cuprinsul Africii de Nord, din Orientul Mijlociu și din Asia de Sud, dar și din Balcani. În acest sens, paralela relevantă este programul *Gastarbeiter*

din anii 1960, care în ceva mai mult de un deceniu (1961-1973) a adus în total 2,6 milioane de muncitori în Germania de Vest pentru ceea ce ar fi trebuit să fie o angajare temporară în industriile țării aflate în plină dezvoltare. Deși inițial a fost conceput pentru recrutarea altor europeni, programul a fost extins la Turcia. Într-o perioadă scurtă, turcii au devenit cei mai numeroși muncitori străini din Germania. Când programul a fost oprit, în contextul economic dificil al anului 1973, majoritatea acestora au rămas. Drept urmare, numărul rezidenților germani de origine turcă (adică având cel puțin un părinte turc) se ridică astăzi la aproximativ 3 milioane (conform recensământului din 2011), sau aproximativ 3,7% din populația Germaniei.

Cam aceasta a fost situația celui de-al cincilea val al migrației moderne spre Europa. Care i-au fost consecințele?

Capitolul 3

Violența sexuală în statistici

O lume a violenței împotriva femeilor

Violența împotriva femeilor este o problemă globală. După cum spune fostul secretar general al ONU Ban Ki-moon, „există un adevăr universal, valabil pentru toate țările, culturile și comunitățile: violența împotriva femeilor nu e niciodată acceptabilă, nici scuzabilă și nici tolerabilă". În primul raport detaliat întocmit pe această temă de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) în 2013 se spune că violența împotriva femeilor nu este numai o încălcare fundamentală a drepturilor omului, ci și o problemă importantă de sănătate publică[1]. Dar violența împotriva femeilor există în continuare peste tot.

Raportul OMS definea „violența împotriva femeilor" drept violența săvârșită de un partener intim sau de un străin, abuzul fizic, violul, agresiunea sexuală, mutilarea genitală feminină, crimele justificate în numele onoarei și traficarea. Raportul se baza în mare parte pe declarații proprii și pe sondaje efectuate în gospodării pentru a evalua expunerea femeilor la violența în cuplu. Pentru violența din partea altor persoane decât partenerul intim s-au folosit date externe, precum rapoarte ale poliției și studii academice anterioare. Însă, după cum au recunoscut autorii raportului, „definițiile pot varia de la un studiu la altul și nu există informații solide despre toate formele de violență sexuală"[2]. După cum am menționat mai sus, potrivit OMS, 35% dintre femeile de pretutindeni „au fost victime ale violenței fie din partea partenerului intim și/sau ale violenței sexuale din partea altei persoane decât partenerul"[3]. Majoritatea cazurilor

de violență aveau ca autori parteneri intimi sau cunoscuți ai victimei. (La nivel global, 7,2% dintre femei au fost agresate de o persoană alta decât partenerul.) Femeile care au fost abuzate fizic sau sexual tind să aibă probleme serioase de sănătate din această cauză. Față de femeile care nu cunosc așa ceva, în cazul lor există o probabilitate cu 16% mai mare să nască un copil cu greutate mică, o probabilitate de 1,5 ori mai mare să contracteze HIV în anumite regiuni, o probabilitate de aproape două ori mai mare să sufere de depresie, precum și o probabilitate de două ori și ceva mai mare să facă un avort sau să abuzeze de alcool. Violența sexuală poate duce la probleme de sănătate mentală cum ar fi anxietatea, tulburarea de stres posttraumatic, tulburările alimentare, abuzul de substanțe și gândurile suicidare; precum și la probleme de sănătate fizică, cum ar fi leziunile musculo-scheletice, genitale și ale țesuturilor moi și durerile cronice și epuizante pelvine și ale intestinelor[4].

Deși raportul OMS a evidențiat natura globală a violenței împotriva femeilor, a dezvăluit și anumite variații regionale semnificative (vezi tabelul 6), chiar dacă lipsa de date despre violența săvârșită de non-parteneri din estul bazinului mediteraneean este o deficiență importantă, întrucât cei mai recenți migranți în Europa vin din această regiune.

Cele mai mari rate ale violenței partenerului intim împotriva femeii au fost înregistrate în Asia de Sud-Est (37,7%), estul bazinului mediteraneean (37,0%) și Africa (36,6%). Spre deosebire de acestea, rata pentru Europa era de 25,4%, iar rata totală pentru țările cu venituri mari era și mai scăzută (23,2%). Raportul OMS a formulat ipoteza că ratele mai scăzute din lumea dezvoltată reflectau un statut social superior al femeii, datorat câștigurilor economice mai mari ale femeilor, unor norme sociale favorabile și aplicabilității unor pedepse juridice. În mod surprinzător însă, rata violenței exercitate de alte persoane decât partenerul intim pentru țările cu venituri mari (12,6%) era și mai ridicată decât pentru Africa (11,9%), în pofida prevalenței notorii a violului în zonele de conflict africane. Pentru Europa, cifra se situa sub media globală (5,2%), deși nu era la fel de scăzută ca pentru Asia de Sud-Est (4,9%).

Tabelul 6. *Prevalența regională a violenței împotriva femeilor de 15 ani și peste*

Regiune OMS	Rata prevalenței pe parcursul întregii vieți a violenței exercitate de partenerul intim (%) [CI = 95%]	Rata prevalenței pe parcursul întregii vieți a violenței exercitate de alte persoane decât partenerul intim (%) [CI = 95%]	Observații privind compoziția
Africa	36,6	11,9	Include Madagascar, Comorele și Mauritius. Exclude Maroc, Tunisia, Libia, Egipt, Sudan, Sudanul de Sud și Somalia. Nu există date pentru Sahara de Vest.
Americile	29,8	10,7	America de Nord, America de Sud, America Centrală și Caraibe
Estul bazinului mediteraneean	37,0	N/A	Maroc, Tunisia, Libia, Egipt, Sudan, Sudanul de Sud, Somalia, Israel, teritoriile palestiniene, Liban, Siria, Iordan, Arabia Saudită, Yemen, Oman, Bahrain, Qatar, EAU, Kuwait, Irak, Iran și Pakistan. No există date pentru Afganistan.
Europa	25,4	5,2	Europa geografică (adică regiunea de la vest de Urali), toate statele din CSI, Cipru și Turcia

Venituri mari	23,2	12.6	Statele Unite, Canada, Marea Britanie, Irlanda, Norvegia, Danemarca, Insulele Feroe, Suedia, Finlanda, Estonia, Germania, Olanda, Belgia, Luxemburg, Franța, Portugalia, Spania, Andorra, Italia, Malta, Elveția, Austria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia, Croația, Japonia, Coreea de Sud, Australia și Noua Zeelandă
Asia de Sud-Est	37,7	4,9	India, Sri Lanka, Bangladesh, Nepal, Bhutan, Myanmar, Thailanda, Indonezia și Timorul de Est
Pacificul de Vest	24,6	6,8	Mongolia, China, Vietnam, Laos, Cambodgia, Malaysia, Bhutan, Filipine, Taiwan, Coreea de Sud, Japonia, Papua Noua Guinee, Australia, Noua Zeelandă și insule mici din Oceania. Nu există date pentru Coreea de Nord.
Medie globală	30,0	7,2	

Sursă: Organizația Mondială a Sănătății, *Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence*, Geneva, World Health Organization, 2013, figura 2 și tabelul 4.

Asemenea date din sondaje reprezintă un mijloc important de corecție pentru datele oficiale despre violența sexuală, care provin în principal din statisticile sistemului penal național. Dar și sondajele au propriile limitări. Răspunsurile depind foarte mult de modul în care sunt formulate întrebările și de contextul în care sunt puse. Într-un raport publicat ca parte a Indicelui egalității de gen al UE, 33% dintre femei au declarat că au fost supuse violenței fizice și/sau sexuale de la vârsta de 15 ani, cifră ce corespunde datelor OMS din tabelul 6[5]. Totuși, 13,4% dintre ele nu au mărturisit acest fapt nimănui niciodată. În plus, 55% au afirmat că au fost hărțuite sexual. Însă cine poate ști dacă toate participantele la sondaje au fost complet sincere? Dacă una din zece nu a spus anterior nimănui despre experiențele sale de violență sexuală, oare câte altele au păstrat în continuare tăcerea?

Este violența sexuală în general în creștere?

Este știut faptul că statisticile oficiale referitoare la infracționalitate surprind doar o mică parte din violența sexuală ce are loc. Cu toate acestea, putem învăța ceva din ele, deși nu e simplu. E ușor să le interpretăm greșit. Principalele surse de date pentru statisticile naționale și regionale sunt evidențele poliției, dar, deoarece nu toate cazurile de violență sexuală sunt raportate, aceste documente trebuie citite împreună cu alte surse, cum ar fi sondajele internaționale citate în subcapitolul anterior și cele naționale discutate mai jos. De asemenea, trebuie să ținem cont de faptul că există decalaje importante în procesele de colectare și publicare a datelor. De exemplu, Eurostat publică informații despre o anumită infracțiune la 18 luni după ce aceasta e înregistrată de poliție. Pentru majoritatea țărilor, datele referitoare la anul 2017 au fost publicate abia în perioada în care scriam această carte.

Compararea statisticilor naționale este deosebit de dificilă. Jurisdicții diferite folosesc definiții diferite ale unor infracțiuni cum ar fi agresiunea sexuală, iar aceste definiții se schimbă adeseori în timp, ca și metodele de raportare. Definiția dată de

Eurostat violenței sexuale include „contactele sexuale nedorite, încercările de a avea un act sexual sau contact ori comunicare cu atenție sexuală nedorită fără consimțământ valid sau cu consimțământ obținut prin mijloace precum intimidarea, forța, frauda, constrângerea, amenințarea, înșelăciunea, folosirea drogurilor sau a alcoolului sau obținut prin abuz de putere sau datorat unei poziții de vulnerabilitate" Ea exclude „actele de abuz asupra unei poziții de vulnerabilitate, putere sau încredere; folosirea forței sau a amenințării cu forța în scopul profitului financiar, social sau politic de pe urma prostituției; actele sexuale ale unei persoane, constrângerea, infracțiunile legate de prostituție, de pornografie și alte acte săvârșite împotriva ordinii publice, standardele sexuale precum incestul care nu includ violul și exhibiționismul; atacurile și amenințările, sclavia și exploatarea care nu includ acte vătămătoare de natură sexuală; traficul de persoane în scopul exploatării sexuale; hărțuirea și urmărirea în scopul hărțuirii"[6]. Franța, Spania, Grecia, Danemarca și Suedia includ însă hărțuirea sexuală în datele lor oficiale despre violența sexuală. E dificil chiar și să compari statisticile dintr-o singură țară de la un an la altul, deoarece definițiile legale, metodele poliției și comportamentul public se schimbă rapid.

Ce ne spun statisticile europene oficiale? Principalele cifre pentru violența sexuală arată că în cei cinci ani dintre 2008 și 2013 infracțiunile de violență sexuală au crescut ușor, cu 3,9%[7] Dar, așa cum arată tabelul 7, au existat creșteri semnificative în câteva regiuni și țări (Marea Britanie, Țara Galilor, Danemarca și Suedia) după 2015, care, desigur, nu pot fi clarificate toate în virtutea unor detalii tehnice. E corect oare să punem dublarea numărului de infracțiuni de violență sexuală în intervalul a doar trei ani – așa cum se pare că s-a întâmplat în Anglia – exclusiv pe seama unor factori birocratici?

Având în vedere faptul că ratele diferite ale infracționalității înregistrate în diverse țări se explică în principal prin diferențele dintre legi și aplicarea acestora, trebuie să ne concentrăm mai mult asupra schimbărilor survenite în decursul timpului în fiecare țară. Pentru infracțiunile specifice de viol și agresiune sexuală, există, din nou, definiții diferite de la un loc la altul. Ca să dăm un singur exemplu, unele țări fac distincție între viol

Tabelul 7. *Violența sexuală în Europa, 2014-2017, țări selecționate*

	Cifre absolute				La 100.000 de locuitori				2014-2017	
	2014	*2015*	*2016*	*2017*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*	*Schimbare a ratei*	*% schimbare în cifre absolute*
Austria	3.564	3.479	4.391		41,9	40,6	50,5			
(date coerente)		(–2,4%)	(+26,2%)							
Belgia	6.897	6.742	7.273	7.177	61,7	60,0	64,3	63,22	1,5	4%
(cifre pentru 2019)*		(–2,3%)	(+7,8%)	(–1,3%)						
Danemarca	2.368	2.611	3.793	4.795	42,1	46,1	66,5	83,4	41,3	102%
(cifre pentru 2019)**		(+10,2%)	(+45,2%)	(+26,4%)						
Anglia și Țara Galilor**	78.787	95.853	110.037	134.292	137,8	166,3	189,3	229,3	91,5	70%

(cifre pentru 2019)		(+21,6%)	(+14,8%)	(+22%)						
Franța	30.959	33.283			47,0	50,1				
(cifre pentru 2018)		(+7,5%)								
Franța			37.595	41.751			56,4	62,5		
(cifre pentru 2019)			(+12,9%)	(+11,1%)						
Germania	34.959	34.265	37.166	34.815	43,3	42,2	45,2	42,19	–1,1	
(date coerente)		(–2,0%)	(+8,5%)	(–6,7%)						
Ungaria	773	1.686	600	588	7,8	17,1	6,1	6,0	–1,8	
		(+2,18%)	(–2,81%)	(–2,0%)						
Italia	4.754	4.511	4.513	5.115	7,8	7,4	7,4	8,4	0,6	8%
(cifre pentru 2019)***		(–5,3%)	(+0,04%)	(+13,3%)						
Spania	9.468	9.869			20,4	21,3				

(cifre pentru 2018)		(+4,2%)								
Spania			10.844	11.692			23,4	25,1		
(cifre pentru 2019)			(+9,8%)	(+7,8%)						
Suedia	16.910	15.237	17.681	18.874	175,3	156,3	179,5	188,83	13,5	12%
(date coerente)****		(–10,9%)	(+16,0%)	(+6,7%)						

* Cifrele istorice pentru violența sexuală din Belgia au fost revizuite în jos în 2019, însă violul și agresiunea sexuală au fost revizuite în sus.

** În Danemarca, Franța, Anglia și Țara Galilor, cifrele din 2018 pentru toate cele trei categorii de date ale poliției (violență sexuală, viol și agresiune sexuală) au fost revizuite în sus în 2019. În Danemarca, creșterea înregistrată din 2015 până în 2016 are legătură cu modificările survenite în practicile de înregistrare la poliție.

*** Cifrele istorice pentru violența sexuală în Italia au fost revizuite în sus din 2018 până în 2019, dar nu au fost disponibile date pentru viol și agresiune sexuală.

**** Datele se referă la infracțiunile reclamate referitoare la viol (inclusiv tentativă de viol), constrângere sexuală, exploatare, abuz etc. și la molestare sexuală, dar exclud exhibiționismul.

Cifrele pentru violența sexuală includ de regulă violul și agresiunea sexuală, dar nu și hărțuirea sexuală (deși Danemarca, Grecia, Spania, Franța și Suedia includ hărțuirea în datele lor).

Sursă: Extras din Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui

cu folosirea forței fizice și viol fără folosirea forței fizice. Tabelul 8 nu ne spune că probabilitatea ca o femeie să fie violată în Anglia și Țara Galilor este de nouă ori mai mare decât în Germania, ci că ratele violurilor sau ale agresiunilor sexuale au crescut între 2014 și 2017 în fiecare țară europeană pentru care există date și că în unele țări – mai ales în Danemarca și în Anglia – au crescut foarte mult, dublându-se aproape în cazul Danemarcei.

Statisticile naționale referitoare la infracționalitate oferă o imagine mai detaliată. În Danemarca, infracțiunile de natură sexuală au rămas la același nivel sau au scăzut ușor din 2010 până în 2014, apoi au crescut constant. Dreptul danez a lărgit definiția violului în 2013, ce-i drept, dar în 2014-2017 numărul de violuri (după noua definiție) a depășit dublul perioadei anterioare[8]. Toate infracțiunile de natură sexuală raportate în Danemarca s-au dublat de asemenea între 2015 și 2017.

În Anglia și în Țara Galilor numărul de violuri a crescut cu 48% în 2015-2017, iar cel al agresiunilor sexuale cu 33%[9] Datele din sondaje arată că mai mult de o treime dintre femeile din Marea Britanie s-au simțit în pericol de a fi hărțuite în mijloacele de transport public și 23% au fost victime ale pipăirii sau ale contactului sexual nedorit[10].

De asemenea, statisticile naționale ale Franței indică o creștere a violenței sexuale. Între 2017 și 2018, Ministerul de Interne francez a raportat o creștere cu 17% a violurilor și cu 20% a altor forme de violență sexuală, inclusiv hărțuirea[11]. Ministerul a sugerat că acest lucru s-ar putea explica prin faptul că lumea a devenit mai vigilentă și s-a manifestat mai puternic împotriva hărțuirii sexuale sub influența mișcării #MeToo. Un sondaj francez estima că trei milioane de femei au fost supuse unor avansuri sexuale nedorite în public[12]. Cifrele Interpolului pentru agresiunile sexuale în Franța – care includ constrângerea, pipăirea, hărțuirea și exhibiționismul – au crescut constant după 2014, de la 28,5 incidente de agresiune sexuală la 100.000 de locuitori la 32,4 la suta de mii de locuitori doar doi ani mai târziu[13]. Cele mai recente cifre ale Observatorului Național pentru Delincvență și Justiție Penală (Observatoire National de la Délinquance et des Réponses Pénales) arată că 220.000 de femei au fost hărțuite sexual în mijloacele de transport public

Tabelul 8. *Violurile și agresiunile sexuale în Europa, 2014-2017, țări selecționate (la 100.000 de locuitori)*

	Violuri				Agresiuni sexuale			
	2014	*2015*	*2016*	*2017*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*
Austria*	13,68	13,18	14,17		24,91	23,43	32,46	
(date coerente)						(–5,9%)	(+38,5%)	
Belgia	28,51	28,59	29,49	30,14	33,17	31,4	34,81	33,09
(cifre pentru 2019)						(–5,3%)	(+10,9%)	(–4,9%)
Danemarca	14,87	18,57	29,42	31,36	27,21	27,56	37,04	52,05
(cifre pentru 2019)						(+1,3%)	(+34,4%)	(+40,5%)
Anglia și Țara Galilor	51,40	62,81	71,37	92,08	61,07	71,74	79,15	95,05
(cifre pentru 2019)						(+17,5%)	(+10,3%)	(+20,1%)
Franța	18,44	19,28			28,51	30,78		
(cifre pentru 2018)						(+8,0%)		
Franța			22,31	25,17			34,11	37,33
(cifre pentru 2019)							n.a.	(+9,4%)
Germania**	9,09	8,65	9,64	10,07	34,19	33,55	35,59	32,12
(date coerente)						(–1,9%)	(+6,1%)	(–9,5%)
Ungaria	3,22	3,86	6,08	6,00	2,3	2,45		

Italia					7,00	6,58		
(cifre pentru 2019)								
Spania	2,66	2,65	2,69	2,98	17,69	18,6	16,1	17,36
(date coerente)						(+5,1%)	(–13,4%)	(+7,8%)
Suedia***	65,26	56,88	64,06	69,72	105,89	95,61	111,32	115,11
(date coerente)						(–9,7%)	(+16,4%)	(+3,4%)

* Legea s-a schimbat pentru datele raportate în 2016. Aceasta explică schimbările semnificative față de anii anteriori.

** Recenta revizuire a prevederilor Codului Penal german cu privire la viol și la alte infracțiuni de natură sexuală va fi luată în considerare doar în anii următori.

*** Constrângerea, exploatarea, abuzul sexual etc. și molestarea sexuală (cu excepția exhibiționismului).

Viol: Penetrare sexuală fără consimțământ valid sau cu consimțământ obținut prin intimidare, forță, fraudă, constrângere, amenințare, înșelăciune, folosirea drogurilor sau a alcoolului, prin abuzul de putere sau de o poziție de vulnerabilitate sau prin primirea sau oferirea de beneficii (în funcție de țară, pot fi incluse, de exemplu, violarea unui minor, violul fără recurs la forță și penetrarea sexuală cu forță fizică).

Agresiune sexuală: Violență sexuală care nu include violul. Aceasta include actul sexual nedorit, încercarea de a obține un act sexual sau contactul ori comunicarea cu atenție sexuală nedorită care nu devine viol. Se referă de asemenea la agresiunea sexuală cu sau fără contact fizic, inclusiv agresiunea sexuală facilitată de droguri, agresiunea sexuală săvârșită asupra partenerului marital împotriva voinței sale, agresiunea sexuală împotriva unei persoane lipsite de apărare, atingerile sau stimulările sexuale nedorite, hărțuirea și amenințarea de natură sexuală.

Sursă: Extras din Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui

în 2014 și 2015. Incidentele au variat de la sărutări și exhibiționism la pipăiri și viol[14].

În Germania s-a înregistrat o creștere frapantă a cazurilor de viol după 2015. Numărul victimelor violului și constrângerii sexuale (*Vergewaltigung und sexueller Nötigung*) a variat între 7.000 și 9.000 pe an în 2000-2015, fără vreo tendință identificabilă. În 2016 acest număr a fost de 8.102, dar de 11.444 în 2017 – o creștere cu 41%[15]. Potrivit statisticilor poliției germane privind infracționalitatea (vezi tabelul 10), în 2014-2018 s-a înregistrat o creștere semnificativă a infracțiunilor penale împotriva „autodeterminării sexuale", de la aproape 47.000 la aproape 64.000. Cele mai mari salturi s-au produs în 2017 (până la 18% de la an la an) și în 2018 (până la 14%).

În sfârșit, statisticile din Suedia arată că infracțiunile de natură sexuală împotriva femeilor au fost la niveluri relativ stabile între 2005 și 2011, apoi au avut tendința să crească și s-au dublat în 2014-2016[16]. E adevărat că definiția violului s-a modificat după 2013 (s-a schimbat de multe ori, cel mai recent în 2019), dar numai acest lucru nu poate explica creșterea ce a urmat. În total, în 2016 au fost consemnate 20.300 de infracțiuni de natură sexuală, reprezentând o creștere cu 12% față de anul precedent[17]. Și rata hărțuirilor sexuale a crescut după 2014. În 2015, 4,7% dintre suedezi au spus că au fost hărțuiți; în anul următor cifra a urcat la 5,5%[18]. În mod neobișnuit, mai mult de jumătate dintre infracțiunile de natură sexuală înregistrate în Suedia în 2016 s-au petrecut în aer liber, sugerând un nivel relativ scăzut al violenței sexuale domestice[19].

Dovezile din sondaje

Un neajuns major al datelor despre violența sexuală este că statisticile oficiale de regulă pun laolaltă tot felul de făptași. Ele nu fac diferență între violența sexuală săvârșită de indivizi pe care victimele îi cunoșteau și atacurile oportuniste în care făptașii sunt străini. Începând din anii 1990, feministele s-au concentrat pe fenomenul mult mai răspândit al „violului săvârșit de persoane cunoscute", adică de un soț, un iubit, un membru

al familiei, un prieten sau de o cunoştinţă a victimei[20]. Dar trebuie să aflăm câte violuri sunt comise de străini. Marea Britanie estimează că 13% dintre violuri au autori nişte străini; în Germania cifra se ridică la 20%, iar în Danemarca la 32%[21]. Prin comparaţie, Statele Unite raportează 22%. Aici, neconcordanţa dintre sursele oficiale şi datele autoraportate este deosebit de evidentă. Consiliul Naţional pentru Prevenirea Infracţiunilor (Brottsförebyggande Rådet – Brå) din Suedia spune că doar 12% dintre violuri sunt săvârşite de străini, dar Sondajul Naţional privind Siguranţa, care foloseşte definiţii diferite ale străinilor şi ale cunoştinţelor, stabileşte cifra la 35%[22]. Pare să fie clar că în cazul femeilor există o probabilitate mai mare să reclame la poliţie un act de violenţă sexuală săvârşit de un străin decât să reclame un asemenea act săvârşit de un cunoscut, pe care poate că ar vrea să-l protejeze de urmărirea penală.

Unele cercetări recente efectuate în Germania oferă un punct de plecare edificator pentru modul în care femeile germane percep violenţa împotriva femeilor. În 2004, Ministerul Federal German pentru Probleme de Familie, Vârstnici, Femei şi Tineret (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend – BMFSFJ) a publicat *Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany: A Representative Study of Violence Against Women in Germany*. Asemenea raportului OMS, acest studiu s-a bazat pe un eşantion reprezentativ mare ($n > 10.000$), pe interviuri standardizate şi pe chestionare scrise. Principalul set de date a fost alcătuit din 10.264 de interviuri desfăşurate în rândul unor femei cu vârste cuprinse între 16 şi 85 de ani din Germania, în perioada februarie-octombrie 2003. Reflectând compoziţia demografică deja în schimbare a ţării, studiul a inclus imigrante rezidente în Germania, aplicând sondaje în rusă şi în turcă şi implicând cercetători cunoscători ai acestor limbi. Studiul a inclus şi femei marginalizate în mod tradiţional, cum ar fi prostituatele, deţinutele şi azilantele.

Studiul clasifică violenţa împotriva femeilor în patru categorii: violenţă fizică, violenţă sexuală, hărţuire sexuală şi abuz psihologic. Categoria violenţă fizică este de departe cea mai largă, cuprinzând acte de la pălmuirea uşoară până la bătaie, strangulare şi folosirea unei arme. Categoria violenţă sexuală a

fost limitată în mod deliberat la formele de violență explicit infracționale, cum ar fi violul, tentativa de viol și forme de constrângere sexuală ce implică folosirea sau amenințarea cu forța fizică. Categoria hărțuire sexuală a fost la fel de vagă. Categoria abuz psihologic a cuprins diverse acte, de la țipete la amenințări și „teroare psihică"[23].

Conform definiției generoase a violenței fizice din studiu, 37% din totalul intervievaților au cunoscut cel puțin o formă de atac fizic sau de violență sexuală începând de la vârsta de 16 ani. Conform definiției stricte a violenței sexuale folosite de studiu, 13% au suferit o asemenea agresiune. În total, 42% din totalul intervievaților au trecut prin cel puțin o situație de violență psihologică, iar 58% au declarat cel puțin o formă de hărțuire sexuală. Două cincimi (40%) dintre respondenți au cunoscut fie abuz fizic, fie abuz sexual sau ambele, deși, când cazurile de abuz au fost limitate la partenerii curenți sau anteriori, procentul a scăzut la 25%. În aproximativ jumătate dintre cazurile de violență fizică și abuz sexual vinovații au fost partenerii și foștii parteneri[24]. Persoanele necunoscute victimei au alcătuit 19,5% dintre autorii violenței fizice și 14,5% dintre autorii abuzului sexual.

Potrivit autorilor raportului, aceste cifre despre răspândirea fenomenelor trebuie să fie considerate „estimări minime conservatoare"[25]. Ele au plasat Germania aproape de vârful clasamentelor europene în ce privește violența fizică împotriva femeilor – ratele din alte țări europene derivate din cercetări similare variau între 14% și 30%, iar ratele violenței sexuale în Germania se aflau undeva între Islanda (5%) și Suedia (34%). Evident, datele studiului au indicat un nivel al violenței împotriva femeilor mult mai ridicat decât cel din statisticile oficiale privind infracționalitatea în Germania.

Merită să facem și alte observații. Mai întâi, întrucât circa jumătate dintre făptași erau parteneri conjugali, locul desfășurării violenței împotriva femeilor a fost adesea propria locuință. În schimb, notează autorii, „locurile publice precum străzile și parcurile, de regulă locurile în care femeile se simt în pericol, au fost indicate mult mai rar ca scene ale violenței, în 26% dintre cazurile de agresiuni fizice și în 20% dintre cazurile de agresiuni

sexuale"[26]. În al doilea rând, prostituatele, deținutele și refugiatele (n = 65) au fost afectate de violențele fizice și de agresiunile sexuale într-o măsură mai mare decât femeile germane din studiul reprezentativ general. Dintre imigrante, turcoaicele (n = 397) și rusoaicele (n = 862) au declarat situații de violență sexuală și de hărțuire sexuală într-un procent similar cu cel al etnicelor germane. Totuși, frecvența violenței fizice a fost mai mare în rândul ambelor grupuri de imigrante. Turcoaicele au declarat o frecvență a violenței sexuale oarecum mai scăzută decât cea declarată de est-europence[27] Pe de altă parte, turcoaicele au declarat rate ale violenței fizice săvârșite de partenerul conjugal uimitor de ridicate, de 38%, comparativ cu 25% din populația generală de sex feminin a Germaniei, inclusiv forme specifice de violență fizică extremă, cum ar fi bătăile, strangulările și amenințările cu moartea[28]. Cu alte cuvinte, chiar înainte de marea migrație a popoarelor din 2009-2018, existau deja motive de îngrijorare legate de violența împotriva femeilor din comunitatea musulmană a Germaniei.

Din 2004, de la apariția studiului *Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany*, nu s-a mai publicat nicio altă cercetare națională comparabilă ca sferă și rigoare metodologică. Prin urmare, există un vid de informație considerabil, ce se va menține până la publicarea unui studiu nou care să folosească o metodologie similară. În 2018 s-a făcut o cercetare comparabilă cu studiul din 2014, de către Deborah F. Hellmann, Max W. Kinninger și Sören Kliem, pe baza unor date din 2011 de la Institutul de Cercetări Criminologice din Saxonia Inferioară (Kriminologisches Forschungsinstitut Niedersachsen – KFN)[29]. Datele KFN provin dintr-un eșantion reprezentativ de femei germane (n = 11.428), chiar dacă numai de la cele cu vârste cuprinse între 21 și 40 de ani. Autorii au descoperit că rata violenței împotriva femeilor raportată în studiul KFN din 2011 era substanțial mai redusă decât cea din studiul mai vechi al BMFSFJ: prevalența în cursul vieții a experiențelor de violență sexuală a fost de 5,4%. Ei au descoperit și că „abuzul fizic și sexual în timpul copilăriei, ca și statutul de divorțată, separată sau văduvă" erau „cel mai relevant complex de factori indicatori ai riscului,

sporind până la 17% rata prevalenței pe o perioadă de cinci ani a victimizărilor din cauza violenței sexuale suferite"[30].

Pe scurt, ca în cazul tuturor țărilor europene, nu se poate spune că în Germania nu exista violență împotriva femeilor înainte de fluxul semnificativ de migranți și azilanți din jurul anului 2015. Întrebarea crucială este: în ce măsură a dus acest flux la o creștere a incidenței violenței împotriva femeilor?

Corelație sau cauzalitate?

Ideea că imigrația duce la creșterea rapidă a ratei infracțiunilor violente – și în special a celor de natură sexuală – a fost avansată în mod repetat de populiștii de dreapta în ultimii ani. Știm și că agențiile rusești implicate în „războiul informatic" au căutat să întărească această idee: pe Instagram au fost în jur de trei sute de postări cu surse rusești ce au conținut cuvântul *rapefugee** în 2016[31]. Dar, după cum se arăta clar într-un raport publicat în *Der Spiegel* în 2018, site-uri precum Rapefugees.net și Truth24.net exagerează sistematic responsabilitatea migranților pentru infracțiunile de natură sexuală[32]. În aproape o treime dintre cele 291 de cazuri pe care revista le-a investigat începând din anul 2016 – în 95 de cazuri, mai exact – suspecții sau făptașii erau într-adevăr refugiați. Într-o altă treime (84) din cazuri, agresorii au rămas neidentificați. Celelalte cazuri au implicat străini cu statutul rezidențial nesoluționat, cetățeni UE sau, în 22 de cazuri, cetățeni germani. Pe site-ul Rapefugees.net, 205 din 291 de incidente figurau drept violuri și doar în 59 de cazuri se suspecta violul. În 47 de cazuri autoritățile au stabilit că incidentul nu îndeplinea criteriile pentru a fi considerat infracțiune. Condamnări pentru acuzația de viol s-au făcut în cazul a 18 refugiați; de asemenea, tribunalele au condamnat (sau au menținut decizii împotriva a) 51 de refugiați pentru abuz sexual sau agresiune sexuală în mai mult de jumătate dintre cazuri. Alți 18 străini au fost condamnați, dar aceștia nu erau refugiați, ci persoane al

* Termen rezultat din combinarea cuvintelor *rape* (viol) și *refugee* (refugiat) (n.tr.).

căror statut de ședere rămâne nesoluționat, inclusiv turci, afgani, sârbi, un azer și un turist ucrainean. O parte dintre infracțiunile pentru care au fost condamnați refugiați au avut loc în tabere de refugiați și au fost săvârșite împotriva altor refugiați[33].

Dar faptul că unele site-uri populiste exagerează o problemă nu înseamnă că aceasta este cu totul închipuită. Beatrix von Storch, vicepreședinta Alternative für Deutschland, a afirmat că în 2017, 447 de omoruri cu și fără premeditare au fost comise de migranți ilegali în Germania. Potrivit Ministerului de Interne german însă, migranții ilegali au comis sau au încercat să comită doar 27 de omoruri în 2017. Dar, la numărarea tuturor azilanților și refugiaților, s-a ajuns într-adevăr la 447 de victime.

Am văzut că, în special în 2015 și 2016, a avut loc o creștere rapidă a trecerilor ilegale ale frontierelor și a cererilor de azil în Europa, precum și că majoritatea persoanelor care au intrat erau bărbați tineri, iar dintre aceștia, relativ puțini au părăsit apoi Europa, chiar dacă li s-au respins cererile de azil. De asemenea, am văzut că a crescut numărul infracțiunilor de violență sexuală în unele dintre țările spre care s-au îndreptat un număr substanțial de migranți. Dar există oare o legătură cauzală între creșterea migrației și creșterea infracționalității sexuale? Sau e vorba doar de propagandă a extremiștilor de dreapta?

În majoritatea țărilor europene, statisticile poliției nu indică statutul din perspectiva migrației, etnia sau religia infractorilor. E posibil să le știm vârsta și ocazional detalii despre starea sănătății lor mintale, însă de regulă nici motivațiile lor nu se regăsesc în datele oficiale. Cu toate acestea, în țările care colectează date despre statutul din perspectiva migrației – și, un lucru foarte important, le fac publice – vedem într-adevăr dovada unei relații cauzale între creșterea migrației și cea a violențelor sexuale.

Ministerul Federal de Interne al Austriei face public acest statut al suspecților în statisticile sale infracționale. Începând din 2009, infracțiunile de natură sexuală au sporit cu 11,8%. În cele 936 de cazuri de viol declarate în 2018, mai mult de jumătate dintre suspecți (55%) nu erau cetățeni austrieci. În 2017, în 11% din totalul cazurilor declarate de viol și de hărțuire sexuală din Austria suspecții au fost azilanți, deși alcătuiau mai puțin de 1% din populația totală[34]. Din categoria mai generală

a „străinilor" – care include alți cetățeni non-austrieci, alcătuind în jur de 19% din populația Austriei – au fost suspecții din aproape o treime din cazurile de viol și de hărțuire sexuală[35].

Agenția națională de statistică a Danemarcei, Statistics Denmark, clasifică condamnările în funcție de originea sau de descendența non-occidentală a făptașilor. Dovezile sunt frapante: o mare parte dintre condamnații pentru infracțiuni de natură sexuală sunt imigranți „non-occidentali" și descendenții lor – circa două cincimi din condamnările pentru viol și între un sfert și o treime din condamnările pentru pipăire –, deși ei reprezintă mai puțin de 13% din populație[36].

Tabelul 9. *Procentul infracțiunilor de natură sexuală din Danemarca săvârșite de „imigranți non-occidentali și descendenții lor"*

	2014	2015	2016	2017	2018
% din condamnările pentru viol: imigranți non-occidentali și descendenții lor	47%	32%	42%	45%	39%
% din condamnările pentru pipăire: imigranți non-occidentali și descendenții lor	21%	26%	28%	35%	18%
% din totalul infracțiunilor de natură sexuală: imigranți non-occidentali și descendenții lor	14%	14%	16%	21%	11%

Sursă: „STRAFNA4: Persons Guilty in Crimes Aged 15-79 Years by Type of Offence and Country of Origin", Statistics Denmark, https://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=STRAFNA4&PLanguage=1&PXSId=0&wsid=cflist

Și în Suedia vecină sunt colectate date despre statutul legat de migrație al infractorilor, dar ele nu au mai fost făcute publice de mai bine de un deceniu. Potrivit unui set de date publicat în 1996, probabilitatea de a comite un viol era de 4,5 ori mai mare în cazul indivizilor cu istoric migrator decât în cel al nativilor suedezi[37] Cel mai recent studiu oficial, efectuat în 2005, arată că probabilitatea de a fi suspecți în infracțiuni de natură sexuală era de cinci ori mai mare în cazul imigranților decât în cel al etnicilor suedezi[38]. Când a fost presat cu privire la această situație,

în 2015, ministrul suedez de Justiție a refuzat să publice date actualizate[39]. La această opacitate din Suedia se adaugă faptul că materialul probator nu este publicat sistematic, astfel că informațiile despre condamnări pot fi obținute numai dacă se solicită documente despre cazuri individuale de la fiecare tribunal în parte. Consiliul Național Suedez pentru Prevenirea Infracționalității a actualizat recent statutul din perspectiva migrației al *victimelor* infracțiunilor de natură sexuală. Conform studiului pe care l-a comandat în 2017 asupra infracționalității în Suedia, probabilitatea ca persoanele născute în Suedia din doi părinți migranți să fie victimele unor infracțiuni de natură sexuală era semnificativ mai mare (4,4%) decât în cazul celor cu doar un părinte migrant (1,5%) sau al celor cu ambii părinți etnici suedezi (2,5%). Vom reveni mai jos la fenomenul infracționalității „migranților împotriva migranților". La sfârșitul anului 2019, sociologul Göran Adamson a publicat un studiu cu finanțare privată asupra autorilor infracțiunilor de natură sexuală, pe baza unor date obținute de la Brå. Concluzia studiului era că suprareprezentarea migranților de primă generație la categoria infracțiuni de natură sexuală scăzuse, deși rămânea destul de stabilă dacă erau incluși migranții de a doua generație și străinii neînregistrați. În ceea ce privește violurile, procentul de autori imigranți părea să fie în scădere, deși acest lucru se putea datora modificărilor din definiția juridică a violului. Ca răspuns la presiunile din partea opiniei publice, Brå a anunțat că va colecta și va publica date noi în 2021.

Frustrat de această lipsă de transparență cu privire la autorii infracțiunilor de natură sexuală, un ziar suedez a urmărit cele 58 de cazuri individuale de viol în grup înaintate unor tribunale suedeze între 2012 și 2017[40]. Publicația a descoperit că, dintre cei 112 bărbați condamnați, 70% aveau sub 20 de ani, trei sferturi s-au născut în străinătate, iar 41% erau azilanți[41]. Televiziunea publică suedeză a difuzat un documentar despre procentul imigranților dintre autorii de infracțiuni de natură sexuală condamnați pe baza deciziilor unor instanțe din 2012-2017. În total, 58% s-au născut în străinătate. Dintre cei 129 de condamnați pentru viol cu agresiune fizică, 110 s-au născut în străinătate.

Dintre cei 94 de participanți la viol în grup, 70 s-au născut în afara Europei[42].

După un potop de agresiuni din timpul festivalului de muzică „We Are Sthlm" din 2015, principalul responsabil pentru evenimente din cadrul administrației orașului Stockholm a recunoscut că „în cazurile în care am reușit să reținem suspecți, aceștia sunt de origine străină, refugiați sosiți recent, cu vârste cuprinse între 17 și 20 de ani, veniți în Suedia fără familiile lor"[43]. Analizând reclamații de hărțuire de la festivalul din 2015, ziarul suedez *Expressen* a scos la iveală faptul că 15 dintre cei 16 autori aveau origini în Orientul Mijlociu, Asia de Sud sau Africa[44].

În Franța, Ministerul de Interne recunoaște că străinii sunt suprareprezentați printre autorii infracțiunilor de natură sexuală. Deși reprezintă doar 7% din populație, aceștia sunt suspecți în 14% dintre infracțiunile de natură sexuală. În 2018, 9% din cei condamnați pentru infracțiuni de natură sexuală erau de origine africană[45].

Cifrele de la Biroul Federal al Poliției Judiciare din Germania (Bundeskriminalamt – BKA) arată că, începând din 2014, proporția suspecților non-germani din statisticile privind infracționalitatea a depășit 30%, dacă excludem infracțiunile referitoare la procesarea cererilor de azil și neregulile administrative[46]. Procentul non-germanilor în rândul suspecților în cazurile de violență sexuală a crescut de la 18% în 2014 la 29% în 2018. În 2016 s-a introdus categoria nouă „viol, constrângere sexuală și agresiune sexuală în cazuri deosebit de grave, inclusiv cele cauzatoare de moarte" În 2016 și în următorii doi ani, în aproape două cincimi din totalul cazurilor au fost suspecți non-germani. În 2017 și 2018, mai mult de două cincimi dintre suspecții în cazurile încadrate la noua categorie a hărțuirii sexuale erau non-germani. Și, cu toate că numărul cazurilor de abuz sexual a rămas constant, la circa 22.000 pe an, proporția suspecților non-germani a crescut de la 15% în 2014 la 23% în 2016, 2017 și 2018.

E adevărat că termenul „non-german" acoperă o gamă largă de categorii, inclusiv (de exemplu) cetățenii din alte state membre ale UE. Dar putem fi mai precișii. În statisticile germane referitoare la infracționalitate, categoria *Zuwanderer* (imigrant)

Tabelul 10. *Infracțiuni sexuale în Germania, cele mai grave categorii și autori non-germani, 2014-2018*

		2014		2015		2016		2017		2018
Infracțiune sau categoria infracțiunii	Cazuri consemnate	Suspecți non-germani (%)	Cazuri consemnate	Suspecți non-germani (%)	Cazuri consemnate	Suspecți non-germani (%)	Cazuri consemnate	Suspecți non-germani (%)	Cazuri consemnate	Suspecți non-germani (%)
Omucidere de natură sexuală	18	5,9	13	9,1	9	57,1	8	9,1	8	20,0
Total infracțiuni împotriva autodeterminării sexuale	46.982	18,4	46.081	20,5	47.401	25,9	56.047	28,7	63.782	29,4
Viol, constrângere sexuală și agresiune sexuală în cazuri deosebit de grave, inclusiv cele cauzatoare de moarte					7.919	38,8	11.282	37,0	9.234	38,5

Agresiune sexuală şi constrângere sexuală, cazuri deosebit de grave									1.119	34,6
Agresiune sexuală, constrângere sexuală şi viol cauzatoare de moarte									9	37,5
Hărţuire sexuală							9.619	45,9	13.742	43,5
Infracţiuni săvârşite în cadrul unor grupuri									47	66,7
Abuz sexual	22.422	15,2	21.860	18,0	22.674	23,2	20.601	22,8	21.454	23,2

Sursă: Extras din BKA, https://www.bka.de/EN/CurrentInformation/PoliceCrimeStatistics/policecrimestatistics_node.html

a fost folosită până în 2016 pentru identificarea suspecților care făcuseră cerere de azil, a celor cărora li se respinsese cererea și a rezidenților ilegali. Această definiție a fost lărgită în 2017 pentru a-i include pe solicitanții de azil a căror cerere a fost aprobată și care anterior fuseseră încadrați într-o categorie mai generală. Alte statistici germane oficiale nu folosesc termenul *Zuwanderer*, ci categoria *Schutzsuchende* (persoană care caută protecție), pentru a-i indica pe solicitanții de azil, indiferent dacă aceștia au primit răspuns la cerere, dacă beneficiază de protecție temporară sau dacă li s-a comunicat să părăsească țara. Asta înseamnă că cifrele de dinainte și de după 2017 nu sunt strict comparabile cu cele mai recente, întrucât e posibil ca statutul în ce privește migrația al azilanților să se fi schimbat. Însă, pentru scopurile cercetării mele, statutul lor nu are importanță. Contează numai că procentul azilanților suspecți sau condamnați în cazuri de infracțiuni de natură sexuală crește în mod clar. Deși ei alcătuiesc doar 1% sau 2% din populația Germaniei începând din 2015, azilanții au fost în mod disproporționat responsabili de infracțiunile de natură sexuală incluse în statistici, alcătuind aproape 12% din numărul suspecților până în 2018.

Tabelul 11. Zuwanderer *ca procent din numărul autorilor infracțiunilor de natură sexuală în Germania, 2013-2018*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Număr (procent) de cazuri de infracțiuni de natură sexuală rezolvate (inclusiv tentative) săvârșite de *Zuwanderer* (definiți ca azilanți, azilanți cu cerere de azil respinsă și rezidenți ilegali)*	599 (1,6%)	949 (2,6%)	1.683 (4,6%)	3.404 (9,1%)	5.258 (11,9%)	6.046 (11,8%)
Număr (procent) de *Zuwanderer* suspecți în infracțiuni de natură sexuală*	N/A	879 (2,7%)	1.548 (4,8%)	3.329 (9,9%)	4.852 (12,2%)	5.626 (12,4%)

Schutzsuchende ca procent din populația germană**	0,76%	0,92%	1,28%	1,94%	2,04%	

Notă: În 2017, definiția imigrantului în aceste statistici a fost modificată pentru a-i include și pe solicitanții de azil cu cerere aprobată. La momentul respectiv, definiția infracțiunilor de natură sexuală a fost lărgită și asupra hărțuirii sexuale.

Surse: * PKS, „Polizeiliche Kriminalstatistik 2017 and 2018 Ausgewählte Zahlen in Überblick. ** „Schutzsuchende nach Schutzstatus", Statistisches Bundesamt, „Schutzsuchende Ergebnisse des Ausländerzentralregisters", Fachserie 1, Reihe 2.4, 28.

Cifrele referitoare la infracțiunile de natură sexuală deosebit de grave, cum ar fi violurile, sunt și mai mari, 16,3% dintre acestea fiind săvârșite de *Zuwanderer* în 2018 (vezi tabelul 12).

Tabelul 12. Zuwanderer *ca procent din numărul autorilor infracțiunilor grave de natură sexuală în Germania, 2017-2019*

	2017	2018	2019
Cazuri de viol, constrângere sexuală și agresiune în cazuri deosebit de grave cauzatoare de moarte	11.282	9.234	9.423
Total suspecți	9.414	8.047	8.189
Suspecți care erau *Zuwanderer*	1.495 15,9%	1.316 16,4%	1.242 15,2%

Sursă: PKS, „Polizeiliche Kriminalstatistik 2019 Ausgewählte Zahlen in Überblick", 14, categoria 111000, și rapoarte PKS din anii anteriori.

Un raport intitulat *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2017* („Situația infracționalității naționale în contextul imigrației 2017") a fost publicat de Oficiul Federal German al Poliției Judiciare în 2017. Acesta arată că, la toate categoriile de infracțiuni, azilanții alcătuiau 8,5% dintre suspecți[47]. Cifra era ușor mai mare pentru infracțiunile de natură sexuală, unde *Zuwanderer* erau suspecți în 9% din cazuri[48]. În tabelul 13 putem vedea naționalitatea suspecților *Zuwanderer* de-a lungul anilor. După cum se observă imediat, Siria, Afganistan și Irak acoperă o parte foarte mare din total.

Tabelul 13. *Naționalitatea* Zuwanderer *suspecți în infracțiuni de natură sexuală în Germania, 2014-2018*

	2014	2015	2016	2017	2018
Siria	47	171	716	1.203	1.271
Afganistan	95	189	679	1.031	1.180
Irak	57	97	313	475	572
Pakistan	57	101	172	228	209
Eritreea			77	157	203
Iran		37	159	172	178
Nigeria			64	119	173
Somalia			69	125	162
Maroc		51	110	125	115
Algeria		60	120		
Gambia				78	102
Kosovo	20				
Albania	8				
Serbia	48				

Sursă: „Polizeiliche Kriminalstatistik 2017 – Bedeutung, Inhalt, Aussagekraft", Bundeskriminalamt, 8 mai 2018, https://www.bka.de/DE/AktuelleInformationen/StatistikenLagebilder/PolizeilicheKriminalstatistik/PKS2017/pks2017_node.html

Din datele regionale se conturează o imagine asemănătoare. Joachim Herrmann, ministrul de Interne bavarez, a anunțat cu puțină vreme înainte de alegerile federale din Germania din septembrie 2017 că numărul de violuri și abuzuri sexuale grave înregistrate în Bavaria crescuse cu 48% în prima jumătate a anului. În total, 126 dintre cele 685 de infracțiuni puteau fi puse pe seama unor imigranți (inclusiv dintre cei cu drept de azil), cu 91% mai mult decât în aceeași perioadă a anului anterior[49]. În Saxonia Inferioară – al patrulea land german ca număr de azilanți primiți – s-a înregistrat o creștere de 10,4% a infracțiunilor cu violență între 2014 și 2016, conform unui studiu comandat de BMFSFJ și publicat de Universitatea de Științe Aplicate din Zürich. Această creștere a inversat un declin al infracțiunilor cu violență care se înregistra din 2007. În aceeași perioadă, numărul refugiaților înregistrați în Saxonia Inferioară

cel puțin s-a dublat. Până la sfârșitul anului 2016, în jur de 750.000 dintre cei opt milioane de locuitori ai landului nu erau cetățeni germani, iar aproape 170.000 dintre ei depuseseră cerere de azil. Între 2014 și 2016, numărul de cazuri de viol din Saxonia Inferioară implicând azilanți ca suspecți a crescut de cinci ori, iar numărul suspecților de viol din alte segmente ale populației a scăzut: suspecții germani cu 11,5% și non-germanii (adică alți străini care nu cereau azil) cu 13,5%. Mai bine de 92% din creșterea numărului de infracțiuni violente putea fi pusă pe seama unei minorități reduse, dar violente de nou-veniți, suprareprezentați printre autori fiind mai ales bărbați tineri (între 14 și 30 de ani) din Maroc, Algeria și Tunisia. (Autorii au emis ipoteza că afganii, irakienii și sirienii erau subreprezentați din cauza percepției că aveau șanse mai mari să li se acorde azil.) În nouă din zece omoruri și în trei sferturi din cazurile de vătămare corporală gravă victimele erau alți migranți. Dar în 70% din tâlhării și în 58,6% din cazurile de viol și agresiune sexuală victimele erau germani[50].

Cea din urmă statistică este probabil cea mai frapantă. Totuși, cea mai recentă cercetare academică pe această temă – publicată în 2019 sub auspiciile Institutului de Economia Muncii (Institut zur Zukunft der Arbeit – IZA) – pune sub semnul întrebării relația dintre intensificarea migrației și creșterea violenței sexuale. După cum afirmă Yue Huang și Michael Kvasnicka, „rezultatele noastre nu susțin opinia că germanii au fost victimizați într-un număr mai mare de către refugiați, măsurată în funcție de rata victimizării lor în infracțiuni cu suspecți refugiați"[51]. Huang și Kvasnicka s-au concentrat asupra „ratelor reale ale victimizării populației locale de către refugiați sau străini", eliminând infracțiunile cu autori și victime străini, infracțiunile cu autori și victime germani, precum și infracțiunile cu autori germani și victime străini. La baza studiului au stat statistici districtuale – pentru distribuția regională a refugiaților; statistici privind ajutoarele sociale acordate solicitanților de azil – pentru compoziția lor din punctul de vedere al genului, al structurii pe vârste și al tipului de locuință; și extrase de date speciale din partea Statisticilor Infracționale ale Oficiului Federal German al Poliției Judiciare. Autorii au observat că, în situațiile în care refugiații

nu erau cazați în număr mare în anumite zone, rata infracționalității tindea să fie mai redusă, precum și că proporția de bărbați și de femei în rândul refugiaților nu avea niciun efect. Autorii „nu au găsit [...] vreo dovadă a unei legături sistematice între scara imigrației refugiaților [...] și riscul ca germanii să devină victime ale unei infracțiuni în care refugiații sunt suspecți"[52]. Pe scurt, „fluxurile de refugiați în Germania nu au un efect semnificativ din punct de vedere statistic asupra ratei victimizării"[53]. Huang și Kvasnicka au tras concluzia că acest rezultat central „este valabil nu numai în cazul numărului total de infracțiuni cu victime înregistrate în statisticile infracționale ale poliției, ci și al subcategoriilor unor asemenea infracțiuni, cum ar fi tâlhăria (infracțiuni de natură economică), vătămarea corporală (infracțiuni violente) și violul și constrângerea sexuală (infracțiuni de natură sexuală)"[54].

Abordarea lui Huang și Kvasnicka prezintă însă câteva dificultăți importante. După cum recunosc autorii, „dacă luăm în considerare non-liniaritățile [...] o creștere cu o abatere tip a fluxurilor de refugiați ridică rata infracționalității la nivel districtual cu [...] 1,67% față de valoarea pe care o avea în 2014, iar a ratei victimizării la nivel districtual cu [...] 2,27% față de valoarea ei din 2014"[55]. Totuși, principalul punct slab al studiului lor este că se concentrează în mare parte pe schimbările dintre 2014 și 2015, deși (așa cum am văzut) adevăratul salt al nivelului de violență sexuală s-a produs în 2017. Mai exact, principala lor variabilă dependentă a fost „schimbarea înregistrată între 2014 și 2015 a numărului la nivel districtual de germani victimizați în infracțiuni cu cel puțin un suspect refugiat"[56]. Autorii studiului au afirmat că, pe baza regresiilor lor, „nu există [...] vreun indiciu că riscul germanilor de a fi victimizați de către refugiați a crescut când refugiații s-au stabilit în număr mai mare în districtul de reședință al germanilor, ca urmare a crizei refugiaților din 2015". Dar criza refugiaților *a început* abia în a doua jumătate a anului 2015 – mai exact, la sfârșitul lui august, când cancelarul Angela Merkel a deschis frontierele germane pentru refugiați (vezi capitolul 7). Așadar, modificările la nivelul ratei infracționalității în 2014-2015 nu ne spun aproape nimic despre ce s-a întâmplat „ca urmare a crizei refugiaților din 2015"[57]. Nici

adăugarea unor date pentru 2016 la finalul studiului nu abordează satisfăcător dovezile că 2017 și 2018 par să fi fost anii de vârf ai infracțiunilor violente – și în special ai infracțiunilor de natură sexuală – săvârșite de refugiați.

În Anglia victoriană a început să circule o glumă cum că există „minciuni, naiba să le ia de minciuni, și statistici". După cum am văzut, statisticile referitoare la imigrație, la infracționalitate – mai ales infracțiunile de natură sexuală – și la rolul imigranților în infracționalitate au prea multe neajunsuri pentru ca orice argumente legate de politici să se bazeze exclusiv pe ele. Cu toate acestea, se pare că avem aici o dovadă că intensificarea imigrației în Europa în jurul anului 2015 a dus la o creștere semnificativă a violenței sexuale în țările care au primit cel mai mare număr de migranți. Dar cum se explică acest fapt? Despre ce era vorba?

Capitolul 4

Taharrush gamea (jocul violului) sosește în Europa

În paginile care urmează voi prezenta pe scurt unele dintre cazurile individuale de agresiune și hărțuire sexuală cu care m-am întâlnit. Toate au fost raportate la nivel local de poliție și uneori de mass-media, iar majoritatea cazurilor, dar nicidecum toate au ajuns în sălile de judecată și s-au încheiat cu condamnări. Prezint aceste tragedii individuale mai degrabă ca un eșantion decât ca o listă definitivă de acte de agresiune și hărțuire sexuală. De fapt, după cum urmează să explic, nu vom cunoaște probabil niciodată cu totul amploarea acestei probleme.

Voi lua la rând un număr de țări și voi începe cu Germania, unde au fost primiți cei mai mulți azilanți între 2015 și 2018, apoi voi trece la Italia, Franța, Suedia, Austria, Ungaria și Danemarca.

Eu sau asistenții mei am călătorit în fiecare dintre aceste țări pe parcursul documentării pentru cartea de față, ca să vedem personal în ce măsură pot fi coroborate relatările publicate. De asemenea, am trăit noi înșine fenomenul hărțuirii. În timpul unei călătorii la München, traducătoarea noastră a fost pipăită de un african înalt pe când traversa strada. Bărbatul a lovit-o peste coapsă, de care a prins-o și a strâns-o în timp ce trecea pe lângă ea. Translatoarea a spus că i-a simțit gestul mai degrabă ca venind din partea unui stăpân decât ca având o natură sexuală. El îi arătase că mersul pe acea stradă este ceva ce ea poate face numai în condițiile lui. Ea a scăpat oarecum nevătămată, dar nu putem spune același lucru și despre femeile ale căror experiențe nefericite sunt relatate în continuare. Urmează o lectură tulburătoare, dar vă îndemn să nu o abandonați, cum au făcut mulți.

O selecție a cazurilor

În 2016, o femeie de 45 de ani care făcea jogging într-un parc din München a fost atacată de la spate. Atacatorul său a sugrumat-o atât de puternic cu bentița ei, încât i-a produs leziuni pe gât și ea și-a pierdut cunoștința. A violat-o, apoi a lăsat-o într-un tufiș. În urma unei verificări inopinate la locul de muncă al agresorului, poliția i-a identificat ADN-ul. Această probă l-a implicat și în violarea cu un an înainte a unei femei de 19 ani care făcea jogging în Rosenheim, un oraș din apropiere. Violatorul era un azilant de 28 de ani cunoscut la tribunal ca Emrah T. Inițial a pretins că e sirian, dar Emrah T. s-a dovedit a fi un kurd din Turcia care făcuse cerere de azil în Germania în 2015, împreună cu soția sa însărcinată și cu fiul său minor[1].

În septembrie 2017, o altă femeie care făcea jogging în apropiere de lacul Rosenheim a fost îmbrâncită la pământ și molestată. De data aceasta, femeia avea 23 de ani, iar agresorul ei era un nigerian de 32 de ani care începuse să urmărească alergători cu o zi înainte. În instanță s-a dovedit că bărbatul săvârșise și alte infracțiuni și că, deși cererea de azil îi fusese respinsă, locuia într-un spațiu din apropiere destinat azilanților. A fost condamnat la 5 ani de închisoare.

Anterior, în iulie, o femeie de 39 de ani care se plimba în apropiere de malul unui râu din Garmisch-Partenkirchen, lângă granița cu Austria, a fost atacată de la spate și agresată sexual de un azilant irakian de 20 de ani[2].

În incidente separate din 2017, două germane au fost urmărite după ce au părăsit un adăpost local destinat azilanților, unde își vizitaseră niște cunoștințe. Prima era o femeie de 43 de ani din Bamberg[3]. Ea a fost bătută și violată de un somalez de 17 ani care locuia la adăpostul respectiv și care a urmărit-o până într-un pasaj subteran din apropiere[4]. A doua victimă era o fată de 16 ani care a fost urmărită după ce a plecat de la un centru pentru azilanți din Höhenkirchen-Siegertsbrunn, lângă München. Pe drum spre o gară din apropiere, a fost violată de trei afgani cu vârste cuprinse între 17 și 27 de ani, unul dintre ei figurând cu cerere de azil respinsă[5]

Caracterul oportunist al acestor atacuri este frapant. Patru azilanți eritreeni au violat o femeie de 56 de ani din Dessau, în același an. Ea aduna sticle reciclabile în spatele unei școli, în apropiere de locul în care cei patru consumau alcool. Au ademenit-o promițându-i că îi vor da sticlele să le recicleze, însă au spart o sticlă, au tăiat-o pe față și au violat-o în grup. Pe parcursul procesului, bărbații nu au manifestat nicio urmă de remușcare față de victimă, care a stat în spital zile la rând. Doi dintre făptași au cerut o pedeapsă redusă susținând că sunt minori, însă instanța le-a probat vinovăția ca adulți de peste 18 ani.

Același tip de atac aparent spontan a fost raportat în ianuarie 2019 de poliția din Hamburg. O femeie de 29 de ani a fost agresată sexual de un „african negru" de 20 și ceva de ani în apropierea unei biserici, într-o duminică dimineața. Bărbatul a apucat-o pe femeie de la spate, a împins-o la pământ între două mașini parcate și a agresat-o[6].

În august 2018, un somalez de 19 ani a intrat prin efracție într-un centru rezidențial de bătrâni din Halle, din centrul Germaniei. A agresat-o sexual pe una dintre locatare, o femeie de 74 de ani, pur și simplu „pentru că voia să facă sex". Și-a aruncat victima pe pat, a bătut-o și a sugrumat-o, dându-și pantalonii jos ca să o violeze, însă ea a reușit să strige după ajutor. Bărbatul a fost arestat câteva zile mai târziu pentru o altă tâlhărie și a primit o pedeapsă juvenilă de 7 ani[7]

Franziska W., de 18 ani, a plecat dintr-un club de noapte din Freiburg, în octombrie 2018, cu un azilant sirian pe care îl cunoscuse înăuntru[8]. Ea nu știa însă că noua sa cunoștință era căutată de poliție pentru infracțiuni legate de droguri și ca suspect într-un viol în grup. Majid H. avea 21 de ani la acea dată. Se pare că a drogat-o pe fată, a târât-o în spatele unui gard viu și a violat-o. Apoi le-a dat telefon prietenilor săi, invitându-i să i se alăture. Potrivit procurorului, Majid le-a spus acestora că este o femeie afară „care poate fi futută". Timp de câteva ore, 11 bărbați – opt sirieni, un irakian, un algerian și un german – cu vârste cuprinse între 19 și 29 de ani au violat-o pe fată sau au fost paravan pentru violatori[9]. Dintre cei 11, opt au primit între 3 și 4 ani de închisoare, doi au primit pedepse de 4 și 6 luni cu suspendare și unul a fost achitat.

Mass-media din Germania tinde să prezinte izolat asemenea infracțiuni, fiecare atac constituind un singur moment distinct de violență tragică. Totuși, pentru că urmăresc această problemă de mulți ani, nu cred că asemenea infracțiuni sunt incidente izolate. Gândiți-vă la cazurile cele mai grave (și deci cele mai discutate): omorurile.

Patru tinere germane – două dintre ele încă fete – au fost omorâte de azilanți între 2016 și 2018. Primul caz a fost violarea și omorârea brutală a unei studente la medicină în vârstă de 19 ani, Maria Landenburger, de către Hussein Khavari. În timp ce Maria se întorcea acasă pe bicicletă de la o petrecere în Freiburg în 2016, Khavari a împins-o de pe bicicletă, a mușcat-o, a sufocat-o și a violat-o, lăsând-o pe malul unui râu, în care ea s-a înecat. La sosirea sa în Germania cu un an înainte, Khavari pretinsese că era afgan și minor neînsoțit; fusese plasat în grija unei familii-gazdă și trimis la școală. Investigațiile au scos la iveală ulterior că avea 20 și ceva de ani și provenea probabil din Iran. Înainte de sosirea în Germania, fusese condamnat pentru tentativă de omor în Grecia, dar nu și trimis la închisoare. În timpul mărturiei depuse în cadrul procesului din Germania, polițiștii greci au afirmat că acesta nu avea remușcări. Când a fost întrebat de ce a împins o femeie în gol de pe o stâncă, Khavari a răspuns: „Păi, nu-i decât o femeie"[10]. A fost condamnat la 15 ani de închisoare[11].

Corpul Susannei Maria Feldman a fost descoperit într-o zonă împădurită din Mainz, lângă Frankfurt, în iunie 2018. Fata de 14 ani fusese violată și strangulată. Bărbatul condamnat pentru uciderea ei era Ali Bashar, un irakian de 20 de ani care locuia într-un centru pentru azilanți situat în apropierea locului în care a fost găsită. Membrilor familiei lui Bashar li se respinseseră deja cererile de azil, deoarece erau considerați migranți pe motive economice, și nu refugiați. Totuși, autoritățile germane nu îi deportaseră. La pronunțarea sentinței pentru Bashar, judecătorul a afirmat că acesta crescuse în nordul Irakului într-o familie cu reguli stricte referitoare la gen și că, odată cu intrarea în Germania, „a avut oportunitatea să intre în contact cu femei, inclusiv să aibă contact sexual, și a căutat în mod deliberat fete încă nesigure pe ele"[12]. Ca în cazul lui Khavari, Bashar era

suspectat de infracțiuni anterioare, printre care jaf armat și participare la violarea în grup a unei fetițe de 11 ani de la centrul pentru azilanți unde locuia și el. Se bănuia că a acționat în complicitate cu un turc de 35 de ani, care locuia de asemenea într-un centru pentru azilanți din apropiere.

Cu jumătate de an înainte de uciderea Susannei Feldman, un azilant afgan în vârstă de 15 ani pe nume Abdul D. și-a înjunghiat mortal fosta iubită Mia V. într-o farmacie. Crima a avut loc într-un orășel, Kandel, din apropiere de granița cu Franța. Deoarece Abdul era minor, procesul de judecată nu a fost public; Abdul a primit o pedeapsă juvenilă de 8 ani și 6 luni în închisoare.

În 2015, Ahmad S. a sosit în Germania, pretinzând că este un minor afgan care dorește azil. Cererea i-a fost respinsă, însă el a rămas într-un centru pentru azilanți din Flensburg, aproape de granița de nord a Germaniei. În martie 2018 și-a înjunghiat mortal fosta iubită în vârstă de 17 ani, Mireille, din cauză că aceasta începuse o relație cu un alt bărbat. Judecătorul care l-a condamnat pe Ahmad la închisoare pe viață a comentat că „el nu o mai considera pe Mireille o persoană independentă; în ochii lui, ea era a lui"[13]. Pe parcursul procesului, expertiza a stabilit că Ahmad avea 29 de ani, iar poliția a adus probe că acesta era șofer de macara, iranian și că fusese implicat într-o altă crimă, dar achitat.

Acestea sunt cazurile extreme, desigur. Dar frapant e că, la fel ca în cazurile de viol pe care le-am descris, ele au în comun anumite aspecte de netăgăduit. Chiar dacă locurile sunt diferite, circumstanțele bărbaților implicați sunt aceleași: au sosit în Germania odată cu valul de migranți, au solicitat azil pentru a dobândi drept de ședere, au un istoric de infracțiuni violente și au eludat încercările autorităților de a pune legea în aplicare și de a-i scoate din țară. Acum ei locuiesc în închisori germane, cu excepția unuia, care s-a sinucis în celulă.

Cu toate că Germania a primit cel mai mare număr de persoane în timpul „crizei migranților", în țările vecine din Schengen, spațiul fără granițe, s-a înregistrat același fenomen – bărbați tineri recent sosiți care au atacat femei nevinovate, deși, în Italia, autorii sunt nou-sosiți mai degrabă din Africa decât din Orientul Mijlociu.

În martie 2017, un nigerian de 27 de ani care locuia într-un centru de primire a azilanților din Bagnoli, lângă Napoli, a agresat sexual o femeie de 41 de ani. În 2018, un somalez de 20 de ani, care tocmai primise statut de protecție subsidiară din partea autorităților italiene, a agresat sexual o femeie de 68 de ani care stătea la soare pe o plajă[14].

În Italia au apărut informații și despre violuri în grup săvârșite de migranți. În august 2017, patru imigranți din Africa de Vest, Nigeria și Maroc, cu vârste cuprinse între 15 și 20 de ani, au fost condamnați pentru că au violat o turistă poloneză după ce i-au bătut soțul pe o plajă din Rimini, pe coasta italiană a Mării Adriatice. Patru luni mai târziu, o fată de 16 ani a fost violată de doi migranți marocani pe o alee dintr-un sat din apropiere de Avezzano, la circa 80 de kilometri de Roma[15]. În anul următor, Desirée Mariottini, 16 ani, a fost violată în grup și ucisă în apropiere de gara Termini din Roma. Un senegalez și doi nigerieni sunt suspecți într-un proces care încă nu s-a încheiat[16].

În urma valului de migranți în Franța au apărut cazuri similare. În 2016, o interpretă paștună de 38 de ani care traducea pentru un jurnalist a fost violată sub amenințarea cu cuțitul în celebra tabără de refugiați de la Calais cunoscută ca „Jungla", de un grup de afgani[17]. În 2017, o femeie care se întorcea acasă de la un hotel din Calais unde lucra a fost târâtă într-o pădurice de un migrant eritreean de 22 de ani, care a amenințat-o cu un cuțit și a violat-o[18]. În iulie 2018, un migrant marocan de 28 de ani – a cărui cerere de azil fusese respinsă atât în Germania, cât și în Olanda – a fost condamnat pentru că agresase sexual o fetiță de 11 ani într-o băcănie din Croisilles, Franța[19]. A primit 6 luni de închisoare. În 2017, un migrant sudanez de 26 de ani a agresat sexual două fete de 14 ani în plină zi, pe o stradă din Sin-le-Noble, în apropiere de Lille[20].

Dintre numeroasele cazuri similare din Suedia, două ies în evidență prin reacțiile blânde ale autorităților. Într-unul era implicat un somalez de 17 ani pe nume Mohomed, care a urmărit o fată de 13 ani până în toaleta unui centru comercial din Borlänge[21]. În pofida țipetelor ei, el a împins-o pe o masă de schimbat scutece și a violat-o. Câteva zile mai târziu, i-a spus că este o „târfă grasă și scârboasă" și a amenințat-o că „îi va tăia

gâtul" și „va sări cu picioarele pe capul ei" dacă îl denunță la poliție. O amenințase într-un mod similar pe o altă fată pe care o agresase anterior, scuipând-o și spunându-i că o va omorî. În iunie 2018 Mohomed a fost condamnat pentru numeroase infracțiuni, inclusiv furt, comportament abuziv, hărțuire sexuală și violarea unor minori. Cu toate acestea, instanța suedeză nu a găsit „un argument special" în virtutea căruia să-l condamne le închisoare, întrucât era minor, așa că autorul a primit doar 150 de ore de muncă în folosul comunității și obligația de a le plăti victimelor compensații modeste. În raportul lor, polițiștii au notat că Mohomed se lăuda că era deasupra legii.

Și cazul lui Arif Moradi, deși mai puțin violent, ilustrează indulgența cu care sunt tratați în Suedia migranții condamnați pentru infracțiuni de natură sexuală. Moradi este un afgan care a intrat în Suedia în 2014, împreună cu alți 7.044 de minori neînsoțiți, sperând să obțină azil în acel an. Cererea i-a fost refuzată în 2016, iar guvernul suedez i-a ordonat să părăsească țara. În timp ce aștepta hotărârea la recursul său, Moradi a frecventat o tabără creștină din Söderköping, unde a agresat sexual o fată de 14 ani. Cazul a fost audiat la Curtea Districtului Norrköping, unde a ieșit la iveală că directorii taberei i-au permis să doarmă în aceeași cameră cu fetele. El o molestase pe una dintre participantele la tabără și, în pofida protestelor ei, și-a continuat atingerile mai mult de jumătate de oră, până când aceasta a ieșit în fugă din cameră, plângând. Conform materialului probator, directorii taberei nu au luat în serios plângerea fetei, însă Moradi a fost găsit vinovat de hărțuire sexuală și condamnat la 21 de zile în închisoare și la o amendă de 7.000 de coroane suedeze (800 de dolari). La patru luni după condamnare, recursul lui Moradi la decizia de respingere a cererii sale de azil a fost audiat de Curtea Suedeză pentru Migrație. Aceasta i-a acordat un permis de reședință de trei ani și statutul de refugiat, parțial datorită convertirii sale la creștinism. Deși curtea a fost informată despre condamnarea sa pentru agresarea unei fete de 14 ani, a decis să nu ia acest lucru în considerare în deliberările cu privire la acordarea statutului de rezident.

La aflarea știrii despre succesul lui Arif la judecarea recursului, prietenii săi suedezi l-au felicitat pe Facebook cu postări pline de

admirație și emoticoane cu inimioare; între timp acest conținut a fost șters, dar am făcut capturi de ecran pentru posteritate. În postări se spune:

„Bine ai revenit printre noi!"
„Salut, bine ai revenit la libertate, Arif ❤"
„Ești cel mai tare model, Moradi Arif ❤"
„Fantastic! Bine ai venit printre noi ❤"
„Prieten drag ❤❤❤❤"
„La țanc"
„În sfârșit ❤❤❤"

Un ultim caz suedez ne arată cât de lent se pot învârti rotițele justiției europene. În august 2015 o suedeză a fost violată de trei bărbați imediat după ce a ieșit dintr-un bar din apropiere de Strängnäs. Doi dintre autori, care locuiau într-un adăpost pentru refugiați din vecinătate, au fost condamnați în luna decembrie a acelui an. Dar abia în noiembrie 2019 a fost arestat și al treilea autor[22].

Și austriecele au de suferit. În septembrie 2015, o femeie de 72 de ani care își plimba câinele în apropiere de un râu din Schwechat, o suburbie a Vienei, a fost trântită la pământ și violată[23]. În 2018, un afgan de 19 ani pe nume Ziyaoddin O., care sosise cu trei ani în urmă și ceruse azil, a ademenit o albaneză de 20 de ani într-o pădure, unde a violat-o și a amenințat-o cu moartea. După ce a fost acuzat de agresiune sexuală, a ieșit la iveală, ca în atât de multe cazuri, că avea o condamnare anterioară pentru infracțiuni de natură sexuală[24].

Insula Dunării este un loc de relaxare popular printre vienezi, cu multe restaurante și locuri unde se poate sta ca să admiri fluviul. Un purtător de cuvânt al poliției vieneze a relatat că o mamă care își plimba bebelușul în cărucior în zonă în 2017 a fost apucată de gât de un azilant afgan de 17 ani. Acesta a trântit-o la pământ și s-a așezat deasupra ei, dar în timp ce încerca să o sărute, femeia a reușit să-l pună pe fugă mușcându-l de nas. În cele din urmă a fost prins de poliție cu ajutorul camerelor de supraveghere stradală și al câinilor dresați[25].

„Ei nu respectă aceleași lucruri pe care le respectăm noi", a afirmat un avocat în apărarea unui afgan judecat pentru violarea

unei studente turcoaice într-un parc austriac, în 2016[26]. Printre „lucrurile" pe care infractorii nu le respectă în mod clar se numără dreptul femeilor la siguranță fizică și la autodeterminare sexuală.

Relatări similare se pot găsi și în alte țări europene. Ca să nu mă lungesc prea mult, voi menționa doar încă două cazuri. În Ungaria, un tânăr afgan de 18 ani a fost acuzat de trei atacuri sexuale în 2018, inclusiv de violarea unei femei în toaleta unui fast-food, într-o dimineață de duminică[27]. Tot în 2018, o fată de 14 ani a fost urmărită până în toaleta unui centru comercial din Esbjerg, Danemarca, și violată de un afgan de 17 ani. Mai târziu, el a pretins că fata inițiase atacul și că „Satan" îl îndemnase să facă fapta[28].

O tipologie a violenței sexuale

Cazurile de mai sus sunt doar o selecție dintr-o listă mult mai lungă de agresiuni sexuale alcătuită de mine. Încerc să formulez unele generalizări pe baza întregului meu eșantion.

Mai întâi, infracțiunile sunt de gravitate diferită. Unele dintre incidentele pe care le-am studiat se află la capătul inferior pe scara violenței sexuale: obscenități și calomnii sexuale spuse cu voce tare, priviri insistente, fluierături admirative și strigarea unor insulte. Asemenea comportamente sunt ofensatoare, dar ilegale numai în unele țări. Următorul nivel al hărțuirii include urmărirea victimelor în scopul hărțuirii și ignorarea încercărilor acestora de a-i evita sau de a-i respinge pe făptași. Unii dintre aceștia au fost acuzați de exhibiționism în fața unor femei nevinovate, dar pe care nu au încercat să le atingă. Unele cazuri sunt agresiuni sexuale de-a dreptul: bărbații le ating femeilor sânii, organele genitale și lenjeria intimă și le pipăie cu forța. Alte cazuri implică acte mai violente, în care victimele sunt pălmuite, lovite cu pumnul sau cu piciorul, sunt trase de păr, strânse de gât sau în care este folosită forța brută pentru a le imobiliza. După cum am văzut în subcapitolul anterior, unele cazuri s-au transformat în violarea victimei, altele au fost violuri în grup

și, la capătul superior al scării, câteva femei au fost ucise după ce au fost violate.

Probabil vă întrebați prin ce anume se deosebesc – dacă poate fi vorba de așa ceva – aceste cazuri de cazurile de hărțuire, agresiune, viol și crimă sexuală din toate societățile, inclusiv din cele cu puțini imigranți. Așa că am căutat și elemente comune în rândul agresorilor.

În afară de faptul că erau migranți din țări majoritar musulmane, cei mai mulți dintre agresori erau foarte tineri. Unii au acționat singuri, iar alții au prădat câte doi sau în grupuri coordonate. Despre mulți dintre ei s-a aflat mai târziu că săvârșiseră anterior infracțiuni mai puțin grave, cum ar fi furtul, infracțiuni având legătură cu conducerea auto și cu drogurile sau alte agresiuni. O diferență evidentă între aceste cazuri și cele convenționale de violență sexuală este că autorii au fost în principal „străini", în sensul că nu au avut o relație anterioară cu victimele sau că se cunoșteau cu acestea doar vag. În majoritatea cazurilor de violență împotriva femeilor, după cum am văzut, acuzatul are deja o relație cu victima.

O altă trăsătură frapantă ce reiese din aceste date este lipsa oricărui tipar în ce privește caracteristicile victimelor: vârsta, aspectul fizic, celelalte atribute ale acestora. Au fost atacate fete chiar și de 12 ani, la fel și tinere, femei adulte și mame cu copii în cărucior, dar și femei bătrâne, de peste 70 și 80 de ani. Au fost atacate femei și fete purtând haine elegante, îmbrăcăminte sportivă și pantofi de alergare, costume de baie, uniforme școlare, haine de iarnă sau hijab; îmbrăcămintea nu pare să fie un factor determinant. Nu se poate spune că țintele acestor bărbați au fost femeile albe sau europene, întrucât unele dintre victimele din eșantionul meu sunt imigrante sau provin din generații de migranți. În mare măsură, se pare că autorii au fost oportuniști și că și-au luat drept țintă orice femeie care părea a fi o pradă ușoară: singură, beată, lipsită de forță sau vulnerabilă din alte puncte de vedere.

De asemenea, nu există un tipar clar al alegerii momentului atacurilor, care au avut loc la diferite ore din zi și din noapte. Mai multe s-au petrecut mai degrabă vara, când femeile sunt

afară mai des, dar vremea din timpul iernii nu s-a dovedit a fi un obstacol pentru o parte dintre agresori. Am încercat să clasific și locurile în care s-au produs atacurile, dar nici aici nu putem vorbi de cine știe ce tipar. Agresiunile sexuale s-au întâmplat în metropole și orășele, în trenuri și autobuze, în stații ale mijloacelor de transport în comun, pe străzi și în pasaje subterane, în tufișuri și păduri, între mașini parcate, în școli, în centre comerciale, în parcuri, în zone de agrement, pe malul unor ape și pe alei de jogging, în toalete, în spatele unor clădiri, la concerte, în centre rezidențiale pentru bătrâni, în centre pentru azilanți și la locuri de muncă. Singurul factor comun evident este că aproape toate atacurile s-au petrecut în locuri publice, și nu la locuința femeii. Dar nu am găsit un spațiu public tipic în care probabilitatea să aibă loc asemenea atacuri să fie mai mare.

Capitolul 5

Cum sunt erodate drepturile femeilor

Creșterea hărțuirii sexuale

Diferitele infracțiuni de natură sexuală descrise în capitolul anterior sunt, în mod clar, cele mai grave manifestări ale unei atitudini împărtășite de unii bărbați conform căreia femeile sunt disponibile pentru satisfacerea lor sexuală, indiferent dacă ele consimt sau nu. Această atitudine se poate exprima și în moduri care, în general, nu au fost criminalizate în majoritatea țărilor până destul de recent sau chiar deloc.

În mod evident, eu *nu* afirm că hărțuirea sexuală este un viciu prezent numai la imigranții din țări majoritar musulmane, ci o parte din motivul pentru care scriu această carte este să explic atitudinile în schimbare ale femeilor față de hărțuirea sexuală, care au ajuns să fie asociate în toată lumea cu mișcarea #MeToo. Îmi este greu să înțeleg de ce în Statele Unite și în alte țări occidentale curge atâta cerneală și se alocă atât de mult spațiu de emisie la ore de vârf discuțiilor despre fărădelegile câtorva sute de figuri importante din industria divertismentului, politică, educație și finanțe și de ce se scrie atât de puțin despre actele mult mai numeroase de viol, agresiune și hărțuire săvârșite de migranți sosiți recent în Europa.

O întrebare esențială este în ce măsură atitudinile în schimbare ale femeilor se află în spatele creșterii numărului cazurilor de hărțuire și agresiune sexuale. În Marea Britanie, un studiu guvernamental din 2018 asupra hărțuirii sexuale a căutat răspunsuri anonime din partea opiniei publice. Britanicele și-au detaliat experiențele nedorite cu bărbații. Relatările lor au arătat

clar că hărțuirea este prezentă în întreaga societate britanică. În răspunsul ei, o mamă cu doi copii a spus lucrurilor pe nume:

> Din experiența mea, pot fi atacată și dacă sunt îmbrăcată în zdrențe. Nu e vorba de haine sau de machiaj, ci de faptul că sunt cât se poate de evident femeie în ceea ce este perceput drept spații ale bărbaților. [...] Nu e vorba nici măcar de atragerea unui partener sexual, nu poate fi vorba de așa ceva, din cauză că bărbații sunt atât de nerespectuoși și de agresivi. E vorba de afirmarea puterii și a dominației asupra a ceea ce ei consideră a fi sexul „mai slab", asta le alimentează ego-ul și un sentiment al îndreptățirii, și îi ajută dacă femeile sunt dezumanizate și transformate în obiecte sexuale, create pentru satisfacerea bărbaților[1].

Acest tip de discuție deschisă despre hărțuirea sexuală este una dintre cele mai înviorătoare schimbări sociale din ultimul deceniu. Ea ar putea fi explicată parțial printr-un mediu cultural relativ nou în care femeile se simt suficient de puternice pentru a se exprima direct. Rețelele de socializare sunt platforme unde femeile pot să-și împărtășească experiențele, deși formatul neverificat al acestora poate duce la punerea sub semnul întrebării a veridicității unora dintre afirmațiile femeilor. Un alt motiv pentru care auzim mai mult despre hărțuirea sexuală este că, pentru prima oară în istorie, o masă critică de femei se află în poziții de autoritate și sunt dispuse să ia în serios asemenea plângeri – deși, după cum vom vedea, politicienele au rolul lor în subestimarea consecințelor pentru femei ale marii migrații a popoarelor.

Franțuzoaicele de asemenea semnalează niveluri ridicate ale hărțuirii sexuale pe străzi și în mijloacele de transport în comun. Pariziencele se plâng de faptul că unii bărbați își freacă organele genitale de ele în metrou și că le urmăresc în supermarketuri ca să le pipăie[2]. Un caz petrecut în 2018, în Arondismentul 19 din Paris, a fost surprins de camerele video. Marie Laguerre i-a spus unui bărbat să tacă din gură ca reacție la comentariile lui sexuale și la sâsâitul lui sugestiv când ea a trecut pe lângă el. Înfuriat, bărbatul s-a răzbunat aruncându-i femeii o scrumieră în față. Marie a postat înregistrarea video pe rețelele de socializare, iar poliția l-a prins pe bărbat, care a fost dus ulterior în

fața unei instanțe. Dar, deși povestea a fost relatată în presa din întreaga lume, de puține ori s-a menționat faptul că bărbatul era un imigrant tunisian care trăia în Paris din copilărie[3].

După hărțuirea sexuală în masă la care au fost supuse femeile din unele orașe germane în ajunul Anului Nou 2015 (vezi mai jos), guvernul german a introdus legi noi împotriva hărțuirii sexuale și a infracțiunilor săvârșite în grup[4]. Înainte de aceste incidente asemenea comportamente nu au fost în afara legii. Legi noi împotriva hărțuirii sexuale și a hărțuirii stradale au fost adoptate și în Belgia în 2014, iar în Franța în 2017. Dar aceste măsuri oare au fost luate pentru că, până la acel moment, hărțuirea nu se mai petrecuse la o asemenea scară? Sau pentru că se petrecuse o schimbare majoră în atitudinile femeilor?

În Suedia există cu certitudine o conștientizare sporită cu privire la constrângerea sexuală la locul de muncă exercitată de bărbați aflați în poziții ierarhice superioare, iar acest lucru pare că se datorează mișcării #MeToo. Dar autoritățile suedeze nu erau pregătite pentru hărțuire la locul de muncă exercitată de bărbați aflați în poziții ierarhice inferioare. Într-un raport din 2017 al Agenției Suedeze pentru Migrație (Migrationsverket), angajatele acestei instituții au semnalat 15 cazuri de hărțuire sexuală săvârșite de azilanți de ale căror cereri se ocupau. Personalul a raportat că între ianuarie și august 2016 s-au înregistrat 279 de amenințări din partea azilanților[5]. În unele cazuri, angajatele au fost luate în vizor când plecau de la serviciu, apoi hărțuite și amenințate cu violul sau cu moartea în drumul lor spre casă seara[6]. Și unele bibliotecare au fost vizate de tineri migranți „obraznici", care le considerau simboluri ale statului suedez[7]

După cum am menționat mai sus, țintele hărțuirii de către migranți nu sunt întotdeauna femei albe. Deși constituie o minoritate în rândul migranților, și azilantele sunt supuse la hărțuire și agresiune sexuale[8]. Fete chiar și de 9 ani declară că sunt pipăite, fluierate și hărțuite sexual în bucătării, pe holuri și chiar în paturile lor din adăposturile pentru refugiați. Dar, de frica răzbunării sau din cauză că nu au încredere în autorități, puține azilante reclamă abuzurile la care sunt supuse[9].

Gândindu-mă la perioada în care am locuit eu însămi într-un adăpost pentru azilanți din Lunteren, Olanda, în 1992, îmi vine

în minte o întâmplare înfiorătoare. Un somalez a încercat să mă atace în timp ce mă plimbam cu bicicleta prin complex. Mi-a spus că, de vreme ce stăteam pe bicicletă cu picioarele desfăcute, „mi-o ceream". Femeia care se ocupa de adăpost l-a întrebat dacă și ea și-o cerea, întrucât și ea, ca majoritatea olandezelor, mergea cu bicicleta în fiecare zi. El a răspuns fără nicio ezitare: „Da" Asta s-a întâmplat acum aproape 30 de ani.

Silvesternacht

Violența sexuală în locurile publice – în special cea pusă la cale de bande de bărbați – a fost considerată o aberație în majoritatea țărilor europene până foarte recent. Ratele violului și agresiunii sexuale s-au aflat în continuă scădere decenii la rând. Mai toată lumea era de acord că violența sexuală are loc de regulă în cadrul unor relații stabilite. Pentru că au crescut în societăți în care violența era rară, iar egalitatea de gen mai avansată ca oricând, europenii au fost luați pe nepregătite de ceea ce urma.

O dovadă a acestui fapt a venit în orașul german Köln, în ajunul Anului Nou, pe 31 decembrie 2015. În jur de 1.500 de bărbați, majoritatea azilanți recent sosiți din țări arabe și nord-africane, s-au adunat în zona dintre gara centrală Köln și faimoasa catedrală gotică a orașului pentru a asista la revelion sau ceea ce germanii numesc *Silvesternacht*, după Sfântul Silvestru, un papă din secolul al XIV-lea. Bărbații erau beți, nedisciplinați și – așa cum avea să se dovedească curând – imposibil de controlat de către poliție. S-au adunat laolaltă pentru a le încercui pe femei în piață, hărțuindu-le și agresându-le sexual pe toate pe care au putut să pună mâna, furându-le de asemenea portofelele și telefoanele mobile. În lunile care au urmat, 661 de femei au declarat că au fost victime ale atacurilor sexuale din acea noapte[10].

Alice Schwarzer, una dintre feministele de frunte ale Germaniei, care locuiește în Köln, a cercetat evenimentele din acea seară, intervievând foarte multe dintre femeile atacate. Ele au povestit că au fost separate de soții și de prietenii lor și împinse în interiorul unor „cercuri ale iadului" alcătuite din tineri migranți.

Bărbații le-au pipăit pe femei și fete indiferent de vârsta, înfățișarea sau circumstanțele lor, apucându-le de sâni și punându-le mâna între picioare. O femeie a descris câțiva indivizi care au încercat să-și bage degetele în vaginul ei. Singurul lucru care i-a împiedicat au fost ciorapii ei groși de iarnă. Unele femei au fost ținute pe loc și agresate încontinuu, vreme de 30 de minute, de grupuri de bărbați. Când au reușit în cele din urmă să iasă din mulțime, o parte dintre ele s-au plâns polițiștilor, dar aceștia au întors intenționat privirea în altă parte. Multe femei au declarat că au suferit traume și au fost marcate de o teamă continuă multe luni după eveniment. Însă cele care au vorbit în public despre ce li s-a întâmplat au fost etichetate drept „rasiste" pentru că au indicat etnia sau statutul de migrant al agresorilor lor, iar acum folosesc adeseori pseudonime când își povestesc experiențele[11].

Reacția poliției a fost năucitoare. În prima zi a noului an, poliția din Köln a dat publicității o declarație în care spunea că seara fusese „în general pașnică". Însă valul de relatări de pe rețelele de socializare a obligat autoritățile – și principalele mijloace de comunicare – să discute public atacurile și să prezinte informații despre nivelul și gravitatea lor, precum și despre autori. În decurs de o săptămână, declarația inițială a poliției a fost retrasă, iar șeful instituției demis. La ceva vreme după aceea, scurgerile de informații la presă au scos la iveală că poliția nu fusese pregătită pentru a face față valului uriaș al violenței sexuale din acea seară și că se dovedise incapabilă să pună legea în aplicare.

Mai târziu, s-a aflat că în Hamburg, Stuttgart, Düsseldorf și Bielefeld avuseseră loc atacuri similare, chiar dacă la o scară mai mică, ale unor migranți arabi și nord-africani[12]. Conform cancelarului Angela Merkel (despre care voi discuta mai târziu), „evenimentele din ajunul Anului Nou au scos la iveală, în mod dramatic, provocarea cu care ne confruntăm, o fațetă nouă pe care nu am mai văzut-o"[13]. Această „fațetă nouă" nu a fost atât de surprinzătoare pentru o parte a populației. Întrebată de Alice Schwarzer dacă au existat semne premergătoare, „Helin" (pseudonimul ales de o femeie de origine turcă din Stuttgart) a explicat că atmosfera se schimbase cu luni de zile înainte de Anul

Nou. Ea observase grupuri de africani și arabi petrecând timp pe străzi, adeseori beți. Aceștia le hărțuiau în mod regulat pe ea și pe alte femei din apropiere, strigând după ele în mod sugestiv și încercând să le atingă. În scurt timp, a început să se teamă să mai meargă singură pe stradă.

Îmi este greu să accept declarațiile autorităților și poliției germane conform cărora au fost „luate prin surprindere" de aceste atacuri, deoarece tacticile folosite de tinerii implicați nu erau noi în Germania. Doar cu șapte luni înainte, în mai 2015, niște femei și fete germane au declarat că fuseseră încercuite de grupuri de migranți, pipăite și jefuite la un festival stradal berlinez cunoscut drept „Karneval der Kulturen"[14]. În aceeași lună, niște fete au avut parte de același tratament la un festival de muzică din Darmstadt, unde au fost încercuite de grupuri de circa zece bărbați, care le-au pipăit. Ulterior, poliția a arestat trei suspecți, dintre care doi erau azilanți pakistanezi[15]. Două luni mai târziu, în iulie 2015, poliția din Bremen a arestat șase suspecți, „majoritatea refugiați de origine afgană", pentru aceeași formă de hărțuire sexuală în grup, la un festival în aer liber numit „Breminale"[16]. În august același an, în nord, în apropiere de granița germană, pe insula daneză Langeland, poliția a arestat trei azilanți care pipăiseră nouă femei și fete, inclusiv o fată de 16 ani, la un festival. Pe scurt, până în decembrie 2015 avuseseră loc suficiente asemenea atacuri la evenimente publice pentru a pune poliția germană în gardă.

La puțină vreme după cazul Köln, poliția suedeză a recunoscut că a mușamalizat și ea o situație. Un grup de 50 de azilanți tineri, majoritatea afgani și marocani – conform poliției –, au agresat sexual femei în același mod la festivalul „We Are Sthlm" din vara anului 2015. Polițiștii și-au dat seama că nu aveau resursele pentru a-i împiedica să se întoarcă și să comită din nou infracțiuni pe durata festivalului. Instituția a emis o declarație potrivit căreia la eveniment se înregistraseră „relativ puține incidente" și a ascuns faptul că fuseseră denunțate 38 de infracțiuni de natură sexuală săvârșite și împotriva unor fete de doar 14 ani. Șase luni mai târziu, temându-se de un recul precum cel de după evenimentele din Köln, poliția suedeză a spus întregul

adevăr[17]. În mod grăitor, Peter Ågren, șeful poliției din Södermalm, a explicat că decizia mușamalizării fusese luată pentru a se evita provocarea unor acte de rasism și pentru a nu li se „da apă la moară democraților suedezi", partidul populist de dreapta din Suedia[18].

În partea a II-a vom reveni la această mentalitate de tip „n-am văzut nimic, n-am auzit nimic" atât de răspândită în rândul forțelor pentru menținerea ordinii și aplicarea legii din Europa și îi vom analiza consecințele neintenționate profund nocive.

Străzile nu mai arată la fel

Nu sunt singura femeie îngrijorată de faptul că drepturile câștigate cu greu de femeile din societățile liberale sunt erodate de imigranți din locuri în care femeile nu se bucură de ele. O alta este Nicola Frank, editor și mamă în vârstă de 39 de ani care locuiește în Oldenburg, în nord-vestul Germaniei. Când am vorbit cu Nicola, stătea lângă soțul ei, Stefan, în sufrageria lor elegantă, în vreme ce băiatul lor se juca pe podea[19]. Mi s-a părut că ei întruchipează ideea de europeni moderni: soțul care participă la creșterea copilului și susține cariera profesională a soției sale, Nicola, care purta un pulover albastru, o cămașă înflorată și părul castaniu prins în coc. Am întrebat-o ce s-a schimbat în viața ei.

Mi-a spus că „în adolescență nu-mi făceam griji că voi fi hărțuită sau că nu mă voi simți în siguranță în mediul meu. Pentru mine, acest lucru a început să se schimbe în 2015. Faptul că femeile nu sunt în siguranță aici în plină zi este un fenomen recent. Lipsa de siguranță a femeilor pe timpul nopții e o problemă în întreaga lume. Dar aici nu mi s-a mai întâmplat până acum să fiu hărțuită sau să-mi fie adresate remarci lipsite de respect. Toate orașele germane pe care le știu s-au schimbat. Doi indivizi m-au hărțuit în timp ce mă aflam în vizită la Bonn, orașul meu natal, astă vară. Erau foarte tineri, aveau cu siguranță sub 25 de ani, și în mod evident imigranți. Într-o asemenea situație aș avea de obicei o reacție clară – probabil chiar agresivă –, dar eram cu fiul meu de doi ani și nu am vrut să-i provoc

mai tare, așa că le-am arătat doar degetul mijlociu. Au râs și au început să hărțuiască o femeie care trecea pe lângă noi"

„Toți bărbații se poartă acum așa în Germania?", am întrebat.

Fața Nicolei s-a tensionat; se vedea că nu îi face plăcere să răspundă. „Din nefericire, nu. Trebuie să spun că cred că e o consecință a migrației. E greu de exprimat. E o problemă legată de cultură și de atitudinile bărbaților arabi față de femei.

S-a încruntat și mai mult și a început să se foiască în scaun, tot mai deranjată. „Până acum câțiva ani am fost o adevărată stângistă aici, în Germania. Opinia mea politică era că trebuie să fim întotdeauna toleranți și să ne arătăm toleranți și respectuoși față de alte culturi. Când eram la liceu am lucrat pentru grupuri antirasiste.

Și-a frecat sprâncenele. „Nu îndrăzneam să vorbesc direct despre aceste lucruri cu prietenii mei stângiști. Nu vreau să fiu etichetată drept rasistă.

Nu prea vorbesc despre aceste lucruri. Am prieteni cu opinii de stânga și nu vor să discute. De pildă, fac parte dintr-un grup pentru părinți și copii aici, în Oldenburg și într-o zi am comentat ceva despre o crimă oribilă care s-a petrecut la sfârșitul Ramadanului, în mai. A avut loc o bătaie în centrul orașului între doi bărbați, un arab și un kurd. Incidentul s-a petrecut în fața mai multor oameni, inclusiv copii. Arabul a scos dintr-odată un cuțit și l-a înjunghiat pe kurd în gât și în piept. Acesta a murit pe stradă. La grupul de joacă am spus: «Acum zece ani, aici nu s-ar fi întâmplat așa ceva». Iar ceilalți părinți au răspuns că se întâmplă dintotdeauna și că nu e o problemă generată de migrație și cultură. Erau deranjați de conversație, așa că am bătut în retragere și de atunci am evitat subiectul migrației și al violenței în orașul nostru.

Asemenea prietenilor ei, Nicola părea stânjenită să vorbească despre statutul legat de migrație al bărbaților care au hărțuit-o. Am avut impresia că aproape că și-ar fi dorit ca aceștia să fi fost niște germani albi, pentru ca problema să fie mai ușor de discutat.

Am întrebat-o: „Ți s-a schimbat programul zilnic din cauza asta?".

Nicola a dat din cap aprobator. „Acum, când merg la cumpărături în centru, fac ocoluri. Îmi amân cu o oră plimbările de dimineață cu fiul meu, ca să nu ieșim pe întuneric; asta se întâmplă și iarna, și vara. Nu mă mai plimb prin parcul mare central. La anumite ore ale zilei nu fac cumpărături la unele supermarketuri din anumite cartiere. Îmi plăcea să mă plimb de-a lungul canalului, dar, de câteva luni, când a avut loc pe-acolo un incident neplăcut, nu mă mai duc.

„Ce s-a întâmplat?"

„E cam aceeași poveste. Doi tineri care păreau arabi după înfățișare mi s-au adresat într-o germană stricată cu cuvintele «Tu, pizdă». Era o dimineață de duminică, îmi plimbam copilul cu căruciorul, iar ei au continuat să mă urmărească o vreme. În jur erau persoane care făceau jogging, mergeau cu bicicleta sau se plimbau. Nu am fost singura femeie care a trebuit să suporte acest tratament... E evident că acestor oameni nu le e frică de nimic și nu au niciun fel de respect.

Altă dată, stăteam în autobuz, era 9 dimineața, într-o zi de lucru. Am observat doi tineri care păreau arabi după înfățișare, erau beți și se purtau urât. După ce au coborât din autobuz, a avut loc o discuție între noi, pasagerii, și șofer, care nu îndrăznise să-i dea jos. Ne-a explicat că, dacă ar fi procedat astfel, cei doi ar fi putut să facă o plângere către angajatorul său pentru «comportament rasist». Am coborât din autobuz împreună cu o altă femeie; tremura în timp ce-și aprindea o țigară și mi-a spus că unul dintre bărbați, care stătuse în spatele ei, se jucase în părul ei pe tot parcursul călătoriei."

Pe parcursul conversației noastre, Nicola a prezentat sec niște situații. Nu părea furioasă sau pe punctul de a exploda. Și nu pleda pentru închiderea granițelor. Pur și simplu, descria cu tristețe modul brusc în care i se schimbase viața.

Nicola a spus: „Sunt cu ochii în patru și am fost nevoită să-mi schimb sau să renunț la multe dintre obiceiurile mele. Am întotdeauna spray cu piper în buzunar. Nu așa mă plimbam prin Oldenburg până acum, și cunosc orașul ăsta de 20 de ani".

După cum am văzut, Saxonia Inferioară, unde locuiește Nicola, este una dintre rarele regiuni din Europa în care legătura

dintre imigrație și infracționalitate este studiată riguros[20]. Relatarea ei confirmă o concluzie-cheie a raportului despre „normele masculinității care legitimează violența" pe care migranții le aduc cu ei din locurile lor de baștină.

Pentru femeile care trăiesc în această atmosferă, a fi singure în public a devenit periculos. Nu mă surprind observațiile Nicolei. Să te faci mică în fața bărbaților, să fii cu ochii în patru, să eviți să atragi atenția asupra ta: aceasta este viața zilnică a femeilor din Africa și din Orientul Mijlociu. Eu și cu sora mea am crescut în Mogadishu și Nairobi, și ne acopeream cu hijabul ca să ne ascundem de lume. Astăzi, femeile din Europa trebuie să se gândească cum să se îmbrace ca să nu atragă atenția numărului tot mai mare de bărbați în căutare de pradă.

Paulina Neuding, jurnalistă suedeză care vorbește cu curaj în articolele sale despre consecințele sociale negative ale imigrației, mi-a explicat: „Oamenii își schimbă modul de viață aici, în Suedia. Sunt multe reclamații de atacuri în grup petrecute la piscine publice, iar multe dintre acestea sunt nevoite să angajeze paznici și «gazde» bilingve sau să instaleze camere de supraveghere video. Cea mai mare piscină din Stockholm a introdus chiar intervale orare diferite pentru jacuzzi, după ce s-au reclamat atacuri. Dar acestea sunt spații închise. Ce se întâmplă însă cu libertatea de mișcare a femeilor în locuri în care nu există «gazde» sau camere video? Obișnuiam să mă plimb prin pădure sau să merg cu bicicleta cu niște prieteni ca să înotăm în lacul din suburbia Stockholmului în care am crescut. Dar ai lăsa o adolescentă să meargă singură la lac, când piscinele publice sunt nevoite să ia asemenea măsuri drastice ca reacție la atacuri?"[21]. Într-unul din articolele sale, ea a vorbit despre naivitatea reacției autorităților suedeze la prezența tot mai scăzută a femeilor în Rinkeby, o suburbie a Stockholmului. Crezând că le va încuraja pe femei să revină în piața centrală, consiliul local a vopsit câteva bănci în roz, cu intenția de a le rezerva pentru femei. Băncile au fost ridicate însă în scurt timp, după ce s-a dovedit că numai bărbații stăteau pe ele.

„Strada nu-ți aparține. Ăsta-i sentimentul. Nu mă simt liberă."[22]

Nu numai suedezele și germanele se plâng de creșterea numărului actelor de hărțuire sexuală. În 2017, cartierul La Chapelle-Pajol din Paris a devenit o „zonă interzisă" contestată când o petiție intitulată „Femeile: o specie amenințată în inima Parisului" a primit 20.000 de semnături, ca urmare a unui flux de imigranți din „Jungla de la Calais"[23]. Localnicele au declarat că La Chapelle-Pajol se transformase în decurs de numai un an. Adresându-se ziarului francez *Le Parisien*, Aurélie, 38 de ani, a spus că nu mai recunoaște cartierul în care trăia de 15 ani:

> Simplul fapt de a călători a devenit problematic. Cafeneaua din apropierea casei mele, cândva un bistro drăguț, a devenit un loc frecventat numai de bărbați și e întotdeauna aglomerat. De câte ori trec prin fața ei îmi iau porția de remarci, mai ales că bărbații beau foarte mult. Acum câteva zile, doar pentru că am ieșit la fereastră m-am trezit cu un potop de insulte și a trebuit să mă încui în apartament. Cu ceva vreme în urmă, o luam pe Boulevard de la Chapelle pornind de la stația Stalingrad, chiar și noaptea târziu. [...] Așa ceva e de neconceput în ziua de azi[24].

Sentimentul că femeile nu mai sunt în siguranță pe unele străzi pariziene a fost surprins într-un film făcut de Aziza Sayah și Nadia Remadna, fondatoarea Brigade des Mères, o organizație care lucrează cu mamele pentru a preveni radicalizarea copiilor[25]. Folosind o cameră ascunsă, cele două femei au înregistrat o conversație în Seine-Saint-Denis, o suburbie plină de migranți situată la nord-est de Paris. Pe străzi și în cafenele nu era nicio femeie. Când au intrat într-o cafenea, cele două femei au fost întrebate ce caută acolo:

> Voice-over: În barul ăsta de bărbați nu prea le place lumea nouă.
> Proprietarul: E mai bine să așteptați afară.
> Nadia: De ce?
> Proprietarul: Localul acesta e pentru bărbați.

Nadia: Asta nu-i o problemă. Trăim într-o lume în care există bărbați și femei. Ești nebun?
Proprietarul: Nu, tu ești.
Voice-over: Barmanul nu avea chef de discuții. Ceilalți bărbați erau șocați de apariția unor femei.
Nadia: Stăm liniștite într-un colț.
Bărbat din cafenea: Ăsta-i un loc pentru bărbați.
Bărbat din cafenea: Suntem în Sevran, nu în Paris.
Nadia: Chiar și în Sevran, suntem în Franța!
Bărbat din cafenea: Aici vă aflați în 93 [referire la numărul administrativ din Seine-Saint-Denis]!
Nadia: Și ce-i cu asta?
Bărbat din cafenea: Nu sunteți în Paris! Mentalitatea e diferită! E ca la noi acasă.

Într-adevăr, e „ca la ei acasă". Nu îmi venea să cred că femeile nu sunt binevenite pe străzile unei suburbii pariziene. Experiența lor semăna foarte mult cu a mea – dar nu cu cea din Europa –, cu viața mea în Mogadishu sau Nairobi, cu decenii în urmă. Bărbatul din cafeneaua pariziană avea dreptate: chiar dacă, geografic, numărul 93 este în Franța, la nivelul mentalității el se află în Africa de Nord.

De asemenea, unele părți ale Bruxellesului și-au câștigat faima că sunt zone interzise femeilor. Cafenelele de pe trotuarele din Koekelberg, nu departe de Molenbeek, sunt ticsite cu bărbați din Turcia și Maroc care stau relaxați la palavre. Nu sunt deranjați de trafic și nici de autobuzele zgomotoase. Dar își întorc fețele de la pufăitul țigărilor și de la băut ceai când trece o femeie prin preajmă. Unii dintre ei rânjesc și toți ochii sunt ațintiți asupra trecătoarei. În parcurile din apropiere tineri africani joacă fotbal și din când în când câte o musulmană acoperită în negru din cap până-n picioare trece grăbită pe trotuarele pietruite cărând sacoșe cu alimente. Câteva mame cu capul acoperit se plimbă cu copii mici. Altfel, în cea mai mare parte a timpului, femeile se remarcă prin absența lor.

În filmul lui Sofie Peeters *Femme de la Rue* (2012), o cameră ascunsă o urmărește în timp ce ea se plimbă prin centrul Bruxellesului purtând o rochie lungă până la genunchi, cu mâneci scurte și botine de piele fără toc[26]. În ochii europenilor,

ea este îmbrăcată cât se poate de obișnuit. Cu toate acestea, mulți bărbați care trec pe lângă ea o sorb din priviri. O vedem citind pe o bancă în parc, în timp ce opt tineri nu o scapă din ochi, ca și cum tocmai a aterizat un urs polar. Sofie nu se dă în spectacol; ea doar citește o carte. În timp ce se plimbă pe străzi e abordată de nenumărați bărbați, iar comentariile lor variază de la complimente vulgare la insulte și amenințări: „Ești drăguță, domnișoară", „Ce mai faci?", „Bem ceva împreună? La mine, desigur. Sau la hotel. În pat. Știi tu, fără vrăjeală", „Ești sexy. Mă-nfierbânți" Când trece prin dreptul unor grupuri de bărbați care stau în fața unei cafenele, aceștia încep să scoată zgomote ca și cum ar plesni cu biciul și să țocăie exagerat din buze. Unul strigă după ea: „Ce cur mișto!", iar ceilalți râd. Ea continuă să meargă. Un individ îi spune „Târfă". Un altul îi aruncă nonșalant peste umăr „Curvă", când trece pe lângă el. Asta văd bărbații din vecinătatea ei; pentru ei, o femeie care nu este acoperită din cap până-n picioare e o „târfă" care „și-o cere". Percepția lor se aplică la toate femeile, nu numai la cele din comunitatea lor. Ei nu scuză înfățișarea europencelor pe temeiuri culturale.

În film, vecinele lui Sofie își împărtășesc strategiile pentru a reduce hărțuirea cât mai mult. Evită contactul vizual, își schimbă hainele ca să nu iasă îmbrăcate cu fustă, caută un alt traseu spre magazine sau spre stația de autobuz, ascultă muzică în căști ca să nu audă comentariile. La sfârșitul filmului, una dintre vecinele lui Sofie se mută din cartier pentru că nu mai suportă să audă zilnic remarci sexiste de genul „Ce ți-aș mai băga-o în cur!".

„După difuzarea filmului la TV, parcă a explodat o bombă", mi-a spus Sofie când am vorbit cu ea în 2018. „Majoritatea indivizilor din documentarul meu erau marocani, tunisieni și algerieni, deoarece Bruxellesul are un peisaj pronunțat multicultural. Unii au considerat că filmul este rasist deoarece îi arată numai pe acești indivizi săvârșind acte de hărțuire"[27]. Dar Sofie a subliniat că motivațiile sale nu sunt antiimigranți, ci pro drepturile femeilor. Ea a explicat că a filmat pur și simplu ce se întâmplă pe străzile din cartierul ei, fără a încerca să urmărească un grup anume. „Nu sunt deloc rasistă. Mișcarea #MeToo a arătat totuși că hărțuirea sexuală există peste tot. Ea nu se limitează la o cultură, la o clasă socială sau la un anumit mediu de proveniență. Dar

asta nu înseamnă că cultura nu poate juca un rol în convingerile stereotipe sau în comportamentul sexist. În cele din urmă, și ea s-a mutat din Bruxelles. Era sătulă de hărțuirea sexuală care îi afecta viața de zi cu zi și de amenințările pe care le primea pentru că făcuse filmul.

Nu e nimic misterios în comportamentul bărbaților pe care Sofie l-a surprins în film. După cum vom vedea, ei vin dintr-o societate segregată pe genuri, care detestă mișcarea liberă a femeilor în spațiile publice și nu văd niciun motiv pentru a-și schimba convingerile odată ce au ales să trăiască în Europa Occidentală. Ca reacție la filmul ei, Hicham Chaib, purtătorul de cuvânt, decedat între timp, al unei grupări salafiste care își spune Sharia4Belgium, a făcut publică o înregistrare video în care spune că Sofie „se plimbă pe străzi ca o prostituată ieftină, pe jumătate despuiată. Și-a pictat fața ca un clovn. A făcut toate astea ca să atragă atenția bărbaților"[28]. Chaib nu a condamnat hărțuirea și nici nu și-a exprimat rușinea față de comportamentul bărbaților, ci a dat vina pe Sofie. Chiar dacă politica lui s-a dovedit a fi extremistă – a plecat să lupte pentru ISIS în Siria în anul următor –, atitudinea sa față de femei este tipică pentru mulți bărbați din aceste părți ale lumii.

Transportul public sau trecerea pe sub furcile caudine

Când locuiam în Olanda, încercam să mă fac cât mai mică atunci când un somalez sau un alt african se așeza lângă mine în tren. Aceștia se purtau ca și cum eram proprietatea lor și aveau dreptul să mă supună la comentarii obscene. Acum observ că nu numai somalezele evită străzile marilor orașe. Și europencele se confruntă cu o rată tot mai mare a violenței și hărțuirii sexuale în mijloacele de transport în comun și adoptă mecanisme de apărare asemănătoare cu cele folosite de femeile din Africa și Orientul Mijlociu.

Pentru că au Wi-Fi gratuit și încălzire centrală, multe gări europene au devenit adăposturi improvizate pentru migranți în

perioada de vârf a fluxului din 2015-2016. În 2016, gara din Linz, un oraș din nordul Austriei, a fost etichetată de presa tabloidă drept o zonă interzisă, necesitând patrule suplimentare ale forțelor de ordine. Într-o scrisoare adresată autorităților regionale, un tată din localitate scria: „Fata mea de 16 ani este îngrozită când trebuie să treacă prin stația Linz seara"[29]. Doi ani mai târziu, migranții au fost dispersați și, odată cu ei, serviciile improvizate pentru refugiați care fuseseră instalate în lunile de vârf ale „crizei migranților". Nu mai există bande de indivizi nepăsători care îi hărțuiesc pe cei din jur. Doi tineri africani fumează în parcul de peste drum de gară, dar stau liniștiți, uitându-se discret la navetiștii care trec. Când sunt întrebați, paznicii, care arată mai degrabă plictisiți, spun că sunt mai puțini migranți și mai puține probleme decât înainte.

Dar nu același lucru se poate spune despre gările din Germania. În 2018, părinții încă își însoțesc fiicele spre și de la stația Sigmaringen, ca să nu fie hărțuite de tinerii azilanți care locuiesc într-un centru de primire a refugiaților din oraș[30]. Seyran Ateș, musulmană reformatoare și activistă pentru drepturile femeilor, a observat că femeile și fetele evită anumite linii de metrou din cartierele berlineze. Unele tinere i-au spus că evită să meargă singure cu metroul pe liniile pe care călătoresc numeroși tineri musulmani. Uneori, ele merg pe rute ocolitoare ca să evite bătăile de cap. Pe anumite linii de metrou au loc agresiuni sexuale aproape zilnic[31]. Ea spune că situația femeilor se înrăutățește. În loc să supravegheze ordinea în metrouri după ce s-a înregistrat un număr mare de agresiuni sexuale, în 2016, o companie de metrou germană, Mitteldeutsche Regiobahn, a introdus vagoane numai pentru femei pe ruta Leipzig-Chemnitz[32].

Transportul public german își pierde reputația de mijloc sigur, chiar și în parcurile de distracții. Într-un incident aproape comic, poliția din Steinfurt, un oraș din nordul Germaniei, a raportat un grup de zece imigranți care hărțuiau și pipăiau niște adolescente în timp ce conduceau mașinuțe electrice la festivalul orașului, în martie 2018[33]. E ridicol că nici măcar o cursă cu mașinuțe electrice nu mai este sigură pentru femei în Germania.

Semne prevestitoare ale rapidității cu care se deteriorează situația socială sunt micile schimbări făcute de multe femei. Un

studiu Stanford din 2017 asupra „inegalității în privința activității" care a analizat date de pe smartphone-urile a peste 700.000 de persoane a ajuns la concluzia că femeile merg pe jos mai puțin decât bărbații în toate cele 111 țări studiate[34]. Cu toate că există mai multe motive pentru care oamenii aleg să nu meargă pe jos, dezechilibrul de gen în acest caz este surprinzător. Cum era de așteptat, țările arabe au cele mai mari diferențe între distanțele medii parcurse pe jos de femei și de bărbați, dar prăpastia dintre genuri a devenit recent mai pronunțată în Europa. Un raport din 2014 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene arată că aproape jumătate dintre cele 42.000 de femei analizate și-au redus mișcarea în aer liber de frica unor violențe de gen[35]. Indicele OCDE din 2017 pentru creșterea calității vieții arăta că circa un sfert dintre germane și suedeze nu se simt în siguranță când se întorc noaptea pe jos acasă[36]. Hărțuirea stradală nu este un fenomen nou, desigur; și europenii autohtoni sunt capabili de așa ceva. Dar o schimbare în comportamentul lor pur și simplu nu poate explica viteza cu care femeile au început să se simtă amenințate pe străzile Europei și, ca urmare, să-și modifice comportamentul.

Termenul folosit de sociologi pentru a descrie strategiile la care apelează femeile pentru a evita prădătorii sexuali în public este „acțiuni pentru siguranță" (*safety work*)[37] Dar mie mi se pare că e mult prea anodin pentru a exprima pericolul unor asemenea situații.

În astfel de circumstanțe, nu e de mirare că europencele iau situația în propriile mâini. După momentul de vârf al crizei migranților la sfârșitul anului 2015, vânzările de arme de foc au crescut enorm într-o perioadă scurtă în Austria și în Germania. Numărul de permise de portarmă s-a dublat în Graz și s-a cvadruplat în Viena[38]. Și alți antreprenori valorifică această nouă preocupare a femeilor pentru siguranța personală. Acum există aplicații cu hărți ale „zonelor interzise" și ale hărțuirii. În 2018, documentarista mea a fost surprinsă să descopere spray pentru autoapărare cu piper de vânzare în unele farmacii berlineze, așezat pe raft între elastice de prins părul și reviste pentru femei[39].

Probabil cea mai bizară manifestare a acestei noi preocupări pentru siguranța personală este apariția lenjeriei intime și a

șorturilor de jogging antiviol. AR Wear, o firmă nou-înființată, solicită donații prin *crowdfunding* pentru dezvoltarea de lenjerie intimă de damă care să aibă sistem de închidere cu blocare în talie și la picioare[40]. După agresiunile sexuale în masă din Köln în 2015 – și după ce ea însăși abia a reușit să scape de un viol în grup în timp ce făcea jogging –, Sandra Seilz, antreprenoare germană, a creat „Safe Shorts", șort pentru siguranță, care poate fi cumpărat cu până la 89 de euro[41]. Șortul pentru siguranță este fixat pe corp cu ajutorul unui lacăt și al unor corzi greu de tăiat și e prevăzut cu o alarmă care se activează dacă se încearcă ruperea lor. Ca alternativă, pentru cam același preț, femeile pot purta o brățară creată în Olanda, care emite un miros asemănător cu cel al sconcsului, când este activată.

Dar asta nu este singura treabă care pute în povestea de față.

Capitolul 6

Nu cumva legile sunt un obstacol?

Există destui oameni care vor să nege realitatea a ceea ce se întâmplă în Europa. Unul dintre motive este că, așa cum am văzut, victimele nu raportează toate agresiunile sexuale, indiferent când și unde sunt comise. Dar este de asemenea adevărat că recunoașterea existenței acestei crize aparte reprezintă un inconvenient politic pentru majoritatea guvernelor europene. Din această cauză, o mare parte din materialul probatoriu trece prin procedee birocratice complicate, ajungând în cele din urmă să fie îngropat sub maldăre de hârtii administrative. M-am lovit de aceste obstacole în timpul documentării pentru cartea de față.

Conform unor estimări din surse oficiale, inclusiv statisticieni ai poliției, între 80% și 90% dintre infracțiunile de natură sexuală nu sunt denunțate la poliție în Suedia[1]. În Germania, circa 90% dintre agresiunile sexuale nu sunt raportate[2]. Ministerul de Interne britanic estimează că 82% dintre agresiunile sexuale și 80% dintre violurile din Marea Britanie nu sunt declarate[3]. Poliția nu află niciodată de 90% dintre infracțiunile de natură sexuală din Canada și nici de 81% dintre cele din Australia[4]. Majoritatea cazurilor raportate sunt abandonate pe parcursul procesului penal, înainte de a se ajunge la condamnare[5]. Toate acestea ne arată că datele oficiale despre violența sexuală subestimează masiv problema. Chiar și în cele mai generoase estimări, violența sexuală raportată constituie doar circa o cincime din ceea ce se întâmplă de fapt.

Situația i-ar putea părea scandaloasă oricui nu cunoaște subiectul, dar sunt numeroase explicații pentru această subraportare impresionantă. Unul dintre lucrurile care le descurajează cel mai mult pe femei de la a reclama o infracțiune este inutilitatea,

adesea, a unui asemenea demers. Dintre cele 10-20% dintre infracțiunile de natură sexuală raportate la poliție, majoritatea nu duc la o condamnare. Poliția face eforturi mari pentru a-i identifica și a-i aresta pe prădătorii sexuali. Victimele, la rândul lor, întâmpină adeseori dificultăți în a-i identifica pe agresorii lor. În 2017, în Suedia au fost abandonate aproape două cincimi (39%) dintre plângerile de viol fără să fi fost identificat vreun suspect, iar în Marea Britanie, în anul următor, poliția a arestat suspecți în doar 43% dintre cazurile de viol[6].

Chiar și în contextul legislației relativ recente care criminalizează hărțuirea sexuală stradală, obstacolele în calea denunțării și deschiderii unor procese penale în cazurile de hărțuire au rămas semnificative. Niciuna dintre femeile pe care le cunosc nu vrea să mai stea lângă un bărbat care tocmai a făcut-o târfă sau i-a pipăit fundul. Chiar dacă ea îl reclamă la cea mai apropiată secție de poliție, cât de mult o va ajuta poliția? Și care sunt șansele ca polițiștii să iasă imediat pe ușă ca să-l aresteze pe agresor? Resursele de care dispune poliția sunt un alt factor important. Surse din interiorul poliției suedeze recunosc că numărul tot mai mare de omucideri și alte infracțiuni violente a dus la scăderea resurselor alocate investigării violurilor[7]

Nu e de mirare, așadar, că majoritatea femeilor nu reclamă agresiunile la care au fost supuse. Un exemplu grăitor este cel al unei franțuzoaice care a participat la festivitățile Campionatului Mondial de Fotbal de la Nantes, din 2018. Când s-a plâns polițiștilor prezenți la eveniment că un bărbat se masturbase frecându-se de piciorul ei, aceștia i-au răspuns că ei sunt acolo doar în caz de atacuri teroriste. Ea a renunțat să depună plângere, știind că nici măcar un polițist binevoitor nu ar fi avut cum să-l prindă pe agresor[8].

Din procentul mic de cazuri aduse la cunoștința poliției în care suspectul este identificat, multe nu ajung în tribunal. Uneori poliția decide că reclamația victimei este prea slabă pentru a putea fi susținută în instanță, așa că renunță la caz[9]. Unele investigații din Statele Unite de la începutul anilor 2000 au scos la iveală că poliția elimina cazurile de viol a căror soluționare era dificilă și necesita mult timp, pentru a-și îmbunătăți rapoartele arestărilor[10]. Chiar și atunci când procedura de urmărire penală merge

mai departe, se ajunge greu la condamnări, din lipsă de probe fizice și de declarații solide ale martorilor. Majoritatea agresiunilor sexuale se petrec departe de ochii lumii. În absența martorilor, e vorba de cuvântul victimei împotriva celui al agresorului. Se știe că victimele își retrag de multe ori acuzațiile de frica unei răzbunări sau din cauza durerii și frustrării generate de procesele penale ce nu țin cont de suferința lor și în care li se cere, în repetate rânduri, să povestească în detaliu ororile prin care au trecut. Drept urmare, numărul infracțiunilor de natură sexuală nerezolvate este deprimant de mare.

În total, 1.304 persoane au depus plângere după evenimentele din *Silvesternacht* de la Köln, dintre care 661 de femei victime ale unor infracțiuni de natură sexuală. Până în primăvara anului 2019 însă, Parchetul din Köln investigase 290 de persoane și pusese sub acuzație 52, în principal algerieni (17), marocani (16) și irakieni (7). Șase din cele 43 de cazuri au fost abandonate deoarece nu s-a putut afla domiciliul persoanei suspectate de comiterea infracțiunii. S-au pronunțat 32 de condamnări, majoritatea pentru furt. Doar trei bărbați au fost condamnați pentru infracțiuni de natură sexuală, precum agresiune sexuală, dintre care doi au primit pedepse cu suspendare. Cei trei – un irakian, un algerian și un libanez – au fost condamnați doar pentru că își făcuseră selfie-uri cu victimele.

De obicei, un judecător stabilește ce cazuri ajung în instanță (sistemele de drept penal din Europa nu includ procese cu jurați). Un asemenea caz din 2016, cunoscut ca materialul probatoriu „Adil B. , a implicat o germană de 24 de ani și un marocan de 35 de ani. Femeia și două prietene ale sale au consumat alcool la târgul de Crăciun din Hamburg, apoi au continuat la barul 99 Cent din cartierul St. Pauli. La bar, Adil B. a făcut avansuri grupului, atingându-le pe cele trei și, la un moment dat, a sărutat-o pe reclamantă. Ea i-a întors apoi spatele și toate trei l-au ignorat. Mai târziu, Adil a urmărit-o până în toaleta femeilor din partea din spate a barului. Ea a declarat în instanță că acesta a închis-o într-o cabină și a violat-o. Femeia a plâns și i-a spus în repetate rânduri că nu vrea să facă sex cu el. Imediat ce a reușit să scape, ea a fugit la prietenele sale, cu pantalonii în vine și le-a spus că fusese obligată să întrețină

relații sexuale. Era în stare de șoc, stătea pe podeaua barului și plângea, cu machiajul scurgându-i-se pe față. Când a denunțat incidentul, femeia îl identificase pe Adil B. pentru polițiștii de la club, i se făcuse un examen fizic la spital și își înregistrase mărturia pe suport video.

Dar șase luni mai târziu, când cazul a fost audiat la tribunalul regional din Hamburg, judecătorul a conchis că femeia nu demonstrase suficient că se opune și că, prin urmare, actul sexual fusese consensual. Anterior, în 2016, parlamentul german înăsprise legile federale privind agresiunea sexuală. Noua definiție se întemeia mai degrabă pe modelul „nu înseamnă nu", și nu pe circumstanța ca victima să fi fost forțată (Secțiunea 177 din *Strafgesetzbuch*). Însă noua definiție nu a ajutat-o pe tânără. Și nici faptul că s-a descoperit că Adil B. locuia ilegal în Germania, după ce cererea de azil îi fusese respinsă în urmă cu opt luni. În schimb, el a fost achitat și a primit despăgubiri pentru cele șase luni pe care le petrecuse în arest așteptând judecarea. Cazuri precum acesta intră în cele din urmă în statisticile oficiale, dar nu la categoria viol, deoarece Adil B. nu a fost găsit vinovat.

Preocupările legate de intimitate

În unele țări europene occidentale, guvernul colectează cantități enorme de informații despre toate aspectele legate de populațiile lor, deoarece administrația centrală este mult mai implicată aici în furnizarea de servicii publice decât în Statele Unite. Prin intermediul mai multor programe pentru locuințe, șomaj, sănătate, educație și cetățenie, guvernele colectează date ample despre efectele sociale ale migrației. Totuși, ele limitează folosirea acestor informații când e vorba de infracțiuni. Sunt invocate prevederi referitoare la confidențialitatea informațiilor pentru a preveni clasificarea datelor despre infracționalitate în funcție de etnie sau de statutul legat de migrație. Funcționarii care împiedică publicarea acestor date se tem că cetățenii pe care îi servesc îi vor identifica pe toți azilanții cu minoritatea care încalcă legea. Ei se îndoiesc de capacitatea populației de a înțelege diferența dintre infractori și imigranții care respectă legea.

Acest lucru creează probleme, nu în ultimul rând pentru sociologi. Ruud Koopmans, cercetător olandez, a descoperit că lucrarea sa empirică era editată selectiv când era prezentată în mass-media sau citată de factorii de decizie politică. „Rezultatele cercetării mele au fost politizate", mi-a spus din biroul său din centrul Berlinului. „Studiul nu mai era pur și simplu o sursă de informații menite să ajute la rezolvarea unor probleme sociale, ci însuși studiul a devenit problema"[11]. Deși Koopmans este un social-democrat, studiul său despre relația dintre fondul cultural și efectele integrării a ajuns să fie respins drept de „extremă dreapta". La fel ca mulți alții, Koopmans a descoperit că singura utilizare acceptabilă a datelor despre etnie sau fondul cultural era consemnarea unor incidente de discriminare împotriva minorităților[12]. În discuțiile mele cu alți cercetători din Germania, Suedia, Olanda și Franța m-am întâlnit în repetate rânduri cu aceeași îngrijorare.

Valerie Hudson, politolog, era scandalizată de faptul că guvernul suedez refuza să analizeze datele naționale despre migrație în relație cu violența sexuală. „[Acest lucru] poate să anuleze toți pașii înainte pe care i-am făcut pentru femei", mi-a spus Valerie. „Femeile nu sunt mai puțin importante decât imigranții, așadar, de ce nu putem pune aceste întrebări? Parcă am trăi într-o lume precum cea din *Alice în Țara Minunilor*, când o societate refuză să-și lase cercetătorii să răspundă la o întrebare cu propriile lor date"[13].

În 2018, în Germania, când am încercat să obținem date despre infracționalitate, mie și documentariștilor mei ni s-a părut că am intrat într-un univers irațional. Din cauză că nu există informații publice despre cazurile care ajung în fața curților penale regionale și inferioare, accesarea materialului probator legat de infracțiunile de natură sexuală a fost extrem de dificilă[14]. După ce ne-am străduit luni la rând să obținem pur și simplu sistemul de numerotare pentru cazurile pe care le căutam, unii funcționari și reprezentanți pentru relația cu presa din cadrul curților nu ne-au ajutat, refuzând să ne pună la dispoziție materialul probator solicitat. Am rugat niște ziariști să facă solicitările în numele nostru, dar și cererile adresate de aceștia

birourilor de presă ale tribunalelor germane au fost refuzate sau ignorate. De asemenea, am solicitat oficial, pe canale academice, acces la material probatoriu, dar nici în acest caz nu am primit răspuns din partea gardienilor sistemului de justiție german.

Din ce în ce mai frustrați, am încercat să urmărim un proces în derulare în momentul respectiv în tribunalele din Bavaria. La știri se anunțase că un azilant turc, cunoscut ca „Emrah T.", era judecat în acea zi la o curte districtuală din München, pentru violarea brutală a unei femei de 45 de ani care făcea jogging într-un parc, în 2016[15]. Din păcate pentru noi, în tribunalele bavareze listele ședințelor de judecată nu sunt publicate online în avans, așa cum se întâmplă în alte țări. Singurul mod de a afla la ce instanță urma să se judece cazul era să fac personal cerere la tribunal în acea zi.

Echipa mea de documentare a fost la trei tribunale districtuale din München în acea dimineață, pentru a găsi lista pe care figura instanța la care urma să fie audiat cazul Emrah T. Niște ofițeri de presă prudenți au încercat să ne abată din drum la fiecare pas, iar polițiștii prezenți nu au putut să ne ajute. La principala curte din München, impunătorul Justizpalast, un funcționar ținea un registru în dreptul ferestrei cabinei sale de lângă intrarea în clădire. Era lista cu ședințele de judecată din acea zi. Nu exista decât un exemplar. Cu greu am putut parcurge cele vreo 30 de pagini ale listei prin geamul securizat gros, în timp ce o mulțime de polițiști și avocați se revărsa prin intrarea de lângă noi. Nu am avut noroc. La fel a fost și în a doua clădire a curții. Am încercat la o a treia curte districtuală, în care aveau loc mai multe procese penale în acea zi. Odată ce am trecut de un filtru de securitate asemănător cu cele din aeroporturi, am cerut să vorbim cu un funcționar pentru a ne pune la dispoziție o listă a proceselor, dar în zadar. Singurul interlocutor disponibil a fost un polițist, care ne-a îndrumat spre un colț întunecat al holului unde se afla un registru de plastic legat cu sfoară de un birou. Registrul conținea un singur exemplar al listei ședințelor de judecată din acea zi. Ne-am alăturat celor care formaseră o mică coadă pentru a căuta pe liste nume, numere de cazuri și programarea ședințelor. În paginile tipărite se găseau numele

acuzaților, categoria de infracțiune pentru care erau judecați și ora la care urmau să fie audiați. Erau trecute și cazurile în care erau implicați acuzați minori, însă datele personale ale acestora erau incomplete. Publicul nu are niciodată acces la audieri și la transcrieri în aceste cazuri. La sfârșitul fiecărei zile, listele cu ședințele de judecată sunt distruse. Emrah T. nu era pe niciuna dintre listele pe care am putut să le vedem.

Ne-am decis să stăm pe locurile destinate publicului din două săli de judecată, în acea după-amiază. Un caz era un viol și celălalt o agresiune. În cazul de viol, publicul nu a avut acces la procedurile judiciare cât timp martorul a fost prezent, așa că nu am aflat mare lucru despre circumstanțe. În cazul de agresiune a fost permisă prezența unor membri ai publicului în sala de judecată. Acuzatul era un azilant de 32 de ani. Purta blugi, un tricou cu model în culori vii și pantofi sport țipători și i-a înmânat judecătorului cartea sa verde de imigrant, ca act de identitate. Vorbind cu ajutorul unui interpret arab, acuzatul a explicat că se afla în Germania de trei ani, dar că încă avea nevoie de ajutor cu limba germană. Procurorul a explicat instanței că acuzatului îi fusese interzis accesul într-un club de noapte din München în 2015, ca urmare a unui incident în care fuseseră implicați trei bărbați și trei femei. Când acuzatul a încercat din nou să intre în club, în 2017, reclamantul a chemat poliția și, în vreme ce se afla la telefon, acuzatul l-ar fi lovit în cap din spate. Chiar la intrarea în sala de judecată, înainte de începerea procesului, îi văzuserăm pe acuzat și pe reclamant discutând și, pe la jumătatea audierii, acesta din urmă a anunțat instanța că renunță la acuzații. Procurorul i-a aruncat o privire dezamăgită. Cazul a fost închis.

Am vorbit cu unul dintre ceilalți doi membri ai publicului după proces, o doamnă bavareză, înaltă, blondă, de aproape 70 de ani. Ne-a spus că, de când s-a pensionat, îi place să asiste la ședințele de judecată, și a asistat la foarte multe. Am întrebat-o dacă s-a schimbat în vreun fel natura cazurilor la care asista în ultimii trei ani. A răspuns imediat „da". „Ajung mulți azilanți și refugiați, asemenea individului de azi, la tribunal, pentru agresiune", a spus ea. A observat diverși imigranți judecați pentru

tot felul de infracțiuni, de la droguri și furt până la violență și agresiune sexuală. I-am pus aceeași întrebare gardianului impasibil de la sala de judecată, la care el a răspuns: „În ultima vreme sunt multe nume arabe pe listele ședințelor de judecată".

Ne-am retras la o cafenea de peste drum de intrarea în tribunal pentru a ne continua căutările, rugându-i pe niște ofițeri de presă de la curte și pe niște reporteri de la ziare locale să încerce să afle unde avea loc procesul lui Emrah T. Nu am mai aflat. În vreme ce stăteam la cafenea, am observat că se instalau obstacole temporare, deoarece se adunase un grup mare de jurnaliști dotați cu camere de televiziune și dispozitive de înregistrare. Dar cazul despre care relatau era un proces pentru omor, în care acuzatul era un neonazist. Cazului i se dedicase un întreg site, cu articole traduse în engleză și în turcă, care încurajau publicul să asiste la proces și să-l urmărească. Fără îndoială că o crimă comisă pe criterii rasiale merită o asemenea mediatizare, însă contrastul cu procesul pentru agresiune sexuală, neînregistrat și inaccesibil, era izbitor.

Se știe că germanii își păzesc cu strășnicie datele personale și viața privată. Legile țării cu privire la confidențialitatea datelor pe internet sunt printre cele mai severe din rândul țărilor democrate. Din câte am văzut la fața locului, sistemul german de justiție este organizat în același mod, pentru a proteja confidențialitatea cu orice preț – inclusiv binele public. În cele din urmă, am reușit să obțin acces la dosarele unora dintre cazurile de agresiune sexuală care mă interesau, dar numai pentru că mi-au fost trimise după multe luni de un funcționar înțelegător de la instituția procurorului din altă jurisdicție. Funcționarul a menționat că, uneori, nici măcar procurorii nu reușesc să obțină acces la dosarele cazurilor din statul lor sau din alte jurisdicții.

Relatarea ce urmează se bazează pe materialul probator al unui caz de viol din Hamburg, unde, în 2018, 44% dintre suspecții în cazurile de infracțiuni de natură sexuală au fost străini[16]. Chiar dacă lectura poate fi tulburătoare, circumstanțele și opiniile autorului sunt revelatoare.

Ora stingerii în Hamburg

La fel ca mii de alți tineri, Ali D. a împrumutat bani când avea aproape 30 de ani și a plecat să-și caute de lucru în Occident. Și-a lăsat soția și copiii în Irak și a plecat prin Grecia spre Germania, unde a depus cerere de azil, în septembrie 2015. Dar, având doar patru clase făcute în Irak, bărbatul de 30 de ani nu prea reușea să găsească de lucru în Germania.

Într-o sâmbătă seară din noiembrie 2016, Ali D. și încă doi indivizi din locuința sa temporară s-au dus să bea și să socializeze cu un grup din piața centrală a Hamburgului, Rathausmarkt. Din grup făcea parte și o fată de 13 ani. Au băut vodcă și au petrecut până la primele ore ale dimineții. După ora 2:00, membrii grupului s-au despărțit, iar Ali D. s-a îndreptat spre gara Jungfernstieg împreună cu câțiva dintre ei. Camerele de supraveghere din stație l-au înregistrat trăgând-o pe fata de 13 ani într-o încăpere întunecată – o structură temporară din cadrul unor lucrări de construcții care aveau loc în stație. Tavanul jos și coridoarele cu multe colțuri blocau însă vizibilitatea între peron și pasaje.

Ali D. a îmbrâncit-o pe fată pe jos, unde era praf și murdărie. Din materialul probator aflăm ce s-a întâmplat în continuare:

> Acuzatul a încercat să o sărute pe reclamantă, iar aceasta și-a întors capul pentru a se feri. El a apucat-o pe sub haine de sâni, și-a tras în jos pantalonii, i-a dat jos reclamantei pantalonii și lenjeria intimă și i-a desfăcut cu forța picioarele, și-a scos penisul din chiloți și a penetrat-o vaginal pe reclamantă, care nu avusese anterior nicio experiență sexuală și, în special, nu întreținuse niciodată raporturi sexuale. Acuzatul a întreținut relații sexuale neprotejate cu reclamanta până la ejaculare, în timp ce aceasta a plâns și a țipat de durere[17].

După chinurile prin care a trecut, fata a căutat ajutor, iar un polițist a găsit-o plângând și tremurând în stație. La examenul ginecologic s-a confirmat că sperma lui Ali D. era prezentă în vaginul ei. Șase luni mai târziu, fata încă mai avea dureri fizice

și se ferea să interacționeze cu bărbații, inclusiv cu profesorii de la școală. Ali D. a fugit din Germania pentru a scăpa de închisoare, însă autoritățile ungare l-au arestat și l-au trimis înapoi peste graniță pentru a fi judecat.

În instanță, Ali D. a recunoscut violul, dar a explicat că fusese „o reacție inconștientă" Știa că fata nu era de acord, așa că i-a acoperit gura cu mâna ca să nu poată striga după ajutor. A spus că nu l-a preocupat faptul că fata era virgină, deoarece era beat. A fost găsit vinovat și condamnat la 3 ani și 6 luni de închisoare. Sentința a fost redusă deoarece el fusese sub influența băuturilor alcoolice în noaptea agresiunii, iar victima nu a putut să dea ochii cu el în sala de judecată, așa că nu a depus mărturie. După eliberare, Ali D. a spus că intenționează să muncească în Germania ca să câștige banii necesari pentru a se întoarce în Irak.

Pentru ca acest caz să ajungă în fața instanței a trebuit să funcționeze un complex de factori: camere de supraveghere, martori, o reclamantă curajoasă, o trusă specializată pentru investigarea violului, poliție străină și o echipă a acuzării dedicată. Rareori se întâmplă ca toate aceste elemente să se întâlnească. În concluzie, majoritatea cazurilor de viol nu ajung în instanță, așa că nu aflăm de ele, dar, chiar și atunci când ajung în fața unui judecător, în special în Germania, asemenea cazuri sunt pur și simplu ținute secret de o birocrație aproape impenetrabilă.

Partea a II-a

Establishmentul european abrogă responsabilitatea pentru siguranța femeilor

Capitolul 7

Acțiunile au consecințe

Nicicând în istorie femeile nu au fost mai puternice decât acum. În ultima jumătate de secol, 63 de țări ale lumii au avut cel puțin o femeie prim-ministru. În perioada de vârf a crizei refugiaților (2015-2016) existau 17 femei președinți și prim-miniștri în întreaga lume. Una dintre cele mai marcante ironii ale începutului de secol XXI este că decizia care le-a făcut cel mai mult rău europencelor care îmi sunt contemporane a fost luată de o femeie.

Originea acestei decizii poate fi găsită într-o discuție purtată la un canal de televiziune german în iulie 2015, în care cancelarul german Angela Merkel a făcut-o pe Reem Sawhil, o tânără refugiată palestiniană, să izbucnească în lacrimi, când i-a explicat că familia ei ar putea fi deportată. „Știi că în taberele de refugiați palestinieni din Liban sunt mii și mii", i-a spus Merkel. „Dacă noi spunem acum «Puteți veni cu toții» [...]. Pur și simplu nu putem gestiona această situație." („*Das konnen wir auch nicht schaffen.*") Într-o scenă extraordinară, ea a traversat încăperea ca să-i ofere alinare fetei care plângea[1].

În mai puțin de șase săptămâni, Merkel a deschis granița germană, declarând: „Putem gestiona această situație" („*Wir schaffen das*"). Argumentând că, pentru Germania, criza imigrației reprezintă o provocare mai mare decât criza financiară din zona euro, Merkel a suspendat pe 21 august 2015 Regulamentul Dublin care prevedea ca refugiații să facă cerere de azil la primul punct de intrare în Uniunea Europeană. Pe 4 septembrie, cancelarul german a anunțat că nu va exista o limită în ce privește numărul de azilanți cărora li se va permite să intre în Germania. Rezultatul a fost valul de migrație descris în capitolul 2, cu zeci

și apoi sute de mii de oameni care au trecut frontierele germane, majoritatea venind pe ruta Budapesta-Viena-München. Într-un interviu televizat din 7 octombrie Merkel aproape că susținea o politică a granițelor deschise.

Acest lucru nu s-ar fi putut anticipa cu ușurință, date fiind declarațiile anterioare ale lui Merkel pe tema imigrației. Referindu-se la muncitorii străini turci din anii 1960, într-un discurs ținut în fața unui public alcătuit din membri tineri ai CDU (Uniunea Creștin Democrată) în octombrie 2010, ea declarase: „Ne-am amăgit o vreme, ne-am spus: «Nu vor rămâne, într-o bună zi vor pleca», dar nu s-a întâmplat așa. [...] Și, desigur, proiectul de a construi o societate multiculturală și de a trăi împreună și a ne bucura unii de ceilalți [...] a eșuat, a eșuat complet"[2].

Așadar, ce a determinat-o pe Angela Merkel să deschidă porțile? În mod cert nu a fost vorba, cum au presupus câțiva comentatori, de o încercare de a repara daunele aduse imaginii internaționale a Germaniei de criza datoriilor Greciei. Unii au speculat că decizia ei îi reflecta educația primită ca fiică de pastor în Germania de Est comunistă. Alții au văzut în ea o tentativă de a rivaliza cu gestul de răscumpărare pentru trecutul nazist al Germaniei făcut de cancelarul Willy Brandt, care a îngenuncheat în fața monumentului dedicat revoltei din ghetoul Varșoviei. Un motiv mult mai plauzibil este că Merkel a învățat o lecție de la predecesorul ei Helmut Kohl, la a cărui administrare dezastruoasă a valului de refugiați de la începutul anilor 1990 a asistat în calitate de ministru în cabinetul acestuia. La vremea respectivă, abordarea dură a problemei imigrației de către CDU/CSU nu a meritat din punct de vedere electoral, ci a costat partidul peste 7% din voturile exprimate la alegerile federale dintre 1987 și 1994 și nu a împiedicat apariția unui partid populist nou, Die Republikaner, care a reușit să intre în parlamentele din câteva landuri și în Parlamentul European.

Conform lui Robin Alexander, reporter pentru *Die Welt*, decizia lui Merkel a izvorât dintr-un moment de inconștiență, și nu dintr-un caracter nobil sau din calcule politice mărunte. „La acea vreme, dezbaterea publică din Germania se concentra asupra deciziei de a deschide granițele – dacă aceasta era bună sau rea",

își amintește Alexander. „Dar nu a existat nicio decizie. Poliția de frontieră era la post la granița alpină dintre Austria și Germania și se redactase un ordin oficial de 30 de pagini de închidere a granițelor." Alexander a vorbit cu reprezentanți ai guvernului care se întâlniseră la Ministerul Federal de Interne, pentru Construcție și Comunitate (Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat) în acea zi, 12 septembrie 2015.

> La sfârșit, nimeni, inclusiv cancelarul, nu a avut curajul să semneze ordinul. Guvernul a lăsat să-i alunece printre degete; nu a fost o politică sau o strategie, pur și simplu s-a întâmplat. Iar la început, majoritatea germanilor au fost mulțumiți de ceea ce a făcut Merkel. Germanii i-au întâmpinat bucuroși pe refugiații care soseau în gări, fluturând pancarte pe care scria „Refugiații sunt bine-veniți aici" [...] Apoi refugiații au tot venit, zece mii pe zi, săptămâni la rând. A fost clar că guvernul pierduse controlul[3].

E important să ne aducem aminte că, în mai puțin de un an de la decizia lui Merkel, Germania și alte țări europene au suferit primul dintr-o succesiune de atacuri teroriste. Pe 18 iulie 2016, un azilant afgan a înjunghiat cinci oameni într-un tren, în apropiere de Würzburg. Șase zile mai târziu, un refugiat sirian s-a aruncat în aer la un festival de muzică din Ansbach, rănind 15 oameni. Apoi, pe 26 noiembrie, un băiat germano-irakian de 12 ani a plantat o bombă cu cuie la un târg de Crăciun din Ludwigshafen, dar aceasta nu a explodat. Incidentul cel mai înfiorător s-a petrecut pe 19 decembrie, când un bărbat a intrat cu un camion în mulțimea de oameni aflată la un târg de Crăciun lângă biserica memorială Kaiser Wilhelm aflată în Breitscheidplatz din Berlin, lăsând în urmă 12 morți și 56 de răniți. Autorul a fost Anis Amri, un tunisian de 23 de ani, a cărui cerere de azil fusese respinsă și care jurase credință Statului Islamic.

Cazul lui Amri ilustrează tot ce a fost greșit în administrarea crizei migrației din 2015-2016. Amri s-a născut în Tataouine, Tunisia, și a fugit în Europa în 2011 pe o plută cu refugiați, ca să scape de pedeapsa cu închisoarea pentru furtul unui camion. Când a ajuns la țărm, în Sicilia, a mințit în privința vârstei sale, pretinzând că este minor; a fost implicat într-un scandal la

centrul temporar de primire a migranților la care a fost trimis, apoi condamnat la 4 ani de închisoare, unde se pare că l-au radicalizat colegii săi de celulă islamiști. A fost eliberat în 2015, dar, după ce autoritățile tunisiene au refuzat să-i accepte repatrierea, a reușit să ajungă în Germania, unde a făcut cerere de azil, în aprilie 2016. În perioada petrecută în Germania, a folosit cel puțin 14 nume false și s-a dat în diverse ocazii drept cetățean sirian, egiptean sau libanez. Având motive întemeiate pentru a-l suspecta că plănuiește un atac terorist și știind că este implicat în traficul de droguri, Oficiul Federal al Poliției Judiciare a recomandat deportarea sa, dar guvernul landului Renania de Nord – Westfalia a refuzat să acționeze, iar guvernul tunisian a negat inițial că Amri era cetățeanul său. Nici Oficiul de Stat al Poliției Judiciare din Berlin nu a reușit să-l țină pe Amri sub observație în perioada de dinaintea atacului.

A fost 2015-2016 o bâlbâială?

Sloganul Angelei Merkel „Putem gestiona această situație" a fost copleșit de scara imigrației în Germania în perioada ce a urmat verii anului 2015. În doar trei ani, această țară a preluat un sfert din numărul total al azilanților pe care îi primise încă din 1953, când a început să colecteze date[4]. Dar ce s-a întâmplat după aceea? Câți azilanți au primit azil? Câți au fost respinși și deportați? Câți au rămas, indiferent de decizie?

După cum am văzut deja în cazul statisticilor referitoare la migrație și la infracționalitate, acestea sunt întrebări intens politizate, la care cu greu se pot găsi răspunsuri. Statele europene au făcut o treabă destul de bună în ce privește colectarea și publicarea numărului cererilor de azil pe care le-au primit, dar aceste cifre nu spun întreaga poveste.

În pofida faptului că, după anii de vârf 2015 și 2016, numărul de intrări ilegale și de cereri de azil a început să scadă, cred că este prematur ca Europa să considere că criza sa legată de migrație a luat sfârșit[5]. Numărul de cereri de azil a depășit jumătate de milion în 2018, dublu față de nivelul mediu dintre 2009 și 2013, care era în jur de 250.000 pe an[6]. Consider că

există puține motive pentru care acest număr ar reveni la acel nivel scăzut multă vreme și mai multe pentru care acesta ar putea crește în continuare. Probabil că țările care trimit azilanți nu își vor rezolva curând conflictele politice și problemele economice. În 2019, Indicele statelor fragile a clasificat Yemenul, Somalia, Sudanul de Sud, Siria și Congo drept cele mai puțin stabile state ale lumii. Autorii au atras atenția că reapăruseră circumstanțele care au condus la Primăvara Arabă în Algeria, Tunisia și Maroc. Se spunea că doar în Libia între 700.000 și 1,5 milioane de migranți „așteaptă să le vină rândul ca să traverseze Mediterana spre Europa" în 2018[7]. Conform Înaltului Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite, în 2018 existau 3,7 milioane de refugiați în Turcia, 1,4 milioane în Pakistan, 1,2 milioane în Uganda și 1,1 milioane în Sudan.

De asemenea, demografia din lumea în curs de dezvoltare va crește cu siguranță presiunea asupra Europei. Potrivit estimărilor Națiunilor Unite referitoare la principalele țări de proveniență ale azilanților din Europa, ratele creșterii populației vor fi foarte mari în următorii 30 de ani. ONU anticipează că populațiile din Afganistan, Siria, Irak și Nigeria se vor dubla până în 2050, iar cea a Somaliei se va tripla[8]. Deși majoritatea celor care își părăsesc țara natală vor rămâne, ca în trecut, pe același continent, multe milioane de oameni vor veni în Occident, dacă ajung să creadă că pot face drumul[9]. Până nu demult, majoritatea locuitorilor Africii Subsahariene erau prea săraci ca să poată ajunge în Occident[10]. Începând din 2000 a apărut o nouă clasă mobilă, cu telefoane celulare care o pun în legătură nu numai cu diaspora, ci și cu surse online de informare, ce fac ca viața mai bună să nu mai pară atât de îndepărtată. Banii trimiși de rudele aflate deja în Occident sunt folosiți pentru a cumpăra bilete de avion care devin tot mai ieftine și, desigur, pentru a plăti călăuze. Îmbunătățirea infrastructurii de transport din Africa contribuie, de asemenea, la creșterea rândurilor migranților.

Conform unui Sondaj Gallup World, un număr remarcabil de mare de locuitori din Africa Subsahariană (31%), din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord (22%) s-ar muta în altă țară dacă ar avea ocazia[11]. Numărul total al potențialilor migranți din întreaga lume este de 700 de milioane, o cifră care depășește cu

mult fluxul recent de câteva milioane din Europa. Un alt studiu arată că 75% dintre nigerieni și ghanezi ar pleca, dacă ar avea oportunitatea și mijloacele necesare[12]. Perspectivele economice slabe sunt de asemenea principalul motiv pentru care albanezii și iranienii vor să vină în Europa, deși intoleranța religioasă din Iran este un factor motivator, ca și în Pakistan[13]. În Eritreea, oamenii fug de o dictatură represivă[14]. În Siria, Irak și Afganistan, conflictul permanent, instabilitatea politică și tensiunile religioase îi încurajează pe cetățeni să plece[15].

Costurile umane ale acestei mari migrații a popoarelor sunt șocant de ridicate. Peste 10.000 de migranți care doreau să ajungă în Europa s-au înecat în Marea Mediterană între 2015 și 2017[16]. Alții și-au riscat viața ascunzându-se în camioane sau traversând Alpii pe jos, la temperaturi foarte scăzute[17] Europa nu ar trebui să subestimeze cât de mult își doresc oamenii aceștia să reușească. Iar cererea nu scade, chiar dacă numărul celor admiși este tot mai mic[18]. După cum spune Tino Sanandaji, economist iraniano-suedez, „există în permanență forțe de atracție și forțe de respingere extrem de puternice. În 1981, aproape toți iranienii ar fi plecat în Suedia, dacă ar fi putut. Era atât de dificil însă, că puțini au reușit. Punctul de intrare este ceea ce contează, și nu presiunea exercitată de forța de respingere; această presiune nu s-a schimbat și nu se va schimba vreodată. Mărimea găurii prin care te strecori este cea care contează"[19]. În 2015, această gaură s-a lărgit dintr-odată. Reducerea ei la dimensiunea inițială e probabil peste puterile liderilor Europei.

Chiar și dacă imigrația nu continuă, Pew Research anticipează că populația musulmană a Europei va crește cu 7,4% până în 2050, deoarece musulmanele au de regulă mai mulți copii decât alte europence. Conform Pew, dacă Europa revine la un nivel moderat de migrație internă – presupunând că nu există vârfuri noi la nivelurile „de criză" –, procentul de musulmani din populația totală fie se va dubla, ajungând la 11%, fie se va tripla, atingând 14% până în 2050.

Cei care creează probleme

Guvernele știu deja că în cazul migranților care au primit răspuns negativ la cererea de azil există o probabilitate mai mare să comită infracțiuni, în special tâlhării și infracțiuni violente[20]. Potrivit poliției austriece, punctul de cotitură apare cam la 400 de zile: din acel moment, azilanții respinși tind să înceapă să creeze probleme[21].

Nu toți migranții creează probleme, desigur. Primarul Tübingenului, Boris Palmer, estimează că circa 10% dintre migranții alocați orașului său de guvernul federal al Germaniei au creat probleme. „Ei nu sunt recunoscători și respectuoși față de societatea germană", mi-a spus la telefon din biroul său în iunie 2018. Autoritățile orașului au observat prima dată că au o problemă când unii tineri migranți au început să frecventeze parcurile și gările pentru a vinde droguri. „Așa și-au început cariera de infractori o parte dintre migranți, trecând apoi la incidente mai serioase, în special agresiuni violente și sexuale. Am observat că majoritatea problemelor le fac cei care nu au drept de ședere în Germania. Aceștia nu au prea mult de pierdut, astfel că își asumă riscuri mai mari și comit infracțiuni mai grave"[22]. Dacă procentul din Tübingen este extrapolat la restul Europei Occidentale, probabil că undeva între 200.000 și 300.000 de infractori reali sau potențiali au fost lăsați să intre pe continent începând din 2015.

Majoritatea europenilor consideră că solicitantul de azil sau de orice formă de drept de ședere trebuie să respecte legile și obiceiurile noii societăți. În condițiile în care ai cheltuit resurse considerabile și ai făcut eforturi serioase ca să ajungi într-o anumită țară, măcar posibilitatea de a fi expulzat ar trebui să te împiedice să încalci legea. Și, într-adevăr, acest lucru ar trebui să se întâmple în cele mai multe țări europene. În Germania, un infractor străin care primește o sentință de 3 ani de închisoare trebuie să fie deportat. O sentință de 1 an este suficientă pentru a-i deporta pe străinii găsiți vinovați pentru infracțiuni sexuale. În cazul azilanților, orice sentință de 1 an înseamnă și retragerea

statutului de refugiat[23]. În Suedia, de asemenea, străinii care primesc o sentință de 1 an de închisoare pot fi deportați.

Întrebarea este în ce măsură sunt aplicate aceste legi. Pentru mine nu mai e o surpriză faptul că nu există informații publice despre numărul infractorilor străini deportați din Germania[24]. Legi similare se aplică în Danemarca, dar, în urma unei investigații făcute de procurorul general danez, s-a descoperit că între 2012 și 2017 au existat șapte cazuri în care procurorii nu au cerut ca violatorii străini condamnați să fie deportați[25]. Legea suedeză privind deportarea este de asemenea rareori pusă în aplicare.

În iunie 2018, un azilant somalez căruia i se acordase statut de protecție temporară în Suedia a atacat o femeie în patul ei, în somn, și a violat-o. A fost găsit vinovat de Curtea Districtuală din Linköping și condamnat la 1 an și 10 luni de închisoare, urmând a fi expulzat din Suedia după ispășirea pedepsei. La recurs, sentința s-a menținut, dar el a făcut din nou recurs și, în aprilie 2019, Curtea Supremă de Justiție din Suedia a respins ordinul de deportare. Curtea nu a avut nicio îndoială că bărbatul săvârșise infracțiunea, întrucât probele (inclusiv cele de ADN) erau certe. Instanța știa că acesta avea în cazierul recent condamnări pentru deținere de droguri, infracțiuni privind circulația rutieră și cauzatoare de vătămare corporală. Cu toate acestea, curtea a considerat că infracțiunea sa nu era suficient de gravă pentru a justifica tăierea legăturilor pe care și le crease în cei opt ani petrecuți în Suedia. Argumentarea sună destul de ciudat:

> Deși există semne ale unor neajunsuri în ce privește adaptarea sa socială în Suedia, parțial din cauza infracțiunilor sale anterioare și parțial din cauză că, cu câteva luni înainte de arestare, a renunțat la serviciu și la locuință fără a-și asigura alt serviciu sau altă locuință proprie. Cu toate acestea, cercetările făcute nu vin în sprijinul afirmației că el are un stil de viață asocial sau valori infracționale[26].

Cu două luni înainte, aceeași curte părea că stabilise un precedent. Aceasta pronunțase o sentință împotriva a trei azilanți: un palestinian din Libia găsit vinovat de tâlhărie în variantă agravantă, un alt palestinian care bombardase cu cocktailuri

Molotov niște mașini de lângă o sinagogă și un sirian care săvârșise un viol. Aceștia au fost deportați. Dar violatorul somalez a rămas.

Iluzia deportării

Lăsând la o parte chestiunea dacă un migrant trebuie sau nu să fie deportat pentru săvârșirea unei infracțiuni, să ne întrebăm pur și simplu dacă cei care au primit decizie de repatriere au fost repatriați. La fel ca multe alte aspecte ale imigrației europene, măsura în care ordinele de deportare sunt puse în aplicare este greu de evaluat. Dar iată ce știm cu siguranță. Agenția europeană pentru frontiere, Frontex, afirmă că și-a sporit acțiunile de deportare în ultimii ani. Ea a fost implicată în returnarea a 3.500 de persoane în 2015, 5.000 în 2016 și 10.000 în 2017. Totuși, returnarea azilanților respinși este de regulă responsabilitatea guvernelor naționale, și nu a Frontex[27]. Așadar, cât de eficient acționează ele? În Germania, în 2018 existau 236.000 de persoane care primiseră ordin să părăsească țara, dintre care peste 50.000 nu aveau nicio formă de „permis de tolerare", dar au fost deportate mai puțin de 24.000[28]. Alte 31.100 de încercări de deportare au fost anulate de autoritățile germane[29]. În Suedia au fost puse în aplicare în jur de o treime dintre ordinele de repatriere. În primul trimestru din 2018 trebuiau expulzate 3.000 de persoane, dar Poliția Națională de Frontieră nu a găsit decât 1.000 dintre acestea, pentru a putea pune ordinele în aplicare[30].

David Wood, fost director general al departamentului pentru controlul imigrației din cadrul Agenției britanice pentru frontiere, a descris modul la fel de relaxat în care sunt puse în aplicare deciziile de deportare în Marea Britanie[31]. El a afirmat că circa jumătate din totalul cererilor de azil, inclusiv recursurile, sunt acceptate, dar numai o treime dintre azilanții respinși pleacă acasă. Conform lui Wood, între 2010 și 2016 51.154 de azilanți respinși au rămas pentru cel puțin alți câțiva ani. Numărul expulzărilor forțate din Marea Britanie a scăzut, de fapt, de la 15.000 pe an la mijlocul anilor 2000 la doar 2.541 în 2017.

Conform Eurostat, în 2019 s-a refuzat intrarea în UE-27 a unui total de 718.000 de cetățeni non-UE, cel mai mare număr din orice an pentru care există date (începând din 2008). Comparativ cu 2018, numărul cetățenilor non-UE care se aflau ilegal în UE-27 în 2019 era cu 10% mai mare. Cu toate acestea, doar 142.000 de cetățeni non-UE au fost returnați în locuri din afara UE-27, cu 2% mai puțin decât în 2018[32].

Politica europeană a nereturnării

Motivele pentru care nu au loc deportările sunt amestecate. În multe cazuri, azilantul respins pur și simplu se ascunde, cum s-a întâmplat cu cei 2.000 de migranți ilegali pe care poliția suedeză de frontieră nu i-a putut găsi în 2018. Nu ajută deloc că unele consilii municipale, precum cel din Malmö, oferă ajutor financiar azilanților respinși, fapt care contravine instrucțiunilor exprese din partea prim-ministrului suedez[33]. În alte cazuri, deportările sunt întârziate din motive administrative. Dacă o persoană nu are pașaport sau alte acte legale, birocrații și avocații declară că nu poate fi trimisă înapoi în țara de origine. Acest lucru ne ajută să înțelegem de ce circa 240.000 de migranți din Europa nu au niciun fel de act[34]. Dar, chiar și în situația în care persoanele ce urmează a fi deportate au acte, dacă țara de destinație refuză să-i primească, autoritățile nu pot face mare lucru[35]. Aducând probe în fața unei comisii speciale a Ministerului de Interne din 2019, purtătorul de cuvânt al Agenției Naționale de Combatere a Infracționalității din Marea Britanie a afirmat că migranții ilegali nu își făceau griji că vor fi prinși „deoarece știu, pe bună dreptate sau nu, că nu vor fi returnați. Iar, în opinia mea, acest lucru joacă un rol important în chestiunea dezbătută aici. [...] Călăuzele și cei interesați de călătorie consideră că există un risc foarte scăzut să fie returnați"[36].

Un alt obstacol major îl constituie legile și convențiile internaționale complexe semnate de țările europene. Conform sistemului internațional de acordare a azilului, indiferent de circumstanțe, o persoană nu poate fi deportată într-o țară în care viața sa ar fi în pericol. Având în vedere țările din care vin azilanții Europei –

precum Siria, Afganistan și Irak, în care viața tuturor oamenilor este într-o oarecare măsură în pericol –, aceasta este o politică prohibitiv de generală. Chiar și azilanții suspectați de activități teroriste în țările-gazdă uneori nu pot fi deportați din acest motiv. Acesta a fost și cazul tunisianului Anis Amri, care, în 2016, a intrat cu un camion în târgul de Crăciun din Berlin, și al palestinianului Ahmad Alhaw, care a înjunghiat mai multe persoane în Hamburg în 2017[37]. Niciunul nu a putut fi deportat deoarece viața lor ar fi fost în pericol în țările din care provin.

Pe lângă convențiile internaționale, și relațiile bilaterale dintre țările de origine ale migranților și țările-gazdă pot fi o constrângere. Dacă nu există cooperare între cele două, țara-gazdă nu poate să forțeze intrarea migrantului în interiorul granițelor țării de proveniență. Unele țări individuale, sau Uniunea Europeană ca întreg, inițiază acorduri de repatriere cu țările de origine ale migranților. Un asemenea acord s-a încheiat cu Bangladesh, din care UE estimează că provin 200.000 dintre migranții săi ilegali (fără a-i include pe cei din Marea Britanie). UE a oferit Bangladeshului 12,5 milioane de euro pentru a accepta câte 500 dintre imigranții săi ilegali pe an[38]. Cu toate acestea, dintre cei 200 de cetățeni ai Bangladeshului identificați de Germania pentru repatriere, doar 67 au fost trimiși înapoi; 38 au refuzat să plece, iar alții nu au putut fi găsiți. Programul pentru migranții din Bangladesh este nesemnificativ financiar în comparație cu acordul de repatriere încheiat de Națiunile Unite și Uniunea Europeană cu 14 țări africane în 2015[39] Uniunea Europeană a alocat 3,8 miliarde de euro pentru a ajuta la repatrierea migranților africani din Europa și din Libia[40]. În total, 50.150 de migranți au fost repatriați între mai 2017 și noiembrie 2018, în special din Libia în Niger, Mali, Mauritania și Djibouti. Nu știm câți au fost trimiși acasă din Europa[41].

Obstacole umane

Chiar și atunci când sunt îndeplinite toate condițiile formale pentru a deporta un azilant respins, poate să apară un alt obstacol: cetățenii cu bune intenții. De exemplu, Mustafa Panshiri,

suedezul de origine afgană pe care îl vom întâlni mai târziu în calitate de susținător al unor metode noi de integrare a migranților, mi-a descris o întâlnire cu un azilant din Suedia. Morteza era un afgan care trăia ca minor neînsoțit la o familie-gazdă. Cu doi ani mai înainte, își depusese cererea de azil împreună cu Mustafa la secția de poliție. Chiar și la vremea aceea, Mustafa și colegii lui suspectaseră că nu era un copil. „Avea riduri pe față și chelea", a spus Mustafa. „Părea să aibă cel puțin 35 de ani [...], însă cuplul în vârstă la care locuia îi spunea «dragul nostru copil»." Cererea de azil a lui Morteza a fost refuzată de trei ori de autoritățile suedeze, însă gazdele lui au spus direct că îl vor ajuta să trăiască acolo ilegal. Guvernul suedez a decis să-i mai acorde lui Morteza o șansă, oferindu-i statut de protecție temporară și permis de ședere.

Alți obstrucționiști nu au o asemenea abordare subtilă, dar se înșală la fel de mult. În august 2018, un refugiat somalez, Yakub Ahmed, a fost escortat la bordul unui avion al companiei Turkish Airlines de pe aeroportul Heathrow din Londra, pentru a fi repatriat în Somalia. Nu a ajuns foarte departe. Pilotul a refuzat să decoleze în momentul în care pasagerii au protestat zgomotos împotriva deportării somalezului. „Coborâți-l din avion!", au scandat aceștia – ceea ce personalul forțelor de securitate a și făcut[42]. Pasagerii nu știau însă că Ahmed era deportat ca parte a condamnării sale pentru că participase la violarea în grup, împreună cu trei prieteni, a unei fete de 16 ani. Înainte de deportarea sa eșuată, el executase 4 ani dintr-o sentință de 9 ani în închisoare. La puțină vreme după eliberarea sa, unul dintre ceilalți violatori a plecat în Siria ca să lupte pentru Statul Islamic.

În Suedia, protestele împotriva deportărilor individuale sunt mai puțin spontane. În aprilie 2018, 100 de activiști prorefugiați au format un obstacol uman împotriva deportării a 27 de azilanți afgani respinși din Kållered[43]. Activiștii au organizat un *sit-in* pe stradă în stilul anilor 1960, ținându-se de braț, cântând și blocând autobuzul care îi scotea pe afgani din centrul pentru azilanți. În cele din urmă, cinci sau șase au fost deportați în acea zi, iar alți 14 au fost duși de acolo ulterior, în acea săptămână, în timpul nopții. Însă nouă dintre afgani au reușit să fugă din

clădire. Unul dintre protestatari, o suedeză blondă cu ochi albaștri, a scris pe blogul său despre motivele care au îndemnat-o să participe la protest. Ea era îngrijorată de faptul că migranții fuseseră traumatizați pentru a doua oară de „atacurile birocratice" ale Agenției Suedeze pentru Migrație în perioada în care acestora li s-au procesat cererile de azil[44].

Migranții înșiși au protestat la rândul lor împotriva aplicării legii. În mai 2018, polițiștii trimiși pentru a deporta un migrant gambian de la un centru de azilanți din Donauwörth, Bavaria, au fost nevoiți să ceară întăriri când alți migranți de la centru au început să se opună scoaterii acestuia din clădire, aruncând cu sticle și scaune în oamenii legi și aruncând asupra lor cu apă fiartă de la etajele superioare. La scurt timp, 150 de originari din Africa de Vest au continuat să protesteze la gară, fapt care a condus la 32 de arestări[45]. Într-un incident separat ce a avut loc în luna următoare, polițiștii trimiși să deporteze un togolez de la un centru pentru azilanți din Ellwangen, Baden-Württemberg, au trebuit să-și abandoneze misiunea când mașina lor a fost înconjurată de 200 de migranți, care au cerut ca bărbatul să fie eliberat în două minute. Temându-se de o escaladare violentă, polițiștii l-au eliberat. De atunci nu se mai știe nimic de el[46].

Nou-veniții sunt împinși în clandestinitate

Câți azilanți respinși trăiesc în Europa? După cum probabil vă așteptați, nu există un răspuns exact la această întrebare. Cifrele raportate de Eurostat se referă doar la imigranții ilegali care au intrat în contact cu autoritățile ce se ocupă de imigrație și nu îi includ pe cei care trăiesc ascunși. De fapt, nicio țară din spațiul Schengen nu a reușit să stabilească cum să măsoare nivelurile migrației sale ilegale și nici numărul de indivizi care trăiesc clandestin pe teritoriul ei.

Granițele deschise ale spațiului Schengen în combinație cu faptul că migranții iau bani din mai multe surse pentru că depun cerere de azil în mai multe țări împiedică guvernele să afle unde se duc azilanții respinși. Rainer Müntz, consilierul special pentru migrație și demografie al Comisiei Europene, a afirmat în 2019:

„Nu avem o imagine clară a ceea ce se întâmplă cu oamenii care sosesc, care cer azil, care au primit un răspuns negativ la cererea lor. Cumva, aceste persoane dispar din statisticile noastre"[47] Teoretic, în Germania migranții aflați în această situație au la dispoziție șase luni ca să părăsească de bunăvoie țara, apoi sunt deportați. Dar nu asta se întâmplă. Ministerul Federal german de Interne, pentru Construcție și Comunitate afirmă că în prezent în Germania sunt 240.000 de azilanți respinși cărora li s-a impus să plece. Dar 182.169 dintre aceștia au primit permisiunea să rămână, fiind încadrați la categoria specială *Duldung* sau „toleranță"[48].

Agenția pentru Migrație a Suediei estimează că 10.000 de azilanți pe an intră în clandestinitate pentru a evita deportarea. Potrivit unui raport întocmit de o comisie de control a Adunării Naționale a Franței, în 2018 existau între 150.000 și 400.000 de migranți ilegali doar într-o suburbie a Parisului, Seine-Saint-Denis. Totuși, Gérard Collomb, fost ministru de Interne al Franței, sugerase în 2017 că existau în total doar 300.000 de migranți ilegali în Franța[49]. Asemenea estimări care variază foarte mult sugerează că guvernele europene au pierdut pur și simplu controlul asupra imigrației.

Când politicienii se luptă din greu cu o problemă, adeseori aruncă cu bani ca să o rezolve. Atât guvernul german, cât și cel britanic le-au oferit stimulente financiare azilanților respinși, pentru a se întoarce acasă. Germania oferă 1.200 de euro fiecărui migrant care pleacă în timpul procesării cererii sale de azil, 800 de euro celor care au fost respinși deja, iar în unele cazuri încă 3.000 de euro în vederea „sprijinirii reintegrării", însemnând acoperirea costurilor pentru mobilier, renovări și chirie. Stimulentele nu s-au dovedit însă deosebit de atractive, dat fiind că doar 29.587 au plecat voluntar din Germania în 2017, față de 54.006 în 2016[50]. Nici Marea Britanie nu prea are succes în încercarea de a-i încuraja pe azilanții respinși să se întoarcă acasă, deși se oferă să-i plătească fiecăruia biletul de avion și încă 2.000 de lire pentru efort[51]. Pentru unii dintre ei e o idee bună să ia banii și să plece acasă[52]. Totuși, pentru majoritatea, această mită pentru a pleca valorează mult mai puțin decât prețul plătit – nu numai în bani, ci și în efort – ca să ajungă în Europa[53].

Nu e plăcut să trăiești într-o situație incertă. În anii 1990 și 2000 am văzut scene cutremurătoare la centrele pentru azilanți din Olanda. Unii se aflau acolo de aproape zece ani, neputând să muncească și trăind din sume modeste în așteptarea unui răspuns la cererea lor de azil. Erau într-un impas în ce privește relația cu autoritatea olandeză pentru migrație. Nu puteau nici să demonstreze că încercau să scape de persecuție, nici să fie returnați conform dreptului internațional. Familiile trăiau în rulote mici, și nu în containere, ca acum. Aveau de regulă o cameră de zi, două dormitoare mici și o baie dacă erau norocoși; bucătăria era la comun. Centrele erau împrejmuite cu gard, iar la poartă se aflau paznici. Pe vremea când locuiam într-un asemenea centru din Lunteren, eram obligați să ne întoarcem în rulote până la ora 23:00. Condițiile nu sunt mai bune în locuințele pentru azilanți din Europa zilelor noastre, iar în multe cazuri sunt mai rele. Containerele albe sunt așezate unul deasupra celuilalt ca niște piese Lego. Unele au scări la intrare și toate cele pe care le-am văzut au ferestre. Înăuntru este puțină mobilă. La exterior sunt împrejmuite cu gard, deși unele au leagăne pentru copii și biciclete afară.

Pe teritoriul neutru dintre granița ungară și cea sârbă de la Tompa, guvernul ungar a construit o tabără din containere pentru cazarea azilanților. Împrejmuite cu garduri de sârmă ghimpată, containerele sunt dotate cu aparate de aer condiționat, dar în rest sunt spartane. Zona din jur e plină de gunoaie, iar câini vagabonzi umblă de colo-colo flămânzi. Se spune că acolo pot să locuiască 300 de azilanți. Faptul că unii îndură asemenea condiții arată cu câtă disperare își doresc să ajungă în Europa.

În afara sistemului european oficial de azil, dar pe continent sunt mii, probabil sute de mii de azilanți respinși. Ei trăiesc în clandestinitate și dispersați în enclavele de imigranți din Europa Occidentală. Pentru o parte dintre ei, cum ar fi cei din Calais sau din Millénaire, la nord-est de Paris, acest lucru înseamnă tabere de corturi și adăposturi improvizate instalate ilegal în aer liber. Poliția franceză a încercat să evacueze de 34 de ori asemenea tabere între 2015 și 2018, însă migranții au rămas în continuare[54]. Să ți se blocheze accesul într-o societate deschisă nu e imposibil, deși așa pare. Chiar și în lipsa unor acte de identitate eliberate de

autoritățile statului, migranții ilegali au totuși acces la locuințe, bani, locuri de muncă și protecție, toate acestea fiind furnizate de bandele și clanurile care conduc societățile paralele ale Europei[55]. Viața în clandestinitate înseamnă adeseori o viață presărată cu infracțiuni sau abuzuri. Migranții ilegali se confruntă mult prea adesea cu drogurile, violența, infracțiunile și prostituția[56]. Poliția judiciară din Berlin spune că grupările infracționale organizate recrutează tineri refugiați pentru muncile cele mai de jos, cum ar fi vânzarea de droguri pe stradă sau la metrou[57] Chiar și așa, viața ca „ilegalist" în Berlin tot e mai bună decât să trăiești în Mogadishu.

Capitolul 8

Geamurile sparte ale justiției liberale

Arnold Mengelkoch este ofițer de integrare în Berlin. Într-un interviu din 2018, a explicat că azilanți recent sosiți sunt încrezători că vor fi eliberați rapid după arestare. Pentru ei, un sistem de justiție supraîncărcat și subfinanțat nu reprezintă o amenințare[1]. Pe parcursul documentării pentru cartea de față am văzut de nenumărate ori acest lucru: dacă un bărbat hărțuiește o femeie și scapă nepedepsit, e posibil să încerce să o pipăie și pe următoarea care trece pe lângă el sau să se țină după alta pe stradă și, dacă scapă nepedepsit și în acest caz, s-ar putea să meargă și mai departe, deoarece e foarte puțin probabil că va ajunge în fața unei instanțe pentru faptele sale, ca să nu mai vorbim de condamnare la închisoare sau de deportare.

Din cauză că guvernele europene au pierdut controlul asupra sistemului de azil, sarcina controlării efectelor acestui fapt revine poliției și serviciilor sociale. Poliția locală și mai ales curțile de justiție au constatat că sunt nepregătite. Problema începe de mai înainte. Bărbații migranți care comit contravenții pot primi un avertisment sau o pedeapsă cu suspendare ori o eliberare condiționată, dacă se află la prima abatere. Li se acordă premisa de nevinovăție, în special pentru că sunt nou-veniți în Europa. Totuși, asta înseamnă adesea că ies din sala de judecată convinși că pot să scape chiar dacă încalcă legea și trec la fapte mai grave. Nefiind de acord cu strategia de aplicare a ordinii de tip „geamurile sparte", care a transformat New Yorkul în anii 1990, autoritățile europene nu reușesc să pedepsească infracțiunile inițiale, nici chiar atunci când sunt destul de grave. Și astfel comportamentul problematic escaladează.

Cercetările criminologice arată că violatorii tind să fie recidiviști. Potrivit unor studii, majoritatea violatorilor recunosc că au comis violuri repetate[2]. Aceasta nu este o informație nouă pentru experții în drept penal. Totuși, mult prea adesea unii dintre autorii unor infracțiuni de natură sexuală aflați la prima abatere sunt lăsați să scape ușor de judecătorii europeni.

În orice caz, ideea de a sta o vreme într-o închisoare din nordul Europei nu sună prea amenințător pentru un tânăr care poate că a trăit în condiții mult mai grele în țara sa de origine. Mustafa Panshiri, fost polițist suedez, a întâlnit mulți tineri în enclavele imigranților care râdeau când auzeau de posibilitatea de a ispăși o pedeapsă într-o închisoare suedeză.

> Ei spuneau: „Poți să te duci într-o închisoare suedeză și să faci body building". Păi, cam așa e. Nu e ca la închisoare în Afganistan sau în Somalia. Ei știu că acolo există televizor, că poți să joci cărți sau biliard. Așa că nu prea îi sperie ideea.

Când l-am întrebat cam ce cred acești tineri că i-ar descuraja, mi-a răspuns:

> Ei văd închisoarea ca pe o a doua șansă, deoarece rămân în continuare în Suedia. Am întâlnit tineri aflați în închisoare pentru viol, și nu sunt deportați. Singurul lucru care îi sperie cu adevărat este deportarea. Și nu că spun eu, ci asta îmi spun acești tineri[3].

Până acum, din motivele menționate în capitolul anterior, suspectez că acești tineri au aflat că nici deportarea nu este de fapt o amenințare credibilă.

Poliția pare neputincioasă

În ochii tinerilor sosiți din Siria, Irak, Afganistan și din alte societăți măcinate de război și autoritarism, nu numai închisoarea pare blândă în Europa Occidentală, ci și polițiștii par foarte slabi.

Ceea ce scapă mulți din vedere în dezbaterea despre integrare este că relația dintre individ și stat este extrem de diferită în

societățile nedemocratice din care fug imigranții. În Somalia, de exemplu, oamenii fug ca de ciumă de interacțiunile cu autoritățile statului. Când vezi un reprezentant al guvernului în uniformă, știi că este corupt și violent. Oamenii nu apelează la instituțiile statului pentru a-și rezolva problemele, așa cum fac cetățenii în Europa. Dacă stârnesc agitație sau dacă critică guvernul, pot să ajungă la închisoare sau să fie omorâți. În asemenea țări, toată lumea are o poveste despre o rudă sau un prieten care „a dispărut" odată ajuns pe mâinile autorităților.

Pentru un nou-venit, a fi oprit de un polițist european este o experiență tulburător de blândă. O atenționare urmată de o scrisoare de avertisment nu e mare lucru pentru cineva care în țara lui de origine s-ar aștepta să fie bătut sau aruncat imediat în închisoare. Vicepreședintele sindicatului polițiștilor din Germania s-a plâns în 2018 că migranții nu au respect pentru poliția germană deoarece consecințele infracțiunilor sunt mult mai dure în țările lor de proveniență. Un avertisment sau chiar o pedeapsă cu suspendare este văzută ca un fel de undă verde pentru a se comporta în continuare necorespunzător[4].

Mustafa Panshiri mi-a spus povestea „unui individ, Barsheen din Göteborg, care era un migrant de a doua generație din Siria":

> E un om care a reușit în viață, are un restaurant, își plătește taxele și este de treabă, dar îl șantajează infractori din orașul lui. Spune că poliția nu poate să-l ajute și e foarte stresat. Mi-a spus: „Politicienii trebuie să înțeleagă că noi, cei care venim în Suedia din Siria și Irak, suntem obișnuiți cu indivizi precum Saddam Hussein și Bashar al-Assad. Suntem obișnuiți cu dictatura. Cineva trebuie să ne supravegheze pe noi [imigranții]. În Suedia este prea multă libertate. Nu știm ce să facem cu atâta libertate"[5].

Mustafa a spus: „Cum să procedezi într-o asemenea situație? Bineînțeles că nu putem avea un Saddam Hussein, bineînțeles că nu putem avea o dictatură, suntem o democrație, dar ce te faci cu oamenii care sunt obișnuiți cu acest mod de viață?". Am auzit aceeași idee enunțată de alți migranți care s-au integrat cu succes în Germania și care lucrează cu indivizi sosiți recent. Cei care nu cunosc decât viața sub dictatură „nu pot pur și simplu

să apese pe un buton ca să devină peste noapte participanți activi la democrația germană"[6].

Într-un fel, percepția tinerilor despre care scriu, conform căreia poliția europeană este blândă, e corectă. Polițiștii crescuți în țări precum Suedia, Austria și Danemarca – unde, începând din anii 1970, este ilegal să lovești un copil cu palma peste șezut – nu sunt obișnuiți să primească un pumn în față în timpul unei inspecții de rutină în trafic. În ultimii ani am văzut numeroase rapoarte despre polițiști care s-au confruntat cu această realitate nouă. Adeseori, în intervențiile lor obișnuite, polițiștii îi cer șoferului să prezinte un act de identitate, ca urmare a comiterii unei contravenții rutiere. În loc să prezinte documentul cerut, șoferul își cheamă niște prieteni și polițiștii se trezesc rapid înconjurați de cinci, zece sau mai mulți bărbați, care se opun aplicării până și a celor mai elementare legi. Unii polițiști solicită întăriri, dar alții bat în retragere. Un asemenea caz a fost raportat de doi ofițeri de poliție, unul dintre ei o femeie, din Essen, Germania. În timp ce arestau un „sudist" de 17 ani, aceștia au fost atacați de cinci dintre prietenii lui. Cei doi ofițeri s-au apărat cu sprayuri cu piper și cu bastoanele din dotare, dar au fost amândoi răniți. După ce, în cele din urmă, l-au dus pe băiat la secție, tatăl și fratele lui și-au făcut apariția și au amenințat că își vor mobiliza întreaga familie pentru a-i ataca pe polițiști dacă nu îl eliberează pe tânăr. Au fost arestați și ei[7]

În 2016, Oficiul Federal al Poliției Judiciare din Germania a raportat o creștere a numărului de atacuri împotriva polițiștilor germani, comparativ cu anul precedent[8]. Anul trecut, revista *Der Spiegel* a intervievat polițiști, procurori și alte autorități despre experiențele lor legate de infracțiunile implicând migranți. Iată ce au declarat patru dintre ofițerii de poliție:

> Eu conduc mașinile de patrulă din cartierul Tempelhof [Berlin]. [...] Oamenii devin tot mai agresivi. Cu ceva vreme în urmă am fost rănit grav într-o misiune. Voiam să oprim o bătaie de la o petrecere cu ocazia unei circumcizii. Apoi un bărbat m-a lovit peste cap cu două scaune. Mi-a afectat grav coloana cervicală; am stat în concediu medical o jumătate de an.

Recent, niște colegi de-ai mei au vrut să scrie niște amenzi pentru câteva mașini parcate pe pista de biciclete. Proprietarii stăteau față în față la o narghilea într-un bar. Imediat au început să arunce cu ouă din local și un grup de 15-20 de bărbați i-au înconjurat pe colegii mei. Amândoi s-au retras în mașina de patrulă și au primit întăriri; m-am alăturat și eu. Am avut nevoie de doi câini polițiști pentru a calma situația.

Ceea ce mă supără este că mă confrunt tot mai des cu atitudini dictate de corectitudinea politică. O dată, o femeie s-a oferit să dea informații despre o agresiune sexuală petrecută pe scările stației de metrou. Când am întrebat-o ce culoare are pielea suspectului, a replicat: „Nu ar trebui să întrebați așa ceva, nu contează". Am rămas șocat.

Migranții ne fac probleme aparte. Pe stradă am de-a face cu ei 60-70% din timp. Multe persoane din cultura musulmană nu acceptă femeile în uniformă, nici măcar nu vorbesc cu ele. Adeseori, nu ne iau în serios pentru că nu folosim forța fizică. Dar asta contravine modului în care înțelegem noi legea[9].

Ostilitatea manifestată de bărbații din societățile musulmane față de polițiste este ceva obișnuit. Tania Kambouri, polițistă germană, a scris despre acest lucru în revista sindicatului poliției germane, în 2015. La fel ca Mustafa Panshiri, Kambouri este migrantă de a doua generație integrată cu succes, crescută în Germania de părinții ei turci. Ea a admis că și unii etnici germani, precum huliganii iubitori de fotbal și radicaliștii de stânga, pot crea probleme, dar mai ales bărbații având un fond cultural musulman le dau cele mai multe bătăi de cap polițiștilor în interacțiunile de rutină. Când Kambouri a vorbit direct despre experiențele sale, alți polițiști germani au transmis redacției mesaje de susținere. Ei trecuseră prin aceleași situații, dar evitau să discute despre ele de frică să nu fie etichetați drept „naziști"[10]. „Trebuie să fac compromisuri uneori", a spus ea în 2016. „O dată, la un punct de control, am vrut să testez un suspect pentru consum de droguri sau de alcool și el mi-a spus: «Nu te uita în ochii mei», deoarece unii dintre acești bărbați nu le lasă pe femei să facă așa ceva. Așadar, l-am lăsat pe colegul meu să se ocupe, pentru a preveni orice escaladare. Dacă aș fi insistat, probabil că suspectul s-ar fi opus, și nu vrem să fim răniți pentru știu eu ce delict minor"[11].

Potrivit poliției suedeze, numărul infracțiunilor cu uz de armă letală este în creștere în enclavele de imigranți naționale[12]. De exemplu, grenadele rămase din conflictul din Balcani sunt folosite de unele bande suburbane. „Acesta este un tip diferit de infracționalitate, mai nou și mai dur. Nu e ceea ce am numi o infracțiune suedeză obișnuită. E cu totul altceva", spune Peter Springare, polițist suedez[13]. El a fost investigat imediat de procurori ai poliției suedeze pentru „incitare la ură rasială" când, într-un moment de frustrare, a afirmat că infracțiunile pe care le cerceta fuseseră comise de imigranți din lumea musulmană. Cu toate acestea, potrivit unui raport oficial al poliției suedeze din 2017, pe lângă faptul că se confruntau cu agresiuni fizice în enclavele de imigranți slab integrați, polițiștii erau amenințați personal atât când se aflau la serviciu, cât și în timpul liber. Această practică este atât de sistematică, încât grupurile infracționale aleg câte un polițist într-o anumită zi ca țintă a hărțuirilor și amenințărilor lor[14].

În Franța, polițiștii vorbesc despre o creștere a numărului de sinucideri în rândurile lor. Unul dintre factorii ce explică aceste decese este necesitatea tot mai mare ca niște ofițeri echipați insuficient să lucreze peste program, în contextul unui antagonism uneori criminal. În 2018, unul dintre directorii jandarmeriei franceze a vorbit despre „un nou tip de agresiune apărut în ultimii ani, al cărui scop evident este să-i rănească pe polițiști, chiar să-i omoare"[15]. Cu toate acestea, polițiștii sunt descurajați să discute deschis despre problemele cu care se confruntă la serviciu. Avertizorii precum Springare și Kambouri sunt acuzați că stârnesc atitudini rasiste și sentimente ostile migranților atunci când se exprimă.

Polițiștii nu sunt echipați corespunzător pentru a face față problemei

Majoritatea polițiștilor cu care am lucrat ca politician și ca translator își luaseră angajamentul să abordeze problema violenței sexuale. În cele mai multe cazuri, ineficiența lor a fost

rezultatul deciziilor luate mai sus pe scară ierarhică. Polițiștii se află într-o situație complicată, deoarece sunt solicitați mai des să intervină, dar resursele insuficiente îi țin pe loc. Un raport al poliției suedeze despre enclavele de imigranți cu o incidență ridicată a activității infracționale afirma clar că „nu există capacitatea instituțională necesară pentru a gestiona problemele când numărul de persoane este atât de mare"[16]. Ca urmare, polițiștii sunt nevoiți să aleagă între a se ocupa de infracțiuni ce implică uz de armă letală și a investiga cazurile de agresiuni sexuale împotriva femeilor[17]. Nu e de mirare că siguranța femeilor nu este principala lor prioritate.

De asemenea, polițiștii din Germania sunt descurajați de tacticile utilizate de bandele de agresori. Bărbați tineri vânează în grup femei care par vulnerabile. Ei știu că, dacă acționează în haită, le va fi mai greu polițiștilor, martorilor și victimelor să-i identifice cu precizie pe vinovați. Am auzit un tânăr marocan spunând, mai în glumă, mai în serios, că „pentru albi, toți bărbații măslinii arată la fel". Dintr-o bandă de cinci bărbați care au comis o agresiune sexuală, care e responsabil pentru inițierea atacului, pentru imobilizarea victimei, pentru încurajarea agresorilor sau pentru că a stat de pază, ca să-i avertizeze pe ceilalți la nevoie?

Trăiesc de un deceniu în Statele Unite și e posibil ca acest fapt să-mi fi deformat opinia despre sentințele pronunțate de instanțele de judecată europene. În America, mulți infractori primesc condamnări absurd de lungi, adeseori pentru infracțiuni mai puțin grave. Mulți criminologi se întreabă în ce măsură funcționează pedeapsa cu închisoarea, atâta vreme cât autorii de infracțiuni minore devin în general mai îndârjiți sau mai radicalizați politic în închisoare. Dar dacă încarcerarea nu funcționează, atunci ce? Dacă admitem că executarea unei condamnări la închisoare este pedeapsa potrivită pentru un act de violență sexuală, atunci de ce judecătorii și procurorii europeni sunt reticenți sau în cel mai bun caz inconsecvenți când trebuie să dea condamnări la închisoare în cazul migranților care săvârșesc asemenea acte? Eu bănuiesc că unele dintre deciziile lor sunt afectate mai degrabă de compasiunea față de autor decât față de victimă.

Am mai văzut acest lucru, în contextul violenței justificate în numele onoarei. Vreme de mai mulți ani, autorii unor asemenea acte de violență împotriva surorilor, verișoarelor sau altor rude de-ale lor de sex feminin au primit sentințe blânde din partea unor curți europene nefamiliare cu complexul onoare/rușine care este atât de prevalent în societățile musulmane. Judecătorii nesiguri cum să abordeze cazurile de violență domestică săvârșite de bărbați având un fond cultural străin s-au arătat uneori mult prea indulgenți față de niște soți abuzivi. Același tipar poate fi observat în contextul agresiunilor sexuale comise de migranți în Europa.

Indulgență judecătorească

Țin o listă deschisă cu explicațiile oferite de judecători europeni pentru achitarea sau condamnarea indulgentă a migranților care au ajuns în fața lor din cauza săvârșirii unor infracțiuni sexuale. Cele mai frecvente sunt că agresorul era beat și prin urmare avea discernământul redus sau că victima nu a putut să demonstreze că nu a fost un act sexual consensual. Dar unii judecători țin cont de faptul că migranții autori de agresiuni sexuale nu înțeleg dreptul femeilor occidentale la autodeterminare sexuală. „Cred tot ce spune doamna G. , a spus un judecător berlinez în 2017[18]. Dna G. refuzase avansurile acuzatului, așa că acesta a trântit-o pe pat, i-a fixat capul și umerii între două bare de metal și a violat-o patru ore în timp ce aceasta a țipat „Oprește-te!" și l-a zgâriat. La un moment dat, ea a renunțat să mai lupte. Agresiunea a fost atât de violentă, încât femeia s-a deplasat cu greu timp de două săptămâni. Instanța nu se îndoia că victima fusese violată. Cu toate acestea, judecătorul se întreba dacă nu cumva acuzatul turc de 23 de ani s-a gândit că actul a fost consensual. Reclamanta a fost întrebată în instanță dacă agresiunea la care fusese supusă ar putea fi considerată doar un raport sexual sălbatic în cultura turcă. Într-un mod tipic, acuzatul a susținut că actul fusese consensual, adăugând că nu ar viola niciodată o femeie, pentru că și el are o mamă și o soră. Judecătorul l-a achitat.

Am vorbit deja despre cazul lui Firas M., bărbatul care a lovit-o pe Marie Laguerre în față cu o scrumieră după ce aceasta i-a spus să nu o mai hărțuiască, în timp ce trecea prin Arondismentul 19 din Paris. Această scenă a fost surprinsă de camerele de supraveghere și a ajuns subiect de presă. Când Firas M. a fost adus în fața instanței, în 2018, s-a aflat că s-a născut în Tunisia, dar trăia în Franța de la vârsta de 8 ani, iar acum era fără locuință și avea probleme psihiatrice. Acuzarea a renunțat la învinuirea de hărțuire sexuală, deși Laguerre a declarat în instanță că acesta făcuse comentarii și scosese sunete precum „sâsâieli [și] pleoscăituri vulgare, într-o manieră umilitoare și provocatoare". Singura acuzație rămasă a fost atac cu o armă, pentru care a fost condamnat la 1 an în închisoare, din care șase luni au constat în eliberare condiționată, deși avea o listă lungă de condamnări anterioare[19].

Un alt asemenea caz din Franța a fost cel al unui marocan de 28 de ani, Mustafa Elmotalkil, un azilant ale cărui cereri de azil fuseseră respinse anterior în Germania și în Olanda[20]. În 2018, când se afla la o băcănie din Croisilles, în stare de ebrietate, s-a frecat de o fată de 11 ani. „El a zâmbit ca și cum [ea] era o pradă", a spus un martor. Instanța a aflat că fusese implicat într-un proces cu doi ani în urmă, în Olanda, pentru că pipăise o femeie și se masturbase în fața ei, dar nu fusese acuzat. În Franța a fost condamnat pentru că a abuzat sexual un minor și a primit 6 luni în închisoare și includerea în registrul persoanelor care au comis infracțiuni sexuale. Elmotalkil nu a fost prezent în sala de judecată la pronunțarea verdictului din cauză că se comportase atât de agresiv, încât judecătorul a cerut să fie scos afară.

Un alt infractor care a abuzat sexual un minor a obținut o reducere a pedepsei în urma recursului la Curtea Supremă de Justiție a Austriei. Migrantului irakian Amir A. i s-a acordat o reducere a sentinței de la 6 ani în închisoare la 4, deoarece nu avea condamnări anterioare și instanța a considerat că infracțiunea lui a fost „un incident izolat"[21]. „Incidentul izolat" era violarea unui băiat de 10 ani la o piscină din Viena. Amir A. l-a înșfăcat pe băiat într-un vestiar, l-a încuiat într-o cabină de toaletă și l-a violat. După ce a fost lăsat să iasă, băiatul a denunțat

violul, iar Amir A. a fost arestat de poliție în timp ce se pregătea să sară de pe o trambulină. A declarat instanței că ajunsese în Austria în 2015 pe ruta balcanică, ca imigrant din motive economice (nu a pretins că e un refugiat persecutat). A explicat că acțiunile sale fuseseră rezultatul unei „urgențe sexuale", întrucât „nu mai făcuse sex de patru luni"*

Infractorii tineri trec neobservați

În multe jurisdicții europene, sistemul de justiție juvenilă cenzurează identitatea minorilor. Ședințele de judecată cu acuzați minori se țin cu ușa închisă, iar singurele informații făcute publice sunt selectate și distribuite de curți. Asta înseamnă că puține cazuri văd lumina zilei.

Când minorii săvârșesc orice tip de infracțiune, judecătorii manifestă de regulă indulgență în stabilirea sentinței. Dar acesta este unul dintre motivele pentru care unii migranți pretind că sunt mai tineri decât sunt de fapt. Pe lângă faptul că primesc sprijin și ajutoare guvernamentale mai generoase decât cele oferite migranților adulți, minorii din sistemul de drept penal se pot aștepta la pedepse mai blânde – de aici și fenomenul „copiilor cu barbă" din Suedia. Când ajung în fața instanței, unii bărbați adulți cu barbă și păr pe corp pretind adesea că sunt azilanți minori neînsoțiți. Cu ceva vreme în urmă, aceștia erau examinați de medici pentru a li se confirma vârsta. Asemenea teste includeau radiografii ale mâinilor, genunchilor sau maxilarelor și, în unele cazuri, examenul organelor genitale. Susținătorii refugiaților și organismele pentru etică medicală au protestat însă, considerând că asemenea examinări violează integritatea corporală a migranților[22]. Reintroducerea acestor examinări a

* Acest proces și recursul său la Curtea Supremă de Justiție au fost prezentate nu numai în presa de știri austriacă, ci și în RT, Breitbart și în tabloide britanice precum *Daily Express*. Până și Vladimir Putin, președintele rus, a făcut comentarii pe marginea acestora. Totuși, nu există probe că acest caz nu s-a întâmplat sau că băiatul nu a fost violat.

fost solicitată în Germania în repetate rânduri în timpul judecării unui refugiat afgan, Abdul D., care a fost condamnat pentru violarea și uciderea unei fete de 15 ani, Mia V., în Kandel, sud-vestul Germaniei, în 2018. Contrar declarațiilor unui martor, Abdul D. a susținut că are 15 ani, astfel că a fost judecat în sistemul juvenil, în care sentința maximă pentru orice infracțiune este de 10 ani. A fost găsit vinovat și condamnat la 8 ani și 6 luni în închisoare. În octombrie 2019 a fost găsit mort în celula sa, după ce s-a spânzurat[23].

Mai la nord, la periferia Hanovrei, o femeie de 24 de ani, Vivien K., s-a dus la supermarketul local într-o sâmbătă seara din martie 2018. În magazin, doi băieți – unul de 13 ani, altul de 14 – se băteau, iar ea le-a atras atenția să nu se mai bată și să aibă mai mult respect față de persoanele mai în vârstă din jur. Băieții l-au chemat pe fratele lor mai mare, Abdullah, în vârstă de 17 ani. Toți cei trei băieți erau azilanți din Siria. După ce a țipat la Vivien K. și a insultat-o, Abdullah a lovit-o cu pumnul, a scos un cuțit și a înjunghiat-o de mai multe ori în tors. Femeia a ajuns la spital între viață și moarte. După ce s-a trezit din comă, a aflat că avea câteva coaste rupte și că îi fuseseră îndepărtate fragmente din pancreas și splina. Abdullah A. și fratele său de 14 ani, Mohamad A., au primit sentințe reduse datorită vârstei lor, iar băiatul cel mai mic nu a fost judecat deloc. Abdullah A. a primit 5 ani de pedeapsă juvenilă pentru tentativă de ucidere din culpă și vătămare corporală gravă; Mohamad a primit 2 săptămâni de detenție și 10 ore de educație socială. Pe parcursul audierilor, Abdullah A. a explicat că, în cultura sa, o asemenea înjunghiere se justifică dacă a fost atinsă onoarea familiei[24]. Nu înțelegea de ce trebuie să meargă la închisoare și a acuzat instanța că încearcă să-i distrugă viața[25]. Mai mult decât atât, s-a descris pe sine drept „un refugiat model". În septembrie 2018, victima lui încă mai lua calmante pentru durere și avea o cicatrice de 40 de centimetri pe burtă, dar insista că „naționalitatea făptașului nu are absolut nicio importanță pentru mine"[26].

Sistemul suedez de justiție este deosebit de indulgent față de infractorii tineri. Un infractor condamnat pentru că agresase sexual minore la festivalul suedez „We Are Sthlm" din 2015 era un băiat somalez de 15 ani[27] Una dintre victimele sale a declarat

instanței că acesta o apucase de picioare și de fund și încercase să-i bage mâna în chiloți. Când prietena ei a intervenit, el i-a tras un pumn în față. Băiatul a fost condamnat la 25 de ore de muncă în folosul comunității și la plata a 10.600 de coroane suedeze (1.100 de dolari) ca daune pentru minore. Un alt imigrant, un băiat de 16 ani pe nume Ahmed, a fost condamnat pentru hărțuirea sexuală a trei fete de 14 ani la o școală din Malmö în 2017. Pedeapsa lui a fost de 50 de ore de muncă în folosul comunității și la plata unor daune. La două săptămâni de la condamnare, el s-a întors la aceeași școală și a violat o altă minoră.

Chiar și participanții la viol în grup se pot aștepta la o sentință blândă dacă sunt minori. În 2016-2017 un ziar suedez a descoperit că 13 dintre 43 de participanți la violuri în grup aveau sub 18 ani. Unii au primit sentințe juvenile și în serviciul comunității, și nu condamnări la închisoare. Pedeapsa medie la nivelul tuturor celor 43 de infractori, inclusiv adulții condamnați, a fost de doar 3 ani[28].

Eșecul punerii în aplicare a statului de drept

După cum am văzut, agresiunile sexuale în masă asupra femeilor din Köln din ajunul Anului Nou din 2015 nu s-ar fi întâmplat dacă polițiștii ar fi pus în aplicare statul de drept. Investigațiile oficiale asupra eșecurilor poliției și administrației locale din acea noapte au ajuns la concluzia că fuseseră trimiși prea puțini polițiști pentru a-i controla pe agresori[29]. Polițiștii nu au intervenit când grupurile de bărbați în stare de ebrietate au început să se comporte agresiv și nu au cerut întăriri când situația s-a agravat[30]. În schimb, femeile care s-au plâns au fost ignorate sau refuzate categoric de poliție. Când au scăpat din mulțime și au fugit la polițiști după ajutor, aceștia le-au ignorat sau le-au spus că nu au cu ce să le ajute. Una dintre femei, Alice Schwarzer, a povestit cum ea și prietena ei au reușit să scape, luând-o la fugă spre doi polițiști din apropiere. Însă agresorii lor s-au luat după ele.

Ambii polițiști ne-au văzut pe noi și, evident, și pe acești infractori [care ne urmăreau]. Le-am spus polițiștilor că avem nevoie de ajutor și am încercat să le descriem rapid situația. Unul dintre polițiști nu ne-a lăsat să terminăm; celălalt s-a întors spre malul Rinului, comportându-se ca și cum trebuia să urmărească ceva important. Ni s-a spus că trebuie să ne calmăm, cu siguranță nu era chiar atât de grav. Ne-au sfătuit doar să nu intrăm în mulțime; ei nu aveau de gând să se ducă. Prietena mea a strigat la polițist că femeile sunt brutalizate acolo, în mulțime. Acesta i-a atras atenția să-i vorbească politicos. Au venit și alte femei, și toate spuneam același lucru. Ambii polițiști fie nu au vrut, fie nu li s-a dat voie să intervină. În mod cert, le-ar fi fost ușor să-l aresteze imediat pe unul dintre făptașii din spatele nostru. Dar ofițerii nu au făcut-o. [...] Nu ne-au luat în serios[31].

Au trecut câțiva ani de atunci și femeilor agresate sexual în Köln încă nu li s-a făcut dreptate. După cum am văzut, au existat doar trei condamnări pentru agresiune sexuală, din 43 de cazuri înaintate de procurori. Mai mult de două treimi dintre reclamații (828) nu au fost investigate deloc deoarece autorii nu au putut fi identificați. Dintre cele 290 de acuzații pentru care polițiștii au identificat un suspect, mai mult de jumătate au fost retrase din alte motive. Primul caz de agresiune sexuală din acea noapte care a ajuns în instanță a fost respins în mai 2016. Un algerian, Farouk B., și fratele lui mai tânăr au fost acuzați că, aflați într-un grup de zece bărbați, au înconjurat niște femei, le-au pipăit și le-au furat telefoanele mobile. Cei doi frați mai avuseseră probleme cu poliția din Köln, pentru spargerea unei mașini. Pe parcursul audierilor, victimele lor, Karin P. și Cordula M., nu au putut să-i identifice cu certitudine, deși telefonul lui Karin P. a fost găsit în posesia lui Farouk la centrul pentru azilanți unde locuia acesta. S-a renunțat la acuzația de agresiune sexuală. Bărbații au fost condamnați doar pentru furt și pentru primirea de bunuri furate și au scăpat cu o perioadă de probațiune de 6 luni[32]. Alți trei infractori au primit pedepse cu suspendare: irakianul Hussein A., de 21 de ani, și algerianul Hassan T., de 26 de ani, ambii recent sosiți în Köln, precum și un afgan de 19 ani din Hamburg[33] Singurele condamnări pentru infracțiuni de natură sexuală au depins de faptul că autorii și-au făcut selfie-uri cu victimele.

Consecința este neîncrederea

În sondaje, europenii consideră dintotdeauna că cel mai important aspect al identității naționale este respectarea legilor și instituțiilor țării. Acest aspect e mai important chiar decât să vorbești limba și decât să fii născut în țara respectivă[34]. În Suedia însă, doar 55% din populație spune acum că are încredere în poliție și în sistemul de drept penal, o tendință descendentă care a început în 2015[35].

Când infracțiunile sunt pedepsite prea blând și autorii nu se prea tem de condamnare, rezultatul este o spirală descendentă. Întrucât tot mai multă lume suferă din cauza unor infracțiuni precum cele descrise mai sus sau aude despre așa ceva, nu numai că se intensifică ostilitatea față de imigranți, ci se erodează și încrederea în instituțiile sociale. Aceasta este cu siguranță o tendință problematică pentru elitele conducătoare ale Europei. Dar, după cum vom vedea în capitolul următor, ele preferă să se amăgească pe sine decât să se confrunte cu realitatea.

Capitolul 9

Setul de strategii ale negării

În 1969, psihiatra elveţiano-americană Elisabeth Kübler-Ross a publicat *Despre moarte şi a muri*, în care se vorbea pentru prima dată despre cele cinci etape de-acum bine-cunoscute ale suferinţei în boala terminală: negarea, furia, negocierea, depresia şi resemnarea. Uneori mi se pare că Europa a înţepenit în prima etapă. Nu numai că judecătorii găsesc scuze pentru comportamentul infracţional al tinerilor migranţi, ci şi politicienii, primarii, funcţionarii, jurnaliştii, specialiştii din mediul academic, reprezentanţii unor comunităţi şi susţinătorii refugiaţilor oferă, toţi, tot felul de justificări şi în unele cazuri negări categorice.

Psihologii care lucrează cu prizonierii negării încep adeseori prin a le cere acestora să-şi examineze poveştile false pe care şi le spun lor înşişi şi să le recunoască drept scuze. Un psiholog care ar analiza mintea colectivă a Europei de azi ar vedea nu una, ci o mulţime de poveşti ale negării. Eu am identificat opt dintre aceste naraţiuni ale negării.

1. Respingerea

Când sunt întrebaţi despre o infracţiune comisă de un imigrant, primul răspuns al membrilor establishmentului tinde să fie unul de respingere. De exemplu, iată cum a comentat un inspector de poliţie danez despre nouă agresiuni sexuale comise de nişte azilanţi asupra unor tinere la un festival: „Caracteristicile infracţiunilor sunt foarte diferite, astfel că nu trebuie să tragem concluzia că toate abuzurile au fost comise de băieţi de la centrul

pentru azilanți"[1]. În 2018, ministrul suedez al Ocupării Forței de Muncă și Integrării a insistat că numărul cazurilor raportate de viol și de hărțuire sexuală „tot scade și continuă să tot scadă"[2] – deși, cum am văzut în capitolul 3, lucrurile stau invers. De asemenea, după agresiunile sexuale petrecute în ajunul Anului Nou în Köln, unii comentatori au insistat că „refugiații nu au comis mai multe infracțiuni decât populația locală", un alt neadevăr evident[3].

Niklas Långström, profesor la Consiliul Național pentru Medicină Legală (Rättsmedicinalverket) din Suedia, afirmă că cifre precum „93% infractori migranți născuți în străinătate sau de primă generație [...] nu indică nicio relație cauzală"[4]. Și Jerzy Sarnecki, profesor de criminologie la Universitatea din Stockholm, a explicat suprareprezentarea migranților în statisticile referitoare la infracționalitate susținând că migranții „sunt discriminați în diferite moduri de sistemul judiciar și nu putem exclude ipoteza că polițiștii sunt mai înclinați să investigheze infracțiunile" comise de migranți[5]. Într-adevăr, un studiu arată că probabilitatea să reclame un incident la poliție este de două ori mai mare în cazul victimelor atacate de un infractor care nu vorbește limba lor, astfel că străinii apar mai frecvent în bazele de date[6]. Dar e adevărat și că această probabilitate este determinată de gradul de violență implicată și de prezența unei arme[7]. Poate că în cazul migranților probabilitatea să fie denunțați este mai mare din cauză că infracțiunile lor de natură sexuală sunt mai violente.

Pentru unii germani, temerile opiniei publice legate de infracțiunile sexuale săvârșite de migranți au o natură atavică. Wolfgang Benz, profesor emerit la Universitatea Tehnică din Berlin, afirmă că sosirea refugiaților „a reactivat" o imagine care există de multă vreme în mentalul germanilor – cea a unei țări ocupate de forțe străine care se comportă ca niște barbari. „Astăzi, hoarda care ne invadează nu mai este alcătuită din ruși, ci din refugiați, iar violurile, la fel ca în fiecare război din trecut, fac parte din purtarea războiului", a spus Benz[8]. Cu alte cuvinte, criza contemporană este un fel de rod al imaginației bazat pe memoria istoriei germane.

Am văzut deja cum au încercat cercetătorii să arate că nu există o legătură între intensificarea migrației și creșterea numărului infracțiunilor de natură sexuală – omițând în mare măsură din studiile lor datele de după 2015. Dar există și alte moduri eronate de a spune „n-ai ce să vezi aici".

2. Orientarea atenției într-o direcție greșită

O a doua categorie a negării o constituie orientarea atenției într-o direcție greșită și comparațiile false. Asemenea unui magician care distrage atenția spectatorilor, analiștii aruncă o perdea de fum, universalizând problema violenței sexuale. Nu imigranții în mod disproporționat violează femei, susțin ei, deoarece „toți bărbații sunt violatori" și „o femeie din trei are de-a face cu violența fizică, sexuală, psihologică și economică"[9]. „Tam-tamul din mass-media cu privire la siguranța femeilor a fost enorm, cu totul exagerat", mi-a spus un funcționar superior austriac. „Am avut un omor și câteva cazuri [de viol] de trei ori în Viena, deși, bineînțeles, așa ceva se întâmplă peste tot."[10] „Acest tip de hărțuire și violență este prezent de multă vreme în fiecare țară", a declarat Gudrun Schyman, politiciană suedeză și purtător de cuvânt pentru Feminist Initiative. „Factorul comun sunt bărbații."[11]

3. Confuzia semantică

O formă răspândită de negare constă în manipularea limbajului într-un proces pe care eu îl numesc „confuzia semantică". Unii suspecți din rapoartele poliției și din relatările presei sunt descriși ca „sudici", „bărbați cu piele închisă la culoare" sau persoane cu „puține cunoștințe de germană", omițându-se în mod intenționat informațiile despre statutul lor legat de migrație.

Confuzia semantică duce adesea la absurdități. Unul dintre studiile pe care le-am consultat propunea separarea preocupărilor legate de imigranți în dezbaterea publică de cele referitoare

la azilanți. În Germania, „cuvântul interzis al anului" în 2018 a fost *Anti-Abschiebe-Industrie* („industrie antideportare"), ce se referă la susținătorii refugiaților care se pronunță pentru rămânerea în Germania a azilanților respinși. Acest cuvânt a fost criticat din cauză că „defăimează și discreditează"[12]

În unele părți ale Europei, confuzia semantică este impusă în mod oficial prin reglementările privind presa. La jumătatea anului 2018, președintele Consiliului Cultural German a cerut interzicerea talk-show-urilor politice în care refugiații sunt prezentați într-o lumină nefavorabilă, până ce acestea „vin cu conținuturi mai adecvate în ceea ce privește coeziunea socială din societatea noastră"[13]. Un cod al eticii presei pus în aplicare de Consiliul German pentru Presă a fost modificat în 2017, cerându-li-se publicațiilor să omită toate informațiile despre religia, etnia și alte circumstanțe ale infractorilor care nu sunt „absolut necesare pentru înțelegerea evenimentului relatat". Noul cod le reamintea ziariștilor că „asemenea trimiteri pot să alimenteze prejudecățile asupra minorităților"[14]. Editorii ziarului bavarez *Süddeutsche Zeitung* au explicat că asemenea informații trebuie dezvăluite numai în cazul unor „infracțiuni deosebit de grave, precum atacurile teroriste și infracțiunile capitale, sau al infracțiunilor comise de un grup mai mare de persoane (cum au fost cele din ajunul Anului Nou din 2015, în Köln). De asemenea, există un interes public pentru căutarea unei persoane date în urmărire sau dacă biografia unui suspect este relevantă în cazul infracțiunii. Vom decide în funcție de caz și ne vom opune categoric oricăror discriminări la adresa minorităților"[15]. Există o distanță ca de la cer la pământ între această declarație și prima ediție a *Süddeutsche Zeitung*, publicată la doar cinci luni după capitularea Germaniei naziste, în 1945, în care editorii spuneau: „Pentru prima dată de la prăbușirea guvernării brune a terorii, în München se publică un ziar condus de germani. El este limitat de necesitățile politice ale zilelor noastre, dar nu e constrâns de cenzură și nici sufocat de constrângerile conștiinței"[16].

Preferința mass-mediei pentru eliminarea informațiilor cu privire la cultura și statutul imigranților din articolele despre infracțiuni stârnește suspiciuni în rândul cititorilor. Când l-am întrebat pe un jurnalist german cu experiență dacă crede că cultura

imigranților are vreo legătură cu atitudinea lor față de femei, răspunsul pe care l-am primit a fost: „Aceasta este o întrebare care depășește nivelul meu de salarizare. E foarte interesantă, pentru că noi am avut această dezbatere după Köln. Îmi pare rău, dar în această chestiune mă opresc aici". Pentru ziariștii din Europa zilelor noastre, relatarea faptelor le poate pune în pericol cariera.

4. Studiile și comentariile fictive

O altă tactică a negării constă în fabricarea unor statistici, studii și sondaje pentru a demonta realitatea de pe teren. Studiile atitudinale sunt cele mai frecvente. Acestea pot fi proiectate astfel încât să reflecte concluziile preferate ale cercetătorilor. De exemplu, în 2017, un studiu a conchis că „atitudinile față de imigrație din Franța, ca în majoritatea țărilor europene, sunt foarte stabile și, de fapt, devin ușor mai favorabile"[17]. În realitate, numeroase sondaje despre atitudinile față de migranți arată că europenii mai puțin educați, mai în vârstă și mai conservatori au opinii mai negative despre migranți[18].

5. Respingerea specialiștilor onești din mediul academic pe motiv că ar fi bigoți

Pe lângă faptul că produc cercetări fictive, unii dintre specialiștii din mediul academic ai establishmentului resping dovezile care nu le susțin prejudecățile. Timp de decenii, antropologii au studiat relațiile de gen din lumea arabă, ajungând la aceleași rezultate în repetate rânduri. Dar ei sunt respinși acum pe motiv că sunt bigoți, deoarece publică „fantezii orientaliste potrivit cărora [...] culturile non-occidentale și în special cele musulmane sunt mai patriarhale decât culturile occidentale"[19]. Am vorbit cu Ruud Koopmans, distins sociolog, despre această situație pe când mă aflam în Berlin, în 2019. După cum mi-a spus:

> Avem cercetarea despre atitudinile față de femei, e clar că imigranții musulmani au valori foarte conservatoare cu privire la femei.

> Aceasta nu mai este o chestiune ce trebuie studiată, ci un fapt demonstrat. [...] În Germania există un curent de opinie puternic potrivit căruia nu este nicio legătură între islam și inegalitatea de gen, terorism, antisemitism – ideea e că răspunsul nu are nimic de-a face cu islamul sau cu religia și, chiar dacă are, cine suntem noi să spunem „Da, acest lucru este rău", pentru că nici noi nu suntem perfecți[20].

Falsele acuzații de rasism sunt cea mai ușoară cale de concretizare a negării, așa cum a aflat romancierul algerian Kamel Daoud. După ce a publicat un articol în *Le Monde* despre componenta culturală pe care o detectase în violența sexuală petrecută în ajunul Anului Nou în Köln, a fost pus la stâlpul infamiei. La puțină vreme după aceea a anunțat că renunță să mai semneze articole în ziare, preferând să se rezume la a scrie ficțiune[21]. Thilo Sarrazin, economist, a fost criticat de membri ai elitei germane și înlăturat din consiliul executiv al Bundesbank din cauză că a publicat volumul *Deutschland schafft sich ab* („Germania își pune capăt zilelor") în 2010[22]. Tot astfel, Uwe Tellkamp, scriitor german, a fost abandonat de editorul său în 2018, după ce a criticat politica ușilor deschise aplicată de țara sa în chestiunea migrației și a avertizat cu privire la instaurarea unei „dictaturi morale" în Germania[23].

Hamed Abdel-Samad, scriitor și crainic german de origine egipteană, autor al volumului de memorialistică *Mein Abschied vom Himmel* („Plecarea mea din Rai") publicat în 2009, a explicat că germanii sunt ușor de șantajat din cauza istoriei țării lor:

> Cărți precum a mea sunt considerate islamofobe și insultătoare. Când apărătorii islamului întreabă „Vreți să faceți cu noi ce ați făcut cu evreii?", toată lumea tace din gură. Nu sunt rasist și știu despre ce vorbesc, așa că nu pot fi șantajat moral, asemenea majorității germanilor. Pentru mine, consecința Holocaustului este că nu trebuie să mai tăcem și să nu mai renunțăm niciodată la libertățile noastre, că trebuie să ne exprimăm atunci când societatea o ia pe o cale greșită. Asta nu înseamnă platitudini de genul „Nu mai vrem război" sau să fim întotdeauna blânzi cu imigranții, ci să nu acceptăm nicio știrbire a libertății și să nu importăm problemele îngrozitoare pe care le-am lăsat în urmă în Egipt[24].

6. Apelurile la compasiune și platitudinile

O altă formă de negare este să faci apel la compasiune în detrimentul rațiunii sau al prudenței. Unii politicieni care atrag atenția asupra virtuților îi imploră pe cetățeni să-și îndeplinească datoria morală de a-i salva pe migranți. Cei care refuză sunt considerați imediat imorali, inumani și rasiști. În 2014, prim-ministrul suedez Fredrik Reinfeldt a făcut apel la „cetățenii suedezi să se arate inimoși cu refugiații" În septembrie 2016, primarii din New York, Paris și Londra au publicat un articol comun despre criza refugiaților în *New York Times* în care se angajau „să urmărească în continuare o abordare integratoare în chestiunea relocării [refugiaților], în scopul combaterii valului tot mai mare al limbajului xenofob din întreaga lume. Un asemenea limbaj va duce numai la creșterea marginalizării comunităților noastre de imigranți, fără ca prin aceasta să fim mai în siguranță"[25].

7. Sfaturile proaste și falsele soluții

O altă categorie a negării sunt sfaturile neinspirate și falsele soluții oferite de autorități ca reacție la agresiunea sau hărțuirea sexuală. Această reacție ia adesea forma învinovățirii directe sau voalate a victimei. După agresiunile sexuale în masă din ajunul Anului Nou din 2015, Henriette Reker, primarul Kölnului, a sugerat ca femeile care se tem să nu fie agresate să păstreze între ele și străini „o distanță de un braț"[26]. La rândul său, poliția le-a sfătuit pe femei să poarte mai degrabă încălțăminte confortabilă decât pantofi cu toc înalt, ca să poată fugi la nevoie. În loc să-și asume responsabilitatea și să implementeze măsuri pentru siguranța femeilor, autoritățile folosesc această formă de negare pentru a le pasa femeilor povara protecției de bărbații prădători.

Un alt „sfat prost" repetat este o scuză sub forma „Da, dar...". Politicienii și liderii comunității obligați să condamne violența sexuală admit că comportamentul bărbaților prădători este greșit: da, dar nu e niciodată momentul potrivit pentru a lua măsuri

în acest sens. De exemplu, Aiman Mazyek, președintele Consiliului Central al Musulmanilor din Germania (Zentralrat der Muslime in Deutschland – ZMD), a spus în 2016: „Am văzut în repetate rânduri cum sunt abuzate, maltratate și discriminate femeile. Dar acestei chestiuni nu i s-a acordat niciodată atenția cuvenită până acum" și „Ar fi fatal să facem acest lucru acum, în legătură cu refugiații. Trebuie să vorbim despre asta. Trebuie să discutăm. Dar haideți să n-o facem în detrimentul refugiaților"[27] Un alt „Da, dar... frapant e dat de Sisi Eibye, directoarea unui centru pentru azilanți din Danemarca. Unii băieți de la centrul respectiv agresaseră sexual niște adolescente la un festival de vară. Când poliția a întrebat-o câți băieți de la centrul ei fuseseră în zonă, nu a știut să răspundă. A recunoscut că comportamentul băieților fusese „total inacceptabil" și a adăugat: „Nu avem sancțiuni și tot ce putem face este să anunțăm poliția, dacă băieții lipsesc mai mult de o zi. Nu-i putem încuia"[28].

8. Teama de bigotism și de consecințe

Probabil că cel mai puternic mod de a întreține un tabu referitor la aspectele culturale ale violenței sexuale este să pretinzi că discuțiile despre fapte vor intensifica rasismul, le vor da apă la moară populiștilor și vor diviza și mai mult societatea. Această scuză este des folosită de poliție, de politicieni, de asistenții sociali, de mass-media și de mulți alți membri ai establishmentului din toată Europa. De teamă să nu fie percepuți drept xenofobi sau ca să nu cedeze în fața adevăraților xenofobi în dezbaterile politice, aceste autorități preferă să bage problema sub preș și să lase victimele expuse unor pericole. Conform lui Peter Ågren, șeful poliției din Södermalm, „uneori nu îndrăznim să spunem cum stau lucrurile în realitate deoarece credem că asta le-ar face jocul democraților suedezi" – un partid antiimigrație din Suedia, o grupare marginală în trecut, dar care acum a devenit o forță politică importantă[29].

Strategiile negării

Unii oameni se întreabă de ce atât de multe instituții ale establishmentului persistă în a nega existența problemei. Ei presupun adesea că e vorba de naivitate. Consider că această explicație este prea indulgentă. Ce alte motive ar putea exista? Interesul propriu e unul dintre ele.

Să luăm cazul partidelor politice de stânga care, după ce au văzut că li se erodează bazinul electoral tradițional alcătuit din muncitori albi, s-au întors spre imigranți ca sursă nouă de votanți. Pentru a câștiga bunăvoința politică a acestui „ersatz Proletariat" (fals proletariat), unele partide de stânga neagă existența unor chestiuni precum violența sexuală și discriminarea de gen în comunitățile de imigranți. Odinioară, aceste partide susțineau emanciparea femeilor, drepturile homosexualilor și egalitatea. Acum, ele sunt în cârdășie cu islamiști care vor să fie scutiți pe temeiuri religioase de la respectarea acestor valori esențiale. Acest parteneriat politic funcționează acum în diferite grade în Franța, Belgia, Suedia, Germania, Olanda și Marea Britanie. De exemplu, în Rinkeby și Tensta, renumitele enclave ale imigranților din Stockholm, social-democrații își fac puternic campanie, oferind alimente gratis pe fond de muzică arabă.

Bineînțeles că nu toate acestea sunt calcule electorale cinice. Socialiștii radicali din Germania au văzut criza migranților ca pe o oportunitate de „a da o lovitură capitalismului" și au adoptat cu entuziasm drepturile refugiaților ca instrument în „proiectul eliberării universale" pe care îl promovează[30]. Unii chiar au îmbrățișat ideea granițelor deschise ca pe un proiect aproape revoluționar.

Câștigătorii și perdanții

Consecința traiului într-o stare de negare este că aproape toată lumea pierde. Guvernele care se temeau că partidele populiste vor avea de câștigat dacă vor discuta deschis problema au constatat

că acest lucru se întâmplă atunci când blochează dezbaterea. Populiștii din toată Europa prosperă tocmai pentru că sunt singurii dispuși să treacă peste acest tabu. Partidele de centru-stânga care au îmbrățișat ideea că numărul tot mai mare al imigranților musulmani reprezintă noul proletariat au pierdut încrederea votanților lor tradiționali. După cum vom vedea, în alegerile electorale din Europa ei au plătit la urnele de vot prețul oportunismului lor.

La toate nivelurile, așadar, relația de încredere dintre cetățeni și instituțiile guvernării se erodează. Cetățenii văd că autoritățile pierd controlul asupra granițelor și, în unele orașe, asupra străzilor. Aparenta funcționare proastă a statului de drept sporește deficitul de încredere. Consecințele sunt divizarea și fragmentarea.

Probabil că efectele corozive ale negării sunt cele mai evidente în mișcarea feministă modernă.

Capitolul 10

Impasul feministelor

După cum am aflat la facultate în Olanda, în anii 1990, autonomia și siguranța personală nu li s-au acordat pur și simplu femeilor occidentale; ele au luptat pentru drepturile lor secole la rând. Și au câștigat mai multă libertate pentru femei decât am văzut eu vreodată. Pentru mine, drumul din Africa până în Europa a fost mai mult decât o călătorie geografică. Am progresat rapid în timp de la o societate fundamental tribală, guvernată de violență și dogme religioase, în care indivizii sunt subordonați comunității și nu poți avea încredere în instituțiile publice, la o societate modernă în care indivizii au drepturi egale indiferent de gen sau de alte trăsături înnăscute.

La momentul respectiv, părea că libertățile de care se bucură femeile occidentale se vor extinde până la imigrantele recent sosite și apoi spre restul lumii. Din naivitate, am presupus că ne aflăm de partea bună a istoriei. Pe atunci nimeni nu ar fi putut să prevadă că Europa va începe să accepte atitudinile unor culturi care limitează în mod deliberat drepturile femeilor. După ce am văzut cât de rapid poate să avanseze istoria, sunt conștientă că poate să și dea înapoi cu aceeași viteză.

Succesele obținute de mișcarea feministă de-a lungul istoriei moderne au depins de faptul că femeile s-au manifestat ca o singură voce. Feministele din primul val au militat pentru dreptul la vot, accesul la educație, dreptul la proprietate și la reprezentare politică. Cele din al doilea val au obținut un acces mai larg la piețele occidentale ale forței de muncă pentru femei și au făcut presiuni pentru drepturi legate de reproducere, pentru mijloace eficiente de contracepție și pentru încetarea ostracizării mamelor singure. Aceste feministe au scos la lumină violența

sexuală și domestică, astfel încât să devină obiecte ale politicilor publice. Violul în cadrul căsătoriei a fost criminalizat, iar atitudinile de culpabilizare a victimelor hărțuirii și agresiunii sexuale au fost criticate dur.

O întrebare pe care mi-am pus-o adesea este de ce nu a existat un protest feminist legat de creșterea violenței sexuale împotriva femeilor pe care am descris-o în capitolele anterioare. Evident, siguranța femeilor în locurile publice ar trebui să fie o chestiune centrală pentru cei care caută să susțină drepturile acestora.

Omisiunea este cu atât mai surprinzătoare cu cât femeile, după cum am văzut, nu au fost niciodată mai puternice din punct de vedere politic. Astăzi, în întreaga lume occidentală și în special în Europa de Vest, un număr tot mai mare de femei pot să aspire, având șanse reale, la cele mai înalte funcții economice și politice. La prima vedere, trăim într-o perioadă a triumfului feminismului. Sau nu? Căci ironia e că, în timp ce unele femei din Occident ocupă funcții de prim-ministru și președinte, de director general și director executiv, drepturile fundamentale ale femeilor se află sub o presiune crescândă, din cauza unor idei importate despre subordonarea femeii. Mai grav, multe dintre liderele din Occidentul zilelor noastre fac prea puțin sau nimic pentru a pune capăt acestei întoarceri în timp a egalității de gen.

În afara Occidentului, femeile sunt ucise, violate, înrobite, bătute, private de libertate și umilite. Fetușii de sex feminin sunt avortați și fetițele nou-născute sunt abandonate. Fetele nu au acces la educație sau li se taie și li se cos organele genitale. Fetele și tinerele sunt obligate să se căsătorească cu bărbați pe care aproape că nu îi cunosc. În anii 1990, Cisca Dresselhuys, o feministă olandeză, se întreba: „Cum de le-am trecut cu vederea pe aceste femei?". Feministele occidentale se concentraseră atât de mult asupra lor înseși, încât ignoraseră ce li se întâmpla altor femei în societăți în care acestea sunt văzute doar ca obiecte sexuale, ca mame și ca îngrijitoare. Între timp, conceptul de drepturi universale ale femeilor a făcut loc noilor idealuri ale multiculturalismului și intersecționalității. Femeilor din societățile islamice care cereau drepturi egale li s-a spus că acestea

sunt valori occidentale. Feministele occidentale au ajuns să creadă că impunerea valorilor lor în lumea musulmană este o formă de neocolonialism.

Deriva misiunii feminismului

În termeni istorici, mișcarea feministă liberală a avut o viață scurtă. Vreme de două sute de ani, femeile au militat pentru autonomie și pentru egalitate cu bărbații. De la începutul secolului însă, mișcarea femeilor s-a abătut de la acest țel. Misiunea feminismului este în derivă, iar drepturile femeilor au fost înlocuite cu chestiuni legate de rasism, religie și intersecționalitate. Astăzi, feministele liberale sunt mai preocupate de suveranitatea Palestinei decât de relele tratamente aplicate palestiniencelor de tații și soții lor. În bătălia viciilor, rasismul cântărește mai greu decât sexismul.

De asemenea, feminismul este în mare măsură politizat, iar femeile de stânga și-l revendică exclusiv. Conservatoarele și moderatele sunt împiedicate să vorbească despre problemele femeilor, fiind numite „de dreapta". Departamentele de studii despre femei din universități le învață pe viitoarele feministe că singura cauză dreaptă este un atac continuu asupra bărbatului alb. Feministele liberale îi disculpă pe bărbații imigranți de infracțiunile de natură sexuală asupra unor femei pe motiv că autorii sunt victime ale rasismului și colonialismului. Iată, de exemplu, cum a reacționat Tina Rosenberg, membră fondatoare a partidului feminist suedez și „specialistă în studii de gen" la Universitatea din Stockholm, la creșterea numărului de acte de hărțuire sexuală comise de migranți înregistrate în Suedia în 2016: „E foarte periculos să dai conotații rasiale hărțuirii sexuale. Există o lungă istorie postcolonială a patriarhatului alb care încearcă să le salveze pe femeile de culoare de bărbații de culoare. [...] Trebuie să vorbim despre toate tipurile de hărțuire a femeii. Trebuie să ne opunem și să protestăm, dar nu trebuie să formulăm distincția dintre noi și persoanele având un alt fond etnic drept «Ei sunt mai violenți decât noi» [...] deoarece astfel ajungem să spunem: «Nu sunt rasist, dar...»"[1].

O femeie care nu se teme să vorbească direct despre această problemă este Sofie Peeters. În 2018, când era în Belgia, a spus:

> Cred că e foarte nerasist să le atragi atenția oamenilor asupra comportamentului lor, indiferent de cultura din care provin. Niște indivizi care m-au hărțuit mi-au spus: „Ești rasistă pentru că nu vrei să vorbești cu mine". Nu e adevărat. Dacă nu vreau să vorbesc cu tine nu e pentru că ești marocan, ci pentru că te porți ca un bădăran. Mă insulți, mă urmărești, iar asta mă enervează. Am prieteni marocani, așa că nu e o chestiune de rasism pentru mine. Acești indivizi folosesc cuvântul „rasism" ca pe un scut protector și cred că pot să facă ce vor fără să pățească nimic. Apoi treburile se complică[2].

În 2012, când s-a lansat filmul lui Sofie *Femme de la Rue*, ea a fost aplaudată pentru că a arătat sexismul și hărțuirea prezente zilnic pe stradă într-un fel care le-a permis oamenilor să înțeleagă cu adevărat gravitatea situației. Dar a fost totodată criticată pentru că a arătat bărbați dintr-un mediu multicultural care hărțuiau femei. Însă, după cum a explicat ea, „asta a fost pur și simplu experiența mea, pe care am filmat-o. Când treci pe stradă pe lângă zece indivizi provenind dintr-un mediu multicultural, unul dintre ei s-ar putea să-ți arunce o remarcă. Așa că poți să spui că este doar o minoritate. Dar, când treci pe lângă 100 de indivizi și zece te hărțuiesc, vorbim de altă amploare"[3].

Polarizarea în rândul feministelor

Feminismul occidental contemporan are un paradox în esență. Feministele ideologice insistă asupra unor obiective grandioase precum „sfârșitul patriarhatului". Campaniile împotriva cluburilor destinate exclusiv bărbaților sau pentru reprezentarea femeilor în consiliile de conducere ale corporațiilor sunt însă preocupări elitiste foarte îndepărtate de viața de zi cu zi a femeii obișnuite. Dacă ne raportăm la ierarhia nevoilor umane alcătuită de sociologul Abraham Maslow, chestiunile prioritizate astăzi de feministe se află în categoria actualizării sinelui: îmbunătățirea condițiilor la locul de muncă, accesul la alocații pentru îngrijirea

copilului din partea statului, posibilitatea de a deveni membre ale asociațiilor rezervate bărbaților, împărțirea treburilor casnice cu partenerul de sex masculin și acumularea prestigiului. Asta nu înseamnă că trebuie să renunțăm la obiective lăudabile precum depășirea obstacolelor informale în avansarea în carieră a femeilor. Însă dreptul tuturor femeilor de a trăi ferite de violență trebuie să fie pe primul loc.

Intenția mea nu este să le ironizez pe feministele de astăzi, ci vreau să se trezească. Feministele au ajuns să considere indiscutabile nevoile fundamentale precum siguranța în public. Pentru mine, e ca și cum s-ar grăbi să repare o gaură în acoperișul unei case când fundația alunecă într-o dolină.

Studentele din campusurile universitare parcă trăiesc într-un univers paralel. Protejate de „spații sigure" împotriva „microagresiunilor", studentele la Drept cer să nu li se predea despre cazurile de viol, deoarece sunt prea tulburătoare și s-ar putea să le „provoace o reacție emoțională puternică". Dar din când în când lumea reală se face simțită. În octombrie 2017, profesorii și studenții de la Universitatea Goethe din Frankfurt au protestat împotriva unui discurs intitulat „Activitatea poliției într-o societate a imigranților", ținut de președintele sindicatului polițiștilor din Germania. Temându-se de o reacție violentă din partea studenților, conducerea universității a anulat discursul. E o ironie că, în aceeași lună, patru femei au fost victimele unor tentative de agresiune sexuală la universitate. În fiecare caz, agresorul a fost descris drept un individ de 1,65 metri înălțime, cu trăsături nord-africane și care vorbea germana cu accent puternic. Președintele sindicatului polițiștilor a reacționat cu demnitate, declarând: „Nu sunt deloc fericit că studenții și profesorii de la această universitate s-au trezit astfel la realitate"[4].

Limitele mișcării #MeToo

Mișcarea #MeToo a cristalizat și a accelerat o schimbare majoră în atitudinile față de hărțuirea sexuală. Jurnaliștii și avertizorii le-au încurajat și pe alte femei să-i numească și să-i pună la zidul infamiei pe bărbații care le-au hărțuit sexual la locul de

muncă. Mișcarea s-a răspândit rapid din America de Nord în Europa Occidentală – #BalanceTonPorc („Denunță-ți porcul") fiind sloganul din Franța. Zeci de agresori în serie și-au pierdut locul de muncă și reputația; câțiva au fost trimiși în judecată.

#MeToo a traversat un ocean, dar pare incapabilă să treacă de o barieră culturală. Victimele bandelor de migranți sunt în general ignorate, acuzațiile femeilor referitoare la faptul că unii migranți le hărțuiesc sunt respinse, chiar dacă numărul victimelor hărțuirii – și nu vorbim de infracțiuni mai grave precum violul – este mult mai mare în Europa decât, să zicem, la Hollywood sau pe Wall Street.

După cum susțin în acest capitol și în ultimul, o parte a problemei constă în faptul că feministele sunt stânjenite să vorbească despre infracțiunile comise de bărbații de culoare. E o opțiune preferabilă să nege că au loc agresiuni. Dar aici nu e vorba numai de ignoranță intenționată. Consider că multe feministe occidentale nu înțeleg cu adevărat profundul antagonism cultural al bărbaților din lumea musulmană față de însuși conceptul de drepturi egale pentru femei. Iar această ciocnire culturală este subiectul paginilor următoare.

Partea a III-a

Ciocnirea civilizaţiilor: o reexaminare

Capitolul 11

Doctrina modestiei

Odată ce am stabilit că există într-adevăr o relație între creșterea imigrației și nivelurile mai mari ale violenței sexuale în Europa, următorul pas este să înțelegem această relație într-un fel în care elitele europene nu au reușit, evident, să o înțeleagă.

De ce niște bărbați care au călătorit mii de kilometri în căutarea unui trai mai bun s-ar comporta în acest mod față de femeile din noua lor țară? Răspunsul naiv ține de biologie. Știm că tinerii debordând de testosteron au, în virtutea evoluției speciei umane, o dorință sexuală insațiabilă.

Dar cultura și civilizația există în mare măsură pentru a controla asemenea impulsuri primitive. Ideea mai importantă este că atitudinile migranților față de femei sunt modelate de circumstanțele și de experiențele din țările lor de origine.

O parte importantă a explicației o constituie, desigur, influența islamului asupra relațiilor dintre sexe. Dar, strâns legat de aceasta, după cum voi arăta, este rolul unei practici care precedă aproape cu siguranță apariția islamului, și anume poligamia. Culturile care tolerează sau încurajează poligamia tind de asemenea să impună femeilor o modestie extremă și să le excludă din viața publică. Din cauza modului în care transformă femeia într-o marfă rară, culturile poligamice generează adesea efecte violente și misogine. Un număr mare de indivizi care au migrat recent spre Europa provin din asemenea culturi.

Băieții sunt mai obraznici

Cel mai plauzibil contraargument – conform căruia cultura nu contează – este pur și simplu că tinerii constituie acea cohortă a populației în cazul căreia există cea mai mare probabilitate să comită infracțiuni de natură sexuală și că populația azilanților are o proporție mult mai mare de tineri decât societatea europeană tipică[1]. De exemplu, în Germania, în 2017, două treimi dintre azilanți erau de sex masculin[2]. În 2015, în întreaga Europă existau 2,6 bărbați la o femeie; în Italia proporția era de 7 la 1, iar în Suedia era de 10 la 1. Până în 2017, proporția totală din Europa a scăzut la 2,1 bărbați la o azilantă, dar în Italia era încă de 5 la 1[3].

În 2016, Valerie Hudson, politolog, a atras atenția că societățile cu un număr disproporționat de bărbați tineri, necăsătoriți sunt mai puțin stabile și mai violente, în special față de femei. Hudson s-a întrebat de ce Europa și-ar risca istoricul de invidiat în privința egalității de gen, acceptând între granițele sale grupuri numeroase de tineri slobozi[4]. Deceniile de studii academice au arătat existența unei legături între raportul dezechilibrat dintre sexe și infracțiunile violente[5].

Hudson a calculat că, până la sfârșitul anului 2015, în Suedia existau 123 de băieți de 16-17 ani la fiecare 100 de fete de aceeași vârstă[6]. A avertizat că asemenea creșteri bruște ale numărului de tineri tind să erodeze barierele sociale care creează o societate pașnică. Reacția presei suedeze a fost să se năpustească asupra lui Hudson.

De ce se aflau acolo mult mai mulți migranți de sex masculin? Maria von Welser, jurnalistă germană, a plecat în căutarea femeilor refugiate lipsă și le-a găsit pe majoritatea blocate în taberele de refugiați din Orientul Mijlociu. Deși ele voiau să se alăture rudelor lor de sex masculin din Europa, banii de călătorie erau puțini, astfel că familiile îi trimiseseră înainte pe cei mai „puternici" – adică pe tineri. La baza deciziilor familiilor strămutate se află ideea că femeile, în special cele care călătoresc singure, „și-ar risca – așa cum văd ele – mai mult decât viața: își riscă onoarea"[7]

De asemenea, Dominic Kudlacek de la Institutul de Cercetări Criminologice din Saxonia Inferioară (KFN) spune că vârsta și sexul, și nu cultura, sunt cheia. El susține că migranții sunt într-o proporție covârșitoare tineri și bărbați, un segment demografic responsabil pentru partea leului din totalul infracțiunilor în aproape orice societate. În 2014, de exemplu, bărbații germani cu vârste cuprinse între 14 și 30 de ani alcătuiau 9% din populație, dar erau responsabili pentru jumătate din totalul infracțiunilor violente din țară. Dintre persoanele recent sosite în Germania, bărbații de 16-30 de ani reprezentau 27% din numărul total al azilanților veniți în 2015. „Explicația ține de caracteristicile demografice", a afirmat Kudlacek în 2018. „Indiferent dacă sunt azilanți sau migranți din UE, ei sunt mai tineri decât populația medie și în principal bărbați. În orice societate, bărbații tineri comit mai multe infracțiuni."[8] El a afirmat și că, în majoritatea cazurilor de infracțiuni violente comise de migranți, victimele sunt tot migranți. Situația în care se află – înghesuiți în tabere sărăcăcioase sau prizonieri ai incertitudinii birocratice în vreme ce cererile lor de azil așteaptă să fie procesate – explică parțial înclinația lor de a comite acte de violență.

Martin Rettenberger, directorul Centrului German pentru Criminologie (Kriminologische Zentralstelle – KrimZ), face o afirmație asemănătoare. Deși admite că valul de imigranți de după 2014 provine de regulă din societăți care tind să nu pedepsească agresiunile sexuale, el conchide că „arabii sau africanii nu sunt intrinsec mai înclinați să comită agresiuni decât europenii". El pune creșterea numărului de infracțiuni din Germania în care sunt implicați migranți pe seama sărăciei acestora, a imposibilității de a se angaja și a traumelor generate de călătoria lor lungă și anevoioasă până în această țară[9].

Autorii Raportului Zürich despre violența din Saxonia Inferioară, bazat pe studii meticuloase, au însă o perspectivă diferită. Ei au avansat un cadru teoretic ambițios pentru a înțelege creșterea numărului de infracțiuni violente din Germania într-o perioadă de migrație intensă, separând cu atenție factorii „proximali" (originea personală, circumstanțele economice, circumstanțele familiale, educația primită acasă, educația școlară, consumul de substanțe, rețelele de prieteni, petrecerea timpului liber) de

cei „distali" (clasa, religia, etnia, vârsta, afilierea politică, plus barierele macrosociale cum ar fi oportunitățile de angajare restrânse, sărăcia, normele sociale și discriminarea).

Deși au recunoscut importanța compoziției pe vârste și de gen a migranților, precum și a greutăților cu care s-au confruntat pe drumul spre Germania și a frustrărilor modului lor nou de viață, Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem au adăugat o variabilă culturală importantă:

> Majoritatea refugiaților vin din țări musulmane caracterizate de dominația bărbaților. Sondajele reprezentative desfășurate de KFN arată că tinerii imigranți din asemenea culturi au internalizat așazisele norme ale masculinității care legitimează violența într-o măsură mult mai mare decât germanii de aceeași vârstă sau decât tinerii născuți în Germania și care vin din aceste țări. Aceste norme ale masculinității sunt cuprinse în afirmații precum „Bărbatul este capul familiei și poate să recurgă la forță pentru a se face ascultat" sau „Un bărbat care nu este gata să se apere de insulte recurgând la forță este o cârpă". Acceptarea unei asemenea „culturi macho" se dovedește a fi un factor semnificativ în promovarea violenței în multe studii efectuate de KFN[10].

Așa cum scria Camille Paglia în 1990, „violul este expresia sexuală a voinței de putere, pe care natura o plantează în noi toți, iar civilizația ajunge să o controleze. Așadar, violatorul este un bărbat care mai degrabă socializează prea puțin decât prea mult"[11]. Problema este însă ce fel de civilizație și ce fel de socializare a cunoscut violatorul.

Controlul social în țările majoritar musulmane

În acele părți ale Orientului Mijlociu, Africii de Nord și Asiei de Sud în care societatea este stabilă și ordinea intactă, indivizii sunt supuși unui control social foarte strict. Bărbații și femeile, băieții și fetele își au locul lor în această ordine, care le este adeseori impusă cu rigiditate. În cartierele mai bogate și mai cosmopolite există un control social mai redus decât în regiunile

rurale, dar comportamentul este supravegheat de familie, grupuri religioase, școală și comunitatea din jur.

În aceste societăți, bărbații sunt percepuți ca fiind puternici, iar femeile slabe. Bărbații îi protejează pe femei și pe copii, asigurându-le cele necesare traiului și, la nevoie, luptând pentru ei. Femeile își îngrijesc copiii și se supun necondiționat soților lor. Actul sexual este înțeles ca o necesitate pentru a procrea în cadrul căsătoriei. Un element important al menținerii ordinii în aceste societăți este menținerea dorinței sexuale masculine, care este văzută ca o forță puternică, închisă în interiorul granițelor căsătoriei. Lucrul de care se tem cel mai mult oamenii din aceste societăți este *fitna*, haosul sau prăbușirea ordinii sociale. Sexualitatea bărbaților este văzută ca una dintre amenințările majore la adresa acestei ordini sociale.

Pentru a controla sexualitatea masculină, bărbaților li se permite să aibă mai mult de o soție. Poligamia este încurajată ca o chestiune de necesitate, pentru a amortiza această forță haotică. Dar căsătoria cu mai mult de o femeie vine cu o povară. Nu toți bărbații pot să respecte imperativul religios care spune că un bărbat trebuie să-și trateze toate soțiile în mod echitabil. Un alt fenomen mai degrabă cultural decât religios este că tații trebuie să-și mărite fetele cu cel care oferă mai mult. Deoarece sărăcia este una dintre cele mai mari probleme în aceste societăți, foarte mulți bărbați nu își permit să se căsătorească nici măcar cu o singură femeie, ca să nu mai vorbim de mai multe. Bineînțeles, relațiile sexuale în afara căsătoriei sunt interzise. Femeile care se implică în asemenea relații își pătează reputația în mod iremediabil. Toate aceste lucruri generează foarte multă frustrare sexuală.

În centrul acestui set de norme se află ideea că femeile sunt mărfuri, apreciate în primul rând pentru capacitatea lor de a transmite material genetic următoarei generații. Oamenii investesc în femei și le valorizează nu pentru ele însele, ci pentru prețul pe care virginitatea lor poate să-l atragă pe piața mariajului. Așa se explică de ce virginitatea fetei este văzută ca un capital, un lucru de valoare care trebuie păzit, iar virginitatea băiatului este neînsemnată. Aceste lucruri încep devreme. Bebelușii băieți sunt preferați în aproape toată lumea, dar în special în societățile

non-occidentale despre care discut aici. Băieților li se dă voie mai mult să se joace afară, în vreme ce fetițele sunt obligate să facă treburi casnice. Când băieții încep să devină activi din punct de vedere sexual rareori sunt descurajați, însă fetele sunt obligate să rămână caste. Din momentul în care începe să aibă menstruație, fata devine un obiect al excitației pentru bărbați. Oficial, băieții aflați la pubertate sunt descurajați să-și exploreze sexualitatea, dar în practică lumea se face că nu vede isprăvile lor. Fetele sunt învățate să-și păstreze virginitatea, ca expresie a loialității față de Creatorul lor și față de familia și de viitorul lor soț.

Bineînțeles că multe religii împărtășesc asemenea idei despre sexualitatea masculină și cea feminină. O serie de comunități evreiești conservatoare și de credințe creștine au opinii asemănătoare despre inferioritatea înnăscută a femeilor în raport cu bărbații. Dar, pentru că islamul mai degrabă amestecă religia și politica decât le separă, inferioritatea femeilor este consacrată de legea sfântă în lumea musulmană. Mai mult decât atât, deși poligamia este ilegală în Occident cu puține excepții (câteva secte separate de mormoni sfidează legea), musulmanii pot invoca Coranul pentru a justifica de ce pot avea până la patru soții concomitent[12].

La nivel personal, a fi a doua, a treia sau a patra nevastă înseamnă să duci o viață nefericită. Am scris despre acest subiect cu referire la propria mea familie. Psihologa feministă Phyllis Chesler și alții au exprimat opinii asemănătoare. Dar consecințele sociale ale poligamiei – mai precis, ale poligeniei – se răsfrâng nu numai asupra calității vieții femeilor aflate în asemenea gospodării.

Dan Seligson, sociolog american, susține că poligamia dă naștere la societăți mai violente și mai puțin prospere. Folosind scara McDermott a poligeniei pentru a împărți țările lumii în societăți poligame și non-poligame, Seligson și Anne McCants, specialistă în istoria economiei, au demonstrat efectele nocive ale poligamiei asupra încrederii sociale, formării familiei și dezvoltării economice. În societățile poligame, „familiile transferă avere familiei miresei, femeile se căsătoresc la vârste fragede și bărbații la vârste înaintate, ratele fertilității sunt ridicate, femeile

sunt sechestrate asemenea unor mărfuri, nivelul încrederii în oameni este scăzut, făcând ca cel al încrederii instituționale să fie foarte scăzut", susțin ei. Acolo unde femeile de măritat sunt privite ca niște mărfuri, stratul superior al bărbaților puternici și bogați monopolizează partenerele cele mai dezirabile. Pentru că, în cazul majorității bărbaților, e nevoie de timp și muncă pentru a dobândi avere și un statut în societate, norma poligamiei împinge în sus vârsta însurătorii, o reduce pe cea a măritișului, elimină motivația femeilor de a se realiza din punct de vedere educațional sau economic și crește rata fertilității. Surplusul de bărbați necăsătoriți care se bat pe o piață redusă artificial a femeilor de măritat stimulează creșterea infracționalității și a violenței. Nevoia de a-și proteja bunurile și soțiile împinge la izolarea femeilor în gospodării mari care se învârt în jurul unui singur bărbat cu un statut superior[13]. Astăzi, majoritatea locurilor în care poligamia este legală sunt țări majoritar musulmane din Africa și din Asia. În schimb, încă de când Grecia și Roma antice au apucat-o pe calea foarte diferită a monogamiei, lumea occidentală a interzis atât poligamia, cât și poliandria[14].

Seligson este un evreu liberal din mediul universitar, de vârstă mijlocie, cu părul alb și cârlionțat și cu o atitudine modestă. Este fizician și împătimit al calculatoarelor, care aplică instrumentele științei și tehnologiei la o chestiune culturală complexă. Când am stat de vorbă cu el în California, mi-a explicat abordarea lui:

> Tratarea femeilor drept bunuri și obiecte începe cu poligamia. Când un bărbat își ia două neveste, îl lasă pe un altul fără niciuna. Acest lucru creează un deficit, iar noi, oamenii, stocăm resursele atunci când ele sunt insuficiente. Bărbații nu își încredințează nevestele reciproc, astfel că sechestrează această marfă rară în spatele zidurilor și al vălurilor și îi îngrădesc mișcarea. Cei care nu dispun de această resursă, de regulă bărbații tineri, trebuie să o ia cu forța, fapt care duce la tulburări civile și la beligeranță. Iar eforturile de a controla aceste comportamente duc la autoritarism și la corupția și sărăcia generate de acesta.

Într-un stil tipic pentru cei care lucrează în Silicon Valley, Dan vorbea repede, explicându-mi amănunțit pagini întregi cu calcule complexe de pe laptopul său.

> Am rulat zeci de mii de modele ce combină parametri pentru a identifica sursele violenței împotriva femeilor din societate de-a lungul timpului. Ceea ce descopăr este acumularea unor efecte culturale care indică niște medii ale atitudinilor față de femei. Aceste atitudini au apărut cu mult înainte de monoteism; ele precedă chiar și cultura tribală. Islamul pur și simplu nu este acolo. Nici colonialismul. Este poligamia, legea căsătoriei, care produce neîncredere și violență patriarhală față de femei. Iar moștenirea istorică a poligamiei poate fi urmărită [de-a lungul] generațiilor. Ea ridică temperatura socială, creând o cultură ostilă, furioasă.[15]

Dacă Dan are dreptate, Occidentul deschide porțile unui număr mare de oameni care poartă cu ei un întreg sindrom al unor probleme moștenite din poligamie. Hărțuirea sexuală este una dintre ele. Pipăirea femeilor pe stradă nu este doar un comportament sexual, ci e un comportament de proprietate.

Misoginismul impus prin religie: doctrina modestiei

În societățile musulmane în care ordinea socială este intactă, femeile sunt (la nivel subconștient) împărțite în categorii. Aceste divizări sunt convenții, unele codificate, altele nu. De exemplu, pe un certificat de căsătorie musulman femeia trebuie să confirme că este virgină. Distincția esențială este cea dintre femeile modeste și femeile indecente. Toate femeile modeste evită să iasă afară singure după ce se întunecă, dar, cel mai important, o femeie modestă se îmbracă modest. Ce presupune asta? Că trebuie să-ți acoperi toate părțile corpului care ar putea atâța un bărbat: părul, brațele, umerii și picioarele. Ca musulmană, înainte de a ieși din casă, trebuie să te decizi dacă doar îți acoperi capul sau dacă vei purta *burka* completă. Îmbrăcămintea cu mânecă scurtă nu este suficientă pentru a satisface cerințele minime ale modestiei.

Categoria femeilor modeste cuprinde patru subdiviziuni: virgine, femei măritate, femei divorțate și văduve. O virgină este o tânără care trăiește în casa tatălui ei, așteptând să fie dată în

căsătorie. Ea trebuie să stea acasă, să părăsească domiciliul numai cu un motiv întemeiat şi, chiar şi atunci, numai în compania altor membri ai familiei. Evident, trebuie să se întoarcă înainte de căderea întunericului. Este instruită pentru a deveni soţie şi trebuie să facă treburile casnice, să înveţe să gătească şi cum să se îmbrace. Dacă excelează la aceste abilităţi din momentul primei sale menstruaţii, atunci e bună de măritat. Odată ce o virgină decentă se căsătoreşte, ea trebuie să ducă mai departe aceste reguli şi preocupări în casa soţului ei, unde trece în a doua categorie de femei modeste, cele măritate. A treia subdiviziune este cea a femeilor divorţate. Dacă o căsnicie se destramă, femeia se întoarce în casa tatălui ei sau a unui alt protector de sex masculin. Acolo trebuie să urmeze aceleaşi reguli în continuare şi să ajute la treburile gospodăriei şi la creşterea copiilor. Nici femeile divorţate nu ies în oraş noaptea şi îşi protejează reputaţia în speranţa că se vor recăsători. Ultima categorie a femeilor modeste este cea a văduvelor. Adeseori, un frate de-ai soţului decedat o va lua pe văduvă ca a doua, a treia sau a patra soţie, iar ea va respecta aceleaşi norme şi comportamente. Aceste femei mai în vârstă, indiferent de statutul lor, tind să fie cele care impun normele sociale asupra următoarei generaţii de femei: virginele şi femeile căsătorite. De la toate femeile mai în vârstă, indiferent dacă sunt divorţate sau văduve sau nu, se aşteaptă susţinerea şi perpetuarea doctrinei modestiei.

Cel mai important aspect al acestor norme sociale este că toate categoriile de femei modeste sunt considerate protejate. Compromisul pe care îl fac ele este susţinerea doctrinei modestiei în schimbul protecţiei din partea bărbaţilor din familiile lor. Orice bărbat din aceste societăţi care se poartă necorespunzător cu astfel de femei, aruncându-le priviri lacome, pipăindu-le sau hărţuindu-le, ştie că va fi pedepsit. Bărbaţii din familia femeii se vor aduna şi îşi vor pune la cale răzbunarea, de regulă prin mijloace violente. Această violenţă este îndreptată nu numai împotriva bărbatului care a încălcat normele, ci şi împotriva familiei sale şi a familiei extinse, constând, de exemplu, din violuri în semn de răzbunare.

În aceste societăţi mai există o categorie generală de femei: cele indecente. Dacă o femeie încalcă regulile sau dacă se crede

despre ea că le-a încălcat, aceasta își pierde protecția familiei sale. Indiferent dacă este virgină, căsătorită, divorțată sau văduvă, în situațiile în care ea lucrează în afara casei, circulă liber în spațiul public fără un însoțitor și ignoră regulile vestimentației modeste, atunci este considerată indecentă. De asemenea, femeia care nu are rude de sex masculin care să o protejeze este considerată automat indecentă. Femeile având acest statut neprotejat sunt considerate o pradă ușoară de alți bărbați. Le poți fixa cu privirea, le poți hărțui, pipăi sau agresa sexual, deoarece știi că nu există consecințe de care să te temi, fie pentru că femeile nu au pe nimeni care să le răzbune, fie pentru că se crede pur și simplu despre ele că „și-au cerut-o" Kamel Daoud, scriitor algerian, a descris în mod corect acest sistem când a spus că acesta creează „suferință sexuală" atât pentru femei, cât și pentru bărbați în întreaga lume islamică.

Mai mult decât orice altă religie majoră, islamul formalizează subordonarea femeilor. Dreptul religios islamic, așa cum este codificat de școlile „oficiale" ale islamului sunnit (Hanbali, Shafi'i, Hanafi și Maliki), cere ca femeile să fie supravegheate de bărbați. În islam „orice femeie trebuie să aibă un «gardian», *wali*; cea mai apropiată rudă de sex masculin dacă este necăsătorită, soțul ei dacă e căsătorită"[16]. Această rămășiță a culturii arabe din secolul al VII-lea – care s-a răspândit prin intermediul islamului în celelalte părți ale lumii care sunt acum majoritar musulmane – nu a fost corectată niciodată în școlile oficiale ale dreptului islamic[17] Imamii și alți lideri religioși islamici continuă și în ziua de azi să le pedepsească aspru pe femeile care nu respectă doctrina modestiei. Ei invocă pasaje din Coran pentru a le atribui fetelor o poziție în familie care presupune să fie docile, să depindă financiar de rudele de sex masculin și să accepte dominația soților asupra corpului lor. Căsătoriile sunt de regulă aranjate și adeseori implică anumite sume de bani. În virtutea dreptului religios islamic, e ceva obișnuit și astăzi ca drepturile femeii să fie vândute, practic, unui bărbat pe care ea s-ar putea nici să nu îl cunoască.

Unele învățături religioase din secolul al XII-lea, citate în continuare în moschei, le etichetează pe unele femei drept virtuoase și caste din fire, iar pe altele drept imorale. Astfel, femeile

occidentale încă de pe vremea cruciadelor sunt descrise de istoricii musulmani drept niște târfe nerușinate care „ard de dorințe carnale [...] și se aruncă în brațele păcatului. [...] Ele sunt toate niște stricate [...] care apar în lume pline de semeție, cu priviri pătimașe și gătite, boite și cu părul vopsit, îmbietoare și ațâțătoare [...] cu ochi albaștri și cu ochi gri, ruinându-i pe bieții naivi [...] uitând de orice decență și rușine"[18].

„Femeile voastre vă sunt vouă ogor. Duceți-vă la ogorul vostru cum veți voi"* (Coran 2: 223) și „Când bărbatul își invită soția în patul lui, ea trebuie să-l satisfacă, chiar dacă s-ar afla în șaua unei cămile" (Sahihul-Jami'). Pasaje ca acestea au fost folosite de ISIS pentru a justifica faptul că a cumpărat, a vândut și a violat femei yazidite din Irak. Datorită etniei lor, femeile nu au fost transformate în sclave sexuale, ci tratate cum spune Coranul că trebuie tratate femeile non-musulmane.

Conform dreptului islamic, așa cum guvernează acesta Arabia Saudită, Iran și unele părți din Nigeria, drepturile civile ale femeilor sunt limitate radical. Amenințarea cu pedepse violente, cum ar fi biciuirea sau lovirea cu pietre, face ca perspectiva libertății sexuale să pară aproape imposibilă pentru femei. Dacă este violată, o femeie dintr-un teritoriu guvernat de sharia trebuie să aducă patru martori care să-i susțină acuzația[19]. Conform unui specialist în dreptul islamic, „cel mai sumbru scenariu este cel în care un judecător sharia ostil decide că, fără martori, nu există nicio dovadă a violenței sau a implicării bărbatului acuzat și ca atare nu există *zina*** în cazul acestuia, iar acuzația femeii trebuie interpretată ca o recunoaștere a relațiilor sexuale cu un bărbat necunoscut și prin urmare poate fi pedepsită"[20]. În unele situații, sarcina unei femei necăsătorite este considerată o dovadă de „preacurvie", când de fapt femeia a fost violată. Unele victime sunt blamate pentru agresiunea sexuală și supuse ostracizării.

---

* Coranul, traducere din limba arabă, introducere și note de George Grigore, Editura Herald, București, 2009 (n.tr.).

** Ibn Ruhd, cărturar din secolul al XII-lea, a definit *zina* ca „orice copulație [între un bărbat și o femeie] fără un contract de căsătorie valid, o presupusă relație matrimonială sau un concubinaj legitim" (Ruth Miller, *The Limits of Bodily Integrity*, pp. 74-75).

O victimă care reclamă violul la poliție poate să-și înrăutățească situația, dacă familia făptașului caută să se răzbune[21].

Când violența sexuală se produce în locuri sfinte, victimele sunt încurajate să o ascundă pentru a proteja sanctitatea religiei. La fel ca în cazurile de abuzare sexuală sistematică a minorilor în cadrul Bisericii Catolice, victimelor violenței sexuale din Mecca li se spune să păstreze tăcerea pentru a nu-și defăima religia. Pe când era doar o copilă, Mona Eltahawy a fost pipăită de un polițist și de un alt pelerin când se ruga, în timpul pelerinajului la Mecca. De rușine, ea nu a spus nimănui, iar mai târziu a scris: „Chiar și acum, când vorbesc despre faptul că am fost pipăită în timpul *hajj*-ului, sunt acuzată că inventez sau mi se spune că insult islamul"[22]. Riazat Butt a avut aceeași experiență în 2001, când a fost agresată sexual de trei ori, în timp ce se ruga în apropiere de piatra sfântă Kaaba, în timpul *hajj*-ului. „A fi agresată sexual", scria ea, „este [...] aproape un risc profesional pentru femeile aflate în pelerinaj"[23]. Potrivit lui Phyllis Chesler, „putem spune că li se întâmplă lucruri îngrozitoare musulmanelor din țările musulmane, și așa e. Dar femeia musulmană se așteaptă la asemenea lucruri, s-a obișnuit cu ele; sunt oribile; dar știe deja de ele. Situația este însă diferită pentru soția străină sau occidentală într-o țară musulmană"[24].

Misoginismul lumii islamice nu este unic, dar e grav

Complexitatea acestui cadru nu se oprește însă aici. În societățile în care ordinea socială s-a prăbușit din cauza războiului civil sau a foametei, a secetei sau a colapsului economic, ordinea morală care le protejează chiar și pe femeile modeste se dezintegrează. După criza socială, bărbații și femeile care transmiseseră normele, gardienii morali, fie sunt slăbiți, fie nu mai sunt prezenți, de exemplu, bărbații recrutați de milițiile precum cele din Eritreea. Dezordinea din aceste societăți durează de decenii. Războiul civil din Somalia este în continuă desfășurare din 1991, iar mulți copii născuți în acest context au crescut într-o anarhie

hobbesiană. Luptele din Afganistan se desfășoară de și mai mult timp, din anii 1970. În Irak și Siria, deși violențele au izbucnit mai târziu, situația nu este mai bună. Principalele locuri din care fug azilanții sunt statele eșuate în care ordinea socială s-a prăbușit.

Eșecul statelor laice în aceste țări ne ajută să înțelegem renașterea islamului ca forță politică și spirituală. Islamismul a devenit refugiul „sigur" pentru cei care caută ordinea în mijlocul unui asemenea haos. În aceste țări au fost înființate tribunale sharia, care au umplut vidul creat de dispariția controlului social. După cruzimea dictaturii și a războiului civil, promisiunea legii divine este, după cum era de așteptat, întâmpinată cu bucurie de o populație care tânjește după ordine și stabilitate. Când se instalează la putere, islamiștii restabilesc așadar ordinea prin propria lor cruzime. De exemplu, femeia indecentă nu mai este considerată pur și simplu indecentă; ea este o păcătoasă adulteră care trebuie biciuită și lovită cu pietre.

Evident, asemenea lucruri nu se întâmplă numai în societățile musulmane. După cum am văzut, în toate tipurile de țări din lume există femei care trăiesc asemenea unor cetățeni de rangul doi. Lesotho din sudul Africii nu este o societate musulmană, și cu toate acestea violatorii pot să umble liber deoarece este un lucru acceptat ca bărbații să trateze femeile după bunul plac. Dar nicăieri legea nu e mai potrivnică femeilor decât în țările care impun sharia.

În Dubai și în Sudan, de exemplu, tribunalele sharia le condamnă pe unele femei la închisoare pentru că i-au ademenit pe bărbați să le violeze[25]. Violatorii pot să scape de proces în Algeria, Bahrain, Irak, Kuwait, Libia, Palestina și Siria, dacă se căsătoresc cu victimele. La trei ani după ce Maroc a abolit legea „mărită-te cu violatorul tău", din 2014, majoritatea bărbaților marocani și 48% dintre femeile marocane încă credeau că o femeie violată trebuie să se căsătorească cu agresorul ei[26].

Tot astfel, hărțuirea sexuală în locurile publice nu este interzisă sau împiedicată în mare parte din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord[27]. Mona Eltahawy a scris elocvent despre nivelurile „epidemice" ale hărțuirii sexuale din lumea arabă[28]. Ea observa că femeile sunt învinovățite în cazurile de agresiune și atingeri

nedorite pentru că au fost „în locul nepotrivit, la momentul nepotrivit, purtând haine nepotrivite" Ea a descris viața cotidiană a femeilor din Egipt, unde 99,3% dintre acestea declară că sunt hărțuite sexual pe stradă, iar 62% dintre bărbați recunosc că fac acest lucru:

> Înainte să plece de acasă, fiecare dintre femeile pe care le cunosc se pregătește pentru cursa cu obstacole a cuvintelor jignitoare, a mâinilor care vor să pipăie și a lucrurilor mai rele de atât care o așteaptă pe străzile pe care o ia spre școală, universitate și locul de muncă[29]

Un sondaj făcut în rândul unor turiști britanici care au vizitat Egiptul a scos la iveală faptul că toate femeile, în special cele cu păr blond și ochi albaștri, au primit „atenție nedorită din partea bărbaților, de la priviri, gesturi și atingeri până la agresiune verbală și sexuală" Asemenea suratelor lor autohtone, aceste femei și-au modificat stilul de a se îmbrăca sau au evitat să se plimbe pe străzi pentru a scăpa de hărțuire[30]. În cadrul unui sondaj al Națiunilor Unite care a implicat peste 4.000 de bărbați din Maroc, Egipt, Palestina și Liban, între o treime și două treimi dintre aceștia au recunoscut că săvârșiseră acte de hărțuire pe stradă[31]. Majoritatea bărbaților au declarat că au făcut-o ca să se amuze și că ținta lor au fost femeile îmbrăcate provocator. Dar îmbrăcămintea care acoperă nu împiedică hărțuirea sau agresiunea în aceste culturi. Marnia Lazreg, sociolog, a arătat că „gentlemen's agreement" potrivit căruia femeile nu vor fi hărțuite dacă poartă văl este o simplă farsă[32]. În 2017, un avocat egiptean a fost dat în judecată deoarece a declarat la televizor că, „atunci când o fată se plimbă în felul acesta [îmbrăcată indecent], este o datorie patriotică să o hărțuiești sexual și o datorie națională să o violezi"[33].

Locurile în care femeile nu fac parte din peisajul public

Nu sunt sigură ce e pe locul întâi: închiderea femeilor în casă sau hărțuirea lor în locuri publice. Cea de-a doua o întărește pe prima. Amenințarea că li se poate întâmpla ceva rău le sperie

suficient pe femei încât să rămână închise în casă. Locurile publice precum străzile, cafenelele, ceainăriile sunt teritoriul bărbaților. Ca întreținători ai femeilor, bărbații fac munci care presupun interacțiunea cu publicul în magazine, birouri, conduc taxiuri. Teritoriul femeii este sfera privată și ea e imediat în pericol dacă iese afară fără o rudă de sex masculin, exceptând cazurile în care se află în compania altor femei.

Cu toate că o serie de restricții cu privire la libertatea femeilor au fost relaxate recent, datorită influenței prințului moștenitor Mohammad bin Salman, Arabia Saudită este recunoscută pentru că duce segregarea la extrem, cu aniversări de nuntă cu invitați de același sex, centre comerciale numai pentru femei și concerte numai pentru bărbați. În Liban, plajele numai pentru femei sunt foarte populare, iar în moscheile din toată lumea femeile stau într-o încăpere separată sau în spate[34]. Această separare în funcție de gen se regăsește în taberele de refugiați. Femeile lăsate în urmă de rudele lor de sex masculin, dintre care multe se află în Europa, se înghesuie în corturi și containere, evitând spațiile publice precum băile de teamă că vor fi agresate sexual[35]. Ziarista germană Maria von Welser, care a vizitat niște tabere de refugiați din Orientul Mijlociu în 2015, a observat că majoritatea femeilor se temeau pentru siguranța lor în lipsa unei rude de sex masculin care să le protejeze[36]. Biroul Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) a raportat în 2018 că aproape toate refugiatele care au trecut prin Libia au fost supuse unei forme de agresiune sexuală[37].

Toți acești factori complecși luați împreună – doctrina modestiei, prăbușirea ordinii sociale, ortodoxia islamistă și educația primită în unele dintre cele mai misogine societăți din lume – modelează atitudinile unui număr mare de tineri care migrează din țări majoritar musulmane în Europa. Indiferent dacă acești bărbați sunt acceptați ca azilanți legitimi sau dacă migrează ilegal, este foarte puțin probabil ca atitudinea lor față de femei să coincidă cu noțiunile de egalitate de gen dominante în Europa Occidentală.

Să (nu) vorbim despre sex

În Occident, unde relațiile dintre sexe au devenit mai egale începând cu anii 1960, comportamentul de prădător al bărbaților este mai degrabă incriminat decât aclamat. Feminiștii din al doilea val muncesc din greu pentru a contesta o serie de atitudini patriarhale și comportamente sexiste. Ei afirmă că inegalitățile de gen le sunt inculcate copiilor de la o vârstă fragedă și că violul este produsul unui context și al unei condiționări sociale[38]. „Violatorii sunt creați, nu născuți" a devenit teoria acceptată[39]. Dar, când e vorba de migranți și minorități, avansarea unor explicații culturale ale comportamentului lor față de femei este tabu. Pare ceva contradictoriu. Într-adevăr, dacă te gândești la ce fel de educație sexuală primesc bărbații musulmani – sau că nu primesc deloc –, chiar e ceva lipsit de logică.

Din păcate, educația sexuală lipsește în societățile musulmane, în comparație cu cele liberale. Fetelor și băieților nu li se vorbește despre corpul lor, despre relații și despre actul sexual, ci sunt învățați să-și reprime pornirile. Băieților nu li se spune că opiniile femeii referitoare la actul sexual sau la relația dintre sexe sunt importante. În schimb, sunt învățați să se abțină de la orice contact sexual și masturbație în afara căsătoriei; în cadrul acesteia însă e permis orice[40]. În țările occidentale, părinții musulmani nu vor ca copiii lor să participe la discuții deschise despre sex la școală. Ei se tem că astfel de discuții îi încurajează pe copii să încalce interdicția de a nu avea raporturi sexuale în afara căsătoriei. La Toronto, în 2018, niște părinți musulmani și-au retras copiii de la școlile publice pentru a evita orele de educație sexuală. O familie prezentată într-un ziar local și-a reînscris băieții la școala publică după ce, în urma intervențiilor lor, educația sexuală a fost scoasă din programa școlară. Pe fiica lor au trimis-o însă la o școală islamică privată[41]. Tot astfel, în Saltley, Marea Britanie, niște părinți și-au retras copiii de la școală în semn de protest față de orele de educație sexuală din programă la care se discuta despre homosexualitate[42]. O mamă furioasă a declarat: „Este necuviincios, complet greșit. Copiilor

li se spune că este în regulă să fii homosexual, deşi 98% dintre elevii de la această şcoală sunt musulmani. Este o comunitate musulmană"[43].

Unele site-uri puritane care încurajează abstinenţa concurează cu pornografia online pentru a atrage atenţia tinerilor. Ţi se face şi milă când citeşti sfaturile oferite tinerilor musulmani de unele comunităţi online. Băieţi aflaţi la vârsta adolescenţei postează întrebări pe Ummah.com, căutând ajutor pentru a-şi rezolva conflictul dintre impulsurile hormonale şi religie. Unii sunt speriaţi de spiritele rele („djinni de noapte") care le dau vise umede; alţii sunt îngrijoraţi de faptul că se masturbează sau se uită la femeile „neacoperite" care poartă pantaloni scurţi pe stradă („Hormonii mei nu rezistă la toate femeile din spaţiile publice"). Sfatul pe care îl primesc de la membrii „seniori" ai forumului este întotdeauna acelaşi: roagă-te mai mult lui Allah şi posteşte[44]. Kamel Daoud a descris aceste contradicţii apăsătoare ca „tensiuni de nesuportat" care pot degenera rapid în „comportament absurd şi isterie"[45] sau, cum am văzut, în comportament nepotrivit şi violenţă sexuale.

Jocul violului

Expresia extremă, dar probabil inevitabilă a tuturor acestor convingeri şi comportamente – poligamie, fanatism acceptat de religie, hărţuire sexuală necontrolată, lipsa educaţiei sexuale, nevoi sexuale reprimate şi dihotomia onoare-ruşine – este *taharrush gamea*, „jocul violului" în arabă. Violul în grup este considerat o infracţiune deosebit de reprobabilă în Occident, dar în lumea arabă, unde a vorbi despre violenţa sexuală atrage mai multă suferinţă decât sprijin, jocul violului are loc în mod deschis.

Telespectatorii americani au fost şocaţi de situaţia îngrozitoare prin care a trecut Lara Logan, jurnalistă la postul de televiziune CBS, în timp ce relata despre protestele din Piaţa Tahrir din Cairo, în 2011. Iată cum a descris ea prin ce a trecut:

> Filmam în piaţă – eu şi echipa mea alcătuită din patru bărbaţi, un producător, un cameraman, un bodyguard şi un asistent local. Filmam

și luam interviuri înconjurați de mulțimi mari de oameni, când bateria de la aparatul de filmat al cameramanului meu, Richard Butler, s-a golit. El a îngenuncheat ca să o schimbe și noi stăteam în jurul lui, înconjurați de mulțimea de oameni, care erau entuziaști, dar calmi și fericiți. Ultima persoană pe care o intervievasem tocmai spusese: „Mulțumesc, Mark Zuckerberg, mulțumesc, Google, mulțumesc, Facebook – asta e revoluția voastră"

În timp ce stăteam în mulțime și Richard schimba bateria, tânărul nostru asistent egiptean s-a întors spre mine panicat, alb la față de spaimă și mi-a spus: „Trebuie să plecăm acum, ACUM – FUGI!" Așa că am luat-o la fugă și am reușit să ne îndepărtăm de o bună parte a mulțimii. Alergam cu el și cu bodyguardul echipei noastre, Ray. Eram derutată deoarece eu crezusem că bărbații/băieții care alergau cu noi încercau să ne ajute și ei îmi spuneau să încetinesc și să aștept și am simțit niște mâini între picioarele mele, care m-au apucat violent de șliț și mi-am făcut griji pentru echipă. În acel moment eram doar eu, Ray și asistentul nostru egiptean. Părea că ne îndepărtaserăm de marea masă de oameni, dar încă mai erau mulți bărbați în jurul nostru care spuneau că ne ajută, dar am început să-mi dau seama că mă încetineau și că puneau mâna pe mine, apoi cei mai mulți din acel grup au reușit să ajungă lângă noi și au început să tragă de mine, să-mi sfâșie hainele și să-și bage mâinile în cămașa și în pantalonii mei. Am ajuns complet goală, hainele mi-au fost sfâșiate în bucăți și [am fost] violată brutal cu bețe, catarge de steag, mâini – la un moment dat am pierdut șirul. Îmi amintesc că Ray îmi spunea că oamenii ăia ne băteau cu bețe și că ne furau pașapoartele și așa mai departe, dar eram atât epuizată de eforturile de a scăpa de agresiunile sexuale și de violul în grup, încât abia dacă am perceput ce-mi spunea. Am simțit cum mi-a fost ruptă breteaua de la sutien, cedând, apoi am simțit aerul pe pielea mea și unghiile lor, în timp ce încercau să-mi smulgă sânii din piept. Mâinile și picioarele îmi erau umflate de cât fusesem trasă în diferite direcții de mulțimea agitată.

Am fost lângă Ray cel puțin 20 de minute, și el îmi tot spunea să mă țin de el și să stau în picioare. Dar în cele din urmă nu m-am mai putut ține de el și asta m-a salvat probabil pentru că el i-a obligat pe soldații egipteni să facă o cărare prin mulțime și să mă ia de acolo. Ultima dată când am căzut erau prea mulți bărbați deasupra mea ca să pot sta în picioare și am fost târâtă într-o parte a pieței unde grupuri de femei și de copii au blocat calea gloatei, iar niște tineri s-au băgat ca să mă separe de grupul de femei și de gloată. Până la urmă am fost bătută, violată în grup și sodomizată

până în punctul în care am fost aproape de moarte, din cauză că nu mai puteam respira – presiunea fizică a gloatei asupra plămânilor mei și asupra trupului meu aproape m-a sufocat.
Ce nu am reușit să înțeleg – și am aflat din acel ziar – e că aceasta este o formă de control social în Egipt. Că femeile nu vor să iasă în oraș fără bărbați, dacă știu că li se poate întâmpla așa ceva. Că africancele care merg la serviciu în fiecare zi în Egipt sunt supuse la forme asemănătoare de hărțuire. Că femeile, desigur, îndură această povară, deoarece autoritățile se folosesc de lucrul acesta pentru a le aminti să umble acoperite[46].

Practica este bine cunoscută, dar rareori discutată în Africa de Nord. Relatări despre *taharrush gamea* au fost semnalate în Algeria și în Tunisia începând din anii 1960[47]

În 2006, niște bloggeri egipteni au văzut cum sute de bărbați au luat cu asalt străzile pentru a celebra sfârșitul Ramadanului, hărțuind femei cu sau fără hijab, sfâșiindu-le hainele, încercuindu-le și încercând să le agreseze[48]. Fetele au fugit să se adăpostească în restaurantele, taxiurile și cinematografele din apropiere. Pe măsură ce protestele au continuat în Piața Tahrir în 2012, atacurile în grup împotriva femeilor au devenit mai organizate. Bărbații formau cercuri concentrice în jurul câte unei femei, apoi o dezbrăcau și o violau[49]. Unele egiptence au vorbit deschis despre aceste lucruri, ducându-și la poliție relatările și dovezile video ale agresiunilor sexuale, dar, până la adoptarea legii împotriva hărțuirii sexuale, în 2014, nu s-au făcut mari progrese[50].

Jocul violului a traversat Marea Mediterană în decembrie 2015. În timpul festivităților din ajunul Anului Nou din Köln, după cum am văzut, peste 1.000 de tineri au format cercuri în jurul câte unei femei, agresând-o sexual[51]. Când victimele au spus că făptașii arătau ca niște „străini", „nord-africani" și „arabi", au fost condamnate în mediile de socializare, fiind considerate rasiste[52]. În articolul său foarte îndrăzneț, Alice Schwarzer, feministă și editor la o revistă locală, a arătat că tinerii coordonaseră și plănuiseră atacurile din acea noapte „în detrimentul *kufar*-ilor [infideli]"[53]. Douăsprezece luni mai târziu s-a dovedit că Schwarzer a avut dreptate, șeful poliției din Köln, Jürgen Mathies,

confirmând că atacurile fuseseră coordonate intenționat pentru a intimida populația germană[54].

După cum voi explica mai detaliat în capitolul următor, sunt sceptică în privința ideii că o minoritate de imigranți folosesc violența sexuală cu scopul de a pedepsi societățile-gazdă, din cauză că se simt lipsiți de drepturi. Asemenea oameni se comportă în același fel în propriile lor comunități, în taberele pentru refugiați și pe rutele folosite pentru a ajunge în Europa. Dacă bărbații egipteni le hărțuiesc pe egiptence pe străzile din Cairo, apoi vin în Germania și se comportă la fel cu germanele pe străzile Kölnului nu e din cauză că se simt inferiori sau oprimați, ci din cauză că cred că vor scăpa nepedepsiți, la fel cum au scăpat și în țara lor.

Capitolul 12

Ciocnirea culturilor

Ca imigrantă și fostă azilantă de origine somaleză, sunt în favoarea imigrației. Nu am nimic împotrivă ca oamenii să-și facă bagajul și să-și părăsească țara pentru a căuta un trai mai bun. Și îi înțeleg cu totul de ce aleg să facă asta, deoarece și eu am procedat la fel. Preocuparea mea este legată însă de atitudinile pe care o parte dintre aceștia le aduc cu ei, de comportamentele pe care aceste atitudini le generează într-o minoritate de migranți și de aparenta neputință a țărilor europene de a înțelege cum să facă față problemelor ce decurg din această migrație. De fapt, Occidentul eșuează în problema imigranților din cauză că refuză să-i pregătească pe bărbații tineri pentru ciocnirea culturală cu care vor avea de-a face și că refuză să-i considere responsabili pentru lipsa lor de autocontrol.

Sunt conștientă de faptul că generalizez. Realitatea este, desigur, mai complexă decât poate să transmită o carte. Există diferențe uriașe între oamenii care trăiesc la oraș și cei de la sat. Există diferențe între indivizi în privința gradului de importanță pe care îl acordă credinței și constrângerilor tribale. Mulți dintre cei care ajung în Occident descoperă că le este ușor să împace moștenirea lor religioasă sau tribală cu traiul într-o societate hipermodernă sau, la fel ca mine, se descotorosesc cu bucurie de moștenirea lor culturală în favoarea regulilor occidentale. Dar există o problemă cu atitudinile și comportamentele pe care o parte dintre imigranți le aduc cu ei. Aceste lucruri ar putea fi o sursă de supraviețuire sau chiar de bogăție în țările lor de origine, dar în Occident ele conduc la conflicte și reduc oportunitățile imigranților.

În această epocă a politicilor identitare, a intersecționalității și a delictelor fabricate nu este la modă să critici vreo cultură, decât dacă e vorba de cea a bărbaților heterosexuali albi. Dar trebuie să recunoaștem meritele unuia dintre aceștia, Samuel Huntington, pentru că a văzut limpede – și de timpuriu – natura provocării cu care ne confruntăm. În eseul său din 1993 „The Clash of Civilizations?" el spune că cultura va fi cel mai important criteriu de diferențiere între oameni în epoca de după Războiul Rece[1]. Deși teza sa a fost atacată în repetate rânduri, eu cred că a avut dreptate. Problema imigrației este legată, de fapt, de integrarea minorităților non-occidentale în societățile occidentale, iar aceasta duce, inevitabil, la o discuție despre valori aflate în conflict.

Importarea valorilor

E aproape de la sine înțeles că oamenii își duc propriile atitudini și valori când migrează, chiar dacă sunt lipsiți de prejudecăți față de societatea în care sosesc. Dar, în dezbaterea curentă despre imigrație, aceasta este o afirmație controversată. Literatura despre „transferul normelor" se concentrează asupra exportului de atitudini democratice din Occident în „Sudul global" Descriind un efect de bumerang, aceste studii arată că migranții care vin în democrațiile liberale absorb o parte din normele politice democratice, apoi introduc aceste norme noi în țara lor de origine, când se întorc acasă[2]. Este o veste bună pentru toți cei implicați, dar ceea ce mi se pare fascinant este că aceste studii nu sunt făcute și în sens invers. Dacă migranții care se întorc exportă valori democratice din Occident, de ce nu ar importa și ei valori nedemocratice când ajung pentru prima oară în Occident? Sau trebuie să ne prefacem că ei sunt tabula rasa, fără valori la sosire?

Un studiu care a urmărit efectul de bumerang în Iordania a descoperit că iordanienele sunt mult mai susceptibile să internalizeze discriminarea de gen, dacă un membru al familiei lor a trăit la un moment dat într-o societate arabă și mai conservatoare, „sugerând un transfer de norme negative din destinații cu

nivel mare de discriminare"[3]. Dacă acest lucru li se poate întâmpla iordaniencelor, cu siguranță că li se poate întâmpla și germanelor. Totuși, specialiștii din mediul universitar sunt reticenți în a admite o asemenea concluzie. În anii 1990 a existat un consens conform căruia atitudinile referitoare la gen învățate devreme, în țara de origine, „continuă să exercite o influență asupra atitudinilor migranților multă vreme după migrație"[4]. Această opinie este acum tabu.

Dintre toate ideile pe care migranții le aduc cu ei, atitudinea lor față de femei mă interesează cel mai mult. Migranții sunt o categorie diversă, după cum am mai spus. Cei care au primit o bună educație și vorbesc deja alte limbi se stabilesc și se integrează mai ușor într-o societate occidentală. Migranții cu vederi profund tradiționale, care nu vor să dea mâna cu o femeie sau să discute cu o profesoară sau cu o polițistă, sunt cei care reprezintă o problemă. Faptul că un tânăr vine din Afganistan nu înseamnă neapărat că se va comporta urât cu toate femeile, dar traiul într-o societate în care femeile sunt inferioare din punct de vedere instituțional cu siguranță că i-a influențat opiniile. Acestea se pot schimba în timp, odată ce el intră în contact cu alte obiceiuri, dar trebuie să încercăm să înțelegem cum gândește el când ajunge în Occident.

Analiștii care lucrează cu date World Values Survey au întocmit o hartă a variațiilor culturale globale pentru noi[5]. Nuanțele de gri de pe hartă grupează țările în funcție de convingerile și atitudinile lor majoritare[6]. Diametral opuse sunt Europa protestantă, în partea dreaptă sus, cu valorile cele mai secular-raționale, care pun accentul pe exprimarea personalității, și lumea afro-islamică, în partea stângă jos, cu valorile cele mai tradiționale și mai orientate spre supraviețuire.

Distanța dintre aceste două seturi de valori este vastă. Autorii au arătat că „valorile emancipatoare", din categoria „autoexpresiei" din dreapta, sunt cel mai important factor în promovarea acordării de drepturi femeilor. Conform autorilor, pentru musulmanii cu mai puține studii, „dominația socială a islamului și identificarea individuală ca musulman slăbesc valorile emancipatoare". Această afirmație tinde să susțină opinia firească potrivit căreia migranții pot la fel de bine să importe și să exporte valori

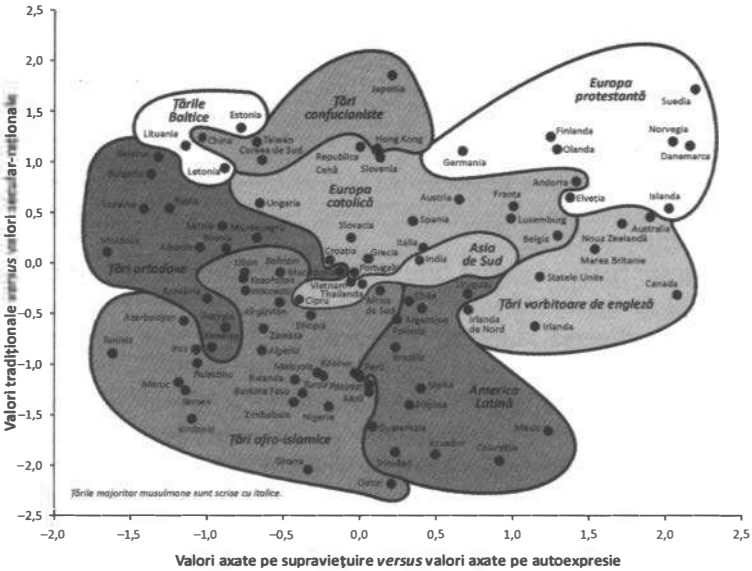

Figura 1. *Valori globale*

Sursă: „Inglehart-Welzel Cultural Map, World Values Survey Wave 6 (2010-2014), http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp

și potrivit căreia cele două seturi de valori care vin în contact sunt cele mai diferite dintre toate, unul dintre seturi fiind în mod evident ostil drepturilor femeii.

Majoritatea azilanților care au intrat în Europa în ultimii ani vin din țări din segmentul din stânga jos. După cum am văzut în capitolul 2, principalele lor țări de origine sunt majoritar musulmane: Siria, Irak, Afganistan, Eritreea, Iran, Nigeria, Pakistan, Bangladesh, Somalia și Albania[7] Nu toți migranții veniți din aceste țări sunt musulmani și, fără îndoială, o parte dintre musulmani nu respectă cu strictețe islamul. Dar, comparativ cu europenii din nord-vestul continentului, probabilitatea să considere că religia este importantă e de cinci ori mai mare în cazul lor, iar cea de a spune că bărbații sunt îndreptățiți să-și bată nevestele e de două ori mai mare[8]. Majoritatea imigranților din acele locuri nu au trecut prin procesul individualizării, raționalizării și secularizării pe care societățile europene l-au traversat pe parcursul mai

multor generații. Societățile din care vin ei încă instituționalizează statutul inferior al femeilor în modurile descrise în capitolul anterior. În aceste locuri femeile nu participă la viața publică și dreptul lor la autodeterminare sexuală nu este respectat.

Sute de mii de tineri care au crescut în părți ale lumii în care aceste atitudini față de femei sunt dominante au sosit în Europa în decursul câtorva ani. Putem presupune că o parte dintre ei sunt lipsiți de prejudecăți și dornici să se adapteze la viața din Occident, dar unii sunt încă atașați de atitudinile lor culturale, poate mai strâns chiar decât erau la ei acasă. Când se publică sondaje despre atitudinile migranților față de femei, ele sunt inevitabil controversate.

Imigranții tineri sunt cu totul nepregătiți pentru o cultură emancipată sexual

Văzute prin ochii unui tânăr proaspăt sosit din lumea arabă, străzile din Amsterdam, Londra și Bruxelles par probabil pline de tentații. Fete care trec pe stradă purtând blugi strânși pe picior și încălțăminte cu toc înalt, părul lor lăsând în urmă o dâră de parfum: nu ar trebui să ne surprindă că niște tineri care nu au fost învățați niciodată cum să aibă o relație egală cu o femeie reacționează într-un mod nepotrivit. Reclamele de pe clădiri și din autobuze arată femei îmbrăcate sumar care vând orice, de la blugi până la vacanțe. Cântărețe cu forme voluptoase se unduiesc în fața camerei de filmat în videoclipuri muzicale. Sexul vinde. În Köln, un manechin care face reclamă la un sutien cu decolteu adânc privește visător spre moscheea de peste drum. Unui nou-sosit, reclama i se pare probabil la fel de deplasată precum arhitectura intergalactică a moscheii. Regizoarea belgiană Sofie Peeters spunea că disonanța cognitivă „creează o explozie" în rândul tinerilor din filmul ei: „Când opinii foarte conservatoare vin în contact cu imagini semipornografice cu femei goale, tinerii devin confuzi și se pierd cu firea"[9] Pentru unii dintre ei, asta înseamnă să depășească limite despre care nimeni nu le-a spus vreodată că sunt acolo.

Fetele ca mine au fost învățate să nu atragă niciodată atenția asupra lor, dar, în Occident, femeile atrag intenționat atenția asupra corpului lor. Ele fac exerciții în săli de sport, își aleg îmbrăcăminte care să le pună în evidență cele mai frumoase trăsături fizice și discută în permanență despre corpul lor. Am ajuns să înțeleg că ele nu fac aceste lucruri pentru bărbați, ci pentru ele însele. Au crescut văzând reclame la televizor cu sloganuri de genul „L'Oréal, pentru că merit". Bărbații din culturile pe care le descriu în această carte văd femei occidentale aranjându-și părul sau fardându-se, dar primul gând care le vine în minte nu este că ele o fac pentru că „merită", ci au fost învățați că femeile care își pun în evidență corpul în acest fel „și-o cer". Acest stereotip despre femeile albe este confirmat de filmele hollywoodiene și de pornografia pe care aproape toți le-au urmărit cu aviditate înainte de a veni în Europa.

Întâlnirea

Am vrut să aflu dacă voluntarii pentru ONG-uri și asistenții sociali – cei care caută să-i ajute pe tinerii azilanți – au văzut pe viu această ciocnire culturală. I-am întrebat pe unii dintre cei care lucrează cu azilanți ce cred bărbații tineri despre femeile din Occident. Pastorul Cai Berger, care lucrează atât cu imigranți sosiți recent, cât și cu cei din a doua generație în Suedia, mi-a spus: „Unii tineri m-au întrebat: «Aș vrea să cunosc pe cineva, cum să fac asta aici?». Am vorbit cu mulți dintre acești bărbați despre cum vedem noi femeile aici, în Suedia, și, când li se oferă un răspuns direct, adeseori spun «Aha» și încep să-și modifice părerea. Nu sunt proști"[10].

Cu toate acestea, alții nu au nici cea mai mică intenție să-și schimbe opiniile pentru a se acomoda la normele culturale din noua lor țară. Efgani Dönmez este un turc care a migrat în Austria. Înainte să fie ales în guvernul austriac, a administrat adăposturi pentru azilanți minori. „Modul de viață al austriecilor", mi-a spus el, „ideea că femeile au drepturi egale și pot să ia singure decizii îi nemulțumește pe unii dintre acești indivizi. Ei

au învățat lucruri diferite și au crescut cu un tabu privind sexualitatea. Când sosesc aici și văd femei pe stradă îmbrăcate așa cum se îmbracă ele aici, se simt atrași sexual de ele. E o situație care generează un conflict semnificativ"[11].

Acest conflict poate avea consecințe îngrozitoare. Mia Jörgensen, psiholog care lucrează la o instituție de tratament pentru agresorii sexuali minori din Suedia, afirmă că a veni dintr-o cultură în care sexul este tabu reprezintă „un factor de risc" pentru agresorii sexuali[12].

Mustafa Panshiri este un fost polițist afgano-suedez care face foarte mult pentru a-i pregăti pe cei recent sosiți în vederea posibilei confruntări culturale. Îmbrăcat neprotocolar în blugi și hanorac, îmi arată poze și îmi povestește despre mulți dintre tinerii migranți pe care îi întâlnește pe rețelele de socializare. Una dintre poveștile care l-au impresionat cel mai mult este cea a unui băiat de 15 ani pe care l-a cunoscut la circa de poliție din Linköping. Cu lacrimi în ochi, tânărul i-a relatat călătoria sa din Afganistan prin Iran, Turcia, Germania și Danemarca până în Suedia. Călătorind cu sute de alte persoane, se pierduse de mama și fratele lui și l-a întrebat pe Mustafa dacă avea să-i mai vadă vreodată. După ce a cunoscut numeroși migranți ca acest băiat din țara lui de origine, luptându-se să depășească prăpastia culturală dintre Suedia și Afganistan, Mustafa și-a dat demisia din forțele de poliție. El călătorește acum prin Suedia și stă de vorbă cu tineri migranți pentru a-i ajuta să se integreze.

Când l-am intervievat, în 2018, Mustafa mi-a spus că cei mai mulți dintre imigranții sosiți recent au intenția serioasă de a se adapta la modul de viață suedez și „se enervează la culme" când compatrioții lor le hărțuiesc pe femeile din Suedia. Ei vor să se bucure de piscinele și de concertele din Suedia, dar nu pot, în condițiile în care o minoritate generează atât de multă neîncredere în sânul comunității. „Când am început această activitate", povestește Mustafa, „am sunat la tabere de refugiați și comunități din Suedia și, inițial, mi s-a spus că cel mai important e ca acești oameni să aibă un loc unde să doarmă și să mănânce. «Nu avem timp pentru integrare.» Ăsta a fost un semnal de alarmă pentru mine. Știam că ei au nevoie de asemenea informații cât mai

rapid, mai ales tinerii bărbați care se află aici fără părinți și fără modele de urmat".

Spre deosebire de majoritatea suedezilor, Mustafa vorbește foarte deschis despre această problemă. Și asta, sunt convinsă, pentru că știe cum e să trăiești în Afganistan, de unde a fugit cu familia în copilărie. După cum mi-a spus:

> Dacă ne gândim doar la Afganistan, a fost, în ultimele decenii, unul dintre cele mai rele locuri în care pot trăi femeile. Așa că, desigur, cineva care vine din Afganistan în Suedia va avea idei și valori care nu vor putea funcționa aici. În ultimii ani am văzut acest lucru sub forma hărțuirii sexuale. Dar mai sunt cei care vin aici și sunt la fel de laici și de democrați precum suedezii; ei respectă femeile și vor să facă parte din societatea suedeză.

Am vrut să aflu dacă tinerii cu care discută el au informații despre viața sexuală și relația dintre un bărbat și o femeie. „Unii sunt informați", mi-a spus el, „dar alții nu. Am întâlnit adolescenți de 15 și de 16 ani care nu știau ce este un prezervativ și la ce se folosește. Lucrul de care au ei nevoie cu adevărat este mai multă informare"[13]. La sfârșitul anului 2017, guvernul suedez a fost de acord cu Mustafa și a creat un site cu sfaturi pentru cei care lucrează cu azilanți, despre cum să discute cu ei cu privire la sexualitate și consimțământ[14].

Un lucru nu la fel de înțelept a fost, probabil, decizia unor oameni de a-i învăța pe tinerii bărbați despre femeile din Occident într-o manieră diferită. Am auzit relatări anecdotice despre voluntari și susținători ai azilanților, de regulă femei trecute de prima tinerețe, care și-au făcut iubiți din rândul tinerilor migranți. Minorii neînsoțiți de o vârstă neclară, numiți în limba neaoșă „copii cu barbă", sunt, fără îndoială, atractivi pentru aceste femei. (Într-un caz tragic, o suedeză de 70 de ani, susținătoare a azilanților și membră a Partidului Ecologist local, a fost ucisă de iubitul ei afgan[15].) Când am vorbit despre acest fenomen cu Hamed Abdel-Samad, politolog germano-egiptean, mi-a spus că auzise relatări asemănătoare în Germania: „Niște angajați de la azil mi-au spus că niciuna dintre voluntare nu pleca acasă de

la azil singură. Nu e bine. Bărbații văd că aceste femei sunt ușor de manipulat, ceea ce le întărește ideea că toate germanele caută pe cineva ca ei să le satisfacă"[16].

Cultura ca scuză

Confruntările culturale ocazionale pot să slujească unui scop mai nobil prin faptul că obligă societatea să-și reafirme valorile în care crede. Dar întrebarea este care valori trebuie să triumfe? Mult prea adesea în Occidentul zilelor noastre se acordă prioritate valorilor minorităților în detrimentul unor valori liberale precum drepturile femeilor. Dar o cultură care spune că e acceptabil să hărțuiești femei în anumite circumstanțe – că e, de fapt, un drept primit de la Dumnezeu – este fundamental incompatibilă cu principiul egalității de gen.

Când sunt întrebați insistent despre rolul „apărărilor culturale" în luarea deciziilor de către instanțele de judecată, specialiștii în drept tind să nege faptul că acestea sunt folosite la procese. Totuși, cultura este utilizată uneori ca o scuză pentru a-i scoate din încurcătură pe unii delincvenți. Pe coasta Normandiei, în La Manche, un refugiat din Bangladesh a primit o pedeapsă cu suspendare pentru violarea unei adolescente de 15 ani[17]. Era la a doua infracțiune, întrucât anterior fusese acuzat de molestarea unei fete de 18 ani. Procurorul a descris „comportamentul de prădător" al acuzatului și a spus că acesta „le consideră pe franțuzoaice niște curve" (*putes*)[18], dar experții au spus că el fusese „profund influențat de cultura țării sale, unde femeile sunt coborâte la statutul de obiect sexual". Pe parcursul audierii a fost nevoie ca un polițist să stea între acuzat și interpreta sa, deoarece acesta încerca, fără nicio rușine, să-i pipăie pulpele. În pofida acestui fapt, tribunalul l-a trimis înapoi în libertate.

Jess Phillips, parlamentar britanic, spune că o asemenea apărare culturală este depreciativă la adresa acestor bărbați: „Toți bărbații se pot controla, nu trebuie decât să fie învățați să-și stăpânească impulsurile"[19]. Jess Phillips spune foarte clar că nu este de acord cu opinia potrivit căreia violența sexuală este în

creștere din cauza imigranților proveniți din țări majoritar musulmane. „În perioada în care am lucrat la un centru de criză pentru victimele violurilor nu am văzut nicio dovadă a suprareprezentării vreunui grup de victime sau de autori având o anumită moștenire culturală. Scriind despre agresiunile sexuale săvârșite de migranții afgani în Europa, Cheryl Benard, politolog, arată că agresiunile sexuale împotriva femeilor de peste 70 de ani, a mamelor care își plimbă bebelușii în cărucior și a minorelor sunt incompatibile cu ideea că agresorii se conformează normelor țărilor în care s-au născut. Benard sugerează în schimb că tinerii migranți își aleg pur și simplu ținte care par o pradă ușoară. Eu sunt de acord cu ea. În noaptea în care a avut loc incidentul din Köln, în care foarte multe femei au fost pipăite de imigranți, temperatura era cu puțin peste nivelul înghețului, 4 grade Celsius. Era iarnă, așadar petrecărețele erau înfofolite în haine groase, fulare, mănuși și căciuli. Argumentul că bărbații au luat-o razna la vederea unor trupuri de femeie îmbrăcate sumar pur și simplu nu stă în picioare.

Învinovățirea victimei

În centrul apărării culturale se află ideea că femeile trebuie învinovățite pentru că îi ademenesc pe bărbați să le hărțuiască sau să le agreseze. Inutil să mai spunem că blamarea femeii nu este specifică lumii musulmane; ea a fost o justificare larg acceptată pentru violența sexuală din partea bărbaților din Occident până destul de curând. Un jurnalist american a învinovățit-o public pe Lara Logan pentru că a fost violată în Cairo, spunând: „Atenție la mine, femei eliberate: când îți arăți picioarele, coapsele sau decolteul, câțiva bărbați emancipați vor crede că te simți bine cu tine și cu sexualitatea ta. Dar majoritatea bărbaților vor vedea în asta un semn că ai chef de o tăvăleală"[20]. Studii recente despre motivațiile violatorilor condamnați din Statele Unite au arătat că majoritatea acestora dădeau vina pe victime sau credeau că dorințele victimelor sunt secundare în raport cu dreptul lor sexual[21]. Aceasta este „apărarea clasică a violatorului", conform

lui Nazir Afzal, fost procuror al Coroanei din Marea Britanie. Despre bandele de ademenire din nordul Angliei, care au exploatat și au abuzat sexual fete (vezi capitolul 15), el mi-a spus:

> Principalul autor, Shabir Ahmed, a spus că societatea occidentală le-a pregătit pe aceste fete pentru el. În opinia lui, noi permitem lipsa de modestie și el nu este de acord cu libertățile pe care le dăm fetelor. Tocmai acest lucru, afirma el, le face imorale și ca atare gata să profite el de ele[22].

Parcurgând pagini întregi de proceduri judiciare, rapoarte de arestare și declarații ale martorilor, am întâlnit nenumărate scuze pentru atacurile asupra femeilor. Cea mai obișnuită este că autorul a fost beat sau drogat și prin urmare incapabil să-și amintească ce s-a întâmplat de fapt. Estimarea eronată a vârstei victimei este, de asemenea, destul de frecventă în cazurile de agresiune sexuală împotriva minorilor. Unii infractori au dat vina pe respingerea cererii lor de azil; alții au spus că niște polițiști rasiști le-au întins o capcană. Tulburarea de stres posttraumatic este invocată în mod regulat. Câțiva atribuie acțiunile lor unor forțe supranaturale, dând vina pe Diavol pentru comportamentul lor. Necunoașterea legii este o altă scuză obișnuită, exprimată cel mai bine de un imigrant egiptean acuzat de agresarea sexuală a 13 femei în metroul berlinez. El a spus instanței: „În Egipt, acest lucru se întâmplă frecvent și nu e pedepsit. Nu mă pricep bine la legi. În satul meu nu exista poliție. Nu mi-a spus nimeni că e greșit să faci asta aici"[23]. În timpul proceselor, învinovățirea victimei este o reacție obișnuită: „Cu siguranță că a vrut să întrețină relații sexuale pentru că băuse prea mult". Unele scuze sunt de-a dreptul ridicole, cum ar fi „urgențe sexuale" și dificultățile pe care infractorii le-au întâmpinat în găsirea unei iubite. Apărătorii lui Tariq Ramadan, islamistul elvețian acuzat de agresarea sexuală a două femei, au ajuns să susțină că acuzațiile sunt „o conspirație sionistă" sau un „gest islamofob" menit să-l discrediteze[24].

Justificările religioase pentru infracțiunile împotriva femeilor

Nu cu multă vreme în urmă, preoții creștini le sfătuiau pe femeile bătute și violate să se întoarcă la partenerii lor abuzivi. A fost nevoie de aproape patru decenii pentru ca această situație să se schimbe. Dar, în multe comunități musulmane, inclusiv multe din Occident, această schimbare nu a avut loc. În loc să condamne acțiunile autorilor violenței sexuale, imamii și autoritățile religioase mai degrabă îi apără. Reacția lor obișnuită este să acuze victima femeie că a provocat agresiunea. Scriind sub pseudonim despre chinurile ei, una dintre supraviețuitoarele violurilor săvârșite de bandele de ademenire în vederea violării din Rotherham a spus că fusese victima unei „violențe sexuale acceptate de religie". „Mi-au spus foarte clar că ei cred că merit să fiu «pedepsită» pentru că nu sunt musulmană, nu sunt virgină și nu mă îmbrac «modest»."[25] Pedeapsa a însemnat mai mult de 100 de violuri săvârșite de infractori, dintre care unii citau din Coran în timp ce o băteau.

Vorbind despre condamnarea unor bărbați libanezo-australieni pentru viol în grup în 2006, cel mai în vârstă cleric musulman din Australia mi-a amintit de vorbele bunicii mele din Somalia: „Dacă iei o bucată de carne și o lași în stradă, în grădină, în parc sau în spatele casei și vin pisicile și o mănâncă... a cui este vina, a pisicilor sau a cărnii? Carnea lăsată neacoperită e problema... Dacă ea [victima] era în camera ei, acasă, sub hijabul ei, nu se întâmpla nimic"[26]. O opinie asemănătoare a fost exprimată de președintele Consiliului Shariei Islamice din Marea Britanie, care a susținut în 2015 că nu există viol în cadrul căsătoriei, precum și de clericul danez care a spus în 2004 că „femeile care nu își acoperă capul sunt vinovate din mai multe puncte de vedere, dacă ajung să fie violate"[27] O organizație a tinerilor musulmani danezi (Muslimsk Ungdom i Danmark) l-a invitat pe același preot să le vorbească tinerilor musulmani din Copenhaga la doar câteva zile după incidentul petrecut în Köln în ajunul Anului Nou.

Calitatea de victimă nu este o scuză

În centrul oricărei discuții despre cultură se află relația dintre individ și grup. Mi-a luat ceva timp să înțeleg acest lucru, după ce am ajuns în Occident. În societățile liberale, individul, fie bărbat, fie femeie, e recunoscut ca persoană care ia decizii și este responsabilă pentru comportamentul său. Toate instituțiile liberale sunt întemeiate pe această idee: de la semnarea unui contract până la votul exprimat la alegeri, în fiecare caz, responsabilitatea este plasată la nivel individual. În lumea musulmană, dimpotrivă, responsabilitatea aparține grupului. Fie că este vorba de familie, de clan sau de întreaga *ummah* (comunitate), grupul ia decizii în numele individului. Pentru că individul este legat în mod inevitabil de grup, condamnarea individului este considerată o defăimare a întregului grup. Dacă grupul nu recunoaște că acțiunile unui individ au o natură infracțională, de exemplu, în cazul agresiunii sexuale, atunci grupul se simte urmărit și persecutat în mod nedrept de stat. E important să înțelegem acest complex al calității de victimă.

O cercetare efectuată de Institutul Olandez pentru Studii Sociale (Sociaal en Cultureel Planbureau – SCP) a scos la iveală că două treimi dintre musulmani considerau că fuseseră discriminați pe parcursul unui singur an[28]. Comparativ cu alte minorități, inclusiv persoanele LGBTQ și cele cu handicap, percepția lor cu privire la atitudinile negative și tratamentul inegal avea printre cele mai mari scoruri. În Belgia, bărbații marocani și musulmanele cu studii superioare sunt cei care declară cea mai mare discriminare[29]

Susținătorii refugiaților afirmă adeseori că azilanții „au suferit traume psihologice ca urmare a faptului că au fugit de războiul civil și de conflictele din țările lor"[30]. Dar rănile psihologice par să fie o afecțiune care se moștenește[31]. În suburbiile pariziene, copiii născuți în Franța din părinți imigranți spun că se simt persecutați și plini de nemulțumire[32]. Cercetătorii care se ocupă de infractorii imigranți la a doua generație din Marea Britanie spun că „delincvenții din rândurile minorităților etnice au rate mai ridicate ale stresului posttraumatic"[33]. Chiar și atunci când

musulmanii comit infracțiuni în mod individual, comunitatea lor caută să-i absolve de responsabilitate, atrăgând atenția asupra islamofobiei și a temerii de repercusiuni violente în caz că membrii comunității vor fi considerați vinovați[34]. Ei spun că le e teamă că „Holocaustul se va repeta", susținând „că următoarea dată când vor apărea camere de gazare în Europa, nu există nicio îndoială cu privire la cine va fi în ele"[35] După cum a arătat Camille Paglia, protecția specială acordată unor grupuri prin elaborarea unor legi împotriva „infracțiunilor motivate de ură" și a „discursului instigator la ură" creează „din nefericire zone segregate de privilegii noi"[36].

Disprețul față de societățile-gazdă

Reversul mentalității de victimă este că mulți musulmani se consideră superiori. Ca doctrină spirituală și politică, islamul se prezintă ca un mod de viață situat deasupra tuturor celorlalte. Chiar dacă Occidentul le oferă mai multă libertate economică și personală migranților musulmani, sistemul său moral este considerat inferior. Plecând din țări majoritar musulmane, mulți migranți sunt preveniți de prieteni și de rude „să aibă grijă când intră într-o societate decăzută moral"[37] Și, când ajung acolo, chiar așa arată. Occidentalii oferă ajutoare sociale, mâncare, îmbrăcăminte și servicii medicale oricărui nou-venit, însă își lasă femeile neprotejate pe stradă. Apoi, noii imigranți descoperă că se află la baza ierarhiei sociale. Ajung la locuri de muncă pe care le consideră sub nivelul lor sau rămân izolați în adăposturile pentru refugiați, unde nu au nimic de făcut.

Acest sentiment de umilire este adâncit de gândul la speranțele familiei lăsate în urmă. Mulți tineri sunt trimiși în lume cu scopul de a asigura un viitor mai prosper pentru familiile lor. Pentru a plăti călăuze care să-i ducă pe aceștia în Europa, familiile își vând din bunuri, golesc conturile de economii și fac împrumuturi. Dar speranțele pentru o viață nouă sunt adeseori năruite când ajung – mai precis, dacă ajung. Când un migrant nigerian, a cărui familie îi finanțase călătoria vânzându-și pământul, a fost întors din drum de paza de coastă libiană, el le-a spus

ziariștilor: „Nu vreau să mă întorc în satul meu, pentru că, dacă îi aud pe oameni spunând: «Ăsta-i băiatul care nu a ajuns nicăieri», probabil că-i omor"[38].

Alții care reușesc să ajungă sunt stânjeniți de statutul lor inferior din Occident. Sentimentele lor de dezamăgire și de umilire sunt proiectate asupra societății-gazdă. Unii ajung să fie atât de resentimentari, încât reacționează violent, atacând femei, polițiști sau chiar librari ca simboluri ale societății occidentale[39]. În anii 1990, istoricul Bernard Lewis a explicat „furia musulmanului tradițional" ca pe o reacție la pierderea supremației asupra teritoriului, femeilor și puterii economice[40]. Aceasta nu este o analiză la modă, dar impresia mea e că există mult adevăr în ea. Și nu numai cei recent sosiți sunt total nemulțumiți de viața lor în Occident; mulți dintre copiii și nepoții unor migranți manifestă o profundă ambivalență față de societățile în care s-au născut.

Chiar și cei mai prosperi migranți fac eforturi substanțiale pentru a simți că sunt pe deplin integrați în structura socială din Europa. Și, desigur, există prejudecăți legate de nou-veniți – prejudecăți care, după cum vom vedea, devin tot mai mult o parte explicită a politicii europene. Dar aceste dificultăți nu pot fi folosite pentru a justifica sau pentru a minimaliza tipurile de comportament despre care discut. Mai mult decât atât, reticența în a vorbi deschis despre chestiunile pe care le abordez în această carte este unul dintre motivele principale ale ascensiunii opiniilor politice de extremă dreaptă. Și este, de asemenea, unul dintre motivele pentru care integrarea socială a imigranților se dovedește a fi atât de dificil de realizat în Europa.

Capitolul 13

De ce integrarea nu are loc

Venirea unui număr mare de imigranți musulmani în Europa, scria Bernard Lewis în 1990, va avea „consecințe imense atât pentru viitorul Europei, cât și pentru cel al islamului"[1]. La acea vreme, politicienii europeni considerau că imigranții din țările musulmane reprezentau mai degrabă o oportunitate economică decât o provocare socială. Chiar și astăzi auzim în continuare o asemenea presupoziție. În 2016, primarii din New York, Paris și Londra au afirmat: „Refugiații și alți rezidenți născuți în străinătate aduc competențe de care este nevoie și sporesc vitalitatea și dezvoltarea economiilor locale"[2]. Alții neagă dificultățile integrării. „Majoritatea oamenilor își adaptează rapid comportamentul la noul lor mediu social", a susținut Martin Rettenberger, directorul Centrului German pentru Criminologie, în 2018. „Valorile și normele sociale care au fost internalizate cândva încă pot fi schimbate. În cazul arabilor sau africanilor nu există o probabilitate intrinsecă să săvârșească atacuri mai mare decât în cazul europenilor."[3]

O altă presupoziție era că superioritatea intrinsecă a pluralismului democratic secular va fi atât de atractivă, încât noilor veniți o vor îmbrățișa în scurt timp. Problema conflictului de valori s-ar rezolva de la sine, în condițiile în care migranții se vor integra la locurile lor de muncă, iar copiii lor vor frecventa școlile locale.

Dar aceste lucruri nu s-au întâmplat. Un număr semnificativ de migranți din țări musulmane nu îmbrățișează aceste valori. Explicația ține mai degrabă de niște diferențe religioase, și nu etnice, deoarece atitudinile față de femei aprobate de religie inhibă capacitatea de muncă a migranților și îi obligă să formeze

societăți paralele, în care comportamentele antisociale precum violența justificată în numele onoarei și căsătoriile forțate consolidează sisteme de justiție separate. Toate aceste aspecte combinate reduc șansele ca imigranții să se integreze cu succes în cultura liberală ce îi înconjoară.

Analiștii le spun europenilor să aibă răbdare. Potrivit lui Doug Saunders, jurnalist, integrarea culturală durează aproximativ 75 de ani, or, primii muncitori străini în Olanda veniți din Maroc trăiesc în această țară de doar circa 50 de ani, iar pakistanezii și originarii din Bangladesh care locuiesc în Marea Britanie sunt aici abia de 70 de ani[4]. Dar, de peste 15 ani, eu susțin că a avea răbdare nu este o strategie viabilă. Acest lucru este adevărat acum mai mult ca niciodată, în condițiile în care mai bine de 10.000 de migranți sosesc în Europa în fiecare lună – și cel puțin o parte dintre copiii și nepoții primei generații de imigranți îmbrățișează valorile islamice ale țării din care provine familia lor.

La sfârșitul anilor 1990, unele guverne europene au recunoscut că au o probelmă cu asimilarea sau integrarea eșuate, crezând însă în continuare că aceasta are o soluție economică: dacă nou-veniții ar putea fi introduși rapid pe piața muncii, ei nu ar mai pune presiune pe banii publici[5]. Dar această abordare a fost desființată de numărul mare de migranți care au început să sosească în Europa după izbucnirea revoluțiilor arabe, în 2011. De atunci, provocările integrării sunt de netăgăduit.

Deficitul de adaptare

În ultimii 15 ani am urmărit, am citit despre și am participat la dezbaterile cu privire la imigrație. De asemenea, am observat realitatea de la fața locului. Pornind de la experiența Europei în privința imigrației musulmane, aș spune că există patru căi pe care imigranții le pot urma.

Mai întâi, să recunoaștem că integrarea nu a eșuat în întregime. Mulți imigranți musulmani s-au adaptat de-a lungul timpului, adoptând valorile centrale ale Europei liberale. Acești „adaptați" folosesc libertățile pe care le găsesc în Europa pentru a învăța, a se educa pe ei înșiși și pe copiii lor, a găsi un loc de

muncă bine plătit, a începe o afacere, a vota, a participa la viața politică și a prospera în multe feluri. Gândindu-mă la perioada anilor 1990 petrecută în Olanda, eu însămi mă consider unul dintre adaptați.

I-am numit pe cei din a doua categorie „amenințări" Este vorba în general de tineri care au devenit o amenințare în propriul lor cămin și în afară, în public. Unii au abandonat școala, alții comit infracțiuni mai mult sau mai puțin grave și mulți își petrec o parte din viață în închisoare. Alcoolul și drogurile le alimentează comportamentul delincvent, iar majoritatea sunt neangajabili. Ei nu sunt de regulă nici religioși, și nici atașați de ceva care să semene cu un cadru moral. Aceștia sunt migranții care profită din plin de prevederile generoase ale statului bunăstării, inclusiv de avocații plătiți de stat pentru a-i ajuta când sunt acuzați de furt, de vandalism, de agresiune sexuală sau de infracțiuni mai grave. Un exemplu în acest sens ne este furnizat de membrii clanurilor de crimă organizată arabe și kurde care au venit în Germania în anii 1980. Într-un interviu din 2018, tânărul primar al suburbiei berlineze Neukölln, Martin Hikel, a afirmat: „Îi ignorăm literalmente de 30 de ani pe acești oameni și acum ne confruntăm cu o problemă enormă"[6].

Apoi există „fanaticii", cei care au venit în Europa ca zeloți. Fanaticii se folosesc de libertățile țărilor care le-au oferit adăpost pentru a răspândi o versiune intolerantă, fundamentalistă a islamului. Dacă integrarea ar fi măsurată cu ajutorul unor variabile precum cunoașterea avansată a limbii, deținerea unui loc de muncă și cunoașterea modului în care funcționează sistemul țării-gazdă, fanaticii ar bifa toți acești indicatori. Pentru că fundamentaliștii vorbesc limba locală și sunt familiarizați cu legile, instituțiile și cultura locului. Problema este că ei le resping pe motiv că sunt neislamice. Ei caută să acționeze în interiorul sistemului pentru a-l distruge și a-l înlocui cu o alternativă: sharia. Ei pot să recurgă la mijloace violente, inclusiv amenințări, intimidare, șantaj, presiune din partea membrilor grupului sau lucruri mai grave, pentru a-și atinge obiectivul politico-religios. Sau pot să se rezume la instrumentele „pașnice" ale persuasiunii, cum ar fi *dawa*, infrastructura ideologică a islamului politic.

Ultimii sunt „lipitorile": bărbați și femei cu puțină școală sau deloc, care acceptă bucuroși diferitele ajutoare sociale la care au dreptul, trăiesc din ele și își invită familiile din străinătate să locuiască cu ei. Ei nu au niciun motiv să muncească, deoarece locurile de muncă la care au acces sunt din categoria celor necalificate, repetitive, plătite doar cu puțin peste ajutoarele sociale pe care le pot solicita. Participă la rugăciunile de la moscheea locală, dar își trimit copiii la școlile locale.

„Lipitorile" nu sunt infractori, dimpotrivă, ajung să se priceapă foarte bine la a urma regulile birocratice ale statului-gazdă. Dar, când un număr destul de mare de asemenea indivizi ajung să trăiască foarte aproape unul de celălalt, pot crea ghetouri – sau, mai politicos, „societăți paralele" – în care reproduc modul de viață din țara lor de origine. Acestea sunt cartierele în care copiii „lipitorilor" devin amenințări – sau își găsesc calea spre fanatici.

Aceste patru categorii nu se deosebesc clar între ele. Copiii unei „lipitori" pot deveni adaptați; unele amenințări încep să respecte legile; o serie de fanatici ajung să fie dezamăgiți de credința într-o utopie religioasă. Lucrurile pot evolua și în cealaltă direcție: amenințările se pot transforma în fanatici, adesea ca rezultat al expunerii la islamism în închisoare, cum am văzut în cazul unora dintre autorii atacurilor teroriste din Paris și Bruxelles din 2015 și 2016. Copiii „lipitorilor" pot deveni amenințări, spre disperarea părinților lor.

Dacă elitele europene ar fi sincere cu ele însele, vor admite că, *înainte* de „criza migranților", numărul imigranților musulmani care s-au încadrat în una sau alta dintre ultimele trei categorii – amenințări, fanatici, „lipitori" – nu a fost nesemnificativ. Există și adaptați, dar ei sunt o minoritate, în special când e vorba de atitudinile imigranților musulmani față de femei.

Care sunt piedicile din calea integrării musulmanilor?

Cu mai mult de 20 de ani în urmă, Thomas Sowell, un coleg de la Hoover Institution, a studiat istoria migrației de-a lungul secolelor[7] El a descoperit că viteza cu care s-au integrat imigranții

depindea de „modul în care ei percepeau cultura ambiantă: dezirabilă sau indezirabilă"[8]. Italienii, irlandezii, evreii și chinezii care au ajuns în Statele Unite în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX păreau cândva la fel de „străini" precum imigranții musulmani din Europa zilelor noastre. Locuiau în clădiri aglomerate, nu vorbeau engleza, se căsătoreau în interiorul propriei comunități și gravitau în jurul unor ghetouri culturale. Asemenea unei mari proporții a migranților actuali, mulți erau tineri fără nicio calificare, trimiși de familiile lor pentru a-și construi o viață nouă. De exemplu, 90% dintre migranții italieni în Statele Unite la începutul secolului XX erau bărbați, iar în rândul imigranților chinezi, proporția dintre femei și bărbați a fost chiar mai ridicată în deceniile de dinainte de Legea Excluderii din 1882, care a declanșat procesul de restricționare a imigrației venind din China[9]. Au existat probleme, desigur, și mulți dintre opozanții contemporani ai aculturației au susținut că aceste grupuri nu vor putea fi integrate niciodată, fapt care a dus la primele restricții asupra imigrației în Statele Unite încă din 1882. Unii imigranți au luat-o pe calea infracționalității (cel mai notoriu exemplu este mafia italiană), dar majoritatea au muncit din greu în profesii legale, au trimis bani acasă și și-au dorit ca copiii lor să se integreze și să avanseze în ierarhia socială[10] Imigranții italieni și chinezi erau cunoscuți pentru faptul că făceau muncile grele, murdare, periculoase și prost plătite pe care localnicii le evitau[11]. Cei care nu reușeau sau pentru care condițiile erau de nesuportat se întorceau acasă. Pe la jumătatea secolului XX, americanii italieni și americanii irlandezi erau mai mult sau mai puțin integrați pe deplin în societatea americană. Fără a-și abandona moștenirea culturală, ei adoptaseră valorile centrale ale societății-gazdă. De ce acest lucru nu s-a întâmplat – sau cel puțin nu încă – și în cazul musulmanilor din Europa?

„Islamofobia" nu poate fi o explicație. Grupuri anterioare de migranți s-au confruntat cu o ostilitate mult mai profundă din partea societăților-gazdă. Migranții chinezi din secolul al XIX-lea erau considerați „pericolul galben" și s-au confruntat cu „o discriminare pe scară largă și cu episoade sporadice de violență colectivă", urmate de interzicerea imigrației[12]. Migranții evrei

în Statele Unite au fost supuși de asemenea la discriminare și antisemitism; cei care s-au stabilit în centrul și vestul Europei au sfârșit prin a fi victimele celui mai mare genocid din istorie. Dar, în pofida Holocaustului, evreii se bucură de un succes economic, social și cultural excepțional în lumea occidentală. Experiența relelor tratamente înfiorătoare prin care au trecut aceștia ne arată că discriminarea nu poate fi forța care împiedică integrarea musulmanilor.

E ceva obișnuit în mediul universitar și în rândul specialiștilor în integrare să dea vina pe slaba cunoaștere a limbii, pe educația precară sau pe traume din trecut pentru deficitul de adaptare al imigranților musulmani. Dar istoria integrării vietnamezilor în țări din Occident subminează asemenea argumente. În anii 1970 și 1980, mulți refugiați vietnamezi au fugit de război, de comunism și de sărăcie. Au ajuns în Occident având un nivel de studii scăzut, slabe competențe lingvistice și bani puțini. La început, o parte dintre ei s-au bazat pe ajutoare sociale, dar în câteva decenii erau complet integrați. Mulți își păstrează obiceiurile, limba și credințele religioase, dar copiii lor se descurcă la școală la fel de bine ca localnicii și uneori chiar mai bine[13]. În Australia anilor 1980 și 1990, imigranții vietnamezi care trăiau în comunități segregate din suburbii au înființat bande etnice, au făcut trafic de droguri și au pus la cale singurul asasinat politic din istoria țării. Dar astăzi, vietnamezii sunt rareori menționați în dezbaterile despre imigrație de la nivel național.

Nu sunt prima care face această comparație. Hamed Abdel-Samad, scriitor și om de televiziune german de origine egipteană, sugerează că, spre deosebire de migranții care au venit din Turcia în Germania cam în același timp, vietnamezii nu au ridicat „ziduri morale și sociale" între copiii lor și localnici[14]. În recenta sa carte despre criza din lumea islamică, sociologul olandez Ruud Koopmans a comparat rezultatele integrării pentru alte două grupuri de migranți: refugiații libanezi creștini și musulmani care au fugit de războiul civil în Australia în anii 1970[15]. Motivele lor pentru părăsirea Libanului au fost identice, iar circumstanțele lor la sosirea în Australia au fost la fel. La fiecare variabilă pe care Koopmans a testat-o – nivelul de studii, participarea pe piața

muncii și venitul –, libanezii musulmani s-au situat sub nivelul compatrioților lor creștini. El a repetat analiza în Marea Britanie. Din nou, trei grupuri de populație – indieni, pakistanezi și originari din Bangladesh – migraseră în același loc și în esență din aceleași motive. Condițiile în care și-au început traiul în Marea Britanie fuseseră pentru toți aceleași. Măsurând aceleași trei variabile, Koopmans a descoperit că hindușii și sikhii fie depășeau populația autohtonă, fie se situau la același nivel, dar musulmanii, în special musulmanele, se descurcau mai puțin bine.

Koopmans a sugerat că problemele observate în diaspora musulmană reprezintă un microcosmos al problemelor care se manifestă în țările lor de origine. În lumea musulmană constatăm absența democrației, o protecție firavă a drepturilor omului și instabilitate politică. Dar toate aceste lucruri au existat și în Vietnam și în Liban în anii 1970 și 1980. În opinia mea, o explicație mai plauzibilă pentru deficitul evident de adaptare este atitudinea imigranților musulmani față de femei.

Toate culturile par să conțină o anumită formă de misoginism. În toată lumea femeile nu sunt tratate cu același respect ca bărbații. În culturile indiană și sikh fetele sunt obligate să se mărite, chinezii încă practică avortarea selectivă a fetițelor de sex feminin, iar italienii sunt renumiți pentru sexualizarea femeilor. Dar societățile islamice, cum am văzut, nu numai că le desconsideră pe femei, ci le și tratează ca pe niște mărfuri[16].

O pedeapsă etnică sau una religioasă?

Sociologul Ernest Gellner a spus cândva că islamul este greu de digerat de Occident. Studii empirice mai recente îi dau dreptate, arătând că islamul are un impact regresiv asupra integrării migranților. Într-un raport întocmit de Comisia pentru Mobilitate Socială din Marea Britanie se face referire la o „pedeapsă etnică", a cărei origine poate fi identificată în relațiile de gen patriarhale din familiile musulmane. În opinia mea, aceasta este mai degrabă o pedeapsă religioasă, și nu etnică.

Dintre toate forțele care îi împiedică pe imigranții musulmani să progreseze, islamul e cu siguranță cea mai puternică, deoarece

consfințește subordonarea femeilor. Am observat acest lucru în repetate rânduri, când am lucrat ca interpret pentru femei aflate în adăposturi pentru victimele violenței domestice din Olanda. Asistenții sociali și doctorii de acolo încercau să le ajute să-și găsească drumul spre independență. Dar aceste femei refuzau adesea ajutorul, spunând: „Sunt în stare să mă împotrivesc soțului sau tatălui meu, dar nu pot să mă opun lui Dumnezeu. Dacă îl sfidez, o să ard în Iad după moarte"

Spre deosebire de iudaism și creștinism, islamul încorporează o filosofie politică împreună cu aspectele sale spirituale, iar aceasta este transmisă printr-o activitate numită *dawa*[17]. Aceasta nu este atât o muncă de convertire, cât un mijloc prin care islamismul, sau islamul politic, se transmite musulmanilor. Procesul *dawa* îi vede pe islamiști conducând școli și medrese și făcând prozeliți în moschei. Munca lor întipărește sistematic în inima și în mintea tinerilor din afara Europei sau ai căror părinți provin din afara Europei o respingere a libertăților și egalităților care ar trebui să fie considerate valorile centrale ale continentului – în special egalitatea sexelor. *Dawa* îi încurajează pe tinerii musulmani să adopte o interpretare strictă a islamului ca ghid moral. Ei sunt încurajați să adere la doctrina modestiei, să-și implore femeile din familie să poarte vălul și să le considere pe femei bune sau rele, modeste sau indecente.

Deși nu este tema centrală a acestei cărți, susceptibilitatea migranților musulmani în Europa și a copiilor lor la islamul radical sunt frapante. Autorii studiului influent despre violența din Saxonia Inferioară, care au subliniat, în mod corect, rolul culturii în explicarea înclinației migranților spre săvârșirea unor infracțiuni de natură sexuală au susținut și că extremismul – nu numai islamic, ci și extremismul de dreapta și cel de stânga – juca un rol în creșterea infracționalității violente din Germania din cauză că aceste ideologii au generat în rândul tinerilor o „afinitate crescândă" față de acțiunile violente întemeiate pe convingeri extremiste. Ei au definit clar „fundamentalismul islamic", inclusiv „extremismul islamist, salafist sau jihadist", ca o amenințare nu numai la adresa ordinii constituționale liberal-democratice a Germaniei postbelice la un nivel abstract, ci și la adresa vieților indivizilor[18].

Tabelul 14. *Atitudini fundamentaliste islamice în Germania: dovezi dintr-un sondaj efectuat pe un grup de 500 de elevi autodeclarați musulmani din Saxonia Inferioară, 2016*

De ce integrarea nu are loc	Cotă acord (%) (bărbat/femeie)	Număr
Coranul este singura carte adevărată a credinței; regulile pe care le conține trebuie respectate cu strictețe.	69,6 (69,0/70,3)	290
Islamul este singura religie adevărată; toate celelalte religii sunt mai puțin importante.	36,6 (35,0/37,6)	281
Pot să mă văd luptând pentru islam și riscându-mi viața.	29,9 (27,1/32,6)	284
Legile sharia islamice, de exemplu, pedepsirea aspră a adulterului sau a homosexualității, sunt mult mai bune decât legile germane.	27,4 (32,2/22,5)	284
Musulmanii sunt persecutați în întreaga lume; prin urmare, ei trebuie să se apere prin forță.	19,8 (24,0/15,2)	295
Este datoria fiecărui musulman să lupte împotriva necredincioșilor și să răspândească islamul în întreaga lume.	18,6 (16,9/20,1)	293
Măsurile împotriva dușmanilor islamului trebuie aplicate fără milă.	17,7 (19,3/15,7)	286
E un lucru drept că musulmanii din Orientul Apropiat încearcă să înființeze un Stat Islamic (SI) prin război.	8,0 (9,7/6,7)	277
Musulmanilor le este permis să-și atingă obiectivele prin atacuri teroriste.	3,8 (4,8/2,9)	286
Consider că predicile și materialele video în care musulmanii sunt chemați la violență împotriva necredincioșilor sunt bune.	2,4 (1,4/3,6)	283

Sursă: Extras din Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer*, Institut für Delinquenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/service/publikationen/zur-entwicklung-der-gewalt-in-deutschland-/121148, tabelul 10.

Dar trebuie să menționăm și că, în ochii liderilor săi, mișcarea islamistă este considerată de multă vreme o soluție la problema comportamentului imoral – inclusiv a depravării sexuale – al tinerilor. În opinia susținătorilor *dawa* și ai jihadului, acestea reprezintă o parte a soluției, și nu a problemei.

Pe de altă parte, islamul radical le oferă bărbaților autoritate religioasă pentru a le controla pe femeile din viața lor și permisiunea să le abuzeze pe cele considerate indecente. Pentru a vedea *dawa* în acțiune, nu trebuie decât să intrați pe YouTube și pe *social media*, care sunt pline de „frați" ce proslăvesc modestia și își agită pumnii în aer când vorbesc despre fete care se plimbă pe străzi singure și fără văl[19].

Dawa acționează pentru a contracara efectele educației laice și ale socializării. În sondaje ce compară atitudinea copiilor cu părinți migranți, numai musulmanii nu evoluează spre opinii mai egalitare despre femei pe măsură ce cresc în Occident[20]. În Marea Britanie, numărul musulmanilor de a doua generație care aprobă poligamia este doar ușor mai mic față de cel al părinților lor născuți în străinătate care au aceeași atitudine[21]. În Olanda, aproape 20% dintre tinerii musulmani adoptă o interpretare a islamului mai fundamentală decât cea a părinților lor[22]. Acesta este efectul *dawa*.

Dawa are loc nu numai în comunitățile musulmane, ci și în închisorile occidentale. Crezând că educația religioasă îi va ajuta pe deținuți, autoritățile greșesc când le permit agenților *dawa* să intre în contact cu deținuții musulmani. Asemenea unor lupi în blană de oaie, ei pretind că sunt reprezentanții comunității religioase și de fapt, în tot acest timp, întrețin legături cu organizații teroriste precum Frăția Musulmană, ISIS și Hizb ut-Tahrir. Omar El-Hussein, autorul unor infracțiuni de gravitate mică, a fost radicalizat într-o închisoare daneză. După ce a fost eliberat, în 2015, a făcut rost de arme și a tras în participanții la o manifestație publică și într-o sinagogă. Un alt infractor radicalizat în închisoare a fost Benjamin Herman, care a primit o învoire de 48 de ore din partea tribunalului corecțional belgian, interval în care a împușcat mortal trei persoane într-o școală din Liège.

Multe organizații comunitare care consiliază guvernele occidentale cu privire la politicile lor de integrare sunt de fapt

promotoare ale *dawa*. Modul în care acestea se raportează la islam este adeseori mult mai fundamentalist decât cel al comunităților asupra cărora se răsfrânge lobby-ul lor. Ele solicită scutiri pentru ca elevii musulmani să nu participe la orele de educație sexuală sau pentru ca fetele să meargă la școală cu capul acoperit. Asemenea lucruri conduc la segregarea acestor comunități de restul societății liberale. Efgani Dönmez, politician austriac, el însuși imigrant turc, a sesizat ironia acestei situații: „Avem peste 400 de asociații și grupuri comunitare turcești în Austria, pentru mai puțin de 300.000 de turci și kurzi, dintre care jumătate au cetățenie austriacă. Aceste grupuri sunt organizate în jurul religiei, politicii și culturii. Chiar dacă, dintre grupurile etnice minoritare, acesta este cel care trăiește de cel mai mult timp în Austria și are cea mai mare reprezentare culturală în spațiul civic, indiferent la ce sondaj ne uităm, el se situează pe ultimele locuri în ce privește integrarea. Are cele mai multe organizații comunitare și cele mai proaste scoruri la educație, la infracționalitate și pe piața muncii. Bineînțeles că aici există o corelație"[23].

În cadrul unor cercetări efectuate de Fundația Europeană pentru Democrație în 2018 au fost intervievați refugiați și actori guvernamentali și din societatea civilă cu privire la procedurile de integrare din Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Olanda și Suedia. În fiecare țară, participanții la interviu au declarat că refugiații sunt descurajați să se integreze în societatea-gazdă și îndoctrinați cu „ideologii radicale". Potrivit refugiaților, nivelul fundamentalismului religios din centrele pentru azilanți este mai ridicat decât în țările din care au fugit. Ei au spus de asemenea că organizațiile islamiste încearcă să acționeze ca intermediari în interacțiunile lor cu agențiile guvernamentale. În Suedia, de exemplu, unele organizații fundamentaliste erau finanțate de guvern pentru a acoperi nevoile materiale și a asigura educația preșcolară ale copiilor refugiați, aproape fără niciun fel de supraveghere. Azilanții LGBTQ s-au plâns că sunt hărțuiți, iar femeile că sunt abuzate verbal pentru că nu poartă văl. Un fragment din acest raport este deosebit de grăitor:

> Am auzit și că unele refugiate se tem de bărbații din comunitatea lor când nu poartă hijab și se comportă mai degrabă ca femeile

occidentale – de fapt, ele se tem de repercusiunile din partea propriei lor comunități mai mult decât de actele de rasism sau de sentimentele antimusulmani[24].

Fondatoarea Moscheii Ibn Rushd – Goethe din Berlin, Seyran Ateș, mi-a spus că o parte din nou-veniți optează pentru moscheea ei liberală, și nu pentru moscheile tradiționale conduse de turci și de egipteni. „Ei vin la noi și ne spun: «Am fost la câteva moschei aici și sunt prea conservatoare și fundamentaliste. Se concentrează pe politică, și nu pe religie, și nu ne place asta. Ne bucurăm că ești aici».“[25] E paradoxal că, în numele libertății religioase, guvernele le permit organizațiilor islamiste să se pună în calea integrării comunităților și în special a nou-veniților. Dönmez a spus că această situație e ca și cum „ai încerca să stingi focul cu un tub de oxigen“[26].

Excepționalismul musulmanilor le reduce angajabilitatea

Religiozitatea regresivă afectează de asemenea angajabilitatea musulmanilor. Când tinerii devin credincioși practicanți, ei evită locurile de muncă ce par neislamice. Refuză să muncească în locuri unde se vinde alcool sau unde femeile și bărbații stau laolaltă și mai ales nu vor să muncească pentru un șef care e femeie. Aceste lucruri ne ajută să înțelegem rata ridicată a șomajului din comunitățile musulmane. Comisia pentru Mobilitate Socială din Marea Britanie a descoperit că doar 19,8% dintre musulmanii britanici adulți aveau un loc de muncă cu normă întreagă în 2017[27] Opinia generală este că la baza acestei situații se află discriminarea, însă o consider greșită. La vremea la care m-am ocupat de integrare ca politician olandez, m-am întâlnit cu angajatori din toată țara pentru a afla de ce aceștia erau dispuși să angajeze muncitori indieni, vietnamezi, albi sau negri, dar nu și musulmani. Explicația lor a fost convingătoare. Încercaseră să angajeze marocani, mi-au spus, dar au descoperit că aceștia erau neangajabili. Nu veneau la muncă la timp, erau agresivi și nepoliticoși cu colegele lor și, când erau concediați

în cele din urmă, îi amenințau pe patroni sau îi dădeau în judecată, uneori ambele.

Eu scriu aici despre bărbați deoarece în familiile de musulmani se consideră de regulă că ei trebuie să aibă un loc de muncă. Studiu după studiu reafirmă faptul că migrantele care s-au născut în afara Uniunii Europene sunt mult mai adesea șomere decât alte femei și bărbați migranți[28]. În Marea Britanie, 69% dintre musulmane erau „inactive din punct de vedere economic" în 2004[29] În Olanda, probabilitatea de a munci era cu 40% mai redusă în cazul turcoaicelor și marocanelor față de cea a olandezelor și a migranților din țări non-musulmane[30]. În Europa, mai mult de jumătate dintre refugiate sunt șomere[31]. În consecință, familiile lor tind să fie mai sărace decât cele în care lucrează ambii părinți, iar sărăcia lor se transmite următoarei generații[32].

Limba și educația sunt considerate a fi bariere în calea succesului lor pe piețele muncii din Europa. Acest lucru este valabil mai ales în cazul refugiatelor din Europa, întrucât, în cazul lor, probabilitatea să nu aibă niciun fel de studii e de două ori mai mare decât în cazul refugiaților[33] Comparativ cu alte categorii de migranți și cu femeile autohtone, ele au mai puține competențe lingvistice și profesionale, iar acest lucru le elimină o bună parte din oportunitățile sociale și de angajare[34]. Mai mult de o cincime dintre musulmanele britanice vorbesc cu greu engleza[35] Iar acest lucru poate fi observat și la refugiatele aflate în alte țări occidentale. În Australia, numărul refugiatelor care nu vorbesc deloc engleza după trei ani de la sosirea în această țară este de două ori mai mare decât cel al refugiaților (16% *versus* 7%)[36]. Pentru Marea Britanie, cifrele sunt asemănătoare în cazul musulmanelor, dintre care mai mult de o cincime vorbesc cu greu engleza[37]

Rezolvarea dezavantajelor migrantelor în ceea ce privește limba și educația poate părea simplă. Există întregi departamente guvernamentale și o industrie a organizațiilor educative destinate îmbunătățirii nivelului de alfabetizare. Dar nici furnizorii publici de servicii, nici cei privați nu sunt pregătiți să abordeze atitudinile culturale care le împiedică pe musulmane să progreseze. În primul rând, ele se căsătoresc la vârste mai

fragede și fac mai mulți copii decât alte femei. La un an după sosire, refugiatele sunt adesea însărcinate[38]. În familiile musulmane, femeile sunt descurajate să lucreze în afara casei, dacă acest lucru le pune în pericol onoarea. Chiar și atunci când ele doresc să muncească, soții cu concepții tradiționale se opun aspirațiilor lor profesionale[39]. Într-un sondaj făcut de Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați din Germania (BAMF), 70% dintre azilanți au declarat că, dacă soțiile lor ar câștiga mai mult decât ei, atunci asta ar fi o problemă[40].

Societățile paralele se opun integrării

Eșecurile înregistrate de Europa în procesul de integrare sunt agravate de apariția „societăților paralele". Acestea sunt manifestări geografice ale unei segregări culturale a imigranților și a copiilor lor în interiorul societăților occidentale. În aceste cartiere, blocuri de locuințe, străzi și școli întregi sunt populate de migranți de o anumită etnie. Sunt copii care cresc în aceste cartiere fără să vorbească limba societății-gazdă până ce ajung la școală, iar la școlile din zonă întâlnesc foarte puțini elevi din afara comunității lor. Ei vor crește ca într-un fel de cocon cultural, uitându-se la emisiuni TV și la filme străine, iar vacanțele – dacă au așa ceva – le vor petrece în țările de origine ale părinților lor. Se vor duce la moscheea locală. Când părinții vor decide că a venit vremea, îi vor împinge într-o căsătorie aranjată, de regulă cu un văr sau cu o verișoară îndepărtată adusă din țara lor de origine, folosind un certificat de căsătorie cu ajutorul căruia această rudă să poată emigra. Căsătoria în afara comunității lor etnice sau religioase este interzisă. Această izolare culturală creează, după cum spune un raport din Marea Britanie, o „primă generație din fiecare generație"[41].

În 2017, poliția suedeză a declarat că numărul „zonelor deosebit de vulnerabile" (codul pentru societăți paralele) din Suedia a crescut de la 15 la 23 în ultimii ani[42]. În cartierul Rinkeby (sau „Micul Mogadishu") din Stockholm, tinerii acostează persoane albe, întrebându-le ce caută în cartierul lor, iar în cartierele din Copenhaga „a fi prea danez" este o insultă[43]. În unele părți

din Marea Britanie întâlnești atitudini similare: „Manningham le aparține musulmanilor. Nu vrem albi pe-aici. Noi controlăm Bradfordul. Te vom izgoni de aici"[44].

Ar fi însă o greșeală să considerăm că societățile paralele sunt dominate de tineri necioplți. Pe parcursul activității mele de cercetare în Suedia, Belgia, Franța și Marea Britanie, am auzit de nenumărate ori despre musulmani bine adaptați care lucrează printre europeni în timpul zilei, în spitale, restaurante și firme de taximetrie, dar al căror drum spre casă nu e doar spre un cartier din apropiere, ci, de fapt, spre țara lor de origine. „Mă simt de parcă aș fi la mine acasă în Tensta, e ca Bagdadul", mi-a spus o persoană. „Toată lumea vorbește araba, așa că de ce aș învăța suedeza?", a răspuns o alta[45]. „Când mă duc la Malmö și Gothenburg, parcă n-aș fi în Suedia, ci într-o comunitate din Orientul Mijlociu sau din Africa", a afirmat o a treia[46]. „Când mă întorc cu mașina acasă, în Midlands", remarca un al patrulea bărbat, „părăsesc această țară. Acasă vorbim doar araba, mâncăm mâncare arăbească, ne uităm la canale TV arabe și ascultăm posturi de radio arabe, îmi cresc familia arăbește"[47] Și „când sunt afară, în taxiul meu, sunt în Belgia. Dar, când mă întorc acasă, sunt în țara mea de baștină"[48].

Bruxellesul este un exemplu interesant. La un capăt al orașului se află Matonge, un cartier prin tradiție congolez, dar care acum este foarte amestecat, situat într-un district astăzi modernizat, Ixelles. Mașinile se înghesuie pe străzile pavate, înguste și sinuoase, reușind cumva să-i evite pe pietoni și să nu se ciocnească niciodată. Multe dintre clădirile în stil Art Nouveau nu mai sunt ce au fost, dar mai păstrează un șarm plăcut în comparație cu aerul rece al clădirilor de birouri din apropiere. Africani în cămăși și pantaloni de bumbac vorbesc în limba lor în timp ce trec pe lângă saloane de coafură specializate în împletituri specifice negrilor și pe lângă magazine care vând mărgele și alte podoabe. Tineri și bătrâni, albi și negri stau unul lângă altul în cafenele discutând sau citind cărți. Assita Kanko este o membră belgiană a Parlamentului European care s-a născut în Burkina Faso. Am întrebat-o cum se explică succesul integrării în zone ca aceasta. Mi-a spus că totul ține de planificare, de arhitectură și de design urban. „Autoritățile locale trebuie să ia

în calcul integrarea când proiectează spațiile fizice. Spațiile de locuit și serviciile precum centrele comerciale și rețelele de transport trebuie concepute astfel încât să creeze oportunități pentru indivizii aflați într-un proces de integrare socială. Proiectanții trebuie să se asigure că oamenii care locuiesc acolo se intersectează unii cu alții și astfel pot să intre în contact și să stabilească legături. Dar, în general, trebuie respectate legile și valorile noastre, altfel nu va avea loc niciun fel de integrare. În concluzie, aplicarea legii și educația sunt foarte importante. Tradiția și religia nu pot fi niciodată mai presus de legile și valorile noastre. Învățarea limbilor belgiene este o cale spre succes și emancipare. Trebuie să ne adaptăm și să profităm de oportunitățile existente."[49]

La prima vedere, cartierul bruxellez Brabant seamănă foarte mult cu Ixelles, deși clădirile par mai murdare, iar de-a lungul canalelor s-a acumulat grohotiș. Această zonă adăpostește o societate paralelă; de partea cealaltă a canalului sunt Laeken, o suburbie populată majoritar de musulmani, și renumitul Molenbeek, o suburbie sărăcăcioasă. Aici, tineri de origine africană joacă fotbal în parc, dar nu întâlnești nicio femeie, cu excepția câte uneia, îmbrăcată în hijab negru din cap până în picioare, împingând un cărucior cu un copil. Cafenelele sunt pline de bărbați provenind din Orientul Mijlociu, dar aceștia nu sunt însoțiți de soții. Segregarea de gen este cât se poate de evidentă.

Consecințele societăților paralele

Unii multiculturaliști ar putea susține că o asemenea segregare culturală este inofensivă. Dar cartierele – societăți-paralele produc rezultate sociale dezamăgitoare. Școlile lor sunt slabe, iar copiii le abandonează din primii ani.

Începând de la grădiniță, copiii frecventează instituții școlare în care există puțini elevi din afara comunității lor etnice sau religioase. În Marea Britanie, de exemplu, 60% dintre elevii etnici minoritari merg la școli în care majoritatea copiilor sunt minoritari[50]. Iar aceasta este situația în școlile publice, înainte să luăm în calcul segregarea rigidă a școlilor islamice. Mai mult

decât atât, copiii din asemenea școli segregate în mod eficient nu urmează același plan de învățământ ca elevii de aceeași vârstă din populația majoritară. Un sondaj făcut în rândul profesorilor de liceu olandezi a scos la iveală faptul că unul din nouă evita să vorbească despre subiecte „sensibile" precum homosexualitatea, terorismul și sclavia, pentru a nu-și provoca elevii[51]. Standardele de disciplină sunt adeseori scăzute. O școală din Malmö a fost închisă în 2015, când tensiunile sociale din rândul elevilor aparținând minorităților etnice au atins un asemenea nivel, încât profesorii nu puteau garanta siguranța elevilor[52].

Nu e surprinzător că șomajul și sărăcia predomină în societățile paralele. Drogurile, infracțiunile, violența și comportamentul antisocial sunt toate aspecte ale vieții din asemenea ghetouri. În 2017, poliția suedeză a definit societățile paralele drept ordini sociale alternative conduse de infractori și de lideri religioși, care amenință democrația și statul de drept[53]. După revoltele care au avut loc în orașul Bradford din Marea Britanie, în 2001 și în suburbiile din estul Parisului în 2005, în rapoartele oficiale s-a recunoscut că societățile segregate sunt pepiniere ale agresivității masculine[54].

Societățile paralele sunt destinații atrăgătoare

Tendința oamenilor de a se asocia cu cei care le seamănă cel mai mult – pe care experții în rețele o numesc homofilie – este un instinct puternic. Confortul oferit de comunitatea de limbă și de gastronomie, precum și de înțelegerea modului în care se fac lucrurile este foarte atrăgător. E greu să negociezi cu o cultură nouă. Interacțiunile cu localnicii sunt stânjenitoare, dacă nu știi ce se așteaptă de la tine. Am cunoscut, la rândul meu, singurătatea apăsătoare – sentimentul chinuitor că ești în permanență neînțeles – când am ajuns pentru prima oară în Olanda. Și pot să înțeleg ce ușurare este pentru noii migranți să se adune laolaltă cu cei care îi înțeleg, în loc să se simtă despărțiți și izolați.

Principiul „cine se aseamănă se-adună" are însă și o conotație negativă în acest caz. După cum afirmă Paul Collier, economist

la Universitatea Oxford, când mărimea unei comunități de imigranți crește, interacțiunea membrilor ei cu populația autohtonă se diminuează, iar integrarea sau „absorbția", cum o numește el, încetinește[55].

Forța de atracție a societăților paralele este o amenințare pentru integrarea cu succes a azilanților recent sosiți în Europa. Chiar și atunci când azilanții au fost distribuiți în mai multe regiuni, cum s-a întâmplat în Germania, aceștia s-au îndreptat în scurt timp spre comunitățile în care se aflau persoane pe care le cunoșteau de acasă. „Ne-am mutat în Salzgitter, deoarece sunt deja mulți migranți arabi și turci, avem prieteni aici. Oamenii de aici sunt de treabă. Putem merge la moschei", a declarat un refugiat sirian pentru *Wall Street Journal*[56]. Dar Salzgitter este un oraș în care 91% dintre azilanți trăiau din ajutoare sociale în 2017. După cum se exprima un asistent social, „nu avem locurile de muncă pe care să le poată ocupa acești oameni"[57]

Pentru unii politicieni, menționarea societăților paralele este un lucru controversat în sine. Unii evită folosirea unor expresii precum „ghetouri" și „zone interzise" și se afundă în explicații inutile. Într-o cercetare făcută de Fundația Bertelsmann din Germania, care este citată frecvent, s-ar fi demonstrat faptul că nu există societăți paralele în Germania, Elveția, Austria, Franța și Marea Britanie. Autorii dădeau vina pe discriminare și pe constrângerile pieței forței de muncă pentru educația precară și șomajul care predomină în rândul musulmanilor. Prezentând triumfător rezultatele cercetării, ei pretindeau că „78% dintre musulmanii din Germania afirmă că au contacte frecvente sau foarte frecvente cu non-musulmani în timpul liber"[58]. Dar asta înseamnă că 22% dintre musulmanii din Germania nu au. Având în vedere că numărul total al musulmanilor care trăiesc în prezent în Germania este între 4,4 și 4,7 milioane, rezultă că un milion de musulmani nu întreține contacte sociale cu restul societății. E adevărat că doar 4% dintre respondenți, sau în jur de 176.000 de musulmani germani, nu se simt „legați de Germania". În Austria însă proporția este mai ridicată – 13% –, iar în Marea Britanie e de 11% – aproximativ 330.000 de persoane.

Sunt femeile secretul integrării?

„Femeile sunt secretul integrării" a devenit un truism. Sunt de acord. Migrantele care au studii și muncesc au de regulă copii care se descurcă bine la școală și mai târziu în viață. Situația deplorabilă a musulmanelor din Occident a fost observată însă foarte gradual. Dacă ar fi atenți la asta, occidentalii ar vedea că femeile primesc ordine din partea bărbaților lor. Ar vedea frați care le interzic surorilor să iasă din casă. Ar vedea soții care merg pe stradă la trei pași în urma soților lor. Ar vedea femei care pândesc din spatele perdelelor trase, așteptând ca un gardian de sex masculin să le dea voie să iasă pe ușa din față. Ocazional, ar citi despre vreo adolescentă retrasă de la școală pentru a se căsători cu un străin din țara ei de origine – sau despre fetițe de doar 4 sau 5 ani trimise în străinătate pentru a li se coase organele genitale și clitorisul. Dar în asemenea situații, din câte știu din experiența mea, observatorii occidentali își întorc rapid privirea în altă parte.

Musulmanele ar avea cel mai mult de câștigat prin integrarea în Occident, iar soții și tații lor știu asta. Fetele musulmane observă libertatea și oportunitățile fetelor occidentale de o vârstă cu ele, dar, când încearcă să se bucure și ele de aceleași lucruri, sunt trase înapoi. Într-adevăr, procesul migrației face ca unii bărbați din culturile în care onoarea e o valoare fundamentală să adopte o atitudine mai severă în diaspora europeană decât în țara lor de origine[59]. Le interzic fetelor lor să meargă la întâlniri cu băieți și să aibă iubiți sau chiar prieteni de sex opus. Se tem de zvonurile și de bârfele care le-ar putea păta onoarea familiei. Fetele sunt descurajate de la a merge la înot, la concerte și la activități de petrecere a timpului liber la care sunt prezenți băieți. Nu li se dă voie să se machieze sau să poarte îmbrăcăminte occidentală. Un sondaj din 2016 la care au participat 1.100 de adolescenți cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani din suburbiile Stockholmului a arătat că 56% dintre fete nu aveau voie să ia parte la activități recreative împreună cu băieții[60].

Pentru multe tinere musulmane, asta înseamnă că trebuie să aibă o viață dublă: se schimbă în haine occidentale după ce

ies din casă și apoi se schimbă la loc înainte să se întoarcă acasă. Dar a devenit mult mai greu să ai o viață secretă în epoca telefoanelor mobile și în cartiere în care numărul imigranților a crescut foarte mult. Membrii „poliției onoarei" pot acum să-și trimită mesaje cu informații despre fetele din comunitatea lor. Unele fete din Copenhaga spun că le e teamă că vor fi văzute și pârâte familiilor lor de șoferii de taxi. Un bărbat dintr-un complex de locuințe danez a folosit înregistrările de la o cameră video de supraveghere pentru a vedea pe unde umblă o fată din comunitatea lui și, când ea s-a strecurat afară, i-a anunțat imediat părinții[61]. În Suedia, o treime dintre fetele intervievate în suburbiile Stockholmului sunt supuse unui control social intens[62]. În Manchester, Marea Britanie, cei care lucrează cu tinerii raportează un număr tot mai mare de băieți care controlează fete, telefonându-le constant ca să știe unde se află și cerându-le poze de pe telefon drept dovadă[63]. Aceștia nu sunt doar niște frați mai mari prea zeloși. Un principiu al islamului este să poruncești binele și să interzici răul. Un bun musulman consideră că este de datoria sa să inculce valorile islamului în cei cu care se întâlnește. Acest fapt a dus la apariția unei poliții religioase informale în societățile paralele din Europa, care le obligă pe fete să se acopere și să stea în casă.

Consecințele pot fi deosebit de dure pentru tinerele care insistă să fie independente ca să studieze, ca să muncească sau chiar ca să aibă un iubit. Fetele care se comportă într-o manieră „prea occidentală" sunt considerate indecente și devin ținta căsătoriilor forțate sau a răpirii și trimiterii în țara de origine a familiei lor. Chiar dacă reușesc să evite pedepsele violente aplicate de bărbații din familie, ele pot fi tratate în continuare ca niște paria. Pentru multe tinere, frica de excludere socială este suficient de puternică pentru a le descuraja. Dar pedeapsa supremă este așa-numita violență justificată în numele onoarei.

Bărbații folosesc violența ca mijloc de control

Violența justificată în numele onoarei reprezintă un set de măsuri de constrângere folosit pentru a susține doctrina modestiei. Fetele și femeile care se abat de la aceasta sunt supuse la agresiuni și chiar sunt omorâte de rudele lor de sex masculin, dacă au mers prea departe pe calea emancipării. Așa-numita crimă justificată în numele onoarei este menită să șteargă o pată de pe onoarea familiei provocată de un comportament sexual nepotrivit real sau închipuit. Printre victimele violenței justificate în numele onoarei din țările occidentale se află și femeile sikh, indiene, kurde, dar majoritatea par să fie musulmane.

Această practică este dificil de măsurat, dar există unele statistici. În Marea Britanie, între 2010 și 2014 au fost înregistrate 18 crime justificate în numele onoarei și 11 tentative de o asemenea crimă. În Germania, cercetătorii de la Institutul Max Planck au identificat 20 de crime justificate în numele onoarei „în sens strict", între 1996 și 2005. Cercetătorii au descoperit și că, în pofida unor recomandări riguroase cu privire la pedepse în cazurile care implicau „onoarea" ca motiv, pedepsele date de instanțele germane erau adesea blânde în cazurile de crimă justificată în numele onoarei. În Canada, într-un raport din 2010 întocmit pentru Ministerul de Justiție se spunea că „au existat cel puțin 12 crime care par să fi fost comise în numele «onoarei» în deceniul cuprins între 1999 și 2009"[64]. În Statele Unite, între 2000 și 2011 au existat nouă crime „justificate în numele onoarei" făcute publice, iar victimele au fost majoritatea musulmani. Dar o cercetare efectuată de organizația pe care am fondat-o, AHA Foundation, și de John Jay College estimează că în Statele Unite au loc în fiecare an între 23 și 27 de crime justificate în numele onoarei[65].

Violența justificată în numele onoarei a fost descrisă, destul de corect, drept crimă organizată[66]. Familiile și comunitățile conspiră pentru a pune mâna pe fete despre care se crede că au încălcat codul lor moral și pentru a le pedepsi. Imaginați-vă că

polițiștii de la secția de poliție locală primesc un apel de urgență. A fost comisă o crimă la o anumită adresă; criminalul este înarmat. Polițiștii se grăbesc să ajungă la locul faptei, pregătiți pentru o confruntare periculoasă. Însă aceștia sunt întâmpinați calm de o familie, un membru al lor e mort pe podea, într-o baltă de sânge; criminalul e pe lângă victimă; de multe ori, criminalul este un adolescent, deoarece în sistemele europene de justiție pedepsele pentru minori sunt blânde. Polițiștii sunt la locul crimei, dar nu au mai nimic de investigat. Acolo, chiar în fața ta, se află victima, arma crimei, criminalul gata să-și recunoască vinovăția și toți martorii care ți-ar putea trebui la proces. Cazul s-a rezolvat.

Dacă lucrezi în asemenea comunități de suficient timp, știi că martorii sunt de fapt complici și orchestratori ai crimei justificate în numele onoarei, dar a dovedi complicitatea familiei – o cerință pentru a face dreptate femeii ucise în numele onoarei sau pentru a-i descuraja pe viitorii criminali – este aproape imposibil. Chris Boughey, un polițist care a dus la bun sfârșit investigarea crimei justificate în numele onoarei săvârșite împotriva lui Noor Almaleki în Arizona, a spus: „În cazul Almaleki, mi-am dat seama foarte rapid că nu vom avea niciun fel de ajutor din partea familiei. De fapt, aceasta a avut o atitudine cu totul ostilă și necooperantă"[67]. Încercările de a dovedi complicitatea familiei dau naștere de regulă la acuzații de bigotism.

Crimele justificate în numele onoarei sunt forma cea mai extremă a acestui tip de violență ce are multe niveluri. În Olanda, de exemplu, au existat aproximativ 500 de cazuri de violență justificată în numele onoarei raportate în 2013, însă „doar" 17 dintre acestea au culminat cu un omor. Celelalte sute de cazuri au implicat diverse forme de amenințare, de constrângere și de abuz fizic, cum ar fi bătaia și chiar violul. Cazurile de violență justificată în numele onoarei care nu sunt letale pot fi la fel de uluitoare pentru polițiști. Să luăm, de exemplu, cazul unei mame de 33 de ani din Bad Nauheim, Germania, care, în 2018, a sunat după ajutor deoarece fusese bătută de soțul ei pentru că insultase onoarea familiei[68]. Nu era vorba numai de soț; fiii lor de 16 și 17 ani se alăturaseră tatălui în acest atac. Când au sosit polițiștii, toți membrii familiei, inclusiv mama, au continuat

bătaia. Poliția a chemat întăriri și la fel a făcut și familia. În cele din urmă au fost rănite opt persoane, dintre care cinci polițiști.

Multe femei amenințate cu violența justificată în numele onoarei se refugiază în adăposturi pentru femei. Când lucram ca translator pentru adăposturile olandeze, am observat supra-reprezentarea musulmanelor care căutau siguranță. Unii cercetători olandezi au descoperit încă din 2003 că 59% dintre femeile aflate în adăposturile destinate lor erau de origine non-olandeză; multe dintre ele sunt musulmane. Incidența violenței justificate în numele onoarei a atins un asemenea nivel în Olanda, încât autoritățile au luat în calcul extinderea programului național de protecție a martorilor la aceste femei. În Danemarca, în 2017, 41% dintre femeile aflate în adăposturile pentru victimele violenței domestice erau imigrante, iar procentul a ajuns la 50% în 2018[69]. Dintre toate cele care au solicitat ajutor în 2017, 14% erau siriene, 8% irakiene și 6% somaleze.

Nu voi uita niciodată ziua în care am fost chemată să traduc pentru o femeie la Centrul Medical al Universității Leiden din Olanda. Soțul ei o lovise în mod repetat cu piciorul în burtă. Era însărcinată în 37 de săptămâni cu primul lor copil. Bărbatul o lovise peste față cu pantofii și cu pumnii. La spital, pe fața ei umflată se puteau distinge numai cusăturile. Nu era nimic de tradus. Singurele sunete pe care le putea scoate erau gemete de durere. În sala de așteptare, un bărbat care mi s-a prezentat drept tatăl ei mi-a spus că nu i se pot întâmpla decât lucruri rele femeii care nu își ascultă soțul.

Sexualitatea femeilor ca instrument de exercitare a controlului asupra lor

Există și alte forme de violență și coerciție întemeiate pe cultură care sunt folosite pentru a le constrânge pe femeile din comunitățile de imigranți. Una dintre acestea este căsătoria forțată. Numai în 2014, Departamentul pentru Căsătorii Forțate din cadrul guvernului britanic a consiliat sau a oferit sprijin în situații de posibilă căsătorie forțată în 1.267 de cazuri, dintre

care 79% au implicat victime de sex feminin. În Franța, 4% dintre imigrantele cu vârste cuprinse între 26 și 50 de ani – mai ales femei din Turcia, Maroc și Algeria – au fost sau sunt într-o căsătorie forțată. Deoarece două treimi dintre aceste căsătorii forțate au sfârșit prin divorț, majoritatea respondentelor din Franța nu mai trăiau în căsătoria lor forțată inițială la momentul desfășurării studiului.

În Statele Unite, în 2011, un sondaj desfășurat în rândul furnizorilor de servicii sociale și juridice a arătat că mai mult de două cincimi (41%) dintre respondenți întâlniseră cel puțin un caz de căsătorie forțată în ultimii doi ani – adică 3.000 de cazuri în total[70]. Experiența uneia dintre victime, prezentată cu condiția anonimatului de National Public Radio, este grăitoare. Lina, o americancă de origine yemenită în vârstă de 22 de ani, a fost dusă în Yemen în 2014. Părinții săi pretinseseră că bunica ei era grav bolnavă, dar, odată ajunsă acolo, tatăl Linei a anunțat adevăratul motiv al vizitei: Lina urma să se mărite cu un localnic, în ciuda obiecțiilor ei. Pe parcursul ședерii în Yemen, nu i s-a „permis să iasă din casă mai mult de zece minute, și cineva era tot timpul cu ochii pe mine", a spus Lina. Ea a trimis un e-mail ambasadei americane, dar nu a putut fi ajutată. A consimțit să se căsătorească după ce i-a auzit fără să vrea pe niște prieteni de familie spunându-le părinților ei că „un glonț costă sub un dolar" „Ceea ce voiau ei să spună prin asta este că, pentru acești oameni, viața mea nu costa mai nimic", a comentat ea. Mai târziu, a descoperit că și trei dintre prietenele sale apropiate fuseseră forțate să se căsătorească în Yemen; le fusese prea rușine să-i spună[71].

Fetele musulmane care au cetățenia unui stat occidental fie prin naturalizare, fie prin naștere sunt considerate adesea mărfuri valoroase. Familiile le amăgesc sau le constrâng pe tinere să accepte rude din țara de origine a părinților lor pentru ca acestea să obțină astfel permis de ședere și acces la asigurările sociale sau la piața muncii. Invers, dacă un musulman are cetățenia unui stat occidental și o femeie vine dintr-o țară străină pentru a se căsători cu el, ea ar putea ajunge să tolereze situații insuportabile în căsnicie din cauză că divorțul ar putea să o oblige să se întoarcă în țara ei de origine.

O altă practică culturală înfiorătoare menită să le țină sub control pe tinerele fete este mutilarea genitală a femeilor (MGF). Se estimează că 200 de milioane de femei din întreaga lume au suferit MGF; majoritatea victimelor, deși nu toate, sunt musulmane. Dat fiind că unele femei din regiunile în care MGF este predominantă migrează în Occident, acest obicei nu este neapărat lăsat în urmă. În unele țări occidentale precum Marea Britanie există „petreceri de tăiere" la care este adusă cu avionul o persoană care să efectueze procedurile de rezecare pentru până la 12 fete odată. Sau fetele pot fi trimise în țara lor de origine pentru a fi supuse procedurii. Doctorii occidentali văd tot mai frecvent consecințele MGF: potrivit unor estimări conservatoare, 25.000 de femei care trăiesc în Germania au suferit MGF; 53.000 în Franța; 137.000 în Anglia și Țara Galilor. Centrul american pentru Prevenirea și Controlul Bolilor estimează că 513.000 de femei din SUA fie au suferit MGF, fie riscă să fie supuse acestei proceduri din cauza răspândirii ei în țara lor de origine. O justificare des întâlnită pentru efectuarea MFG asupra fetițelor este convingerea că MGF ajută la controlarea sexualității lor, păstrându-le astfel „bune de măritat" pentru un bărbat care caută puritatea sexuală la soția sa.

Membrii comunităților care practică MGF și căsătoria forțată le discută rareori în public. Dar controlul exercitat asupra femeilor ținându-le în casă și ocupate este ușor de observat. În Olanda, turcoaicele se prezintă la clinicile medicale cu deficit de vitamina D. Ele sunt ținute în casă atât de mult, încât pur și simplu nu sunt expuse suficient la lumina soarelui. Eskild Dahl Pedersen este șef al departamentului pentru securitate la una dintre companiile cooperative imobiliare din Copenhaga. Printre sarcinile sale se numără și punerea în aplicare a regulilor cooperativei, ceea ce înseamnă că trebuie să intervină când apar dispute familiale sau probleme de comportament ce încalcă legea daneză. Ca „integrator-șef" neoficial, Pedersen interacționează cu multe familii din compania cooperativă, dintre care majoritatea sunt imigranți din țări musulmane, în special din Palestina și din Somalia. Conform lui Pedersen, tinerii din comunitate cred că fetele trebuie să stea în casă și să-și petreacă timpul făcând mâncare pentru soții lor și având grijă de copii.

Ei îmi spun: „Eskild, dacă vrei să-ți ții femeia sub control, un copil nu e de-ajuns. Cu doi e ceva mai bine, pentru că atunci ea trebuie să stea acasă și să aibă grijă de familie, iar cu trei e mai mult sau mai puțin bine. Dar când are patru, Eskild, patru copii înseamnă că ai control total asupra locului în care stă femeia ta. Ea e prea ocupată cu patru copii ca să mai iasă afară". O mamă cu patru copii cu siguranță că nu mai ajunge la muncă. Dacă nu are un soț care câștigă extraordinar de bine, ea va trăi probabil mai toată viața cu bani din fondurile sociale. Eskild spune că vede adesea mame care fac patru copii până pe la 38 sau 39 de ani, apoi mai fac unul, deoarece, când cel mai mare ajunge la 18 ani, ele nu mai pot primi alocația pentru copii. „Problema este", a continuat el, „că mamele ar fi trebuit să meargă la școală și să capete o educație ca să poată obține un loc de muncă. Dar, având atât de mulți copii, ele nu au timp și nu sunt obligate să meargă la școală. Danemarca are nevoie de o lege prin care toți migranții să fie obligați să-și termine studiile. Mă gândesc la asta ca și cum aș lua hotărâri pentru propriii mei copii. Ei nu au hotărât singuri dacă vor să meargă la școală sau la grădiniță; eu am hotărât pentru ei, pentru că au nevoie de educație"[72].

Capitolul 14

Industria integrării și eșecul ei

Dacă ne uităm la situația economică, perspectivele azilanților care sosesc în Europa din țări majoritar musulmane nu sunt nemaipomenite. Se recunoaște de ceva vreme că rezultatele migranților pe piețele muncii europene sunt slabe – rata șomajului în rândul angajaților din Europa continentală care provin din țări străine este de regulă mult mai ridicată decât cea a angajaților autohtoni –, dar faptul că refugiații, ca segment din totalul migranților, au cele mai slabe rezultate abia acum începe să fie înțeles. Când vine vorba de găsirea unui loc de muncă, azilanții și refugiații au nevoie de mai mult de 20 de ani pentru a ajunge la nivelurile de ocupare a forței de muncă ale populației autohtone din Uniunea Europeană. Jumătate dintre ei sunt angajați după primul deceniu, dar ratele șomajului se încăpățânează să rămână ridicate pentru cei care vin din Africa și din Orientul Mijlociu[1]. Dintre refugiații sosiți în Olanda în anii 1990, doar 55% se aflau în câmpul muncii 15 ani mai târziu[2]. Și cei care au sosit în 2014 au, la rândul lor, rate mai scăzute ale ocupării forței de muncă decât alte grupuri de migranți[3] În Norvegia, două treimi dintre refugiați și o treime dintre refugiatele sosiți în 2000 aveau un loc de muncă după opt ani, dar numărul lor a început să scadă după acest vârf, mulți dintre ei revenind la un trai asigurat de ajutoarele sociale[4].

Vă gândiți, probabil, că, dată fiind prezența slabă a refugiaților în câmpul muncii, guvernele europene au fost mult mai reticente când a fost vorba să accepte alte câteva milioane de asemenea persoane. Ca să înțelegeți de ce lucrurile nu au stat astfel, trebuie să știți că anumite elemente ale societății au niște interese perverse pentru a menține această criză a integrării necorespunzătoare. Eu le numesc „industria integrării"

De ce refugiații găsesc cu greu un loc de muncă?

Fără îndoială, rata dezamăgitoare de ocupare a forței de muncă în cazul refugiaților este cauzată parțial de nivelul lor de studii și de competențe mai scăzut în raport cu media din economii avansate precum cele din nord-vestul Europei. O treime din numărul total al refugiaților din Norvegia în 2000 aveau doar clasele primare[5]. Iar refugiații care sosesc astăzi în Europa sunt de fapt mai puțin calificați decât refugiații din deceniile anterioare[6]. Agenția Federală de Ocupare a Forței de Muncă din Germania (Bundesagentur für Arbeit – BA) raportează rate „mai scăzute decât era de așteptat" ale studiilor și calificării în rândul celor 300.000 de refugiați care căutau un loc de muncă în 2016. Funcționarii BA speraseră că vor veni ingineri și doctori sirieni. Ei au descoperit în scurt timp că trei sferturi dintre azilanți nu aveau nicio pregătire profesională și mai mult de jumătate erau calificați doar pentru munci necalificate precum curățenia și serviciile de întreținere[7]. Chiar și în ceea ce privește cunoașterea limbii, refugiații sunt de regulă sub așteptări. Doar 49% dintre refugiații care trăiesc în Europa de zece ani au o cunoaștere avansată a limbii vorbite în noua lor patrie, iar 69% din totalul altor migranți non-europeni aflați pe continent de tot atâta vreme au competențe lingvistice avansate[8].

Copiii migranților au în mod constant rezultate mai slabe la învățătură decât localnicii. În Uniunea Europeană, aproape un sfert dintre aceștia abandonează școala fără vreo calificare. Pentru ceilalți, rezultatele la testele PISA* sunt cu 10% până la 12% mai mici decât cele ale localnicilor, la toate disciplinele evaluate: citire/lectură, matematică și rezolvarea de probleme IT[9]. Această situație este valabilă atât în cazul copiilor din prima generație de migranți, cât și al celor de a doua generație; din mai multe motive, rezultatele lor slabe persistă.

---

* PISA este Programul OCDE pentru Evaluarea Internațională a Elevilor care măsoară dezvoltarea competențelor elevilor de 15 ani din întreaga lume în domeniile citire/lectură, matematică și științe.

Rezultatele slabe la învățătură se corelează de multă vreme cu ratele ridicate ale infracționalității. În Danemarca, rata infracționalității în rândul descendenților de sex masculin ai imigranților non-occidentali este cu 145% mai mare decât în rândul localnicilor, chiar și atunci când se ține seama de numărul mai mare al tinerilor din acest grup. Cele mai mari rate ale infracționalității s-au înregistrat la bărbații din familii libaneze, urmați de cei din familii somaleze, marocane și siriene. La categoria infracțiuni violente, probabilitatea de a primi o condamnare era de trei ori mai mare în cazul copiilor de sex masculin ai imigranților non-occidentali decât în cel al danezilor. Migranții din India și China aveau rate ale infracționalității *mai scăzute* decât ratele danezilor[10]. Aceeași tendință a fost observată în Olanda, unde mai mult de jumătate dintre bărbații marocani, atât de prima, cât și de a doua generație, au fost acuzați de o infracțiune[11]. În Marea Britanie, tot mai mulți bărbați britanici-pakistanezi sunt implicați în infracțiuni începând din anii 2000[12]. În societățile paralele din Suedia, „procesul infracționalizării" începe devreme, copii de doar 9 ani comițând infracțiuni grave ce implică arme și droguri[13].

Asemenea rate ale infracționalității nu mă surprind. În țările de unde vin acești azilanți violența este adesea principala formă de soluționare a conflictelor. Violența patriarhală este ceva firesc în lumea musulmană. Copiii se pot aștepta la bătăi din partea părinților lor, în special a taților, precum și a profesorilor, a unchilor, a fraților mai mari și a copiilor mai puternici. „Frica este considerată un semn de respect în țările noastre", spune Mustafa Panshiri, care provine din Afganistan. Și eu am crescut într-o asemenea cultură. În Somalia, clanurile își învață copiii, băieți și fete deopotrivă, cum să fie agresivi. Când aveam 5 ani, vărul meu mai mare m-a luat după orele de curs ca să mă învețe cum să mă bat. Am fost încurajată să o provoc la bătaie pe o colegă, care, la rândul ei, a fost încurajată să mă ia la bătaie. Am scos limba una la alta, ne-am strâmbat și ne-am insultat reciproc. Am fost înconjurate apoi de rudele noastre mai în vârstă, care ne-au aplaudat când ne-am repezit una la alta. Ne-am tras șuturi, ne-am zgâriat, ne-am mușcat și ne-am luptat până ne-am umplut

de vânătăi, iar rochiile noastre au ajuns ferfeniță. Învingătorul era copilul care renunța ultimul sau care nu plângea și nu fugea. Copilul care fugea era de două ori învins, deoarece primea o bătaie și din partea antrenorului de luptă.

Nu vreau să creez impresia că toți oamenii din societățile musulmane sunt agresivi. Ei nu sunt astfel. Mulți sunt la fel de nerăbdători cum am fost și eu să adopte abordarea occidentală care presupune să cedezi monopolul violenței statului și să invoci legea pentru a penaliza toate celelalte acte de violență. Dar în societățile paralele din Europa, soluționarea violentă a disputelor este norma. Eskild Dahl Pedersen a descris acest lucru ca pe un tip aparte de „inegalitate crescândă" în Danemarca, unde danezii autohtoni trăiesc în general fără violență, însă membrii societăților paralele sunt expuși la aceasta din naștere, fapt care îi pune într-o reală situație de dezavantaj. În Germania, de asemenea, un sondaj la care au participat 16.545 de elevi de clasa a IX-a de sex masculin a arătat că în cazul băieților musulmani probabilitatea să fie mai violenți era mai mare decât în cazul celor creștini[14]. Și, cu cât creștea nivelul de religiozitate al musulmanilor, cu atât era mai mare și probabilitatea să se comporte violent.

Violența nu este singura problemă. Decenii de experiență arată că există o dependență de statul bunăstării intergenerațională cu ancore puternice. Odată cu creșterea populațiilor de imigranți crește și suprareprezentarea lor în bugetele alocate ajutoarelor sociale[15]. Conceptul de „migrație pentru bunăstare" este, desigur, controversat, dar faptul că cele mai multe cereri de azil au fost înregistrate în țările cu cele mai generoase programe de asistență socială – Germania, Suedia, Austria, Franța și Italia – cu siguranță nu este o coincidență[16]. Unele studii econometrice arată că cele mai generoase state ale bunăstării atrag migranți cu un nivel de calificare mai scăzut. Și invers, migranții cu calificări superioare sunt descurajați de statele bunăstării mai generoase și caută în altă parte[17]

Eșecul inevitabil

Politicile europene privind migrația și integrarea sunt sortite eșecului. Unele încă se agață de opinia optimistă că primirea a milioane de azilanți va rezolva problemele create de populația îmbătrânită a Europei. Teoria este că „taxele plătite de imigranți vor contribui la finanțarea pensiilor populației autohtone"[18]. Dar, având în vedere că e nevoie de 20 de ani ca azilanții să egaleze rata în care europenii își găsesc un loc de muncă, generația „baby boomer" care așteaptă ca migranții să le alimenteze pensiile nu va mai apuca să vadă așa ceva.

Ineficiența eforturilor guvernamentale de integrare nu mai este un secret în Europa. Integrarea este un portofoliu problematic pe care miniștrii ghinioniști ar prefera să-l evite. Politicile și programele se intersectează cu multe portofolii, inclusiv imigrația, locuințele, educația, angajarea forței de muncă, justiția, politica externă, apărarea, ajutoarele pentru dezvoltare și sănătatea. De asemenea, ele se desfășoară pe verticală, de la consiliile municipale la administrațiile regionale, naționale și europene. În aceste condiții, e greu de implementat politici în mod eficient, dar ușor de pasat vina pentru eșecurile integrării de la un nivel birocratic la altul.

Ca membră a parlamentului olandez la începutul anilor 2000, am participat la audieri în cadrul cărora se analizau direcțiile în care se duceau banii din bugetul național pentru integrare. La acea vreme, populația de imigranți a Olandei era relativ redusă, dar se cheltuiseră 16 miliarde de euro pentru integrare, separată de portofoliul imigrării, în ultimii 33 de ani[19] În pofida sumei cheltuite, țara nu putea identifica nicio poveste de succes. O bună parte din bani ajunseseră în bilanțurile contabile ale unor consultanți abili, organizații nonprofit importante și reprezentanți ai comunităților etnice care promiseseră, toți, niveluri utopice de integrare. Când programele lor au fost evaluate, am primit lungi rapoarte despre rasism, discriminare și mâna invizibilă a prejudecăților care îi împiedică pe oameni să progreseze. Îmi amintesc că le-am spus colegilor mei că exact așa se vorbește

despre voodoo: „Dă-mi banii și te fac să te simți mai bine". Nu s-a schimbat mare lucru de atunci.

Industria integrării

Pomparea de miliarde de euro din fonduri publice în rezolvarea unei probleme sociale aparent de nerezolvat creează un nou nivel de căutători de rente, ale căror eșecuri se autoperpetuează. Guvernele se tem că lipsa integrării va costa mai mult pe termen lung decât investițiile de astăzi în politicile de integrare[20]. Dar cei pe care îi angajează pentru a-i integra pe imigranți nu au niciun interes real să reușească. De la birocrați și ONG-uri la firme de securitate, agenții de ocupare a forței de muncă, școli de învățare a limbilor străine, consultanți juridici, interpreți, asistenți sociali, psihoterapeuți și consilieri – de la antropologi la specialiști în îngrijirea copilului și în rezolvarea conflictelor –, cu toții ar pierde un loc de muncă dacă chiar ar reuși să-i integreze cu succes pe migranți. Fără îndoială că unii dintre cei implicați în această muncă sunt altruiști, dar nu toți. Curtea de Audit a Olandei a identificat 165 de companii care oferă cursuri de integrare fără un control al calității, fapt care a dus la o *reducere* cu 50% a numărului de migranți care trec examenul de integrare civică al acestei țări[21].

În timpul crizei financiare, liderii Germaniei s-au opus ferm presiunilor venite din partea economiștilor pentru a crește cheltuielile publice și a folosi finanțarea deficitului ca să stimuleze economia europeană. Dar criza migrației din 2015-2016 a produs o fisură importantă în discursul austerității. Numărul de angajați ai Oficiului Federal pentru Migrație și Refugiați din Germania (BAMF) a crescut de la 2.800 în 2015 la 10.000 până la sfârșitul anului 2016[22]. Lucruri asemănătoare s-au întâmplat și la nivel local. Vechiul oraș universitar Tübingen a introdus o politică de austeritate. Becurile de la iluminatul stradal erau schimbate numai după ce se ardeau toate de pe o stradă. După sosirea a mii de migranți însă, localnicii s-au plâns că se simt în nesiguranță pe străzile slab luminate. Autoritățile locale au

acceptat imediat să-și schimbe abordarea și să înlocuiască becurile arse cât mai rapid[23].

Pe lângă cererea sporită de bunuri și servicii de bază pe care o creează, nou-veniții au nevoie de sprijin specializat pentru a-și începe drumul spre integrare. Serviciile guvernamentale locale oferă cursuri de limbă și de orientare profesională, consiliere, mentorat și o mulțime de publicații în numeroase limbi cu informații utile despre viața în Europa[24]. După ce cererea de azil îi este aprobată – ceea ce presupune adesea luni, dacă nu ani de întâlniri cu funcționari, interpreți și servicii de consiliere juridică –, nou-sositul este instalat într-o locuință de stat și înscris la cursuri de limbă. O parte din cursurile de limbă și de orientare este dedicată „valorilor", dar e relativ redusă. Un îndrumător pentru refugiați din München ne-a explicat că teme precum „respectarea opiniilor diferite" sunt recomandate de consiliul pentru migrație din Germania, dar materialele necesare și conținutul sunt lăsate la latitudinea fiecărui îndrumător. Dacă acesta consideră că societățile paralele sunt pur și simplu o parte a Germaniei moderne, cum este cazul celui cu care am stat de vorbă, probabil că discuția despre diferențele de opinie va fi scurtă.

De regulă, următorul pas pentru noii migranți este să se înscrie la o școală, la un curs de calificare profesională sau la oficiul forțelor de muncă, doar dacă – bineînțeles – nu refuză să facă acest lucru, alegând să primească ajutoare sociale. Cei care vor să muncească vor participa la programe de pregătire profesională, de instruire și de informare în vederea angajării oferite de serviciile pentru ocuparea forței de muncă, de organizațiile caritabile religioase, de sindicate și de ONG-uri. Doar o singură agenție, Serviciul German de Schimburi Academice (Deutscher Akademischer Austauschdienst – DAAD), a primit fonduri de 100 de milioane de euro de la guvernul german pentru educarea refugiaților între 2015 și 2019[25]. Printre multe alte programe, guvernul german a reintrodus o veche schemă de tip „muncă pentru ajutoare sociale", lansând un program de „jobul de un euro", finanțat cu 300 de milioane de euro, pentru 100.000 de azilanți. În cadrul programului, aceștia erau plătiți cu 1,20 dolari nominal pe oră pentru a efectua munci elementare, cum ar fi curățenia și serviciile de spălătorie, mai ales pentru angajatori

de stat sau nonprofit[26]. Schema a avut un start mediocru în 2016, înregistrând doar 4.392 de refugiați în „joburi de un euro" până în noiembrie. Agenția Federală de Ocupare a Forței de Muncă a mers mai departe, dar până în aprilie 2017 și-a redus aspirațiile și finanțarea la 60 de milioane de euro pentru 2018. Au existat doar 25.000 de cereri pentru „joburi de un euro" și, judecând după anunțurile anterioare, doar jumătate dintre solicitanți vor fi fost acceptați. Ministerul Federal pentru Muncă și Afaceri Sociale din Germania (Bundesministerium für Arbeit und Soziales – BAS) a explicat slaba performanță a programului prin ritmul lent de procesare a cererilor azilanților. Unde s-a dus restul de 240 de milioane de euro? v-ați putea întreba pe bună dreptate. Potrivit ministerului, banii s-au dus în „creșterea bugetului de cheltuieli administrative", inclusiv cele cu personalul, chiria și facturile la energie[27]

Conform Bugetului pentru Justiție și Securitate Națională pe 2019 din Olanda, dintre cele 1,526 de miliarde de euro alocate cheltuielilor pentru integrare în 2017, Fundația Nidos – care asigură servicii de gardieni pentru azilanții minori neînsoțiți – a primit 135,6 milioane (în 2018 a primit 121,6 milioane)[28]. Consiliul olandez pentru Refugiați (VluchtelingenWerk Nederland), un ONG care oferă consultanță și lobby pentru refugiați, a primit 10,0 milioane de euro, iar Consiliului pentru Justiție (Raad voor de Rechtspraak) i s-au alocat 49,5 milioane de euro pentru a le oferi consultanță juridică gratuită azilanților[29]. Dar cheltuielile Olandei pentru serviciile de integrare și de imigrație sunt minuscule comparativ cu cele ale vecinilor săi. Bugetul pentru integrare al guvernului federal german este în jur de trei miliarde de euro pe an, la care se adaugă alte 11 până la 12 miliarde de euro reprezentând cheltuieli pentru azilanți, inclusiv ajutoarele sociale și procedurile administrative[30]. În plus, guvernele landurilor germane își estimează cheltuielile cu azilanții la mai mult de 21 de miliarde de euro pe an[31]. În Franța, serviciile pentru integrare și imigrație primesc circa șase miliarde de euro pe an[32].

Pe lângă cheltuielile guvernamentale naționale există fondurile europene destinate problemelor legate de imigrație și de integrare. În ciclul său curent de finanțare de șase ani, Uniunea

Europeană a alocat 6,6 miliarde de euro Fondului pentru Azil, Migrație și Integrare (FAMI) și încă 7,5 miliarde pentru alte cheltuieli legate de migrație, inclusiv Frontex și securitatea internă. Între primele cinci organizații nonguvernamentale finanțate de Comisia Europeană în 2017 s-au aflat consiliile danez și norvegian pentru refugiați, care au primit 108 milioane de euro, respectiv 94 de milioane[33]. Să sperăm că o parte din acești bani vor fi folosiți pentru crearea unor soluții eficiente. Eu nu sunt optimistă în acest sens.

Willkommenskultur

Nimic din această analiză a eșecului politicilor de integrare și a risipei bugetare nu este nou, eșec ce constituie un subiect de discuție familiar în Europa de decenii la rând. Problema comunităților de migranți neintegrate și cea a dependenței lor intergenerationale de statul bunăstării erau bine înțelese la momentul în care Angela Merkel a luat decizia să deschidă granițele germane, la mijlocul anului 2015. Istoricii americani Walter Laqueur și Christopher Caldwell și profesorul olandez Paul Scheffer, printre alții, publicaseră cărți cu largă audiență despre eșecul integrării în Europa. Pe același subiect apăruseră numeroase rapoarte guvernamentale și monografii ale unor think-tankuri. Era clar cu mult înainte de 2015 că un flux mare de migranți din lumea musulmană cu un nivel inferior de calificare profesională avea să coste mai mult decât beneficiile aduse economiilor europene.

Când l-am întrebat pe Robin Alexander, jurnalist la *Die Welt*, de ce acest fapt bine cunoscut nu fusese luat în considerare înainte ca granițele germane să fie deschise larg în vara anului 2015, el mi-a explicat că „nu s-a luat niciodată o decizie". Cancelarul Merkel pur și simplu se abținuse de la a întări frontierele, iar migranții pătrunseseră în număr mare. Pur și simplu, guvernul, consilierii săi, mass-media și clasa politică în general nu se concentraseră asupra consecințelor probabile. „Nimeni nu se gândea la sutele de mii de arabi care veneau. Despre asta s-a discutat abia post-factum", mi-a spus Alexander[34].

Până în acel moment, experiența Germaniei în materie de integrare fusese legată de reunificarea dintre est și vest după 1989, precum și de migranții est-europeni și ruși. Minoritatea turcă stabilită de multă vreme în Germania părea o problemă relativ minoră. În prima etapă a crizei migrației declanșate de revoluțiile arabe și de războiul civil sirian, Germania aplicase cu entuziasm Regulamentul Dublin III, ce o izolase geografic de acceptarea unui număr mare de migranți arabi și nord-africani, care aveau probabil să solicite intrarea la marginile sudice ale Uniunii Europene.

Pot să înțeleg de ce atât de mulți germani au fost bucuroși când a sosit primul val de migranți, în 2015. Cine poate uita imaginile cu fetițe fluturând pancarte și ursuleți de pluș în gări la sosirea migranților? Discuțiile despre o nouă *Willkommenskultur* germană, sau „cultură a ospitalității", reflectau o euforie naivă creată de ideea că, în sfârșit, apăruse o ocazie ca țara să-și ispășească păcatele trecutului legate de intoleranța rasială. Liderul poporului german îi spusese acestuia: „*Wir schaffen das*" („Putem gestiona această situație"). Totuși, după cum s-a exprimat cancelarul Merkel un an mai târziu, în septembrie 2016: „Uneori mă gândesc că această exprimare a fost puțin supraestimată, că a fost asimilată cu o miză prea mare – într-o asemenea măsură încât prefer să nu o mai repet"[35].

Realitatea este că experiența trecută a făcut plauzibilă poziția opusă: „Nu putem gestiona această situație". Dacă integrarea unui număr mult mai mic de refugiați în anii 1990 eșuase în mare măsură, cât de mare era probabilitatea ca marea migrație a popoarelor din 2015-2016 să aibă rezultate mai bune?

Capitolul 15

Bandele care ademenesc fete

Nimic nu ilustrează mai bine eșecul eforturilor de integrare ale generațiilor anterioare decât cazul așa-numitelor bande de ademenire din Marea Britanie. Ar fi frumos să credem – cum ar vrea industria integrării să credem – că infracțiunile de natură sexuală săvârșite de cea mai recentă generație de migranți în Europa sunt doar o etapă trecătoare și că, cu timpul, atitudinile imigranților se vor adapta la statutul diferit al femeii din lumea occidentală. Evenimentele petrecute în nordul Angliei sugerează că ne amăgim.

Bande de ademenire au fost descoperite și puse sub acuzare în numeroase părți din Marea Britanie, inclusiv Rochdale, Telford, Newcastle, Peterborough, Sheffield, Rotherham, Huddersfield, Oxford și Bristol[1]. Un studiu din 2014 a scos la iveală amploarea acestei forme de exploatare sexuală de tip prădător a fetelor. Conform studiului, între 1997 și 2013 în jur de 1.400 de minore au fost ademenite și exploatate sexual de grupuri de bărbați migranți în principal de prima și de a doua generație[2].

Autorii lucrau de regulă în economia de noapte ca taximetriști și la restaurantele cu livrare, alegându-și țintele de pe stradă. Ei presupuneau, în mod corect, că o fată care se află în oraș la ore târzii din noapte nu este supravegheată, constituind o țintă ușor de exploatat. Fetele pe care le alegeau erau considerate „vulnerabile" de către autorități. Ele proveneau din medii „haotice" sau din „mediile de asistați social" și erau ademenite ușor cu cadouri și mâncare, alcool, droguri, cartele de telefon și cu atenția și afecțiunea după care tânjeau[3]. Aceste „cadouri" se dovedeau a fi însă plăți pentru sex. Fete de doar 11 ani erau constrânse să întrețină relații sexuale cu grupuri de bărbați. Multe

erau drogate și violate. Unele erau transportate în alte locuri pentru a fi violate; multe erau bătute și amenințate. Nenumăratele procese penale au scos la iveală comportamentul nemilos al autorilor. În Keighley, West Yorkshire, o adolescentă de 13 ani a fost violată în repetate rânduri de grupuri de bărbați, uneori într-o parcare subterană, unde aceștia au scris cu spray cu vopsea pe perete numele fetei și cuvântul „colț"[4]. În pofida anilor de abuz sexual sistematic asupra unor minore, puține bande de ademenire au fost trimise în judecată până în 2009, iar asemenea lucruri se petrec și în momentul de față.

O chestiune de rasă?

Organizația britanică Quilliam, care luptă împotriva extremismului, a publicat un raport în 2017, în care erau analizate mediile de proveniență ale membrilor bandelor de ademenire. Dintre cei 264 de infractori condamnați, 84% erau „asiatici", 8% negri, 7% albi și 1% de etnie necunoscută[5]. Trebuie precizat că în Marea Britanie „asiatici" se referă în principal la indivizi din țările Asiei de Sud, inclusiv India, Pakistan și Bangladesh, și mai puțin la persoane din China sau din Asia de Sud-Est. Preponderența infractorilor „asiatici" britanici în cazurile de urmărire penală a bandelor de ademenire s-a menținut și ulterior studiului Quilliam. Majoritatea bărbaților condamnați aveau nume arabe, dar nu proveneau neapărat din lumea arabă, mulți dintre ei fiind născuți în Marea Britanie din migranți pakistanezi. Numele lor arab semnifică originea religioasă a familiei lor (așa cum numele meu este Ali și al mamei mele Aisha; aceste nume nu sunt somaleze, ci arabe, inspirate de hadith).

În timpul investigațiilor asupra bandelor de ademenire, unii procurori și avocați au susținut că credințele și motivațiile culturale ale făptașilor trebuie înțelese mai bine[6]. Putem să ne facem o opinie asupra acestor credințe din dovezile prezentate la procese. Capul bandei de ademenire din Rochdale, un bărbat de 59 de ani, le spunea victimelor sale că fetele de 11 ani fac sex „în țara mea" În Bristol, un altul i-a spus unei victime că face parte din „cultura și tradiția somaleză" ca fetele să facă sex

cu prietenii lui[7] Un infractor din Rotherham recita din Coran în timp ce își bătea victima[8]. Judecătorii din procesele bandelor de ademenire din Telford și Keighley au observat lipsa oricărei remușcări a bărbaților condamnați. În instanță, acești bărbați erau „disprețuitori, nepoliticoși și aroganți" și se uitau la victimele lor ca la niște inutile „obiecte pe care le pot abuza sexual, aruncându-le după aceea"[9].

Are vreo relevanță faptul că victimele bandelor de ademenire erau mai ales albe? Procurorul Nazir Afzal, care a obținut primele condamnări ale membrilor unor bande de ademenire, a sugerat că victimele din comunitatea asiatică evitau să depună mărturie din cauza rușinii și a dezonoarei pe care le-ar aduce familiilor lor. Dar probabil că în rândul comunității pakistaneze nu existau multe victime. Când am vorbit cu Nazir despre cazurile din 2018, mi-a explicat în engleza lui clară cu accent aparte că autorii nu au invocat rațiuni culturale în apărarea lor, ci au dat vina pe societatea occidentală pentru că a creat o clasă inferioară de fete vulnerabile, pe care ei le pot agăța cu ușurință. „Fetele vor căldură, mâncare, transport, substanțe care îți amorțesc mintea și iubire", a explicat el, „și cred că acești indivizi li le oferă, dar ele nu știu ce înseamnă iubirea"[10]. În opinia polițiștilor și a procurorilor, aceste fete au devenit ținte nu pentru că erau albe, ci pentru că erau o pradă ușoară noaptea pe străzi[11].

Sfera și amploarea acestor infracțiuni erau înfiorătoare. Dar, multă vreme, ele au fost ascunse de propriile comunități ale făptașilor. Ann Cryer a fost membră a parlamentului din partea Keighley-ului, West Yorkshire, în acei ani. Deși astăzi are peste 80 de ani, amintirea acelor evenimente este încă vie în memoria ei. Ea este „absolut convinsă" că comunitățile asiatice din circumscripția ei știau că exista exploatare sexuală la începutul anilor 2000. Dar ele nu au reacționat, deoarece dădeau vina pe părinții fetelor pentru că nu reușeau să le controleze. „Se lăsa întotdeauna tăcerea după ce aduceam în discuție aceste lucruri la întâlnirile publice", și-a amintit ea când ne-am întâlnit, „[apoi oamenii] spuneau: «Voi n-ați înțeles bine, voi vă înșelați. E vina părinților fetelor". Un consilier local îngrijorat din circumscripția lui Ann dăduse numele și adresele unor membri ai bandelor de

ademenire liderilor religioși de la moscheea orașului, implorându-i să intervină. Cei de la moschee au spus că acele lucruri nu aveau nimic de-a face cu ei sau cu comunitatea lor, și abuzul a continuat. Ann a observat ipocrizia musulmanilor mai în vârstă care căutau să-i influențeze pe părinții fetelor care, „ca să-i citez, «se comportă necorespunzător», dar când venea vorba de protejarea fetelor albe de flăcăi care ar fi trebuit să știe și să se comporte mai bine, imamii spuneau foarte categoric că «asta n-are nicio legătură cu noi»"[12].

Ani mai târziu, unii consilieri locali din comunitatea pakistaneză au fost condamnați de presa conservatoare pentru că îi respinseseră pe asistenții sociali care dăduseră în vileag abuzurile, în interesul „coeziunii comunității"[13]. Șefii organizațiilor care ar fi trebuit să-i protejeze pe cei vulnerabili au avertizat că dezvăluirea originilor etnice ale făptașilor avea „să alimenteze atitudinile rasiste"[14]. Această frică de a nu părea „rasist" a ajutat bandele de ademenire să rămână în umbră. Cei câțiva care au vorbit au fost stigmatizați. Alți membri ai parlamentului i-au spus lui Ann Cryer că „e întotdeauna nedreaptă cu bărbații asiatici", când vorbea despre modul în care aceștia se purtau cu femeile din comunitatea lor. În 2017, Sarah Champion, o altă membră a parlamentului dintr-o circumscripție afectată de bandele de ademenire, a fost acuzată de „exacerbarea tensiunilor rasiale" când a declarat public că majoritatea membrilor din circumscripția sa condamnați pentru exploatarea sexuală a unor minori erau de origine pakistaneză-britanică[15]. Champion a spus: „Prefer să fiu etichetată drept rasistă decât să mă fac că nu văd abuzuri asupra unor copii" și a fost îndepărtată imediat din funcția pe care o avea în guvernul alternativ[16].

În raportul profesorului Alexis Jay despre bandele de ademenire din Rotherham, funcționarii locali își descriau reținerile în a dezvălui originea etnică a autorilor. Unii s-au autocenzurat pentru a nu risca să fie luați drept rasiști, iar altora șefii le-au spus să nu declare nimic[17] Lui Julie Bindel, jurnalistă, i-au trebuit șapte ani să găsească pe cineva care să-i publice investigațiile pe această temă. „Nenumărați editori mi-au spus că se tem ca lumea să nu considere drept «islamofobie» orice punere pe tapet a acestui subiect", spunea ea în 2018[18].

Într-o evaluare oficială din 2016, dame Louise Casey condamna ignorarea drepturilor femeilor și a statului de drept în favoarea corectitudinii politice:

> Cazul de exploatare sexuală a minorilor din Rotherham a fost un exemplu catastrofal de situație în care autoritățile s-au făcut că nu văd răul făcut, pentru a evita confruntarea cu o anumită comunitate. [...] Au preferat să distrugă dovezile cu privire la etnia autorilor și să închidă servicii publice, în loc să se opună infractorilor dintr-o comunitate etnică minoritară; atât de mare a fost teama lor de a nu răni sensibilitățile culturale locale[19].

Pe lângă frica de a nu crea impresia că au prejudecăți rasiale, unii asistenți sociali și polițiști nu au urmărit cazurile de ademenire din cauza unor prejudecăți de clasă[20]. Fetele implicate făceau parte din clasa de jos, așa că drepturile lor erau mai ușor de ignorat. Deși dețineau dovezi, polițiștii au decis să nu trimită cazurile în instanță deoarece au considerat victimele drept martori care nu prezintă încredere[21]. Ann Cryer a explicat că mamele unora dintre fetele abuzate au oferit poliției nu numai descrieri cu privire la ceea ce se întâmpla, ci și nume, adrese și chiar porecle ale autorilor. Dar polițiștii au decis să nu ia măsuri. S-au gândit că mărturiile unor asemenea fete nu vor avea greutate în instanță și că își vor pierde timpul încercând să alcătuiască un dosar în vederea înaintării în fața unei instanțe[22]. Consternată de inacțiunea polițiștilor, Cryer a lucrat cu colegii ei politicieni pentru a introduce reforme juridice care să le permită mamelor să depună mărturie la tribunal în numele fiicelor lor. După cum își amintește Cryer:

> Foarte repede, în câteva săptămâni doar, legea referitoare la procedurile secțiilor penale în asemenea cazuri a fost schimbată. Am putut apoi să mă confrunt cu polițiștii din West Yorkshire și să le spun: „Am obținut introducerea acestor modificări în lege, acum voi trebuie să vă faceți partea voastră, să-i arestați pe acești indivizi și să-i trimiteți în judecată". Au fost de acord și, la sfârșitul anului 2003, au fost arestați în jur de 15 dintre acești bărbați, însă doar patru dintre ei au ajuns în cele din urmă după gratii pentru întreținere de relații sexuale cu o minoră. Așa au început punerile sub

acuzare. Am crezut că acest lucru e minunat, că îi va opri rapid pe acești oameni, că vor fi îngroziți de perspectiva de a fi arestați și trimiși la închisoare. Am crezut că câștigasem. Dar apoi, desigur, am început să aud despre tot mai multe asemenea cazuri și despre cât de răspândite erau[23].

Cazul bandelor de ademenire britanice ilustrează de asemenea persistența atitudinilor misogine în rândul comunităților de imigranți musulmani. Un membru al unei asemenea bande din Newcastle i-a spus unei controloare de bilete: „Toate femeile albe sunt bune pentru un singur lucru – să le fută bărbați ca mine și să facă ce vor cu ele. Atât merită femeile ca tine"[24]. Patru bărbați din Rochdale condamnați pentru violarea și exploatarea sexuală a unor minore în 2012 au făcut recurs la decizia tribunalului de a fi deportați în Pakistan după ispășirea pedepsei cu închisoarea. Avocații lor, finanțați cu nu mai puțin de un milion de lire din banii contribuabililor britanici, au înaintat cazul lor Curții Europene a Drepturilor Omului[25]. Recursul nu a avut succes, însă a avut meritul că a arătat cât de lipsiți de remușcări erau autorii. Unul dintre cei patru bărbați, Shabir Ahmed, capul bandei de ademenire din Rochdale, a susținut că condamnarea sa fusese parte a unei conspirații a poliției de a-i transforma pe musulmani în țapi ispășitori. Această absență a căinței se întâlnește frecvent în cazurile ce implică bande de ademenire. După pronunțarea sentinței în cazul altei asemenea bande din Bradford, judecătorul a trebuit să evacueze publicul din sală deoarece susținătorii acuzaților le înjurau și le agresau pe jurnalistele prezente. Ei afirmau că bărbații erau condamnați pe nedrept, că erau niște buni musulmani trimiși la închisoare, deși nu făcuseră nimic rău[26].

Ademenirea pe continent

Desigur, exploatarea sexuală a unor fete vulnerabile nu se oprește la granițele Marii Britanii. Rețelele de prostituție și de trafic de persoane operează în întreaga lume. La începutul anilor 2000, un tipar de comportament oarecum asemănător a fost raportat

în Olanda, cunoscut mai degrabă nu ca „bande de ademenire" ci ca fenomenul „iubitului" Unele fete din medii defavorizate erau ademenite de tineri marocani care le lăsau impresia că sunt iubiții lor, dar ajungeau să fie forțate să facă sex cu grupuri de bărbați.

Astăzi, în Suedia există semnele unor practici similare. Grupuri de bărbați migranți identifică femei și fete vulnerabile și le ademenesc sau le constrâng să întrețină raporturi sexuale. Un asemenea caz s-a petrecut în Fittja, la marginea Stockholmului, în 2016[27] O femeie care trăia într-o locuință socială a fost violată în grup patru ore, pe casa scării. A fost lovită atât de tare, încât și-a pierdut cunoștința, apoi între opt și zece bărbați au violat-o, în timp ce alți zece priveau, unii filmând agresiunea cu telefonul mobil. La tribunal, unii dintre autori au declarat că femeia își oferise serviciile sexuale pentru droguri, așa că violul fusese consensual[28]. Cinci suspecți au fost achitați și procurorul a decis să nu facă recurs la o instanță superioară. Polițiștii care investigaseră cazul suspectau că bărbații vizaseră și alte femei de asemenea „vulnerabile din punct de vedere social"[29]. Însă, când stau de vorbă cu suedezi despre această chestiune, puțini au auzit de bandele de ademenire din Marea Britanie sau de „iubiții" din Olanda. Fiecare caz este analizat separat, ignorându-se asemănările frapante dintre ele.

Cercetările făcute asupra bandelor de ademenire din Marea Britanie au ajuns la concluzia că pentru proliferarea și persistența abuzului este de vină parțial lipsa de comunicare dintre serviciile publice. În fiecare oraș, autoritățile au fost surprinse să afle că în jurisdicția lor acționează bande de ademenire. După cum a spuns Ann Cryer: „Părea ciudat și neverosimil că, dintre toate locurile din lume, așa ceva – bineînțeles, incredibil – se întâmpla doar în Keighley"[30]. Frustrat de faptul că autoritățile locale tot nu reușeau să învețe din experiența altora, procurorul Nazir Afzal a spus: „Dacă parcurgi fiecare dintre analizele cazurilor grave pe care le-am văzut în ultimii 20 de ani, vezi că începe cu «recomandarea unu: ar fi trebuit să existe schimb de informații»"[31].

Partea a IV-a

Soluții, false și reale

Capitolul 16

„Pentru aceia dintre dumneavoastră care sunt căsătoriți cu un copil"

Când oamenii îndurerați ies din etapa negării, ar trebui să treacă prin alte patru etape: furia, negocierea, depresia și, în cele din urmă, acceptarea. Dar țările nu sunt indivizi, iar reacția potrivită la o problemă politică precum imigrația în masă și ciocnirile culturale care o însoțesc nu este acceptarea. Din nefericire, aceasta pare să fie reacția pentru care au optat mulți decidenți de politici și funcționari europeni. În această parte de final vreau să analizez pericolele acceptării valorilor străine pe care bărbații musulmani le iau cu ei când își părăsesc țara pentru a se îndrepta spre Europa, în special modurile în care denigrează femeile. Apoi, în ultimele două capitole analizez două reacții alternative: cea susținută de populiștii de dreapta, care vor expulzarea imigranților ilegali și limitarea viitoarei imigrații musulmane – pe care nu o consider nici corectă, nici realizabilă –, și cea pe care o prefer și care presupune reformarea radicală a sistemelor statelor europene de integrare a imigranților.

Învinovățirea victimelor de către autorități

Ca urmare a incidenței în creștere a agresiunilor sexuale împotriva femeilor, guvernele și instituțiile europene folosesc tot mai mult strategii ce par desprinse direct din ghidul islamiștilor din copilăria mea. În loc să condamne comportamentul bărbaților, abordarea lor favorizează îngrădirea libertății femeilor. Ideea implicită este că femeile sunt problema și că ele ar trebui să evite

să ajungă în situații în care ar putea fi agresate. Indiferent dacă această reacție vine dintr-o lipsă a angajamentului față de o societate deschisă, din ineficiență birocratică sau din subfinanțare, ea constituie un mare pas înapoi pentru drepturile femeilor.

În 2015, de exemplu, un director de liceu din Pocking, situat la granița bavareză cu Austria, le-a trimis scrisori părinților avertizându-i că fetele lor trebuie să-și modifice stilul vestimentar, dacă nu vor să stârnească dorințele sexuale ale refugiaților sirieni cazați în sala de sport a școlii. Directorul, Martin Thalhammer, scria că „trebuie adoptată îmbrăcămintea modestă, pentru a evita discrepanțele. Bluzele decoltate, șorturile scurte sau fustele mini pot să conducă la interpretări greșite"[1]. „Discrepanțele" și „interpretările greșite" sunt termeni neobișnuiți pentru a descrie hărțuirea sexuală a unor școlari.

După agresarea sexuală a unei femei care făcea sport într-un parc din Leipzig, în septembrie 2017, poliția le-a sfătuit pe localnice să facă jogging câte două și „să se uite mereu în spate ca să se asigure că nu sunt pe punctul de a fi atacate"[2]. De asemenea, după o serie de atacuri violente în Ostersund, Suedia, în martie 2016, poliția le-a avertizat pe femei să nu iasă singure în oraș noaptea[3]. Într-un incident separat din decembrie 2017, după ce o adolescentă de 17 ani din Malmö a fost violată în grup și a suferit „abuzuri asemănătoare torturii", poliția le-a sfătuit public (dar mai târziu a retractat) pe femei să nu iasă singure din casă[4]. (Mats Attin, comandant de poliție, a declarat că nu mai văzuse niciodată așa ceva în cei 35 de ani de când lucra în poliție.) Îndepărtarea femeilor din spațiile publice pare să fie reacția automată a autorităților care nu au voința sau resursele necesare pentru a le proteja.

După ce a primit numeroase reclamații de agresiuni sexuale petrecute la un alt festival de muzică suedez, Bråvalla, în 2014 și 2015[5], în anul următor, poliția a împărțit banderole pe care scria „Cordon de poliție, nu pipăiți" (*POLICE AVSPÄRRAT #tafs ainte*)[6]. Tino Sanandaji, economist, refugiat kurd iranian și critic al politicii de integrare a guvernului suedez, a vorbit despre cât de absurd a fost gestul poliției de a le împărți talismane femeilor pentru a alunga un rău posibil[7]. Această gândire magică s-a dovedit a fi un eșec, deoarece în timpul festivalului din 2017 au fost

reclamate alte patru violuri și 23 de agresiuni sexuale[8]. În anul următor, femeile și-au urmărit interesele, iar Brăvalla a fost anulat de organizatori din cauză că nu s-au vândut suficiente bilete.

Dacă talismanele nu funcționează, ce părere aveți de segregarea sexelor? Printr-o ironie a istoriei, noțiunea cândva discreditată a segregării – uneori în funcție de rasă și de gen deodată – revine în discursul stângii occidentale. În august 2018, în Gothenburg a avut loc Festivalul Statement[9]. Ideea era să se creeze un „spațiu sigur" în care femeile să se poată distra fără să le fie frică de hărțuire. „Bărbații cisgender" – adică bărbați care nu numai că figurează „de sex masculin" pe certificatul de naștere, ci se și autoidentifică drept bărbați – nu au avut acces. De asemenea, în 2017, poliția berlineză a delimitat cu un cordon o „Zonă Sigură pentru Femei" la sărbătorile organizate în ajunul Anului Nou în apropiere de Poarta Brandenburg. Un purtător de cuvânt al poliției a explicat: „Aceasta este o bună oportunitate pentru a le oferi femeilor un loc în care să se retragă dacă se simt hărțuite"[10]. Se pare că celor care propun asemenea strategii le scapă ironia lor. Pentru că segregarea sexelor este exact ceea ce practică majoritatea țărilor musulmane, deși în grade diferite. Ca o ironie, festivalul suedez adresat numai femeilor a coincis cu reformele introduse în 2018 în Arabia Saudită, care au permis în sfârșit organizarea de concerte publice în regat, cu condiția ca sexele să nu se amestece.

Supunerea femeilor, din nou

Pledoaria pentru drepturile femeilor pe care o face John Stuart Mill în *Supunerea femeilor* (1869) – o lucrare puternic influențată de regretata lui soție, Harriet Taylor Mill – reprezintă cele mai bune impulsuri ale civilizației occidentale. În decurs de aproximativ 200 de ani, începând de dinainte de Mill, odată cu Iluminismul secolului al XVIII-lea, și continuând până în zilele noastre, liberalismul a creat limbajul, sistemele juridice și instrumentele care aveau să îmbunătățească poziția femeilor din țările occidentale. Poate că nu mai este la modă să facem asemenea comparații, dar dovezile economice sunt fără echivoc: societățile

democratice liberale sunt mai pașnice, mai prospere, mai tolerante decât cele care acceptă conducerea autocratică, precum Rusia; conducerea de către un singur partid, ca în China; sau teocrația, ca în Iran. În zilele noastre însă, cei care cred în superioritatea civilizației occidentale sunt puși la zid, mai ales în campusurile universitare, și etichetați drept rasiști sau drept adepți ai supremației albilor. Sunt puține persoane în rândul elitei intelectuale și politice dispuse să conteste consensul existent cu privire la corectitudinea politică, militând în schimb pentru susținerea valorilor centrale ale liberalismului clasic.

Mi-e teamă că mai ales elitele europene se complac în această situație. Tinerii din societățile occidentale cresc având impresia că egalitatea de gen este un dat. Nu au fost nevoiți să lupte pentru egalitate și adesea nu văd că aceasta este subminată în jurul lor. Chiar și atunci când se confruntă cu erodarea drepturilor femeilor în stradă, ei se scuză uneori pentru că își critică agresorii. În tribunale, victimele agresiunii sexuale care depun mărturie trebuie să insiste că nu sunt rasiste. Aproape toate femeile pe care le-am intervievat în timpul documentării pentru această carte au simțit că trebuie să înceapă cu o precizare: „Nu sunt împotriva migranților", „Sunt de stânga" sau „Nu sunt rasistă".

Argumentele cândva consacrate cu privire la emanciparea femeilor, la drepturile individului, la libertatea religioasă, la libertatea sexuală, la drepturile animalelor și la libertatea de expresie sunt supuse din nou dezbaterii în Europa. L-am întrebat pe Flemming Rose, redactor la ziarul danez care a publicat caricaturile cu profetul Mahomed în *Jyllands-Posten*, în septembrie 2015, cum a început această regresare a valorilor liberale. El mi-a relatat ce s-a întâmplat în redacție după ce a publicat caricaturile:

> În 2006, ziarul meu a susținut că nu trebuie să existe niciun fel de compromis în privința libertății de expresie. Apoi jurnaliștii au început să primească amenințări teroriste și să fie atacați. În scurt timp și-au schimbat poziția. Conducerea a spus: „Nu mai e vorba de libertatea de expresie de-acum, ci de protejarea ziarului și a angajaților săi împotriva unui atac terorist", ca și cum nu ar exista nicio relație între libertate și securitate. Așa funcționa mecanismul fricii.

M-am întrebat dacă adaptarea la acest mediu nou, cu constrângeri era un mecanism deliberat de coping. El mi-a răspuns: „Oamenii nu prea sunt conștienți de acest lucru; se întâmplă la un nivel subconștient. Preocuparea pentru securitate face parte pur și simplu din viață acum [...] e un lucru normal pentru ei. Oamenii au această capacitate de a se adapta la orice situație pentru a supraviețui"

Astăzi, la angajare, tinerii jurnaliști din redacția *Jyllands-Posten* fac instructaje despre cum să ajungă în încăperile sigure (adică antiglonț) în caz de atac terorist. La peste un deceniu de la publicarea caricaturilor, Flemming încă are nevoie de protecție permanentă. În timp ce discutam la un hotel din Copenhaga, gărzile sale de corp se aflau în apropiere. L-am întrebat câți jurnaliști sunt dispuși astăzi să calce pe urmele lui sau ale lui Stéphane Charbonnier, redactor la ziarul parizian *Charlie Hebdo*, care a fost ucis în redacție pe 7 ianuarie 2015. Mi-a răspuns în stilul său pragmatic: „Foarte puțini, și nu-i învinovățesc, dar trebuie să fie conștienți că libertatea vine întotdeauna cu un preț. Lumea poate să aibă principii și valori nobile, dar majoritatea dintre noi avem familie și copii. Trebuie să muncim pentru a ne întreține, iar pe parcurs faci compromisuri, dacă există o amenințare reală"[11].

Dar, dacă Europa continuă să meargă pe această cale, eu prevăd un scenariu de coșmar: societățile europene vor începe să arate tot mai mult cu cele pe care imigranții le-au lăsat în urmă. Situația din relativ puținele cartiere urbane va deveni mult mai răspândită. Tot mai multe zone din Suedia vor arăta precum societățile paralele din Tensta sau Malmö. Vor exista numeroase „Mici Mogadishuri". Și, ca urmare, vor înflori partidele populiste, iar unele dintre ele vor atrage și vor cultiva adevărați rasiști. Din ce în ce mai mulți cetățeni autohtoni își vor pierde încrederea în statul de drept și vor lua situația în propriile mâini. Dacă simt că poliția nu îi poate proteja, oamenii ar putea chiar să se înarmeze. Într-un astfel de viitor, mă tem că femeile și-ar putea pierde multe dintre câștigurile pe care le-au obținut în timpul vieții mele. Așa cum libertatea și autonomia femeilor au pierdut teren odată cu implementarea shariei în țări de puțin timp musulmane, tot astfel și femeile vor pierde teren –

nu numai în fața valorilor culturale non-occidentale, ci și a mișcărilor de extremă dreapta, dacă acestea reușesc să se impună ca principalii apărători ai ordinii sociale existente.

Cum găsești argumente pentru o încălcare a statului de drept

Iată ce înseamnă regres în ce privește drepturile femeii. E vorba de o broșură concepută de Consiliul Național pentru Sănătate și Bunăstare Socială (Socialstyrelsen) al guvernului suedez pentru nou-veniții din 2018, cu titlul: „Informații pentru aceia dintre dumneavoastră care sunteți căsătoriți cu un copil"[12].

Figura 2. *„Informații pentru aceia dintre dumneavoastră care sunteți căsătoriți cu un copil", broșură suedeză pentru refugiați*

În broșură se spune pe un ton neutru că în Suedia este ilegal să te căsătorești cu un minor sub 18 ani și că relațiile sexuale cu un minor sub 15 ani constituie infracțiune. Totuși, singura

consecință pentru cei care trăiesc cu un partener sexual considerat minor prin lege, după cum explică delicat broșura, este că serviciile sociale „v-ar putea sugera să nu trăiți împreună pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă" Broșura nu sugerează că se va aplica legea. Departamentul guvernamental responsabil nu a emis o condamnare a căsătoriei cu minori, un abuz consacrat al drepturilor omului, până ce nu a fost criticat în mass-media pentru această poziție atât de permisivă. De atunci broșura a fost retrasă și s-a adoptat o nouă lege care spune că Suedia nu recunoaște căsătoriile unor străini în care unul dintre parteneri este minor. Legea însă nu invalidează automat căsătoriile cu minori existente, iar guvernul oferă în continuare ajutoare sociale, locuințe și alocații pentru copii minorilor căsătoriți și copiilor lor.

Căsătoria cu un minor nu este un fenomen nou în Suedia, ci o practică încetățenită în unele comunități slab integrate. Asemenea altor practici din „cultura onoarei", cum ar fi violența justificată în numele onoarei și mutilarea genitală feminină, căsătoria le este impusă minorelor, care au rareori resursele, educația sau libertatea necesare ca să se împotrivească. Cu peste 20 de ani în urmă, când lucram ca translator în Olanda, și astăzi, ca președinte al unei fundații pentru drepturile femeii din Satele Unite, văd cazuri în care fete și femei sunt controlate de familiile lor, se căsătoresc împotriva voinței lor și sunt efectiv violate de soții lor mai în vârstă. Aceste cazuri ajung foarte rar pe prima pagină a ziarelor și chiar mai rar în statisticile oficiale. Un exemplu recent din sud-estul Suediei iese în evidență prin reacția timidă a autorităților implicate. În 2016, serviciile sociale dintr-un orășel numit Mönsterås au permis unui cuplu „să trăiască împreună" în continuare, deși el era un azilant în vârstă de 20 de ani și ea avea doar 13[13]. În ciuda numeroaselor vizite din partea asistenților sociali care „au pus în aplicare procedurile de evaluare a riscurilor" și au încercat „să-i convingă" pe cei doi să trăiască separat, fata a fost lăsată în continuare în gospodărie. Câteva luni mai târziu, a rămas însărcinată și cuplul a confirmat că se căsătorise deja. Potrivit autorităților municipale, situația fetei nu îndeplinea criteriile pentru a se pune în aplicare măsuri legale coercitive și, dacă fata nu pleca de bunăvoie de lângă soțul ei, nu putea fi forțată. O consecință directă a acestui caz a fost

că serviciile sociale din Mönsterås au trebuit să se mute într-un alt sediu după ce au primit amenințări[14].

Aceasta este o încălcare strigătoare la cer a statului de drept. Drepturile acestei fete nu au fost apărate de cei care sunt plătiți de contribuabilii suedezi pentru a aplica legea împotriva căsătoriei cu un minor. Și sunt multe alte fete ca ea. În Statele Unite se estimează că 248.000 de minori, unii de doar 12 ani, s-au căsătorit între 2000 și 2010[15]. În Germania, de asemenea, problema căsătoriei cu un minor a apărut odată cu creșterea numărului de imigranți. În 2016, Ministerul Federal de Interne, pentru Construcție și Comunitate a raportat că 1.475 de minori erau căsătoriți, dintre care trei sferturi erau fete, iar 361 dintre ele aveau sub 14 ani[16]. Ca răspuns la aceste cifre, în anul următor, guvernul german a adoptat o lege conform căreia vârsta minimă pentru căsătorie este de 18 ani. Într-o încercare de a-i împăca pe alegătorii musulmani, atât stânga cât și verzii au votat împotriva legii, susținând că este „prea generală"[17]

Consiliile sharia și standardele juridice duble

Societățile care permit existența unor comunități paralele ajung cu timpul să accepte dezvoltarea unor sisteme de justiție paralele. Aceasta este situația tribunalelor sharia care aplică legea islamică la problemele maritale ale credincioșilor. Studiul cercetătorului olandez Machteld Zee despre consiliile sharia din Marea Britanie estimează că în această țară funcționează între zece și 85 de asemenea consilii[18]. Zee prezintă cazurile unor femei care voiau să divorțeze, dar pe care tribunalele sharia le-au trimis înapoi la soții lor abuzivi și cărora li s-a refuzat protecția legală de care soțiile non-musulmane beneficiază conform dreptului britanic. Pe lângă o tiradă împotriva lui Zee în care acesta era prezentat ca membru al „Necuratei Treimi" (alături de Donald Trump și de baroneasa Caroline Cox, fondatoarea Humanitarian Aid Relief Trust), Consiliul Sharia Islamic și-a publicat propriile statistici pentru 2010. Dintre cele 700 de solicitări primite în

acel an, 83% veneau din partea unor femei; o treime erau reclamații legate de violența domestică și o altă treime reclamații cu privire la neglijare sau la lipsa de sprijin financiar. După cum explică consiliul pe site-ul său: „Până la această dată, Consiliul a analizat peste 10.000 de cazuri. Majoritatea sunt legate de divorț. În unele cazuri, soția a obținut divorțul civil, pe care soțul nu îl acceptă, considerând că un asemenea divorț este inacceptabil și fără efect asupra drepturilor lui ca soț".

Deși establishmentul juridic nu încurajează practicile tribunalelor sharia, acestea continuă să funcționeze în Marea Britanie. În *Integrated Communities Strategy Green Paper* (Cartea verde a strategiei pentru comunitățile integrate) a guvernului britanic din 2019, acesta recunoștea că există „dovezi că unele consilii sharia operează într-o manieră inacceptabilă și discriminatorie – de exemplu, căutând să valideze căsătorii forțate și făcând aranjamente de divorț care sunt inechitabile pentru femei"[19]. Și atunci, de ce li se permite acestor tribunale să funcționeze în continuare? Și mai îngrijorătoare mi se par situațiile în care deciziile tribunalelor sharia sunt luate în considerare de tribunalele laice. În martie 2018, tribunalul districtual din Solna, o suburbie a Stockholmului, a eliberat un bărbat care își agresase soția pe motiv că ea ar fi trebuit să apeleze mai întâi la rudele bărbatului pentru ajutor, așa cum prescrie sharia, și apoi la poliție. (Același sfat le este oferit musulmanilor pe site-ul în limba engleză Ummah.com[20].)

Vreme de decenii, autoritățile occidentale s-au făcut că nu văd tratamentul inegal la care sunt supuse femeile din comunitățile de imigranți nu numai în privința căsătoriei și a divorțului, ci și a educației. Exemplele de segregare voluntară de gen la evenimentele studențești pot părea niște limitări minore ale egalității de drepturi, însă, când conducerea facultăților apără segregarea de gen, trebuie să ne îngrijorăm. În 2013, Societatea Islamică din cadrul Universității Leicester le-a plasat pe femei pe rândurile din spate în încăperea în care ținea un curs practic[21]. În loc să condamne discriminarea, președintele Universities UK, Nicola Dandridge, a apărat-o, sugerând că segregarea sexelor nu era „complet străină culturii noastre" Ceva mai recent, în 2017, London School of Economics nu a împiedicat desfășurarea unui

eveniment segregat pe criterii de gen organizat de Societatea Islamică a universității, care a vândut bilete separate pentru bărbați și pentru femei, apoi a despărțit cele două sexe din încăpere cu ajutorul unui paravan. (După ce studenții au făcut reclamații, universitatea a admis în cele din urmă că evenimentul fusese discriminatoriu[22].)

Toate aceste incidente aparent minore se adună. Instituțiile care fac asemenea concesii grupurilor minoritare modifică fără să-și dea seama normele pentru întreaga comunitate. Iar acest lucru nu se întâmplă numai în universitățile europene.

Evitare, retractare, retragere

Obiceiul nord-europenilor de a-și petrece timpul liber în pielea goală a fost adesea subiect de glumă în alte țări occidentale. Mă gândesc cât de excentric trebuie să li se pară multor americani faptul că germanii joacă tenis despuiați, că suedezii văd îmbăiatul în costumul lui Adam ca pe o parte a identității lor naționale sau că danezii preferă saunele unisex. Europenii pe care i-am întâlnit prima oară în anii 1990 credeau că asemenea obiceiuri sunt semne ale progresului spre o societate mai civilizată. Astăzi însă, acest progres dă înapoi deoarece instituțiile se adaptează la preferințele celor care pun accent pe „modestie" și pe segregarea de gen.

În secolul al XIX-lea, Suedia a fost prima țară europeană care a permis înotul în același loc pentru ambele sexe. În decembrie 2016 însă, ombudsmanul suedez pentru egalitate (Diskrimineringsombudsmannen – DO) a decis că se pot introduce în programul piscinelor publice ore segregate în funcție de gen pentru a se simți incluse și femeile ale căror convingeri religioase le interzic să înoate alături de bărbați[23]. Suedia nu este singura țară care face asemenea concesii. Îmbăiatul segregat în funcție de gen a fost introdus în unele piscine municipale din orașul german Bonn[24], iar în 2015 autoritățile locale din Duisburg, din apropiere de Essen, s-au opus cererilor din partea unor asociații musulmane pentru piscine astfel segregate[25]. Desigur, oamenii care iau aceste decizii reimpun parțial segregarea în facilitățile

respective în încercarea de a fi toleranți din punct de vedere cultural. Dar puțini se gândesc la implicațiile deciziilor lor pentru societate în general.

Totuși, credința religioasă nu este singurul motiv pentru care suedezii autohtoni au început să introducă înotul exclusiv pentru femei. La puțină vreme după debutul valului migrator din 2015, un număr tot mai mare de înotătoare au început să se plângă că sunt hărțuite în apă. Patronii și salvamarii de la piscine au declarat că au văzut grupuri de imigranți care le fixau cu privirea, le hărțuiau, le încercuiau, le pipăiau și le intimidau sexual pe înotătoare. Un asemenea eveniment a avut loc într-o sâmbătă după-amiază, în 2016, la piscina din Vänersborg: un bărbat a apucat-o pe o mamă de șolduri și a lipit-o de corpul lui de mai multe ori. Ea nu a putut să-l îndepărteze deoarece își ținea fetița ca să nu se scufunde. „Eram complet paralizată și nu mă puteam apăra", a spus ea ulterior[26].

Cel mai mare complex de înot din Stockholm, Eriksdalsbadet, a introdus jacuzziuri separate pentru femei și pentru bărbați în ianuarie 2016, după ce numărul femeilor care se plângeau că sunt pipăite a început să crească[27]. Managerul complexului nu a vrut să facă public numărul reclamațiilor. În orașul suedez Kalmar, o piscină aflată în apropierea unui centru pentru migranți minori neînsoțiți a avut atât de multe cazuri de hărțuire în 2016, încât localnicele și-au organizat propriul grup de „pază împotriva pipăitului" (*tafsvakten*) pentru a asigura ordinea la piscină[28]. Directoarea piscinei a recunoscut: „Multe cliente îmi spun: «Nu vrem să venim la înot dacă cineva stă și se holbează la noi»" Cu toate acestea, ea a susținut că „nu avem probleme". Inițiatoarea grupului de „pază împotriva pipăitului" a spus că a făcut acest lucru pur și simplu din cauză că localnicelor le era frică să folosească piscina și că nu se luaseră suficiente măsuri pentru a le proteja. Conform jurnalistei Paulina Neuding, poliția suedeză a declarat că 80% dintre reclamațiile înregistrate la piscine vizau străini, majoritatea fără coduri numerice personale naționale – adică azilanți care așteptau procesarea cererilor lor de azil[29].

În 2017, poliția din Krefeld, Germania, a raportat presupusa molestare a două fete de către un grup de cinci băieți sirieni, la

piscina din Bockum. În Düsseldorf, un afgan de 27 de ani a fost acuzat de expunere indecentă și de insinuări cu tentă sexuală la adresa unei fete de 14 ani, la o piscină. O piscină din Bornheim a interzis accesul azilanților de sex masculin de peste 18 ani după șase reclamații de „comportament sexual ofensator al unor migranți de sex masculin la piscină". Ca reacție la asemenea comportamente, autoritățile municipale din München au conceput o broșură cu o ilustrație reprezentând o mână întinsă spre fundul îmbrăcat în bikini al unei femei blonde cu simbolul roșu pentru „interzis" deasupra. Broșurile au fost concepute pentru noii migranți și sunt publicate în mai multe limbi, inclusiv arabă, franceză, paștună și somaleză[30].

Figura 3. *Broșura municipalității Münchenului prin care înotătorii de sex masculin sunt descurajați să le pipăie pe femei*

Acest tip de probleme apare și pe cealaltă parte a Atlanticului. În 2017, Soleiman Hajj Soleiman, un refugiat sirian de 39 de ani, a fost acuzat de agresarea sexuală a unor fete cu vârste cuprinse între 13 și 15 ani, care sărbătoreau o zi de naștere la o piscină din Edmonton, Canada[31]. Una dintre victime, o adolescentă de 14 ani, a declarat că bărbatul îi atinsese sânii și fundul sub apă, în piscina cu valuri. Imediat după arestare, un purtător de cuvânt al filialei locale a Asociației Islamice pentru Familie

și Servicii Sociale și-a exprimat consternarea că naționalitatea și statutul legat de migrație ale bărbatului fuseseră făcute publice. Optsprezece luni mai târziu, Soleiman a fost achitat de cele șase capete de acuzare de agresiune sexuală și de cele șase de contact sexual cu un minor, din cauza lipsei unor „dovezi solide".

Cultura corpului nu-chiar-așa-de-liber

Când am ajuns în Olanda, am fost uimită la întâlnirea cu nuditatea socială. Mi s-a explicat că multor europeni le place să stea nuzi la spa, la saună și la plajă. Bărbați, femei și copii de toate vârstele își petrec vremea împreună, neinhibați și complet goi. Îmi amintesc de prietenele mele olandeze care se plângeau că nu puteau să facă plajă topless când se aflau în vacanță în locuri precum Thailanda; îi considerau pe thailandezi absurd de pudici pentru că nu le permiteau să se dezbrace. Pentru că veneam dintr-o cultură obsedată de acoperirea corpului femeilor, nu puteam să cred că o asemenea etalare a corpului gol era tratată cu atâta nonșalanță. Am ajuns să accept că naturismul este un lucru bun care contribuie la consolidarea încrederii în sine prin faptul că reduce sentimentele de rușine legate de anatomia omului inculcate de alte culturi. În vreme ce citeam despre numărul mare de cazuri de azilanți care pipăiau femei la piscinele europene, m-am întrebat dacă și ei veniseră în contact cu această „cultură a corpului liber" L-am întrebat pe Mikolai, patronul unui lanț hotelier pentru nudiști pe care l-am cunoscut la Londra, dacă hotelurile lui sunt vizitate de mulți imigranți noi de sex masculin. Da, mi-a răspuns[32].

„Am avut multe incidente cu tineri imigranți care veneau așteptându-se să facă sex și care le-au creat neplăceri celorlalți oaspeți. Am încercat să le explicăm că nu suntem o instituție de servicii sexuale.

L-am întrebat: „Cum îi făceați pe bărbații din Irak sau Afganistan să înțeleagă ce sunt hotelurile dumneavoastră? Asemenea oameni nu au văzut în viața lor pe cineva umblând așa gol".

„Filosofia noastră se întemeiază pe Imperiul Roman", a răspuns. „În Roma antică, oamenii liberi se puteau bucura de ideea

lor de paradis sub razele soarelui. Știm că acest lucru nu a durat la nesfârșit, așa că noi am creat un loc asemănător Romei, cu decoruri de marmură și plante tropicale, unde oamenii își pot cumpăra un interval de timp ca să se bucure de ideea lor de paradis. Fie că e vorba de o după-amiază de sâmbătă în care citesc o carte, înoată sau savurează un pahar de șampanie, pot să aibă paradisul lor. Și avem o politică de toleranță zero pentru cei care tulbură felia de paradis a altora. În clipa în care unul dintre acești indivizi sau oricine altcineva încalcă una dintre regulile noastre privindu-i lung pe alții sau făcându-i să se simtă inconfortabil, este scos afară din complex și i se interzice accesul în viitor."

Funcționează această politică? „Păi, guvernul german ne-a acuzat de discriminare pentru practicile noastre. Pentru prima oară, a trebuit să instalăm sisteme de supraveghere video cu circuit închis. Aproape cu lacrimi în ochi, a adăugat: „Acum zona de naturism este separată pentru femei și pentru bărbați"

Din păcate, acesta nu este un caz izolat. În 2016, membrilor unui grup de nudiști din apropiere de Dresda li s-a ordonat să se acopere într-un camping de pe malul unui lac unde nudiștii erau bineveniți încă din 1905. Motivul acestei schimbări de politică? Pe malul celălalt al lacului se construise un centru pentru azilanți[33]. În vara anului 2016, un grup de „bărbați cu aspect fizic mediteraneean" au fost alungați de pe o plajă pentru naturiști din Geldern, Renania de Nord – Westfalia. Înotătorii s-au plâns că bărbații le strigau „Allahu akbar", numindu-i pe bărbați și pe copii „infideli" și pe femei „târfe"[34].

Asemenea situații explică parțial de ce naturismul este în declin în Europa. Un purtător de cuvânt pentru asociația Familien-SportBund Erftland-Ville din Renania a spus că numărul membrilor acesteia a scăzut cu două treimi în ultimul deceniu[35]. De asemenea, începând din anii 1990, numărul membrilor cluburilor de naturiști din Dortmund și Witten aproape că s-a înjumătățit. Un sondaj făcut în 2017 de IFOP, un grup internațional de studii de piață, pe un eșantion de 8.000 de femei a raportat un declin, începând din 2009, al numărului de europence care practică fie nuditatea, fie expunerea topless la plajă[36]. În Franța, numărul amatoarelor de plajă topless s-a înjumătățit pe parcursul unei

generații, în special în rândul tinerelor, la care probabilitatea de a se expune topless este de un sfert din cea a femeilor de minim 60 de ani. Cercetătorul care a coordonat studiul a comentat că conștientizarea propriului corp, sedentarismul și preocupările pentru sănătatea pielii ar fi putut genera această modificare a comportamentului femeilor. Dar Kurt Fischer, președintele Federației Germane a Cluburilor Naturiste (Deutscher Verband für Freikörperkultur – DFK), spune că un alt motiv al acestui declin este că „tinerii din medii de imigranți și din culturi musulmane, în cadrul cărora corpul dezbrăcat rămâne tabu, s-au dovedit opaci la atracția exercitată de nudism"[37].

Comunități întregi descoperă că le sunt retrase libertățile

Scriu această carte înainte de toate deoarece văd că drepturile femeilor sunt erodate ca urmare a eșecului integrării și a administrării necorespunzătoare a imigrației. Dar vreau să precizez că nu numai femeile sunt afectate. Comunitățile LGBTQ și evreiești sunt de asemenea vizate de imigranți din culturi ostile însăși existenței acestora. După ce abia au scăpat de persecuțiile sistematice din Occident în a doua jumătate a secolului XX, membrii ambelor comunități sunt din nou ținta abuzurilor fizice și verbale, pe străzile Europei.

Homosexualitatea este interzisă și stigmatizată în islam[38]. Multe țări din Africa de Nord și din Orientul Mijlociu, regiunile din care provin majoritatea imigranților din Europa, criminalizează homosexualitatea. De asemenea, moscheile și guvernele din aceste părți ale lumii produc un flux constant de propagandă antievreiască. La fel ca ceilalți copii somalezi, am fost învățată de mică să-i urăsc pe evrei și să-i consider vinovați pentru tot răul din lume. Nu mă surprinde așadar că o parte dintre cei care traversează granițele pentru a intra în Europa au atitudini homofobe și antisemite. Surprinzătoare este însă dualitatea elitelor europene care tolerează această ură manifestată de o minoritate, de frică să nu pară ele rasiste sau dușmănoase.

Având în vedere cât de rapid se modifică valorile sociale, populația LGBTQ din Europa ar trebui să fie atentă la impactul pe care datele demografice în schimbare îl vor avea probabil asupra drepturilor lor câștigate cu greu. Să luăm, de exemplu, Marea Britanie. Majoritatea britanicilor, inclusiv creștinii practicanți, sunt acum în favoarea căsătoriilor între persoane gay[39]. Dar sondajele făcute în rândul musulmanilor britanici arată că mai mult de jumătate dintre ei consideră că relațiile sexuale între persoane gay ar trebui să fie ilegale[40]. Membrii comunităților LGBTQ se plâng că sunt hărțuiți de tineri imigranți ostili, chiar și în cartiere altădată considerate gay. Unele cupluri gay afirmă că nu se mai plimbă ținându-se de mână în orașe precum Bruxellesul[41].

Antisemitismul declarat se întoarce în Europa

În ultimii ani, copiii evrei din școlile berlineze au început să se confrunte cu o formă nouă de persecuție. În 2016, la școala Jungfernheide un băiat evreu și-a denunțat un coleg pentru că a spus: „Dacă în clasa asta ar fi vreun evreu, l-aș omorî". La școala primară din Tempelhofer, un copil evreu a primit amenințări cu moartea din partea unor colegi de clasă, iar în Friedenau un student evreu a fost bătut din cauza credinței sale religioase[42].

Asemenea atacuri antisemite nu se opresc la poarta școlii. Agresiunile împotriva evreilor care au loc în spații publice din Berlin sunt de asemenea în creștere. Departamentul pentru Cercetare și Informare despre Antisemitism din Berlin (RIAS Berlin), un ONG care monitorizează antisemitismul, a raportat o creștere cu 14% a incidentelor antisemite din Berlin, de la 951 de incidente în 2017 la 1.083 în 2018[43].

Într-un incident surprins de o cameră video dintr-o suburbie de lux a Berlinului, în aprilie 2018, un sirian striga „yahudi" (termenul arab pentru „evreu") în timp ce îi lovea cu pumnii pe doi bărbați care purtau kippa (tichii evreiești). Șeful Consiliului Central al Evreilor din Germania (Zentralrat der Juden in Deutschland) a reacționat recomandându-le evreilor să nu mai poarte

kippa în public[44]. Există relatări similare despre experiențele unor evrei din Danemarca, Marea Britanie și din alte părți. Anual, numărul evreilor belgieni care se mută în Israel este dublu față de cel de la începutul anilor 2000[45]. Numărul evreilor francezi care pleacă în Israel s-a cvadruplat după atacurile de la *Charlie Hebdo*.

Fuga și retragerea

Fuga evreilor este doar o parte a tabloului mai larg al relocării ca reacție la migrația în masă. O modalitate mult mai malignă de adaptare a populațiilor autohtone la migrația în masă este fenomenul „fugii albilor". Imigranții și descendenții lor tind să se stabilească în comunități de aceeași obârșie. Pe măsură ce numărul de imigranți crește, o parte dintre locuitorii autohtoni se mută. Cercetătorii care studiază acest fenomen sugerează că fuga albilor este o reacție în lanț în care până și cei care susțin diversitatea pleacă odată ce proporția nou-veniților atinge un anumit punct critic, în special în școli[46]. Vreme de decenii, politicienii și autoritățile locale au căutat să descurajeze fuga albilor, crezând că ea adâncește izolarea minorităților etnice și le diminuează oportunitățile de a interacționa cu societatea-gazdă. La începutul anilor 2000, când eram implicată în politică, guvernul olandez lucra cu diferite autorități pentru a frâna această tendință în Amsterdam. La fel ca multe alte programe de integrare însă, intervențiile făcute de noi nu au dat roade.

Fuga albilor modifică aspectul cartierelor europene, dar majoritatea comunităților continuă să funcționeze pașnic, deși cu sprijin considerabil din partea statului. Totuși, unele se deteriorează și devin ghetouri afectate de mizerie și de infracționalitate. În asemenea zone, tinerii nemulțumiți, cu puține șanse de a se împlini material, gravitează mult prea adesea spre droguri și comportament antisocial. Infracțiunile contra patrimoniului, traficul de droguri, intimidarea și violențele se petrec în mod deschis în asemenea suburbii degradate. În Suedia, așa-numitele zone vulnerabile sunt notorii pentru incendierea mașinilor, focurile de armă și atacurile cu grenade. Poliția recunoaște că o

mare parte dintre autori sunt imigranți de prima și de a doua generație[47]

Asemenea cartiere – de exemplu, La Chapelle – Pajol din Paris și Laeken din Bruxelles – nu sunt periculoase numai pentru femei, ci sunt „zone interzise" care au devenit nesigure chiar și pentru furnizorii de servicii publice. Serviciile poștale și cele de livrare au fost suspendate uneori în Malmö[48]. În Stockholmul suburban, paznicii de parcări nu au lucrat luni de zile în Tensta, iar bibliotecile din Hässelby au fost închise după-amiaza în 2015, din cauza unor atacuri asupra bibliotecarilor[49] În unele cartiere suedeze, paramedicii și pompierii așteaptă să fie însoțiți de poliție înainte să răspundă apelurilor de urgență din zonele interzise[50]. Într-un raport din 2015, Autoritatea Polițienească din Suedia identifica 53 de asemenea „zone vulnerabile". Poliția raportează o lipsă de cooperare din partea locuitorilor, care duce la mai puține arestări și condamnări și care exacerbează sentimentul că statul de drept pur și simplu nu se aplică în aceste cartiere[51].

Cai Berger, pastor al Bisericii Unitariene din Suedia care lucrează de multă vreme în Tensta, o zonă rău famată din Stockholm, spune că așa stau lucrurile de 30 de ani. „Acesta a devenit un mod de viață. Se incendiază mașini, copiii sunt tâlhăriți sau bătuți, dar statul nu face nimic pentru a rezolva problema. Câțiva dintre prietenii mei apropiați locuiesc în aceste zone și le este frică să vorbească deschis despre asta."

Berger este un suedez tipic, blond, înalt și bronzat care s-a căsătorit cu o azilantă iraniană în 2018. „Lucrez în aceste zone de multă vreme și știu din proprie experiență că bandele responsabile pentru infracțiuni sunt amestecate din punct de vedere etnic și religios", a spus Berger. „Nu e vorba numai de musulmani sau de nou-veniți, după cum sugerează unii în presă. Unii copii se alătură bandelor deoarece sunt colegi de școală cu un membru al acestora. Dar, când vine poliția într-o suburbie majoritar albă, locuitorii nu ies să arunce cu pietre în ei."

Este atent la ce cuvinte folosește: „Indiferent dacă au legătură sau nu cu imigranții, chestiunile migrației, infracționalității, securității și concurenței pentru resursele publice tind să se asocieze în mentalitatea suedezilor"[52].

Liderii politici europeni sunt mai puțin dispuși să discute problema „zonelor interzise" În 2015, Anne Hidalgo, primarul Parisului, a amenințat că va da în judecată FoxNews pentru afirmațiile conform cărora orașul ei are asemenea zone exclusiv musulmane[53]. În anul următor, într-un articol de opinie scris împreună cu primarii din New York și Londra, ea a reiterat necesitatea „de a continua să urmăm o abordare incluzivă a relocării [refugiaților și migranților], pentru a combate astfel valul tot mai mare al limbajului xenofob din întreaga lume. [...] Știm că politicile care îmbrățișează diversitatea și care promovează incluziunea au succes"[54]. În 2016, primarul din Argenteuil, situat în nord-vestul Parisului, s-a declarat revoltat de faptul că arondismentul său era comparat cu focarul jihadist Molenbeek din Bruxelles. Totuși, la doi ani după atacurile scandaloase petrecute în ajunul Anului Nou în Köln, până și cancelarul Angela Merkel a trebuit să recunoască în cele din urmă că în Germania există locuri „unde nimeni nu îndrăznește să se ducă"[55]

O îndepărtare de liberalism

După sutele de atacuri teroriste islamiste din ultimele două decenii, europenii s-au obișnuit să vadă polițiști și soldați înarmați pe străzi. Astăzi însă se iau măsuri de securitate sporite și pentru a descuraja forme mai puțin politice ale infracțiunilor săvârșite de imigranții nou-sosiți. În Linz, în 2016, unitatea de poliție „Lentos", care este trimisă de regulă să-i țină sub control pe huliganii de la meciurile de fotbal, a fost chemată să se ocupe de un „grup de bărbați în general nord-africani" de la gară care făcuseră „tot felul de lucruri – de la hărțuire sexuală la stare de ebrietate în public, consum de droguri și chiar cauzare de vătămări corporale"[56]. În 2018, în timp ce se afla la Viena, asistenta mea a observat polițiști de toate categoriile, unii echipați pentru situații speciale sau cu câini polițiști, patrulând pe străzile orașului, oprind trecători și mașini pentru a le pune întrebări șoferilor. I se părea că sunt polițiști la fiecare colț de stradă.

Problema nu este numai că o prezență evident tot mai mare a poliției pare să contrazică spiritul unei societăți deschise și

libere. Și costurile acesteia sunt foarte mari. În vechiul oraș universitar Tübingen, ca să dau doar un exemplu, administrația municipală a construit un complex special de apartamente pentru migranții problematici la un preț de 400.000 de euro pe an și a dublat numărul polițiștilor municipali[57]. După cum explica parlamentarul danez Henrik Dahl, acestea sunt costurile ascunse ale migrației în masă.

> Ca parte a activității birocratice cotidiene a unui politician, trebuie să găsești bani în bugetul național pentru securitate. În fiecare an trebuie să faci rost de tot mai mulți bani. Toate guvernele care trec prin acest proces trebuie să-și pună întrebarea de ce e nevoie să crească bugetul pentru securitate mai mult decât ar sugera inflația. Evident, din cauză că există o problemă. Cum de e nevoie să adopți niște legi care să stabilească cum să lucreze unele unități ale forțelor armate sub supravegherea poliției pentru a asigura protecția sinagogilor? Adică, acest lucru nu era necesar acum 10-15 ani. Acum e.[58]

Libertate sau securitate?

În încercarea de a-și recăpăta monopolul asupra violenței, guvernele trebuie să crească bugetul pentru securitate, să mărească numărul polițiștilor sau (ca în Marea Britanie) să introducă sisteme de supraveghere bazate pe un număr mare de camere video. Pentru această schimbare e nevoie ca societățile să reevalueze echilibrul delicat dintre libertate și securitate. O societate liberală care vrea să supraviețuiască înțelege că se impune un compromis și caută echilibrul adecvat.

Totuși, acest punct de echilibru dintre libertate și securitate nu este evident. Pe parcursul scrierii acestei cărți am fost uimită să constat că mulți dintre oamenii cu care am discutat au avut de pierdut în plan personal pentru că au vorbit deschis despre preocupările lor. Discuțiile libere despre comportamentul necorespunzător al unor imigranți de sex masculin, ca și cele despre pericolele islamului politic, pot să-ți aducă tot felul de necazuri. La începutul anilor 2000, faptul că aveam nevoie de bodyguarzi părea ceva nou. Primul articol pe care l-am publicat a fost o

reacție la atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, în care afirmam că atacatorii au avut o motivație religioasă pe care ar fi absurd să o negăm. La vremea aceea, singurele persoane din Olanda care aveau gardă de corp erau familia regală, ambasadorii american, britanic și israelian și (din nu știu ce motiv straniu) ambasadorul suedez. În octombrie 2002 eram deja păzită de polițiști și mutată dintr-un adăpost secret în altul, ca să nu fiu asasinată. Unii jurnaliști m-au acuzat că sunt alarmistă. Răspunsul meu a fost: „Voi nu înțelegeți ce înseamnă amenințarea jihadistă și cultura onoarei clanului. În scurt timp vom avea nevoie cu toții de pază"

Evident, astăzi sunt mult mai multe persoane în situația mea decât în urmă cu 18 ani. Să luăm cazul lui Seyran Ateș. Ea este o feministă musulmană, autoarea cărții *Islam Needs a Sexual Revolution* și fondatoarea unei moschei liberale din centrul Berlinului[59] S-au pronunțat *fatwa* împotriva ei în trei țări: Turcia, țara în care s-a născut, Egipt și Iran. Însă Dar al-Ifta al-Misriyyah (un centru de studii islamice) din Egipt o condamnă pentru că le permite femeilor și bărbaților să se roage în același spațiu, fără a fi separați; Universitatea Al-Azhar din Cairo condamnă însuși conceptul de moschee liberală; iar *fatwa* pronunțată de Diyanet-ul turcesc (Directoratul pentru Afaceri Religioase) afirmă că „nu există nimic care să înjosească și să distrugă religia mai mult" decât rugăciunile făcute în locuri fără nicio separare între sexe[60] A fost numită adeptă a lui Gülen, adică o susținătoare a terorismului. Moscheea ei este numită de Diyanet moscheea sectei Gülen[61].

Când a discutat cu mine și cu colegii mei, în 2018, Seyran părea să fie ca o prințesă dintr-un basm ascunsă în vârful unui turn. Ca să ne întâlnim, am urcat multe trepte întunecate, mucede, cu numeroși polițiști germani staționați prin toată clădirea care ne încuviințau trecerea dând din cap când ajungeam în dreptul lor. Părea neverosimil că o femeie atât de blândă și de prietenoasă putea fi percepută ca o amenințare de oricine. Am întrebat-o cum rezistă.

Mi-a răspuns: „Uneori, cineva trebuie să facă primul pas, apoi vor urma și alții, până când lucrurile devin normale. Ruby Bridges avea doar șase ani când a început să meargă la școală ca

singurul copil negru dintr-o școală de albi din Louisiana. Vreme de un an, a avut în jurul ei șerifi și polițiști pentru protecție. În al doilea an nu a mai fost nevoie să fie păzită de polițiști. Așadar, a durat doar un an ca oamenii să se obișnuiască cu situația"

Am rugat-o să ne explice de ce moscheea ei liberală e motivul pentru care islamiștii îi vor moartea. „Pentru că moscheea noastră nu este segregată în funcție de gen", mi-a răspuns. „Bărbații și femeile se roagă umăr la umăr. Totuși, acesta este un mod de a descrie situația, la fel ca în toate celelalte moschei. Oamenii stau aproape unul de altul, dar fiecare pe covorașul său, așa că nu există atingere fizică în timpul rugăciunii. Pe unii musulmani acest lucru îi scoate din minți. Ei spun că un bărbat nu se poate concentra asupra lui Dumnezeu când o femeie se află lângă el; nu se va gândi decât să facă sex cu ea. Nu contează nimic, nici cine este femeia, cum arată sau ce vârstă are. Ideea lor este că orice bărbat vrea să fută orice femeie din apropierea lui. Îmi cer scuze că o spun atât de direct. E vorba de sexualitate de fapt. Acoperământul pentru cap e legat tot de sexualitate, iar la noi unele femei nu își acoperă capul. Le este atât de greu să accepte aceste lucruri, încât sunt dispuși să mă omoare din cauza lor."[62]

Efgani Dönmez, aliat și coleg al lui Seyran, imigrant turc și parlamentar austriac, are de asemenea nevoie de pază, în special la evenimentele publice[63]. La fel ca mine, a fost etichetat drept „rasist", „populist de dreapta" și „islamofob". „Când mă gândesc de unde vin aceste insulte", mi-a spus el, „mă mândresc cu ele" Lui Eskild Dahl Pedersen, danez, șeful departamentului pentru securitate al unei companii cooperative imobiliare, i s-a asigurat protecție din partea poliției o dată, după ce a vorbit în public despre problemele integrării eșuate și după ce l-a demascat pe liderul unei comunități de imigranți care folosea camerele de supraveghere ale companiei ca să le monitorizeze pe fetele din zonă[64]. Düzen Tekkal este o altă persoană curajoasă care a primit amenințări pentru că a vorbit în Germania despre soarta nefericită a femeilor yazidite din Irak. „Mi se spune: «Taci din gură, o să-ți fie mai bine», iar uneori mă simt vinovată față de familia mea, pentru că aceste lucruri îi afectează. Mulți dintre prietenii mei își iau pază de corp. [Dar] îmi spun că frica nu este o opțiune și că trebuie să mergem mai departe."[65]

Pentru Hamed Abdel-Samad, scriitor și analist german, totul a început în 2013. În timpul unui turneu de prelegeri la Cairo, un profesor islamic a cerut asasinarea lui în timpul unei transmisiuni televizate live. Fotografia și adresa lui de acasă au circulat în mediul online însoțite de un îndemn la acțiune: „De omorât".

„Unii membri germani ai ISIS care luptau în Siria le-au scris prietenilor lor germani de acasă, cerându-le să mă omoare", mi-a spus. „Acum am cinci sau chiar mai mulți bodyguarzi după mine când călătoresc cu avionul sau când mă duc la magazinul de la colț să cumpăr pâine. În fiecare țară europeană am paza asigurată. Nimeni nu se gândește la oameni ca noi sau la modul în care imigrația ne sporește permanent riscurile."

Este frustrat: „Noi suntem adevărații liberali. Imigranții ca noi [sunt cei care] își riscă viața ca să apere valorile liberale pentru care am venit în Europa în primul rând. Dar suntem numiți «musulmani care se urăsc pe ei înșiși» sau «islamofobi» de către cei care apără în schimb Frăția Musulmană"[66].

Și eu mă luptam cu această ipocrizie în Occident. Se pare că imigranții cu opinii iliberale și misogine sunt protejați, dar nu și noi, feministele liberale.

Amenințările ne fac pe unii dintre noi să ne părăsim casa. Jaleh Tavakoli, fostă musulmană de origine iraniană și critic vehement al culturii onoarei, a fost nevoită să se mute din locuința ei din Copenhaga[67]

Alții care vorbesc despre aceste probleme sunt împiedicați să avanseze în carieră. Unor intelectuali tranșanți precum sociologul suedez Göran Adamson li s-a refuzat promovarea. Sarah Champion, membră a parlamentului britanic, a fost dată afară brusc din guvernul paralel al laburiștilor pentru că a vorbit deschis despre exploatarea sexuală a minorilor din circumscripția ei.

Dar tocmai acest tip de împăciuitorism manifestat față de forțele iliberalismului duce la afirmarea dreptei populiste. Pe măsură ce autoritățile legitime blochează libertatea de expresie a celor care caută să apere societatea deschisă, ele creează fără să-și dea seama o oportunitate pentru forțele care nu sunt mult mai atașate valorilor liberale decât cei pe care urmăresc să-i expulzeze sau să-i excludă din Europa.

Capitolul 17

Problema populistă

Toată lumea vede că valul de migrație are un impact major asupra politicii europene începând din 2015, încurajând partidele populiste de dreapta. Dar cât de mare și de durabil este acest impact?

Valul populist

Alegătorii europeni sunt întrebați în mod regulat de Eurobarometru „Care credeți că sunt primele două cele mai importante chestiuni cu care se confruntă țara dumneavoastră în acest moment?". În timpul crizei financiare și în perioada ce a urmat (2009-2012), unu din zece votanți (între 9% și 11%) a indicat imigrația, la o distanță mare de șomaj (indicat de peste jumătate dintre alegători la începutul anului 2013), de situația economică și de inflație. Comparativ cu imigrația, chestiunea combinată a „sănătății și securității sociale" a fost de asemenea menționată de mai mulți votanți. Această situație a început să se schimbe pe parcursul anului 2013 și, până la sfârșitul lui 2015, imigrația a fost numită de 36% dintre votanți drept una dintre primele două cele mai importante probleme, la egalitate cu șomajul. Totuși, în 2018, imigrația a coborât la 21%, sub șomaj și sub securitatea socială[1].

Există diferențe considerabile între țări. În Portugalia și Spania, dar și în majoritatea noilor state membre din centrul și estul Europei – cu excepția notabilă a Ungariei – imigrația nu este considerată o chestiune majoră pentru guvernarea națională. Țările în care un sfert dintre alegători sau mai mult o indică

drept una dintre primele două probleme majore cu care se confruntă guvernul sunt, în ordine crescătoare, Suedia (25%), Belgia, Germania, Austria, Danemarca, Italia și Malta (39%). Imigrația ajunge însă pe primul loc dacă alegătorii sunt întrebați „Care credeți că sunt cele mai importante probleme cu care se confruntă UE în prezent?" Imigrația a surclasat celelalte probleme la sfârșitul anului 2015, când a fost indicată de 58% dintre alegători. În mod semnificativ, terorismul s-a situat pe locul doi. Aceste chestiuni au rămas primele două cele mai importante probleme cu care se confruntă Uniunea Europeană, în opinia alegătorilor, imigrația scăzând la 38%, iar terorismul urcând la 44% la începutul lui 2017, înainte să scadă la 29% la începutul anului 2018. Comparativ, schimbările climatice au fost indicate drept principala problemă în UE de doar 11% dintre votanți. În majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene, mai mult de două cincimi dintre alegători consideră că imigrația este una din primele două chestiuni majore căreia UE trebuie să-i facă față.

E interesant și poate surprinzător că bărbații sunt ceva mai preocupați decât femeile de această problemă a guvernelor naționale și a Uniunii Europene, dar diferența nu este semnificativă. De asemenea, generațiile mai tinere sunt mai puțin îngrijorate de imigrație decât cele mai în vârstă, dar, din nou, diferența nu este substanțială. (O treime dintre votanții cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani au indicat imigrația drept o problemă majoră pentru Uniunea Europeană, în comparație cu două cincimi dintre cei de peste 55 de ani.) În sondajele din 2018 a existat o apropiere de unanimitate în sprijinul unor măsuri suplimentare împotriva imigrației ilegale: 88% s-au declarat în favoarea unor măsuri suplimentare, față de o zecime din acest procent – 8,8% – care s-au pronunțat împotriva unor asemenea măsuri. În nicio țară proporția celor care s-au declarat în favoarea unor măsuri suplimentare nu a fost sub 87,8%; recordul maxim s-a înregistrat în Suedia: 88,7%. De asemenea, în ce privește acest subiect, bărbații și femeile sunt de aceeași părere, la fel și generațiile.

Politicienii și analiștii europeni cu cea mai mare audiență sunt adesea critici la adresa președintelui american Donald Trump și în special a opiniilor sale referitoare la imigrație. E o ironie că alegătorii europeni sunt acum cu mult la dreapta

americanilor în privința acestei chestiuni. Într-un sondaj din 2017, cercetătorii au descoperit că un procent „mai mare decât se aștepta" (40%) dintre cetățenii olandezi voiau să se interzică accesul în țară al altor imigranți musulmani[2]. Dar acest procent era scăzut în comparație cu cel dintr-un sondaj făcut de Chatham House în zece țări europene, care a arătat că, în medie, 55% sunt în favoarea interzicerii imigrației musulmane (65% în Austria, 53% în Germania, 51% în Italia și 47% în Marea Britanie). În Suedia, în 2018, numărul votanților care voiau mai puțini refugiați era dublu (60%) față de cel de dinainte de criza migrației din 2015, iar procentul celor care erau în favoarea creșterii numărului de refugiați s-a înjumătățit, ajungând la 12%[3].

În aceste condiții, nu e surprinzător că în ultimii ani partidele din Europa care se pronunță în favoarea restricționării imigrației o duc bine. Bineînțeles, ar fi o greșeală să etichetăm toate partidele populiste de dreapta drept antiimigrație, deoarece politicile variază semnificativ de la țară la țară. De exemplu, în unele țări populiștii sunt mult mai ostili în mod direct Uniunii Europene decât în altele. Unii populiști – de exemplu, Alternative für Deutschland – atacă în mod fățiș „islamizarea", spre deosebire de alții. Cu toate acestea, opoziția față de imigrație este unul dintre elementele unificatoare ale unei mișcări populiste ample în Europa.

În Franța, Adunarea Națională (Frontul Național, până în iunie 2018) rămâne principalul partid de opoziție la En Marche! al președintelui Emmanuel Macron, liderul acesteia, Marine Le Pen, câștigând o treime din voturi în turul doi al alegerilor prezidențiale din 2017. Fost independent în parlamentul olandez, Geert Wilders rămâne principalul populist olandez, deși al său Partid pentru Libertate a obținut rezultate slabe la alegerile locale din 2019, pierzând teren în fața Forumului pentru Democrație nou-înființat. Alternative für Deutschland a avut o evoluție fulminantă în contextul culturii politice stabile și convenționale a Germaniei, obținând 13% la alegerile naționale din 2017. În lipsa amenințării reprezentate de Partidul pentru Independența Marii Britanii e greu de crezut că prim-ministrul David Cameron și-ar fi angajat vreodată guvernul conservator într-un referendum pe tema apartenenței la UE, iar succesorul său, Partidul Brexit,

rămâne o forță politică de dreapta importantă. Deși Brexitul este o chestiune complexă, nu încape nicio îndoială că imigrația a fost o temă centrală a campaniei pentru retragerea din UE din 2016, încununată de succes. Lega, partidul populist italian condus de Matteo Salvini, a intrat la guvernare alături de populiștii de stânga cunoscuți ca Mișcarea Cinci Stele după alegerile din 2018 și imediat au făcut din restricțiile asupra imigrației preocuparea centrală a politicilor guvernamentale. Dintr-un partid marginalizat în mod intenționat de principalele partide din Riksdag, Democrații Suedezi au devenit o forță legitimă, triplându-și prezența în Parlament datorită celor 17,5% din voturi obținute la alegerile din 2018. Ieșirea spectaculoasă din obscuritate a acestor partide populiste și a altora arată cât de în serios iau alegătorii europeni chestiunea imigrației.

Pe baza voturilor exprimate la cele mai recente alegeri naționale, partidele populiste de dreapta au câștigat mai mult de 10% din voturi în 14 țări europene.

Totuși, e posibil ca aceste rezultate ale celor mai recente alegeri să subestimeze sprijinul popular pentru politicile menite să limiteze imigrația. Populiștii s-au descurcat în general mai bine la alegerile pentru Parlamentul European din 2019. Desigur, puțini populiști antiimigrație se află azi la putere. Matteo Salvini a pierdut alegerile în 2019, după o încercare prost calculată de a declanșa noi alegeri în Italia. În mai 2019, Partidul Libertății din Austria a fost exclus din coaliția cu conservatorii când liderul său a fost filmat oferindu-i contracte unei presupuse femei de afaceri din Rusia în schimbul unei finanțări ilegale. Dar la presiunea populiștilor, partidele de la putere au fost nevoite să adopte politici mai stricte în privința imigrației. După cum spunea cândva fostul prim-ministru australian John Howard, „când un guvern dă impresia că are fluxurile de imigrație sub control, sprijinul popular pentru imigrație crește; când se întâmplă invers, se dezvoltă ostilitatea față de creșterea numărului de imigranți" Asta s-a întâmplat în majoritatea țărilor europene după 2015, dacă nu chiar și înainte. În Danemarca, voturile obținute de Partidul Popular Danez – o formațiune populistă – au scăzut de la 20% în 2015 la 9% în 2019, deoarece Partidul Social Democrat a militat pentru controale mai stricte la frontiere și

Tabelul 15. *Partidele populiste de dreapta în Europa, mai 2019*

Țară	Partid	Voturi la cele mai recente alegeri naționale (%)
Ungaria	Fidesz	49,0
Ungaria	Jobbik	19,0
Austria	Partidul Libertății	26,0
Elveția	Partidul Popular Suedez	25,8
Danemarca	Partidul Popular Danez	21,0
Belgia	Noua Alianță Flamandă	20,4
Estonia	Partidul Popular Conservator	17,8
Finlanda	Finlandezii	17,7
Suedia	Democrații Suedezi	17,6
Italia	Liga	17,4
Spania	Vox	15,0
Franța	Adunarea Națională	13,0
Olanda	Partidul Libertății	13,0
Germania	Alternativa pentru Germania	12,6
Republica Cehă	Libertate și Democrație Directă	11,0

Sursă: Extras din „Europe and Right-Wing Nationalism: A Country-by-Country Guide", BBC News, 13 noiembrie 2019, https://www.bbc.com/news/world-europe-36130006

pentru legi care să permită repatrierea imigranților. Prim-ministrul social-democrat, Mette Frederiksen, a spus simplu: „Alegătorii care ne-au părăsit în ultimii ani și care au crezut că politica noastră în privința imigrației era greșită s-au întors de data aceasta"[4].

Unele sondaje de opinie ne permit să urmărim fluctuațiile imigrației ca problemă politică. În cazul Germaniei, Alternative für Deutschland (AfD) s-a înființat abia în 2013. De atunci și până la sfârșitul anului 2015, nu a atras niciodată mai mult de 8% din sprijinul electoral și chiar a scăzut la 3% în august 2015. Însă după numai un an, pe măsură ce populația a conștientizat

amploarea implicațiilor crizei imigrației, popularitatea sa a urcat la 14%. După ce a pierdut teren, în 2017, partidul a avut o evoluție puternică în 2018 și 2019, ajungându-i din urmă pe social-democrați în septembrie 2018 și ocupând același loc trei și 14% în sondaje la momentul scrierii acestei cărți (noiembrie 2019). La alegerile regionale din octombrie 2019 în fostul stat est-german Turingia, AfD a ajuns pe locul al doilea, după formațiunea de extremă stânga Die Linke, dar înaintea creștin-democraților cancelarului Merkel. Trebuie să observăm însă că Partidul Verzilor a luat-o cu mult înaintea AfD în ultimul an, ceea ce sugerează că pentru alegătorii germani problemele de mediu sunt tot mai importante[5].

Ce vor populiștii

Lecția ultimului deceniu pare să fie clară: dacă progresiștii pro-imigrație refuză să plece urechea la preocupările cetățenilor sau le resping drept rasiste, electoratul populiștilor de dreapta va crește. Daniel Schwammenthal, de la Comitetul Evreiesc American din cadrul Transatlantic Institute, mi-a spus în Belgia, în 2018: „Întotdeauna în politică, dacă există probleme reale în societate și partidele responsabile nu se ocupă de ele, partidele iresponsabile se vor grăbi să le abordeze"[6].

Partidele populiste reușesc foarte bine să exprime nemulțumirile alegătorilor când nimeni altcineva nu este dispus s-o facă. Totuși, populiștii sunt rareori pricepuți la arta politicii parlamentare, care în Europa înseamnă în principal construirea unor coaliții. Chiar și atunci când se află în opoziție, populiștii își câștigă cu greu credibilitatea. De exemplu, liderul parlamentarilor AfD din Bundestag a votat din greșeală împotriva unei propuneri de lege care limita reunificarea familiei pentru migranți[7]

În orice caz, promisiunile de „a-i da afară" pe migranții ilegali sau de „a opri bărcile" sunt mai ușor de făcut decât de îndeplinit. Mentalitatea de tip „închidem mustăria" nu va opri fluxul de migranți din străinătate, doar dacă nu au loc o sporire enormă a securității frontierelor sudice ale Europei și o îmbunătățire masivă a condițiilor economice din țările musulmane; există o

probabilitate și mai redusă ca această mentalitate să rezolve problemele integrării din interiorul Europei. Experiența arată clar că majoritatea imigranților care au venit recent în Europa vor rămâne aici pentru totdeauna, așa cum au făcut muncitorii străini cu două generații înaintea lor, chiar dacă majoritatea cererilor lor de azil sunt respinse și chiar dacă, legal, sunt pasibili de deportare. Acesta este motivul pentru care Europa trebuie să nu fugă de realitate și să creeze stimulentele potrivite pentru ca imigranții și populațiile autohtone să reușească împreună.

Drama multiculturală

După cum scria Paul Scheffer în eseul „The Multicultural Drama", clasele muncitoare sunt cele care simt impactul imigrației pe măsură ce noii migranți se stabilesc în cartierele lor. Ele sunt cele îngrijorate de competiția pentru locurile de muncă și resursele puține. Întrucât securitatea lor de-a lungul întregii vieți depinde de sistemele bunăstării postbelice, ele se tem că vor primi mai puține beneficii, din cauză că și le cer migranți care nu contribuie la aceste sisteme. În 2018, o bancă de alimente germană, Essener Tafel, și-a limitat distribuirea de alimente la migranți, deoarece numărul cererilor din partea acestora crescuse de trei ori. Șeful organizației, Jörg Sartor, a explicat că limitarea venea în contextul în care foarte mulți dintre vârstnicii și mamele singure care apelaseră la serviciile respective nu le mai solicitau. Nu a durat mult până când pe camionetele de livrare ale organizației a fost scris cu spray cuvântul „Naziști"[8].

Astăzi, termeni precum „rasist", „bigot" și „xenofob" sunt prea des folosiți pentru a pune capăt unei dezbateri. Când am făcut prima oară campanie pentru Partidul Popular pentru Libertate și Democrație (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie – VVD), de centru-dreapta, din Olanda, am fost avertizată că alegătorii cu care urmam să mă întâlnesc sunt rasiști. Dar oamenii pe care i-am întâlnit nu erau în niciun caz bigoți. Aveau sentimentul comunității, făceau voluntariat la școlile locale și își păstrau cartierele impecabil de curate. Când mi-au vorbit despre preocupările lor legate de imigrație și de integrare, nu au pomenit niciodată

culoarea pielii imigranților sau religia lor. S-au plâns însă de comportamente sociale specifice. Scriitorul britanic David Goodhart estimează că între 3% și 5% dintre britanici sunt cu adevărat xenofobi, procentul ajungând probabil la 7-10% în anumite chestiuni. „Dar majoritatea populației, când este întrebată, se opune imigrației la scară largă", mi-a spus. „Ei nu cred că acest lucru le aduce beneficii economice sau culturale și probabil că au dreptate."[9]

Adepții supremației albilor vor să-i înrobească, să-i subjuge sau să-i anihileze pe non-albi – cam tot așa cum jihadiștii cred că cei care refuză să se supună islamului trebuie să moară. Europenii de rând care își exprimă preocuparea că listele de așteptare pentru servicii medicale și pentru locuințe se vor lungi pe măsură ce tot mai mulți imigranți intră în țară nu sunt adepți ai supremației albilor. Totuși, cei care le ignoră pur și simplu preocupările sau îi etichetează drept „rasiști" nu fac decât să creeze oportunități politice pentru rasiștii autentici.

Am fost beneficiara sistemului de azil și a unui program de integrare de succes. Am emigrat de două ori în viața mea. Aș fi un monstru ipocrit dacă m-aș alătura celor care susțin deportarea și restricțiile asupra imigrației. Ceea ce vreau este să văd tot mai multe persoane ca mine bucurându-se de aceleași oportunități de care am beneficiat eu și contribuind, după cum cred că fac eu însămi, la sănătatea societăților deschise occidentale. Dar acest lucru nu se va întâmpla, dacă nu au loc reforme drastice ale sistemelor europene de imigrație și de integrare.

Capitolul 18

O nouă abordare față de integrare

Dacă liderii europeni se fac în continuare că nu văd în jur, cred că peste un deceniu sau două va exista un regres semnificativ al drepturilor femeilor. Spațiile publice vor arăta considerabil diferit. Nu vom mai vedea femei mergând pe stradă fără nicio grijă, neînsoțite sau folosind doar transportul public. Constrângerile nu le vor viza doar pe femeile din anumite comunități minoritare, ci vor fi simțite – în grade diferite, în funcție de zona în care locuiesc – de un procent important dintre toate femeile.

Motorul acestei schimbări va fi imigrația pe scară largă din țările majoritar musulmane unde oamenii primesc o educație radical diferită cu privire la locul femeilor în societate. Dar la fel de importante ca surse ale acestei schimbări vor fi politicile europene eronate privind imigrația și integrarea. Întrucât tratează imigrația ca pe o problemă minoră și speră că va dispărea pur și simplu, liderii europeni reușesc să facă din imigrație una dintre problemele politice dominante ale timpurilor noastre. Și nu are cum să nu devină și mai mare. Am scris această carte cu scopul de a-i îndemna pe europeni să acționeze diferit înainte de a fi prea târziu. Liderii europeni pretind că vor să-i ajute pe refugiați, dar refuză să creeze condițiile concrete care să le permită acestora să prospere în societatea europeană.

Ordinea politică existentă poate și trebuie să fie schimbată în mod fundamental. Liderii politici de la sfârșitul secolului XX au proiectat imaginea unei Europe unite. Au reușit să transforme instituțiile politice ale continentului. Critica mea la adresa liderilor de astăzi este că privesc superficial problema imigrației și oferă măsuri graduale care nu fac decât să sporească complexitatea existentă. Putem umple rafturile unei biblioteci cu legile și

reglementările referitoare la imigrație din diferite state. Sistemul este atât de elaborat, de contradictoriu și de confuz, încât are nevoie urgentă de reparații capitale. Avem nevoie de vechiul tip de gândire vizionară despre Europa pe care să-l aplicăm la această problemă nouă și presantă care abia dacă le-a trecut prin minte semnatarilor inițiali ai Tratatului de la Roma. În cele ce urmează îmi formulez sugestiile pentru schimbările care trebuie făcute.

1. Abrogarea cadrului juridic referitor la azil

Sistemul global pentru azil și refugiați nu se mai potrivește cu obiectivele sale declarate. Ca beneficiară a acestui sistem, nu îmi este ușor să fac o asemenea declarație. Dar adevărul este că acest sistem învechit al azilului nu mai poate face față provocărilor violenței în masă și migrației globale.

Populația lumii s-a triplat din 1951, când a fost ratificată Convenția privind Statutul Refugiaților la Geneva. Ea a fost elaborată într-un context global complet diferit de cel din prezent. A fost concepută ca urmare a strămutărilor în masă și a tentativei de genocid asupra evreilor europeni în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, iar scopul ei a fost ofere un loc sigur unui număr relativ mic de indivizi care fugeau de persecuții explicite și documentate exercitate de unele guverne. A fost gândită ca o soluție temporară la o problemă postbelică, și nu ca un sistem pe termen lung.

În 1967, convenția a căpătat caracter universal, astfel încât orice persoană care trăiește într-un loc periculos și nu numai cei persecutați personal de stat să poată beneficia de azil. Milioane – poate sute de milioane – de persoane se califică acum pentru acordarea de azil. Potrivit Biroului Înaltului Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite (UNHCR), în 2018 existau circa 25 de milioane de refugiați în întreaga lume și alți 3,5 milioane de azilanți așteptând răspuns la o solicitare formală[1]. Ca urmare, distincția dintre migrant și azilant a devenit atât de vagă, încât nu mai servește la nimic. Dacă analizăm situația la rece, e clar că trebuie să definim mai bine noțiunea de refugiat și cum pot

fi ei ajutați cel mai bine. Primul pas așadar este să abrogăm legile existente referitoare la azil și să le înlocuim cu un cadru mai simplu.

Pentru că am trecut prin sistemul de azil și am tradus pentru zeci de alți azilanți, înțeleg tentația de a folosi azilul ca bază legală pentru migrație. Dar ce este în neregulă în a fi un migrant economic aflat în căutarea unei vieți mai bune? E clar că trebuie să schimbăm clasificarea artificială care face distincție între azilanți, refugiați și migranți economic.

În loc să ne întrebăm de unde vin acești oameni și de ce au plecat de acolo, consider că principalul criteriu pentru acordarea dreptului de ședere trebuie să fie probabilitatea lor de a respecta legile societății-gazdă și de a-i adopta valorile. Persoanele care au trecut prin situația mea, inclusiv eu, ar fi avut mai mult de câștigat dacă li s-ar fi dat ocazia să-și demonstreze capacitatea de adaptare, în loc să fie nevoite să-și forțeze cumva povestea de viață în cadrul Convenției de la Geneva. Așadar, selecția migranților nu ar trebui lăsată în seama unei loterii birocratice, ci să se întemeieze pe probabilitatea lor de a se adapta și a prospera în Occident. Aceștia ar fi indivizii cu cele mai multe șanse să intre pe piața muncii, și nu în sistemul statului bunăstării, și cei care își doresc cu adevărat să devină olandezi, francezi sau britanici și să trăiască printre concetățenii lor, și nu doar pe lângă ei.

Astăzi, armate de funcționari analizează cererile de azil și le pun întrebări ridicole solicitanților. Petrec ore întregi examinând poveștile azilanților, pentru a stabili dacă spun adevărul despre identitatea, vârsta, țara lor de origine și despre modul în care au ajuns în Occident. Îi întreabă ce loc au avut în avion, cum era îmbrăcat controlorul de tren și tot așa. În loc să piardă vremea cu asemenea muncă formalistă de detectiv, funcționarii mai bine i-ar întreba pe migranți ce știu despre cultura, legile și normele societății din care vor să facă parte. Ar trebui să afle ce calificări au aceștia și să discute sincer despre cum va fi viața pentru ei în Germania sau în Franța. Ar trebui să le ofere o idee despre realitatea cu care se vor confrunta și despre cât de greu le va fi din punct de vedere emoțional, psihologic și economic.

La controlul medical, azilanții ar trebui să fie văzuți și de un psiholog, care să le evalueze capacitatea de adaptare.

Migranților care nu sunt dispuși să adopte legile și valorile societății-gazdă ar trebui să li se acorde un interval de timp pentru a-și demonstra adaptarea la Occident, să zicem un an sau doi, iar, dacă nu reușesc, să li se ceară să părăsească țara sau să fie deportați. În loc să lâncezească în centre de primire, dependenți de donații, în timp ce le sunt evaluate cererile de azil și recursurile, nou-veniții ar putea să-și demonstreze capacitatea de a trăi în Occident.

2. Abordarea factorilor care generează migrația...

Este imposibil să reformăm sistemul de azil sau să înlocuim politicile de integrare eșuate fără să luăm în discuție mai întâi cauzele migrației în masă. În primul rând, țările occidentale trebuie să investească resurse în vederea soluționării problemelor economice și de securitate din țările din care vin migranții, pentru că, altfel, alte milioane de oameni își vor risca viața traversând Mediterana sau Canalul Mânecii. Uniunea Europeană și țările individuale au deja relații cu numeroase țări ce sunt surse de refugiați. Acordurile comerciale, fondurile de dezvoltare și presiunea diplomatică trebuie să fie canalizate în direcția rezolvării problemelor legate de migrație, forțând, de exemplu, țările să accepte întoarcerea migranților lor repatriați. În societățile depășite de miliții și de traficanți de persoane, europenii ar trebui să trimită forțe civile și militare care să ajute la construcția instituțiilor și a statului de drept.

În al doilea rând, Europa nu trebuie să mai pretindă că stabilizarea lumii musulmane e problema altora. E nevoie de mai mult decât „putere blândă" pentru a restabili ordinea în țările din care vin atât de mulți migranți. Intervenția transatlantică prost concepută în Libia, precum și intervenția americană inadecvată și întârziată în Siria au rezultate dezastruoase, ca și abandonarea, practic, a Irakului, care a ajuns din nou în pragul

anarhiei. Statele membre ale UE trebuie să fie dispuse să preia controlul asupra situației și, dacă este necesar, să intervină militar pentru restabilirea ordinii în zonele de conflicte internaționale, în loc să continue să depindă de Statele Unite în abordarea fiecărei crize. Deocamdată, bugetele europene pentru apărare sunt nejustificat de mici, dacă ne gândim la cât de rapid au escaladat violențele în regiunile aflate la sud și la est de Mediterana. În ciuda nemulțumirilor exprimate în mod repetat de Statele Unite, doar șapte membre europene ale NATO (inclusiv Marea Britanie) cheltuiesc mai mult de 2% din PIB pentru apărare, deși americanii cheltuiesc peste 3,4%.

De asemenea, controlul frontierelor europene este subfinanțat. Fără granițe sigure și fără un sistem eficient de deportare, politicile Europei privind imigrația și intervențiile pentru atenuarea cauzelor migrației vor da greș. În 1985, prim-ministrul Margaret Thatcher nu a fost de acord cu intrarea Marii Britanii în Acordul Schengen, spunând: „E cât se poate de logic că nu putem aboli total controalele la frontieră, dacă vrem să ne protejăm cetățenii împotriva infracționalității și să oprim circulația imigranților ilegali". Raționamentul ei era corect. Știm acum că statele Schengen nu sunt capabile să-și mențină securitatea frontierelor. În 2018, când dețineau președinția Uniunii Europene, austriecii au făcut demersuri ca 10.000 de soldați UE să fie trimiși să sprijine Frontex în efortul de asigurare a granițelor Europei împotriva migrației neregulate[2]. Spre deosebire de situația cancelarului german din 2015, în acest caz a existat voință politică, iar trupele ar trebui să se afle la post până în 2020[3]. Dar acesta este abia un început.

3. ...și a celor care o atrag

O parte esențială a reparațiilor capitale constă în reevaluarea atractivității generoaselor state ale bunăstării din vestul Europei. Contractul social dintre cetățean și stat e nefuncțional în locurile în care schemele bunăstării includ un număr mare de beneficiari ale căror familii nu contribuie niciodată la sistem. Statul bunăstării originar a avut la bază un concept al reciprocității, dar,

pentru nou-veniți, el pare mai degrabă un venit minim garantat. Milton Friedman, laureat al Premiului Nobel, a spus că poți să ai imigrație liberă sau poți să ai un stat al bunăstării, dar nu le poți avea pe amândouă[4]. Statele bunăstării sunt naționale, nu universale. Așadar, trebuie să existe limite semnificative asupra a ce anume pot solicita străinii în virtutea faptului că au traversat granițele unei țări.

Guvernul austriac a fost pus la zid pentru că a încercat să introducă reciprocitatea în sistemele sale asistențiale. Începând din 2018, migranții trebuie să semneze o Declarație de Integrare, prin care se angajează să îndeplinească cerințele pentru a primi în continuare ajutor de stat și pentru a-și menține dreptul de ședere în Austria. Cei care nu întrunesc condițiile de integrare, printre care stăpânirea limbii germane, cunoașterea valorilor și încadrarea în muncă, sunt sancționați. După doi ani, cei care nu se supun în continuare cerințelor pot fi trimiși înapoi în țările de origine. Această amenințare cu penalizări – sub forma reducerii ajutorului social – funcționează. Când echipa mea de cercetare a vizitat Fondul Austriac pentru Integrare (Österreichischer Integrations Fonds – ÖIF) din Viena, la câteva luni după introducerea Declarației de Integrare, în clădire și în exterior existau cozi nesfârșite la care lumea aștepta să se înscrie pentru cursuri de limbă și nu numai. La un curs pentru nou-veniți, în jur de 30 de femei și bărbați de diferite vârste și naționalități stăteau pe scaune în cerc și discutau cu instructorul despre relațiile de gen din Austria. Unii dintre participanți, în special bărbații tineri, au reacționat cu chicoteli sau grimase la ideea că fetele austriece au voie să iasă afară noaptea la fel ca băieții. Alții au dat din cap aprobator. La sfârșitul discuției, o femeie și-a dat jos baticul de pe cap, cu calm. Pentru mine, gestul ei subtil a simbolizat exact ce trebuie să facă un curs de integrare: să ofere informații despre valorile societății-gazdă și să-i încurajeze pe participanți să le adopte.

Datorită naturii atotcuprinzătoare a statelor bunăstării din Europa Occidentală, este relativ ușor de implementat o reformă a integrării de tip recompensă și pedeapsă. De exemplu, în Danemarca, statul asigură cazare, educație, servicii medicale și sprijin financiar. Condiționând furnizarea acestor servicii de

comportamentul beneficiarilor, guvernul încearcă să desființeze obiceiurile sociale și culturale care i-au ținut pe mulți musulmani la marginea societății deschise. Copiii din cartierele de migranți trebuie să se despartă acum de familiile lor timp de 25 de ore pe săptămână și să învețe despre valorile daneze; în caz contrar, părinților lor li se reduc ajutoarele sociale[5]. În plus, copiii sub 18 ani nu au avut voie să-și părăsească locuința după o anumită oră pentru a li se reduce riscul de a se implica în bandele de cartier[6]. Această măsură a fost retrasă ulterior, fiind considerată prea severă.

4. Restabilirea statului de drept

Guvernele naționale ale Europei trebuie să-și revizuiască și sistemele de drept penal. Acestea sunt pur și simplu mult prea blânde cu infractorii violenți și permit excepțări exagerate de la statul de drept pentru migranți.

M-am gândit mult la aparentul paradox al folosirii de mijloace iliberale pentru atingerea unor scopuri liberale, dar statul de drept fără punere în practică nu înseamnă decât dezordine. Pe lângă un nivel suficient al prezenței fizice a poliției, există acum modalități mai inteligente de punere în aplicare a statului de drept. Nu numai guvernele autoritare, precum cel chinez, pot să folosească supravegherea video cu circuit închis, tehnologia de recunoaștere facială și inteligența artificială pentru a-și monitoriza cetățenii. Securitatea din Marea Britanie, dar și din Israel, depinde deja într-o măsură considerabilă de asemenea supraveghere bazată pe camere video. Pentru germanii obsedați de respectarea intimității, astfel de soluții sunt probabil de neacceptat, dar cu siguranță că ele pot fi justificate parțial în cartierele cu probleme. Când cetățenii din Tübingen au fost întrebați de administrația metropolitană dacă sunt dispuși să accepte supraveghere video și un număr mai mare de polițiști pe străzi pentru mai multă siguranță, răspunsurile afirmative au fost într-un număr copleșitor[7].

Tehnologia poate juca un rol, dar pentru oamenii competenți nu există înlocuitor. Forțele naționale și regionale de poliție au

nevoie de unități speciale pentru protecția fetelor și femeilor, ca să nu mai vorbim de comunitățile evreiești, de comunitățile LGBTQ și de cei care renunță la islam.

5. Învățarea din poveștile imigranților bine integrați

Pe parcursul documentării pentru această carte, am rămas de multe ori uimită de faptul că imigranții integrați cu succes sunt cei care fac cele mai mari eforturi pentru a deschide această dezbatere. Prin urmare, consider că ar trebui să-i ascultăm mai mult pe cei care au migrat din lumea musulmană și au ieșit din toată această experiență ca niște europeni liberali bine adaptați. Cu siguranță factorii de decizie politică trebuie să țină seama de sfaturile lor.

În Germania, printre aceștia se numără Hamed Abdel-Samad, fiul unui imam egiptean; Düzen Tekkal și Seyran Ateș, amândoi turci crescuți în Germania; și Efgani Dönmez, politician turco-austriac. Suedezi precum Mustafa Panshiri, afgan, Tino Sanandaji, iranian, și Gulan Avci, kurd și parlamentar, toți susțin că valorile liberale nu trebuie doar oferite, ci și pretinse migranților. Femei curajoase precum Dane Jaleh Tavakoli, de origine iraniană, Assita Kanko din Burkina Faso, politician belgian, și Elham Manea, profesor universitar yemenito-elvețian, toate sunt de acord că religia și cultura din patria lor sunt greu de împăcat cu libertatea individuală din Occident. Britanicii de origine pakistaneză Nazir Afzal, Rumy Hasan și Maajid Nawaz, fondatorul Quilliam, susțin că crearea unor excepții pentru imigranți nu va face decât să-i împiedice să se integreze.

Sunt complet de acord cu fiecare dintre acești oameni în privința condițiilor necesare pentru integrarea musulmanilor în societățile europene. Teza lor principală, și a mea, este că trebuie să apărăm mai ferm valorile liberale, că statul de drept trebuie pus în practică, că responsabilitatea individuală este esențială și că absența unei dezbateri deschise despre aceste probleme nu a făcut decât le agraveze, în special pentru femei.

În loc să susțină programe de integrare ineficiente și să plece urechea la unii „purtători de cuvânt" islamiști nereprezentativi, guvernele occidentale ar trebui să-și redirecționeze resursele către sprijinirea ideilor persoanelor care s-au adaptat cu succes, iar infrastructura de integrare ar trebui concepută pentru a accelera procesul de adaptare. Nu este suficient ca imigranții să învețe noțiuni de bază în limba locală și să obțină locuri de muncă necalificată. Ei trebuie și să fie dispuși să adopte valorile țării care le oferă adăpost. Obligația statului este de a se asigura că imigranții sunt familiarizați cu aceste valori și că sunt educați de instructori care înțeleg miza acestui proces.

6. Educație sexuală pentru toți copiii

Nazir Afzal este fostul procuror al Coroanei britanice curajos și direct care a pus sub acuzare primele cazuri de bande de ademenire din Marea Britanie. El susține ferm de multă vreme drepturile femeilor și vorbește deschis despre problemele culturii onoarei. Când i-a pus sub acuzare pe unii dintre membrii bandelor de ademenire, Nazir a observat că, chiar și după ce au fost condamnați, aceștia nu credeau că făcuseră ceva rău. După cum mi-a explicat:

> Ei vin din familii severe. Poate că au o căsătorie aranjată sau impusă și se simt constrânși în viața de acasă. Caută să fie liberi. Și nu au fost educați niciodată; nu există educație sexuală sau educație privind relațiile pentru bărbații tineri în multe dintre aceste comunități. Ei nu știu ce înseamnă bune relații sau cum să ți le faci. Așa că e firesc pentru ei să atingi o persoană, în mod ilegal și fără consimțământ.

Nazir susține că primul pas pentru inversarea acestor atitudini trebuie să fie educația sexuală obligatorie și educația despre relațiile interumane pentru toți copiii. L-am întrebat dacă există vreo dorință pentru eliminarea tabuului legat de sex în comunitatea musulmană. A recunoscut că acesta este un lucru foarte dificil.

> Un imam a luat legătura cu mine aici, în Marea Britanie. Era uimit de problema bandelor de ademenire și voia să facă ceva în această privință. Așa că a oferit ore de educație sexuală la moscheea sa din Rochdale. Dar a fost imposibil să aibă mici cursanți; părinții nu-și lăsau copiii să participe. Și totuși, acesta era un imam, un om respectat și cu autoritate. Singura modalitate de a rezolva această problemă este obligativitatea educației sexuale și despre relațiile interumane[8]

Tipul de educație sexuală pe care îl susține Nazir nu se referă numai la noțiuni elementare despre contactul sexual și despre reproducere, ci și la relații interumane sănătoase, la consimțământ și la violență, precum și la răul la care pot fi expuși copiii și tinerii. Copiilor trebuie să li se spună că își vor explora corpul mai târziu, că se vor îndrăgosti și vor vrea să facă sex, precum și că contactul sexual este însoțit de responsabilități – existând nu numai posibilitatea de a procrea, ci și riscul de a contracta boli și nevoia de consimțământ. Tinerii bărbați și femei trebuie să fie învățați să-și respecte reciproc granițele fizice și, când au îndoieli, să nu mai caute contactul sexual. Băieții trebuie să fie educați în spiritul ideii că fetele sunt ființe umane cu drept egal la autodeterminare sexuală.

Jess Phillips, feministă înfocată și membră a parlamentului britanic, susține obligativitatea educației sexuale și a celei despre relațiile interumane. Am vorbit cu ea la telefon, în timp ce se afla în biroul ei de la Camera Comunelor, și mi-a spus, cu accentul ei puternic de Birmingham:

> Am vorbit lă sute de școli și cu nenumărați-părinți despre acest lucru. În circumscripția mea am mers din ușă-n ușă pe străzi unde locuiesc numai familii de pakistanezi britanici și nu mi-au spus nici măcar o dată că nu vor educație sexuală pentru copiii lor. Ei nu vor decât să li se spună că trebuie să facă ceva – dacă pot să poarte niqab sau nu sau dacă trebuie să participe la cursuri de educație sexuală sau nu. Vor certitudini, iar pentru asta, educația sexuală trebuie să devină obligatorie.

Am întrebat-o pe Jess de ce factorii de decizie politică asemenea ei încă nu au concretizat acest lucru. Mi-a răspuns: „«Cei

12 bărbați» nu vor obligativitatea educației despre relațiile interumane"[9]. „Cei 12 bărbați" la care se referă Jess sunt purtătorii de cuvânt autoproclamați ai comunității. Aceștia nu reflectă în general opiniile întregii comunități, ci mai degrabă pe cele ale unei minorități de conservatori religioși. Ei intervin în numele comunității de imigranți și spun că nu sunt pregătiți pentru schimbare sau că adaptarea culturii lor la normele locale va fi nocivă. I-am văzut și eu pe „cei 12 bărbați" în acțiune pe vremea când eram politician în Olanda. După interviul cu Jess din 2018, factorii de decizie politică au reușit să introducă obligativitatea educației sexuale și despre relațiile interumane.

Schimbarea politicilor este doar o jumătate din soluție; cealaltă o constituie părinții. Mamele și tații din comunitatea musulmană sunt cei în măsură să elimine tabuurile cu privire la discuțiile despre sex și relații. Unii musulmani pun bunăstarea comunității înaintea dogmelor religioase și încep să abordeze această chestiune. O femeie care face exact acest lucru este un blogger canadian care semnează cu numele neverosimil „Feminista Salafistă"[10]. Purtând niqab și costum de piele pentru motociclism, Zainab bint Younus este o apariție contrariantă, pentru că opiniile ei nu sunt pe măsura aspectului său fizic. Ea aprobă poligamia și susține că niqabul este o expresie a feminismului. Dar vrea și ca femeile să vorbească în moschee și să stea în față, alături de bărbați.

Ca un prim pas, Younus susține „educația sexuală islamică" menită să-i ajute pe copii să înțeleagă schimbările din corpul lor și să-i protejeze de exploatarea sexuală. Ea a pus punctul pe i într-un discurs pentru femeile din comunitatea ei în care îi îndemna pe părinți să-și învețe fiii să respecte fetele ca persoane și, „când ea spune «nu», o lași în pace. [...] Nici măcar nu contează cum e îmbrăcată". Și a continuat:

> Este de asemenea foarte important să-i învățăm diferența dintre a ține la cineva și a-l controla. [...] [Trebuie] să vorbim cu ei despre ce înseamnă să faci față unui conflict, comunicării, din nou, maturitatea emoțională este un alt subiect în sine, iar băieții în special trebuie educați în această privință. [...] Tinerii bărbați, băieții scapă fără consecințe pentru multe. Le spunem „băieții sunt mai obraznici",

le găsim atât de multe scuze, fără să ne dăm seama că ne facem rău nouă înșine, le facem rău lor și întregii *ummah*, menținând asemenea atitudini[11]

Pentru mine, „Feminista Salafistă" este un oximoron. Ea încă susține că Coranul trebuie urmat ad litteram când e vorba de obligația femeii de a-și coborî privirea când interacționează cu bărbații sau de obiceiul de a împiedica fetele să aibă prieteni băieți. Însă Younus a deschis o poartă și este pe calea cea bună. Comparativ cu „cei 12 bărbați", ea este o gură de aer proaspăt.

Dacă dispun de fonduri, de rețele și de putere să facă lobby, feministele occidentale pot să joace un rol constructiv pentru ca autonomia individuală a femeilor să rămână o valoare împărtășită în Occident și să nu fie erodată de importarea „doctrinei modestiei". Dar pentru acest lucru este nevoie de mai multă disponibilitate din partea lor de a se confrunta cu și de a contesta culturile, societățile și dogmele religioase non-occidentale care sunt opresive pentru femei, de a le discuta deschis și de a propune schimbări constructive. Seyran Ateș sugerează ca cei care fercventează studii de gen și despre femei să fie trimiși în practică pe teren în Afganistan, Irak sau Pakistan. Acolo pot vedea singuri ce înseamnă să fii lipsit de drepturile fundamentale ale omului exclusiv din cauza sexului pe care îl ai din naștere. Poate că aceasta nu este o propunere realistă, din motive evidente. Dar există și alte căi de a le deschide ochii feministelor la pericolele ascunse ale regresiei culturale.

Concluzie: drumul spre Gilead

Indiferent cât ne-am dori, progresul nu este un dat. Revoluțiile inspiră contrarevoluții și e mai ușor să anulezi drepturi decât să le stabilești. În decursul vieții mele, am văzut cum libertățile femeilor fac pași înapoi cu o viteză șocantă în Orientul Mijlociu și în Africa. Forțele care contribuie cel mai mult la revocarea drepturilor femeilor sunt instituțiile patriarhale întemeiate pe ideologia islamistă.

Margaret Atwood a publicat *Povestea slujitoarei* în 1985 pentru a avertiza că evangheliștii americani ar putea reuși într-o bună zi să instaureze un regim patriarhal în Statele Unite – sau cel puțin într-o parte din SUA, întrucât „Gilead" se vrea a fi New England[1]. Majoritatea cititorilor ei par să nu știe că ceva foarte asemănător s-a întâmplat deja în lumea musulmană, când ideologii religioși au acaparat puterea în anii 1970 și 1980 în Afganistan, Arabia Saudită, Iran și Somalia. Distopiile islamice au schimbat complet situația femeilor în aceste țări – în special a femeilor cu o situație materială mai bună din orașele mari, care, în anii 1950 și 1960, se bucuraseră de cel puțin unele dintre libertățile femeilor din Occident. Islamiștii au dat timpul înapoi pentru femei, revendicând spațiul public pentru bărbați printr-un decret religios. Femeile au fost reduse la rolul de simple născătoare de fii.

S-a mai spus acest lucru până acum, dar merită să aruncăm din nou o privire pe fotografiile cu femei din Kabul din anii 1960[2]. Aceste imagini sunt acum vestigii ale perioadei de dinainte ca libertățile femeilor din Kabul să fie șterse de despotismul religios al talibanilor. În ele apar tinere îmbrăcate cu pulovere mulate, femei cu rochii croite drept, fără mâneci; femei care se

plimbă pe străzi neînsoțite, cu coafuri elaborate în stilul anilor 1960 și tunsori bob în stilul Jackie O; fete care stau lângă băieți în sălile de clasă sau în amfiteatrele universitare. Odată cu instalarea autocrației islamice, în anii 1990, femeile și fetele au fost date afară din școli, hărțuite pe străzi, învăluite în burka și închise în casă pentru a crește viitoarele generații de jihadiști. Talibanii au întors timpul pentru femeile afgane.

Ceva asemănător se întâmplase deja în Iran, unde revoluția islamică din 1979 eliminase drepturile femeilor. În timpul regimului șahului – care a fost, desigur, autocrat și represiv din alte puncte de vedere –, femeile persane înstărite dansaseră pe muzică pop psihedelică îmbrăcate în pantaloni evazați sau foarte scurți și strânși pe picior. Circulaseră liber și fără văl pe străzile din Teheran. Astăzi, fiicele și nepoatele lor sunt urmărite de Basij (poliția religioasă) și băgate în închisoare pentru că și-au dat jos hijabul sau au dansat în public.

Femeile saudite în vârstă își amintesc încă de vremurile când puteau să se plimbe singure în spațiile publice, cu părul descoperit și să socializeze cu bărbații la restaurant. Dar, îngrijorat de ascensiunea teocrației șiite a Iranului și de o revoltă milenaristă eșuată la Mecca, în 1979, regele Khalid al Arabiei Saudite a extins puterea clericilor wahhabiți. Libertățile femeilor au fost una dintre primele ținte ale bărboșilor fanatici din poliția religioasă Mutaween.

În mod similar, în Egipt drepturile femeilor au făcut un pas înainte și doi înapoi. În 1953, președintele Gamal Abdel Nasser a stârnit hohote de râs când i-a anunțat pe egipteni că Frăția Musulmană voia să le oblige pe toate femeile să poarte hijab în public[3]. Un deceniu mai târziu, ce păruse doar o glumă a devenit realitate. Mai la sud, în Somalia, s-a petrecut același lucru. Îmi aduc aminte că, în anii 1970, bărbații nu aveau nicio problemă să stea laolaltă cu femei îmbrăcate după moda italiană sau purtând rochii transparente cu mijlocul gol. În anii 1990, după ce a acaparat sistemul medreselor și școlile coranice, Frăția Musulmană s-a transformat dintr-o grupare marginală într-un curent predominant. Bărbații somalezi cucernici au optat apoi pentru rochia arabă, gleznele lor fusiforme și bărbile țepoase stârnind

comparații hilare cu frații lor arabi. Nu la fel de amuzant era obiceiul lor de a le biciui pe femei pe stradă cu cabluri electrice, dacă vreuna dintre părțile corpului lor era vizibilă. Două decenii mai târziu, somalezele au dispărut de pe stradă sau circulă temătoare, acoperite din cap până-n picioare.

Bineînțeles, toate aceste societăți erau cu mult în urma Occidentului în anii 1970. Imaginile libertăților din trecut pe care le-am descris mai sus sunt aproape toate despre femei care au aparținut elitelor sociale ale unor regimuri ce nu aveau nimic în comun cu liberalismul politic. Dar cel puțin, unele femei mergeau la școală și la serviciu, se îmbrăcau după bunul plac și socializau nestingherite cu bărbații.

Desigur, nu prezic că europencele se vor confrunta cu aceeași soartă. Probabil că istoria nu se va întoarce în timp în Suedia sau în Germania atât de mult precum în Iran și în Somalia. Ar fi o exagerare să se sugereze că Europa alunecă spre sharia. Dar valul recent de violență și hărțuire sexuală din Europa înrăutățește în mod subtil, dar indiscutabil viața europencelor. Incapacitatea societăților de a se opune unei culturi șoviniste invazive le scoate pe femei de pe străzi în unele părți din Stockholm, Berlin și Paris. Oare asta vrem, o Europă în care fotografiile cu viața femeilor de dinainte de 2015 sunt obiect de fascinație, cum sunt ilustrațiile din cărți pe care personajul principal le cenzurează în continuarea lui Atwood la *Povestea slujitoarei*, *Testamentele*? Dacă vrem să evităm așa ceva, trebuie să ne imaginăm Vechea Europă ca Gilead. Este deja mult mai asemănătoare acestuia decât New England.

Unele femei sunt lăsate în trecut

Așa cum am spus, fotografiile la care m-am referit mai sus înfățișează viața unor elite urbane din Kabul, Teheran și Cairo. În regiunile rurale și în familiile tradiționaliste, femeile nu se bucurau de cine știe ce egalitate cu bărbații. Cu toate acestea, în perioada respectivă, feministele tot aspirau să extindă emanciparea femeilor la toate femeile. Acestea nu acceptau că unele femei,

doar pentru că s-au născut într-o religie patriarhală, erau nedemne de libertățile pentru care luptau ele însele. Astăzi, în schimb, feministele profund influențate de ideologia multiculturală găsesc scuze pentru inegalitatea impusă femeilor din lumea musulmană, inclusiv în societățile paralele din Europa. Ele arată că „respectă" această cultură misogină, și nu militează pentru ca ea să evolueze. Feministele occidentale și-au abandonat efectiv suratele musulmane în trecut. Merg cu ochii închiși în timp ce propriile lor drepturi încep să se erodeze.

Să nu uităm că însuși conceptul de egalitate a femeii cu bărbatul este relativ recent. A apărut doar în Occident și, în ciuda realizărilor sale – de la dreptul de vot până la protecția împotriva discriminării la locul de muncă –, încă nu a ajuns la egalitatea completă la care aspiră feministele. Această cvasiegalitate fragilă, care e prevăzută în lege, chiar dacă nu o găsim în fiecare casă și la fiecare loc de muncă, există de doar foarte puțin timp, iar istoria ne arată că asemenea realizări se pot inversa rapid. Și regimurile comuniste din Uniunea Sovietică și China au promis egalitatea femeilor ca parte a revoluțiilor lor, dar au furnizat o realitate complet diferită.

„Arcul istoriei" mitic despre care progresiștii presupun că înclină spre progresul omenirii este mai degrabă un pendul, cel puțin când vine vorba de drepturile femeilor. Pendulează înainte și înapoi, extinzând și reducând drepturile femeilor, în funcție de ideologia predominantă a vremii. În epoca victoriană, religia nu era singurul motiv pentru care europencele aveau o viață mai îngrădită. În Anglia, de exemplu, a existat o reacție împotriva a ceea ce era perceput ca un declin moral, „virtutea ușoară" și permisivitatea secolului XVIII-lea. Ca în multe societăți musulmane din perioade mai apropiate, amenințarea violenței publice – a agresiunii și a violului – era folosită pentru a le limita pe femei la sfera privată[4]. Femeile purtau haine mai restrictive, își reduceau interacțiunea cu bărbații, erau scoase de poliție din anumite zone și, în general, duceau o viață cu mai multe constrângeri din punctul de vedere al spațiului de mișcare decât în deceniile anterioare. Acesta a fost un regres care i-a înspăimântat pe John Stuart Mill și pe soția și colaboratoarea sa, Harriet Taylor Mill. Argumentul lor din *Supunerea femeilor* (încheiată în 1861) era:

că principiul ce reglementează relațiile sociale existente între cele două sexe – subordonarea juridică a unui sex față de celălalt – este eronat în sine și [este] acum una dintre principalele piedici în calea îmbunătățirii omenirii; și că trebuie înlocuit cu un principiu al egalității perfecte, care să nu permită nicio putere și niciun privilegiu de o parte și nici vreo neputință de cealaltă parte[5].

Mill a publicat acest eseu în 1869, după moartea soției sale. În toată lumea occidentală, multe dintre schimbările pentru care au militat cu atâta convingere el și soția sa au fost implementate încet, dar sigur, deși deocamdată nu există egalitate perfectă. Dar mă tem că ceea ce s-a realizat în ultimul secol și jumătate, cât a trecut de la publicarea acestui eseu, pentru a îmbunătăți și a proteja drepturilor fetelor și femeilor se află acum în pericol din cauza proastei administrări a unui val al imigrației.

Pendulul face o mișcare înapoi, spre misoginism cât timp Europa liberală se schimbă pentru a face loc unor culturi ale migranților. Adaptarea are loc, dar într-un sens invers. Progresul nu numai că nu este inevitabil; în acest caz, este reversibil.

Scriind această carte, am ajuns la concluzia că avem nevoie de o nouă mișcare a femeilor, una care nu vede lumea în termenii multiculturalismului și ai intersecționalității, ci în termeni universali și care, în spiritul lui John Stuart Mill și al lui Harriet Taylor Mill, este gata să apere drepturile tuturor femeilor.

Siguranța femeilor în fața bărbaților prădători este chestiunea în jurul căreia trebuie să graviteze și să se unească toate feministele autentice.

Noi, femeile, suntem în stare și trebuie să refuzăm să fim reduse, așa cum am fost în trecut – așa cum am fost și eu la un moment dat –, la statutul de pradă. Sper că veți fi alături de mine în acest demers.

Mulţumiri

Cartea de faţă ar fi lipsită de sens în absenţa civilizaţiei occidentale. Aceasta asigură drepturi şi libertăţi ca nicio altă civilizaţie. Dorinţa arzătoare de a contribui la conservarea ei este ceea ce m-a motivat să scriu această carte.

Pe parcursul ultimului deceniu, am văzut că problemele dezbătute în aceste pagini constituie o contestare a unor norme occidentale. Am văzut cum se clatină încrederea în valorile noastre şi mândria de a le avea. Am văzut unele ţări occidentale prea nesigure pe ele pentru a lupta împotriva unor practici culturale incompatibile cu liberalismul – prea nesigure ca să le apere pe femeile şi pe fetele care nu se pot apăra singure. Această carte a fost scrisă în onoarea tuturor apărătorilor civilizaţiei occidentale şi a giganţilor pe umerii cărora stăm.

De asemenea, cartea nu ar fi existat fără femeile curajoase care au stat de vorbă cu mine, inclusiv victimele unor atacuri cu totul condamnabile, dintre care unele au supravieţuit mai multor asemenea agresiuni, altele îşi menţin în continuare atitudinea de acceptare a imigranţilor, a refugiaţilor şi a celor care sunt diferiţi de ele.

Bărbaţii imigranţi care au discutat cu mine se confruntă cu critici şi sunt puşi la zidul infamiei de unii dintre colegii lor de serviciu pe motiv că lucrează în cadrul sistemului european şi pentru acesta. Ei dau dovadă de cavalerism şi de politeţe faţă de femeile şi fetele afectate de aceste atacuri violente. Aceşti bărbaţi sunt întruchiparea curajului. Le mulţumesc în special lui Hamed Abdel Samad, Mustafa Panshiri şi Nazir Afzal.

Multe instituţii europene au eşecuri din multe puncte de vedere, dar există categorii întregi a căror contribuţie pozitivă trebuie recunoscută: poliţiştii, asistenţii sociali, tehnicienii criminalişti, judecătorii şi cadrele didactice.

De asemenea, vreau să mulţumesc echipei mele, care a examinat o mulţime de date, a parcurs mărturii despre cazuri înfiorătoare şi nu a precupeţit niciun efort pentru a mă sprijini. Îi mulţumesc lui Leonie Phillips pentru extraordinarele sale etică a muncii şi răbdare în timp ce a călătorit prin Europa, studiind „adevărul de la faţa locului" şi

scriind rapoarte. Îi mulțumesc lui Jurgen Reinhoudt pentru munca sa neobosită de cercetare și de verificare a informațiilor, chiar și atunci când datele erau aduse la zi sau definițiile modificate. Și vreau să-i mulțumesc lui Alex Still pentru nenumăratele ore pe care le-a dedicat diferitelor versiuni ale acestei cărți. Cu o bunătate fără margini ne-a ajutat pe toți să nu ne pierdem mințile.

Le sunt recunoscătoare și Susannei Lea, agentul meu, dar și, mai important, prietena mea dragă; și echipei mele de la HarperCollins, lui Eric Nelson, Hannah Long și tuturor celor care muncesc în culise. Ați avut răbdarea și rezistența să duceți această carte la bun sfârșit.

Recunoștința mea se îndreaptă totodată către toți cei care au recenzat cartea și au făcut comentarii, fiecare dintre ei, în felul propriu, dându-i valoare. Vreau să-mi exprim aprecierea mai ales față de Elizabeth Cobbs, Chris DeMuth, Kyle Kinnie, Paulina Neuding, Amanda Parker, Andrew Roberts, Dan Seligson și Robert Wickers.

De asemenea, le mulțumesc lui Christopher Caldwell, dame Louise Casey, senatorului Tom Cotton, Megyn Kelly, profesorului Henry Kissinger, lui Mark Levin, Andrew McCarthy, Douglas Murray, Andrew Norfolk, Trevor Phillips, Peter Robinson, senatorului Ben Sasse și Christinei Hoff Sommers, pentru că au citit și au susținut această carte.

În sfârșit, această carte nu ar fi fost posibilă fără soțul meu, Niall Ferguson, care a citit și a redactat manuscrisul, și fără copiii noștri, care au acceptat să fiu o vreme departe de ei.

Note

Capitolul 1

Ne întoarcem în timp

1. Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography*, European University Institute, 2017, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/45187/Ebook_IntegrationMigrantsRefugees2017.pdf?sequence=3&isAllowed=y, p. 93.
2. „Violence Against Women", World Health Organization, 29 noiembrie 2017, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women
3. „So reagiert die Politik auf den Mordfall Maria", *Bild*, 4 decembrie 2016, https://www.bild.de/politik/inland/todesfall/studentin-vergewaltigt-ermordet-49066016.bild.html

Capitolul 2

Al cincilea val

1. Peter Gatrell, *The Unsettling of Europe: How Migration Reshaped a Continent*, New York, Basic Books, 2019.
2. „Migratory Map", Frontex, 2019, https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/
3. „Data Explorer", European Union, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/
4. Bojan Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains in Europe", *Wall Street Journal*, 30 aprilie 2019, https://www.wsj.com/articles/steady-flow-of-refugees-fuels-nationalist-gains-in-europe-11556628273
5. „Abschiebungen in andere EU-Staaten auf Höchststand", Spiegel Online, 21 ianuarie 2019, https://www.spiegel.de/politik/deutschland/

fluechtlinge-abschiebungen-in-andere-eu-staaten-auf-hoechststand-a-1249008.html

6. „The Dublin System in the First Half of 2018: Key Figures from Selected European Countries", European Council on Refugees and Exiles, octombrie 2018, http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/aida_2018halfupdate_dublin.pdf, p. 6.
7. Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains in Europe". Peter Cluskey, „Most Fleeing to Europe Are «Not Refugees», EU Official Says", *Irish Times*, 26 ianuarie 2016, https://www.irishtimes.com/news/world/europe/most-fleeing-to-europe-are-not-refugees-eu-official-says-1.2511133
8. Valerie Boyer, „Assemblée Nationale, Constitution du 4 October 1958", http://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/rapports/cion_afetr/l15b2303-tvii_rapport-avis.pdf
9. Michèle Tribalat, micheletribalat.fr, și corespondență personală, iunie 2018.
10. Yue Huang și Michael Kvasnicka, „Immigration and Crimes Against Natives: The 2015 Refugee Crisis in Germany", IZA Institute of Labor Economics Discussion Paper Series, nr. 12469, iulie 2019, http://ftp.iza.org/dp12469.pdf
11. „Interactive Data Table: World Muslim Population by Country", Pew Research Center, 17 noiembrie 2017, https://www.pewforum.org/chart/interactive-data-table-world-muslim-population-by-country/
12. „Asylum and First Time Asylum Applicants by Citizenship, Age and Sex Annual Aggregated Data (Rounded)", Eurostat, 12 martie 2019, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en
13. „Asylum and Migration in the EU: Facts and Figures", European Parliament, 22 iulie 2019, http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170629STO78630/asylum-and-migration-in-the-eu-facts-and-figures
14. *Ibidem.*
15. Phillip Connor și Jeffrey S. Passel, „Europe's Unauthorized Immigrant Population Peaks in 2016, Then Levels Off", Pew Research Center, 13 noiembrie 2019, https://www.pewresearch.org/global/2019/11/13/europes-unauthorized-immigrant-population-peaks-in-2016-then-levels-off
16. *Ibidem.*
17. *Ibidem.*
18. „Europe's Growing Muslim Population", Pew Research Center, 29 noiembrie 2017, https://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/

Capitolul 3

Violența sexuală în statistici

1. Organizația Mondială a Sănătății, *Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence*, Geneva, World Health Organization, 2013, https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/ 9789241564625_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. *Ibidem*, p. 4.
3. *Ibidem*, p. 31.
4. *Ibidem*, p. 8.
5. „Gender Equality Index 2017: Measuring Gender Equality in the European Union 2005-2015 – Report", European Institute for Gender Equality, 10 octombrie 2017, https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-measuring-gender-equality-european-union-2005-2015-report
6. „Recorded Offences by Offence Category – Police Data", Eurostat, 5, accesat pe 24 ianuarie 2020, https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64346/10008371/Recorded_offences_by_offence_category_2017.pdf
7. „Recorded Offences by Offence Category – Police Data", Eurostat, 29 octombrie 2019, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-559176_QID_1727C2DE_UID_-3F171EB0&layout=ICCS,L,X,0;UNIT,L,X,1;GEO,L,Y,0;TIME,C,Z,0;INDICATORS,C,Z,1;&zSelection=DS-559176TIME,2015;DS-559176INDICATORS,OBS_FLAG;&rankName1=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName2=TIME_1_0_0_0&rankName3=ICCS_1_2_0_0&rankName4=UNIT_1_2_1_0&rankName5=GEO_1_2_0_1&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=ROLLING&time_most_recent=true&lang=EN&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23
8. „LIGEBP1: Victims of Offenses Against the Person by Type of Offence, Age and Sex", statistici Danemarca, https://www.statbank.dk/statbank5a/SelectVarVal/Define.asp?MainTable=LIGEPB1&PLanguage=1&PXSId=0&wsid=cftree
9. „Sexual offences in England and Wales: Year Ending March 2017", Office for National Statistics, 8 februarie 2018, https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/sexualoffencesinenglandandwales/yearendingmarch2017.

„Recorded offences by offence category – police data", Eurostat, 20 iulie 2020, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/crim_off_cat

10. Matt Watts și Ross Lydall, „Half of Women Feel at Risk of Harassment on London Public Transport", *Evening Standard*, 19 mai 2016, https://www.standard.co.uk/news/transport/half-of-women-feel-at-risk-of-harassment-on-london-public-transport-a3252051.html
11. „Insécurité et délinquance en 2018: premier bilan statistique", Ministère de l'Intérieur, 31 ianuarie 2019, https://www.interieur.gouv.fr/Interstats/Actualites/Insecurite-et-delinquance-en-2018-premier-bilan-statistique
12. Amandine Lebugle, „Young Women in Large Cities are the Main Victims of Violence in Public Space", *Population & Societies*, 550 (decembrie 2017), https://www.ined.fr/fichier/s_rubrique/27216/550_ang_population.societies.decembre.violence.en.pdf
13. *Violence Against Women: An EU-Wide Survey: Main Results*, Viena, European Union Agency for Fundamental Rights, 2014, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
14. Zoe Tabary, „220,000 Women Sexually Harassed on Public Transport in France: Study", Reuters, 21 decembrie 2017, https://www.reuters.com/article/us-women-france-sexcrimes/220000-women-sexually-harassed-on-public-transport-in-france-study-idUSKBN1EF2J2
15. Toate datele sunt din „Police Crime Statistics", Bundeskriminalamt, https://www.bka.de/EN/CurrentInformation/PoliceCrimeStatistics/policecrimestatistics_node.html
16. Brottsförebyggande Rådet, Våldtäkt och sexualbrott", Brä, 14 octombrie 2019, https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/valdtakt-och-sexualbrott.html
17. *Swedish Crime Survey 2016*, Stockholm, The Swedish National Council for Crime Prevention, 2017, https://www.bra.se/bra-in-english/home/publications/archive/publications/2017-02-15-swedish-crime-survey-2016.html
18. *Ibidem*.
19. *Ibidem*.
20. Betsy Stanko și Emma Williams, „Reviewing Rape and Rape Allegations in London: What Are the Vulnerabilities of the Victims Who Report to the Police?", în *Rape: Challenging Contemporary Thinking*, Miranda Horvath și Jennifer Brown (eds.), Cullompton, UK, Willan, 2009, pp. 207-255.
21. „Sexual Offences in England and Wales: Year Ending March 2017", Office for National Statistics, 8 februarie 2018, https://www.ons.

gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/sexualoffencesinenglandandwales/yearendingmarch2017. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Hering *et al.*, „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?", Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.de/international/germany/is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html. Michael Planty, Lynn Langton, Christopher Krebs *et al.*, „Female Victims of Sexual Violence, 1994-2010", US Department of Justice, Office of Justice Programs, 31 mai 2016, https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/fvsv9410.pdf, p. 4. Det Kriminalpræventive Råd, 2016.

22. Brottsförebyggande Rådet, „Rape and Sexual Offences", Brå, https://www.bra.se/bra-in-english/home/crime-and-statistics/rape-and-sex-offences.html. Brottsförebyggande Rådet, *Våldtäkt mot personer 15 år och äldre: Utveecklingen under åren 1995-2006*, Stockholm: Brå, 2008, https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180008010/1371914724593/2008_13_valdtakt_mot_personer_over_15_ar.pdf
23. Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth, *Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany: A Representative Study of Violence Against Women in Germany*, vara 2004, https://www.bmfsfj.de/blob/93906/9c0076fc66b1be6d0eb28258fe0aa569/frauenstudie-englisch-gewalt-gegen-frauen-data.pdf, pp. 8-9.
24. *Ibidem*, pp. 13-14.
25. *Ibidem*, p. 9.
26. *Ibidem*, p. 14.
27. *Ibidem*, p. 23.
28. *Ibidem*, p. 28.
29. Deborah F. Hellmann, Max W. Kinninger și Sören Kliem, „Sexual Violence Against Women in Germany: Prevalence and Risk Markers", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15, nr. 1613 (iulie 2018), pp. 1-19.
30. *Ibidem*, pp. 8-9.
31. Îi mulțumesc lui Renée DiResta de la Stanford Internet Observatory pentru această informație.
32. Backes *et al.*, „Is There Truth to Refugee Rape Reports?".
33. *Ibidem*.
34. *Kriminalitätsbericht: Statistik und Analyse, 2017*, Bundesministerium Inneres, 2017, https://www.bmi.gv.at/508/files/SIB_2017/03_SIB_2017-Kriminalitasetsbericht_web.pdf
35. *Ibidem*.

36. „LIGEBP1: Victims of Offenses Against the Person by Type of Offence, Age, and Sex".
37. Paulina Neuding, „Sweden's Sexual Assault Crisis Presents a Feminist Paradox", Quillette, 10 octombrie 2017, https://quillette.com/2017/10/10/swedens-sexual-assault-crisis-presents-feminist-paradox/
38. *Ibidem*.
39. *Ibidem*.
40. Joachim Kerpner, Kerstin Weigl și Alice Staaf, „Unik granskning: 112 pojkar och män dömda för gruppvåldtäkt", *Aftonbladet*, 6 mai 2018, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/rLKwKR/unik-granskning-112-pojkar-och-man-domda-for-gruppvaldtakt
41. *Ibidem*.
42. „UG-referens: Dömda för våldtäkt", *SVT Nyheter*, 11 octombrie 2018, https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/domda-for-valdtakt-1
43. David Crouch, „Swedish Police Accused of Covering Up Sex Attacks by Refugees at Music Festival", *The Guardian*, 11 ianuarie 2016, https://www.theguardian.com/world/2016/jan/11/swedish-police-accused-cover-up-sex-attacks-refugees-festival
44. Mattis Wikström și Kim Malmgren, „De är män som våldtar kvinnor tillsammans", *Expressen*, 20 martie 2018, https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/qs/de-ar-mannen-som-valdtar-tillsammans/
45. „Fiche #3 Violences Sexuelles: Insécurité et délinquance en 2018: premier bilan statistique", Interstats, 2018.
46. „Reality Check: Are Migrants Driving Crime in Germany?", BBC News, 13 septembrie 2018, https://www.bbc.com/news/world-europe-45419466
47. Marcel Leubecher, „Gewalt von Zuwanderern gegen Deutsche nimmt zu", *Welt*, 9 aprilie 2019, https://www.welt.de/politik/deutschland/article191584235/BKA-Lagebild-Gewalt-von-Zuwanderern-gegen-Deutsche-nimmt-zu.html
48. *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2017*, Bundeskriminalamt, 8 mai 2018, https://www.bka.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/JahresberichteUndLagebilder/KriminalitaetImKontextVonZuwanderung/KriminalitaetImKontextVonZuwanderung_2017.pdf
49. *Ibidem*.
50. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer*, Institut für Delinquenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs.semanticscholar.org/8cf4/655e7090ac6b11a7a0f02f8530dd1ae5676e.pdf, pp. 71-91.

51. Yue Huang şi Michael Kvasnicka, „Immigration and Crimes Against Natives: The 2015 Refugee Crisis in Germany", IZA Institute of Labor Economics Discussion Paper Series, nr. 12469, iulie 2019, http://ftp.iza.org/dp12469.pdf, abstract.
52. *Ibidem*, p. 3.
53. *Ibidem*, p. 25.
54. *Ibidem*, p. 34.
55. *Ibidem*, pp. 21-22.
56. *Ibidem*, p. 25.
57. *Ibidem*.

Capitolul 4

Taharrush gamea (jocul violului) soseşte în Europa

1. Susi Wimmer, „Joggerinnen attackiert und vergewaltigt: 28-Jähriger vor Gericht", *Süddeutsche Zeitung*, 25 martie 2018, https://www.sueddeutsche.de/muenchen/prozessauftakt-joggerinnen-attackiert-und-vergewaltigt-28-jaehriger-vor-gericht-1.3918813
2. „Nach sexuellen Ubergriff aux Spaziergängerin: Täter festgenommen", *Merkur*, 3 septembrie 2017, https://www.merkur.de/lokales/garmisch-partenkirchen/garmisch-partenkirchen-ort28711/sexueller-ueber griff-auf-garmsich-partenkirchnerin-taeter-gefasst-8643128.html
3. „Strullendorf: Somalier (17) vergewaltigt 43-jährige in Fussgängertunnel", TVO, 14 martie 2017, https://www.tvo.de/strullendorf-teenager-vergewaltigt-43-jaehrige-im-fussgaengertunnel-234536
4. *Ibidem*.
5. „Drei Männer vergewaltigen 16-jähriges Mädchen auf offener Strasse", *Die Welt*, 16 septembrie 2017, https://www.welt.de/vermischtes/article168708906/Drei-Maenner-vergewaltigen-16-jaehriges-Maedchen-auf-offener-Strasse.html
6. „POL-HH: 190128-4. Zeugenaufruf nach Sexualdelikt in Hamburg-Bramfeld", Poliţia Hamburg, 27 ianuarie 2019, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/6337/4178172
7. Silvia Zöller, „«Weil er Sex wollte» 19-Jähriger gesteht versuchte Vergewaltigung von 74-Jähriger", *Mitteldeutsche Zeitung*, 8 ianuarie 2019, https://www.mz-web.de/halle-saale/-weil-er-sex-wollte-19-jaehriger-gesteht-versuchte-vergewaltigung-von-74-jaehriger-31842548

8. „Verraten die Angeklagten heute den 12. Verdächtigen?", *Bild*, 26 iunie 2019, https://www.bild.de/regional/stuttgart/stuttgart-aktuell/freiburg-prozessauftakt-nach-gruppenvergewaltigung-vor-disco-62879682.bild.html
9. „Gruppenvergewaltigung einer 18-Jährigen in Freiburg: Elf junge Männer auf Anklagebank", Focus Online, 26 iunie 2019, https://www.focus.de/politik/gerichte-in-deutschland/verbrechen-erschuetterte-deutschland-gruppenvergewaltigung-in-freiburg-prozess-gegen-elf-junge-maenner-beginnt_id_10860345.html
10. Christine Kensche, „«Das ist doch nur eine Frau», sagte Hussein K.", *Welt*, 25 ianuarie 2018, https://www.welt.de/vermischtes/article172868730/Mordprozess-in-Freiburg-Das-ist-doch-nur-eine-Frau-sagte-Hussein-K.html
11. „Hussein K. Given Life Sentence for Rape and Murder of Freiburg Student", The Local de, 22 martie 2018, https://www.thelocal.de/20180322/hussein-k-given-life-sentence-for-rape-and-murder-of-freiburg-student
12. „In Deutschland habe er dann die Möglichkeit zum Zugang zu Frauen, auch zu sexuellen Kontakten gehabt und gezielt nach sehr jungen, noch unsicheren Mädchen gesucht." „Weder Reue noch Mitgefühl", *Frankfurter Allgemeine*, 10 iulie 2019, https://www.faz.net/aktuell/rhein-main/im-mordfall-susanna-bekommt-ali-bashar-lebenslange-haft-16277361.html
13. Von Wiebke Ramm, „In seinen Augen war sie seins", Spiegel Online, 5 februarie 2019, https://www.spiegel.de/panorama/justiz/flensburg-mord-an-mireille-warum-das-gericht-ahmad-s-schuldig-sprach-a-1251740.html
14. Alessandra Ziniti, „Pensionata violentata in spiaggia ad Ortona da un rifugiato. «Credevo che volesse uccidermi»", *La Repubblica*, 15 noiembrie 2018, https://www.repubblica.it/cronaca/2018/11/15/news/donna_violentata_in_spiaggia_ad_ortona_da_un_somalo_aveva_appena_ottenuto_la_protezione_sussidiaria-211710833
15. „Ragazza di 16 anni attirata in una trappola e stuprata dal branco degli stranieri", *Leggo*, 6 septembrie 2018, https://www.leggo.it/italia/cronache/ragazza_stuprata_branco_stranieri_avezzano-3956226.html
16. „Four Indicted for Homicide of Girl in Rome «Drug Den»", ANSA, 21 octombrie 2019, https://www.ansa.it/english/news/2019/10/21/4-indicted-for-desiree-murder_ca0dae5d-7c8e-4691-aee6-7b4d364cdab3.html
17. Roland Gauron, „Une interprète violée et un journaliste agressé aux abords de la «jungle» de Calais", *Le Figaro*, 18 octombrie 2016,

http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2016/10/18/01016-20161018ARTFIG00122-une-interprete-violee-et-un-journaliste-agresse-aux-abords-de-la-jungle-de-calais.php

18. Edouard de Mareschal, „Calais: un migrant érythréen mis en examen pour viol aggravé", *Le Figaro*, 3 noiembrie 2017, http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2017/11/03/01016-20171103ARTFIG00260-calais-un-migrant-erythreen-mis-en-examen-pour-viol-aggrave.php
19. Samuel Cogez, „Croisilles: Six mois de prison pour le migrant qui s'était frotté à une fille de 11 ans", *La Voix du Nord*, 13 iulie 2018, https://www.lavoixdunord.fr/416074/article/2018-07-13/six-mois-de-prison-pour-le-migrant-qui-s-etait-frotte-une-fille-de-11-ans
20. „Un migrant soupçonné d'agressions sexuelles sur deux adolescents de 14 ans", *Valeurs Actuelles*, 12 octombrie 2017, https://www.valeurs actuelles.com/faits-divers/un-migrant-soupconne-dagressions-sexuelles-sur-deux-adolescentes-de-14-ans-89687
21. „Våldtog och hotage «skära halsen» av flicka – nu döms Mohomed till ett par veckors ungdomstjänst", FriaTider, 16 iulie 2018, https://www.friatider.se/v-ldtog-och-hotade-sk-ra-halsen-av-flicka-nu-d-ms-mohomed-till-ett-par-veckors-ungdomstj-nst
22. „Man häktad för fyra år gammal dubbelvåldtäkt", *Aftonbladet*, 21 noiembrie 2019, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/K3KvxG/man-haktad-for-fyra-ar-gammal-dubbelvaldtakt
23. Alison Smale, „Migrant Crimes Add Volatile Element to Austria's Election", *New York Times*, 21 mai 2016, https://www.nytimes.com/2016/05/22/world/europe/migrant-crimes-add-volatile-element-to-austrias-election.html
24. „Vergewaltigung: Täter ist kein Unbekannter", *Heute*, 20 iunie 2018, https://www.heute.at/s/vergewaltigung-tater-ist-kein-unbekannter-57896221
25. „Wien: Frau im Beisein von zwei Kleinkindern sexuell missbraucht", Kurier, 14 februarie 2017, https://kurier.at/chronik/wien/mutter-im-beisein-von-zwei-kleinkindern-auf-der-wiener-donauinsel-sexuell-missbraucht/246.520.687. Rebecca Perring, „Afghan Migrant «Sexually Assaults Mother-of-Two as She Pushes Young Children in Pram»", *Express*, 14 februarie 2017, https://www.express.co.uk/news/world/767301/Afghan-migrant-sex-attack-mother-pram-children-Austria. Cheryl Benard, „I've Worked with Refugees for Decades. Europe's Afghan Crime Wave Is Mind-Boggling", *The National Interest*, 11 iulie 2017, https://nationalinterest.org/feature/ive-worked-refugees-decades-europes-afghan-crime-wave-mind-21506
26. Smale, „Migrant Crimes Add Volatile Element to Austria's Election".

27. Gábor Sarnyai, „Budapest Police Hunt for Man Accused of Sexual Assault", Hungary Today, 10 septembrie 2018, https://hungarytoday.hu/budapest-police-hunt-for-man-accused-of-sexual-assault/. Szemán László János, „Tíz évet kaphat az erőszakoló afgán", *Magyar Nemzet*, 30 aprilie 2019, https://magyarnemzet.hu/belfold/tiz-evet-kaphat-az-eroszakolo-afgan-6876137/
28. Ulrik Bachmann, „Afghansk dreng vil frifindes for voldtægt af 14-årig: «Satan fristede mig»", *Ekstra Bladet*, 30 octombrie 2018, https://ekstrabladet.dk/112/afghansk-dreng-vil-frifindes-for-voldtaegt-af-14-aarig-satan-fristede-mig/7374771

Capitolul 5

Cum sunt erodate drepturile femeilor

1. „Written submission from a member of the public (SPP0005)" menționat în *Sexual harassment of women and girls in public places: Sixth Report of Session 2017-19*, http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/women-and-equalities-committee/sexual-harassment-of-women-and-girls-in-public-places/written/76790.html
2. Evie Burrows-Taylor, „Women in Paris Tell Their Stories of Being Groped, Pestered and Sexually Harassed", The Local fr, 30 iulie 2018, https://www.thelocal.fr/20180730/women-in-paris-tell-their-stories-of-sexual-harassment
3. Aude Bariéty, „L'agresseur de Marie Laguerre condamné à six mois de prison ferme", *Le Figaro*, 4 octombrie 2018, http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2018/10/04/01016-20181004ARTFIG00344-l-agresseur-de-marie-laguerre-condamne-a-six-mois-de-prison-ferme.php. Louis Chahuneau, „Affaire Marie Laguerre: son agresseur condamné à 6 mois de prison ferme", *Le Point*, 4 octombrie 2018, https://www.lepoint.fr/societe/affaire-marie-laguerre-le-harcelement-de-rue-en-proces-04-10-2018-2260206_23.php
4. Tatjana Hörnle, „The New German Law on Sexual Assault and Sexual Harassment", *German Law Journal*, 18, nr. 6 (noiembrie 2017), pp. 1309-1330, https://www.cambridge.org/core/journals/german-law-journal/article/new-german-law-on-sexual-assault-and-sexual harassment/C8FAD908DD7B6ECC28C6CF36BD9603BE
5. „Dramatisk ökning av trakasserier mot Migrationsverkets personal", SVT Nyheter, 12 noiembrie 2016, https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hot-vanligaste-incidenten-hos-migrationsverket

6. Isabelle Nordström, „Ringde 166 gånger till kvinnlig anställd och skrek könsord", *Aftonbladet*, 5 octombrie 2017, https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/rooOR/ringde-166-ganger-till-kvinnlig-anstalld-och-skrek-konsord
7. Paulina Neuding, „Social oro ger stök på bibblan", *Svenska Dagbladet*, 16 mai 2015, https://www.svd.se/social-oro-ger-stok-pa-bibblan
8. „Refugee Women and Children Face Heightened Risk of Sexual Violence amid Tensions and Overcrowding at Reception Facilities on Greek Islands", UNHCR, 9 februarie 2018, https://data2.unhcr.org/en/news/20607
9. Maria von Welser, *No Refuge for Women: The Tragic Fate of Syrian Refugees*, Vancouver, Greystone Books, 2017. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Hering *et al.*, „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?" Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.de/international/germany/is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html
10. Jorg Diehl, „Hunderte Opfer, fast keine Tater", *Spiegel Panorama*, 11 martie 2019, https://www.spiegel.de/panorama/justiz/koelner-silvesternacht-ernuechternde-bilanz-der-justiz-a-1257182.html
11. „Schwerpunkt: Silvester & die Folgen", *Emma*, 25 februarie 2016, https://www.emma.de/artikel/koeln-die-folgen-dieser-nacht-331595
12. Von Georg Mascolo și Britta von der Heide, „1200 Frauen wurden Opfer von Silvester-Gewalt", *Süddeutsche Zeitung*, 10 iulie 2016, https://www.sueddeutsche.de/politik/uebergriffe-in-koeln-1200-frauen-wurden-opfer-von-silvester-gewalt-1.3072064
13. Marina Koren, „Angela Merkel's Response to the New Year's Eve Assaults", *The Atlantic*, 12 ianuarie 2016, https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/01/cologne-refugees-migrants-merkel/423708/
14. „Young Women Sexually Harassed, Robbed at Berlin Street Festival", DW, 15 mai 2016, https://www.dw.com/en/young-women-sexually-harassed-robbed-at-berlin-street-festival/a-19259780-0
15. Alison Smale, „Women Report Assaults at German Music Festival", *New York Times*, 31 mai 2016, https://www.nytimes.com/2016/06/01/world/europe/darmstadt-germany-migrants-assaults.html
16. „Frauen bei Open-Air-Festival in Bremen sexuell belästigt", *Welt*, 18 iulie 2016, https://www.welt.de/vermischtes/article157139678/Frauen-bei-Open-Air-Festival-in-Bremen-sexuell-belaestigt.html
17. „Utredning av polisens agerande I samband med ungdomsfestivalen We Are Sthlm, sommaren 2015", Polisregion Stockholm, 23 februarie 2016, https://tino.us/wp-content/uploads/2016/08/avskrivning-WAS-2015-final.pdf

18. Johan Furusjö, „Massövergreppen i Kungsträdgården: Vad vi vet", *Aftonbladet*, 13 ianuarie 2016, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/jProgn/massovergreppen-i-kungstradgarden-vad-vi-vet
19. Nicola Frank, interviu cu autoarea, 28 noiembrie 2018.
20. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer*, Institut für Delinquenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs.semanticscholar.org/8cf4/655e7090ac6b11a7a0f02f8530dd1ae5676e.pdf, pp. 71-91.
21. Paulina Neuding, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
22. Belgiancă intervievată în *La Femme de la Rue*, 2012.
23. Cécile Beaulieu, „Paris: des femmes victimes de harcèlement dans les rues du quartier Chapelle-Pajol", *Le Parisien*, 18 mai 2017, http://www.leparisien.fr/paris-75018/harcelement-les-femmes-chassees-des-rues-dans-le-quartier-chapelle-pajol-18-05-2017-6961779.php
24. *Ibidem*.
25. Michael van der Galien, „Shocking Video: Muslim Immigrants Ban Women from Entire Neighborhoods in France", PJ Media, 15 decembrie 2016, https://pjmedia.com/news-and-politics/michael-van-der-galien/2016/12/15/shocking-video-muslim-immigrants-ban-women-from-entire-neighborhoods-in-france-n49337
26. Sofie Peeters, *Femme de la Rue*, 2012.
27. Sofie Peeters, interviu cu autoarea, 31 martie 2018.
28. „Documentary-Maker Dresses like a Whore", VRT News , 3 august 2012, http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.english/News/1.1389654#
29. „Meine Tochter hat am Linzer Bahnhof Angst", *Kronen Zeitung*, 12 februarie 2016, https://www.krone.at/495747
30. Ulrich Mendelin, „Flüchtlingskriminalität am Bahnhof Sigmaringen: Die Stimmung ist angespannt", Schwäbische, 29 martie 2018, https://www.schwaebische.de/landkreis/landkreis-sigmaringen/sigmaringen_artikel,-flüchtlingskriminalität-am-bahnhof-sigmaringen-die-stimmung-ist-angespannt-_arid,10843541.html
31. Seyran Ateș, interviu cu autoarea, 5 aprilie 2018.
32. Barney Henderson, „German Rail Operator Launches Women-Only Train Carriages Following Sex Attacks", *The Telegraph*, 28 martie 2016, https://www.telegraph.co.uk/news/2016/03/28/german-rail-operator-launches-women-only-train-carriages-followi/
33. „POL-ST: Lienen, Dorfkirmes, sexuelle Belästigung und Körperverletzungsdelikte durch Zuwanderer", Poliția Steinfurt, 4 martie 2018, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/43526/3882290
34. „Activity Inequality Project", Stanford University, 2017, http://activityinequality.stanford.edu

35. *Violence Against Women: An EU-Wide Survey: Main Results*, Viena, Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale, 2014, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
36. „Better Life Index – Edition 2017", Organisation for Economic Cooperation and Development, 2017, https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=BLI
37. „100 Women: The «Right Amount» of Panic for Women in Public", BBC News, 16 octombrie 2017, https://www.bbc.com/news/world-41614720
38. „Boom in Demand for Self-Defence Weapons", The Local at, 13 ianuarie 2016, https://www.thelocal.at/20160113/boom-in-demand-for-weapons-in-vienna-and-styria
39. Leonie Phillips, interviu cu autoarea, 17 aprilie 2018.
40. Lavanya Ramanathan, „Locking Panties and Man-Repelling Bracelets: Is This What the Women of 2018 Need?", *Washington Post*, 19 ianuarie 2018, https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/locking-panties-and-man-repelling-bracelets-is-this-what-the-women-of-2018-need/2018/01/18c74a2abe-f6fc-11e7-b34a- b85626af34ef_story.html?noredirect=on&utm_term=.57ca43246239
41. Lin Taylor, „In wake of #MeToo, anti-rape shorts aim to ease assault fears", Reuters, 23 februarie 2018, https://www.reuters.com/article/us-women-rape/in-wake-of-metoo-anti-rape-shorts-aim-to-ease-assault-fears-idUSKCN1G7218

Capitolul 6

Nu cumva legile sunt un obstacol?

1. Brottsförebyggande Rådet, *Våldtäkt mot personer 15 år och äldre: Utvecklingen under åren 1995-2006*, Stockholm: Brå, 2008, https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180008010/1371914724593/2008_13_valdtakt_mot_personer_over_15_ar.pdf. Brottsförebyggande Rådet, „Våldtäkt och sexualbrott", Brå, 14 octombrie 2019, https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/valdtakt-och-sexualbrott.html
2. Maximiliane Koschyk, „Why Are Sexual Assaults in Bavaria on the Rise?", DW, 20 septembrie 2017, https://www.dw.com/en/why-are-sexual-assaults-in-bavaria-on-the-rise/a-40613027. „Kriminalstatistik 2014 vorgestellt: Mehr Täter, mehr Taten!", Bund Deutscher Kriminalbeamter, 6 mai 2015, https://www.kripo-akademie.de/

der-bdk/aktuelles/pressemitteilungen/kriminalstatistik-2014-vorgestellt-mehr-taeter-mehr-taten

3. Andy Myhill şi Jonathan Allen, *Rape and Sexual Assault of Women: The Extent and Nature of the Problem: Findings from the British Crime Survey*, Londra, Home Office Research, Development and Statistics Directorate, 2002, https://www.sericc.org.uk/pdfs/1211_homeoffice2372002.pdf
4. Brottsförebyggande Rådet, *Våldtäkt mot personer 15 år och äldre*. Janet Phillips şi Malcolm Park, „Measuring Domestic Violence and Sexual Assault Against Women: A Review of the Literature and Statistics", Parliament of Australia, 2006, https://www.aph.gov.au/about_parliament/parliamentary_departments/parliamentary_library/publications_archive/archive/violenceagainstwomen
5. Miranda Horvath şi Jennifer Brown (eds.), *Rape: Challeging Contemporary Thinking*, Cullompton, UK, Willan, 2009, p. 77.
6. Brottsförebyggande Rådet, „Rape and Sexual Offences", Brå, 2017, https://www.bra.se/bra-in-english/home/crime-and-statistics/rape-and-sex-offences.html. *Sexual Harassment of Women and Girls in Public Places*, Londra, House of Commons Women and Equalities Committee, 2018, https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmwomeq/701/701.pdf
7. Paulina Neuding, „Sweden's Sexual Assault Crisis Presents a Feminist Paradox", Quillette, 10 octombrie 2017, https://quillette.com/2017/10/10/swedens-sexual-assault-crisis-presents-feminist-paradox/
8. „France Urges Women to Report World Cup Sexual Assaults – but Victims Have No Faith in the System", Agence France-Presse, 19 iulie 2018, https://www.scmp.com/news/world/europe/article/ 2155908/france-urges-women-report-world-cup-sexual-assaults-victims-have. „«Me Too Football»: Women in France Denounce Sex Assaults During World Cup Celebrations", The Local fr, 17 iulie 2018, https://www.thelocal.fr/20180717/me-too-football-women-in-france-denounce-sex-assaults-during-world-cup-celebrations
9. Lizzie Dearden, „Grooming Gangs Abused More than 700 Women and Girls Around Newcastle After Police Appeared to Punish Victims", *Independent*, 23 februarie 2018, https://www.independent.co.uk/news/uk/crime/grooming-gangs-uk-britain-newcastle-serious-case-review-operation-sanctuary-shelter-muslim-asian-a8225106.html
10. Jody Raphael, *Rape Is Rape: How Denial, Distortion, and Victim Blaming Are Fueling a Hidden Acquaintance Rape Crisis*, Chicago, Chicago Review Press, 2013.

11. Ruud Koopmans, interviu cu autoarea, 10 aprilie 2018.
12. Country Coordinator Portugal, „Portugal: How to Collect Data on Ethnicity and Race?", European Web Site on Integration, European Commission, 5 februarie 2018, https://ec.europa.eu/migrant-integration news/portugal-how-to-collect-data-on-ethnicity-and-race
13. Valerie Hudson, interviu cu autoarea, 14 mai 2018.
14. „German Legal Research Guide", Georgetown Law Library, http://guides.ll.georgetown.edu/c.php?g=363443&p=2455532
15. „Trial Starts of Asylum Seeker over Brutal Rape in Munich's English Garden", The Local de, 26 martie 2018, https://www.thelocal.de/20180326/trial-starts-of-asylum-seeker-over-brutal-rape-in-munichs-english-garden
16. „Polizeiliche Kriminalstatistik 2018", Poliția Hamburg, 2018, https://www.polizei.hamburg/daten-und-fakten/12140070/pks-2018/, p. 42.
17. AD *vs* AM, 2017, Landgericht Hamburg.

Capitolul 7

Acțiunile au consecințe

1. „WATCH: Merkel's Awkward Interaction with Tearful Palestinian Girl", NPR, 16 iulie 2015, https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2015/07/16/423554204/watch-merkels-awkward-interaction-with-tearful-palestinian-girl
2. „Merkel says German multicultural society has failed", BBC, 17 octombrie 2010, https://www.bbc.com/news/world-europe-11559451
3. Robin Alexander, interviu cu autoarea, 30 aprilie 2018.
4. „Entwicklung der Asylantragszahlen seit 1953", *Aktuelle Zahlen zu Asyl*, august 2018, BAMF, 3, https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Statistik/AsylinZahlen/aktuelle-zahlen-zu-asyl-august-2018.pdf?__blob=publicationFile&v=6
5. Ayla Albayrak, „Drop in Asylum Applications Relieves European Burden", *Wall Street Journal*, 1 februarie 2018, https://www.wsj.com/articles/drop-in-asylum-applications-relieves-european-burden-1517504475
6. Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography*, European University Institute, 2017, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/45187/Ebook_IntegrationMigrantsRefugees2017.pdf?sequence=3&isAllowed=y, p. 8.

7. Mahmoud Darwesh și Nawas Darraji, „Interview: Libyan Official Says 1,5 Mln Illegal Immigrants Outside Immigrant Shelters", Xinhaunews, 12 mai 2018, http://www.xinhuanet.com/english/2018-05/12/c_137173055.htm
8. „World Population Prospects 2019", United Nations Department of Economic and Social Affairs, https://population.un.org/wpp/DataQuery/
9. David Pilling, „Migration Is as Old as Humanity and Should Be Welcomed", *Financial Times*, 10 aprilie 2019, https://www.ft.com/content/fb9600c8-5b68-11e9-939a-341f5ada9d40
10. Stephen Smith, *La ruée vers l'Europe: La jeune Afrique en route pour le Vieux Continent*, Paris: Grasset, 2018.
11. Neli Esipova, Anita Pugliese și Julie Ray, „More Than 750 Million Worldwide Would Migrate if They Could", Gallup, 10 decembrie 2018, accesat pe 23 ianuarie 2020, https://news.gallup.com/poll/245255/750-million-worldwide-migrate.aspx
12. „Europe Is Sending African Migrants Home. Will They Stay?", *The Economist*, 28 martie 2018, https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2018/03/28/europe-is-sending-african-migrants-home-will-they-stay. „About Half or More in Several sub-Saharan African Countries Would Move to Another Country", sondaj Global Attitudes, primăvara 2017, Q140, https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/
13. Guy Delauney, „Migrant Crisis: Explaining the Exodus from the Balkans", BBC News, 8 septembrie 2015, https://www.bbc.com/news/world-europe-34173252. Shirin Hakimzadeh, „Iran: A Vast Diaspora Abroad and Millions of Refugees at Home", Migration Policy Institute, 1 septembrie 2006, https://www.migrationpolicy.org/article/iran-vast-diaspora-abroad-and-millions-refugees-home. „Pakistan", Amnesty International, https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/pakistan/
14. Michael Jansen, „Syria, Iraq and Eritrea: Why People Are Fleeing", *Irish Times*, 11 septembrie 2015, https://www.irishtimes.com/news/world/europe/syria-iraq-and-eritrea-why-people-are-fleeing-1.2347795
15. *Ibidem*. Patricia Gossman, „Dispatches: Why Afghans are Leaving", Human Rights Watch, 16 septembrie 2015, https://www.hrw.org/news/2015/09/16/dispatches-why-afghans-are-leaving. Melissa Fleming, „Six Reasons Why Syrians Are Fleeing to Europe in Increasing Numbers", *The Guardian*, 25 octombrie 2015, https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/

2015/oct/25/six-reasons-why-syrians-are-fleeing-to-europe-in-increasing-numbers
16. „Asylum and Migration in the EU: Facts and Figures", European Parliament, 22 iulie 2019, http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170629STO78630/asylum-and-migration-in-the-eu-facts-and-figures
17. Elian Peltier și Eloise Stark, „Rescuing Migrants Fleeing Through the Frozen Alps", *New York Times*, 22 februarie 2018, https://www.nytimes.com/interactive/2018/02/22/world/europe/alpine-rescue.html
18. „Latest: France Says Some Aid Groups Help Smugglers", Associated Press, 5 aprilie 2019, https://www.apnews.com/255e2e1baf5f45309fd9ed9e70834a62. „Iraqi Migration to Europe: IOM Report", International Organization for Migration, 16 august 2016, https://www.iom.int/news/iraqi-migration-europe-iom-report. Fleming, „Six Reasons Why Syrians Are Fleeing to Europe in Increasing Numbers".
19. Tino Sanandaji, interviu cu autoarea, 7 aprilie 2018.
20. Jonathan Eyal, „Migrants' Integration Woes Spook Europe", *Straits Times*, 14 ianuarie 2018, https://www.straitstimes.com/world/europe/migrants-integration-woes-spook-europe
21. Dominik Schreiber, „So kriminell sind Ausländer wirklich", Kurier, 7 martie 2017, https://kurier.at/chronik/oesterreich/so-kriminell-sind-auslaender-wirklich/250.253.044
22. Boris Palmer, interviu cu autoarea, 18 iunie 2018.
23. „Gesetz zur erleichterten Ausweisung von straffälligen Ausländern und zum erweiterten Ausschluss der Flüchtlingsanerkennung bei straffälligen Asylbewerbern", *Bundesgesetzblatt*, 1, nr. 12, martie 2016, pp. 394-395, http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startb-k=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl116012.pdf
24. Carla Bleiker, „Deportation Laws in Germany – What You Need to Know", DW, 3 ianuarie 2019, https://www.dw.com/en/deportation-laws-in-germany-what-you-need-to-know/a-46950234
25. Simon Gosvig, „Rigsadvokaten kritiserer fejl i voldtægtssager", Anklagemyndigheden, 20 noiembrie 2017, https://anklagemyndigheden.dk/da/rigsadvokaten-kritiserer-fejl-i-voldtaegtssager
26. Hotărârea Curții Supreme de Justiție suedeze B5931-18, paragraful 26, 9, https://www.domstol.se/globalassets/filer/domstol/hogstadomstolen/avgoranden/2019/b-5931-18.pdf. „Sweden's Supreme Court Overturns Deportation Decision for Convicted Rapist", The Local se, 25 aprilie 2019, https://www.thelocal.se/20190425/swedens-supreme-court-overturns-deportation-decision-for-convicted-rapist

27. „A Year in Review: First 12 Months of the European Border and Coast Guard Agency", Frontex, 2017, https://frontex.europa.eu/assets/Publications/General/A_Year_in_Review.pdf
28. Bojan Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains in Europe", *Wall Street Journal*, 30 aprilie 2019, https://www.wsj.com/articles/steady-flow-of-refugees-fuels-nationalist-gains-in-europe-11556628273. Matthew Karnitschnig, „German Far Right Fuels Muslim «Takeover» Fears", Politico, 19 aprilie 2019, https://www.politico.eu/article/germany-islam-chemnitz-far-right-demonstration/. „Migration Enforcement in the EU – Latest Figures", Eurostat, 9 iulie 2018, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180709-1?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Fmain
29. Udo Bauer, „Are Deportations from Germany on the Rise?", Info-Migrants, 2 august 2019, https://www.infomigrants.net/en/post/18555/are-deportations-from-germany-on-the-rise
30. Maria Repitsch, „Tusentals avviker från utvisningar", Sveriges Radio, 2 mai 2018, https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6944493
31. David Wood, interviu cu autoarea, 26 iunie 2019.
32. „Enforcement of immigration legislation statistics", *Eurostat Statistics Explained*, iulie 2020, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/ index.php/Enforcement_of_immigration_legislation_statistics#Latest_developments_in_enforcement_statistic
33. Erik Magnusson, „Malmös bidrag till pappereslösa blir fråga för finansministern", *Svdsvenskan*, 29 mai 2018, https://www.sydsvenskan.se/2018-05-29/malmos-bidrag-till-papperslosa-blir-fraga-for
34. Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains in Europe".
35. Karnitschnig, „German Far Right Fuels Muslim «Takeover» Fears"
36. „English Channel Migrant Crossings", Home Affairs Committee, Parliament, Marea Britanie, 26 februarie 2019, https://www.parliamentlive.tv/Event/Index/30d138ae-13f4-478e-9786-54fb8b132fe0
37. *Refugees in Europe: Review of Integration Practices & Policies*, European Foundation for Democracy, 2018, https://emnbelgium.be/publication/refugees-europe-review-integration-practices-policies-european-foundation-democracy
38. Fazlur Rahman Raju, „Germany Deported 31 Undocumented Bangladeshis Under Repatriation Agreement", *Dhaka Tribune*, 17 aprilie 2018, https://www.dhakatribune.com/bangladesh/2018/04/17/germany-deported-31-undocumented-bangladeshis-repatriation-agreement/

39. „EUTF for Africa", European Union, 15 mai 2019, https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/sites/euetfa/files/facsheet_eutf_generic_long_online_publication_15.5.19.pdf
40. „Europe Is Sending African Migrants Home. Will They Stay?"
41. „EUTF for Africa."
42. David Brown, „Deportee «Saved» by Airline Passengers Raped Teenager", *The Times*, 15 octombrie 2018, https://www.thetimes.co.uk/article/deportee-saved-by-airline-passengers-raped-teenage-girl-zf2l6xkg6
43. „Hundra demonstrerar mot tvångsutvisningarna I Kållered", *Dagens Nyheter*, 9 aprilie 2018, https://www.dn.se/nyheter/sverige/hundra-demonstrerar-mot-tvangsutvisningarna-i-kallered/
44. „Stockholm – fjärde veckan av de afghanska barnfamiljernas sittstrejk", happytogobattle, 30 iulie 2019, https://happytogobattle.wordpress.com/2019/07/30/stockholm-fjarde-veckan-av-de-afghanska-barnfamiljernas-sittstrejk/
45. Polizeipräsidium Aalen, „POL-AA: Ellwangen: Abschiebung aus der LEA mit Gewalt verhindert", Presse Portal, 2 mai 2018, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/110969/3932909
46. „200 Migrants in South German Town Prevent Deportation of Man", The Local de, 2 mai 2018, https://www.thelocal.de/20180502/200-migrants-in-south-german-town-prevent-deportation-of-man-to-congo
47. „Talking Migration Data: Data on African Migration to Europe", Migration Data Portal, 20 februarie 2019, https://migrationdataportal.org/blog/talking-migration-data-data-african-migration-europe
48. Karnitschnig, „German Far Right Fuels Muslim «Takeover» Fears".
49. „Rapport D'Information", Aseméblée Nationale, 31 mai 2018, http://www.assemblee-nationale.fr/15/rap-info/i1014.asp#P87_9097. „Collomb: «Autour de 300.000 étrangers en situation irrégulière»", France 24, 11 august 2017, https://www.france24.com/fr/20171108-collomb-autour-300000-etrangers-situation-irreguliere
50. Von Aljoscha-Marcello Dohme, „Trotz Prämien: 2017 verließen Deutschland wieder weniger Asylbewerber", *Kölner Stadt-Anzeiger*, 27 martie 2018, https://www.ksta.de/politik/trotz-praemien-2017-verliessen-deutschland-wieder-weniger-asylbewerber- 29933874
51. David Wood, *Controlling Britain's Borders: The Challenge of Enforcing the UK's Immigration Rules*, Londra, Civitas, 2019, http://www.civitas.org.uk/content/files/controllingbritainsborders.pdf
52. Vezi, de exemplu, „I Sold All I Had to Go to Europe – Now I'm Home, and Broke", BBC News, 7 mai 2018, https://www.bbc.com/news/stories-44007932

53. Patrick Kingsley, „Libya's People Smugglers: Inside the Trade That Sells Refugees Hopes of a Better Life", *The Guardian*, 24 aprilie 2015, https://www.theguardian.com/world/2015/apr/24/libyas-people-smugglers-how-will-they-catch-us-theyll-soon-move-on. Will Huddleston, Aysem Biriz Karacay și Marina Nikolova, *Study on Smuggling of Migrants: Characteristics, Responses and Cooperation with Third Countries: Case Study 4: Nigeria-Turkey-Bulgaria*, European Commission, DG Migration & Home Affairs, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/case_study_4_nigeria_-_turkey_-_bulgaria.pdf
54. Celia Mebroukine, „French Police Clear out Paris Migrants Camp", Reuters, 30 mai 2018, https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-paris-evacuation/french-police-clear-out-paris-migrants-camp-idUSKCN1IV0FE
55. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operational Department of Intelligence Unit, Poliția Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen- 2017.pdf, p. 32.
56. Bojan Pancevski, „An Ice-Cream Truck Slaying, Party Drugs and Real-Estate Kings: Ethnic Clans Clash in Berlin's Underworld", *Wall Street Journal*, 17 octombrie 2018, https://www.wsj.com/articles/ethnic-crime-families-provoke-german-crackdown-1539604801
57. *Ibidem*.

Capitolul 8

Geamurile sparte ale justiției liberale

1. Hannes Heine, „Wir müssen unsere Regeln durchsetzen", *Der Tagesspiegel*, 7 martie 2018, https://www.tagesspiegel.de/berlin/andreas-geisel-zu-angstraeumen-in-belin-wir-muessen-unsere-regeln-durchsetzen/21041726.html
2. Jody Raphael, *Rape Is Rape: How Denial, Distortion, and Victim Blaming Are Fueling a Hidden Acquaintance Rape Crisis*, Chicago, Chicago Review Press, 2013.
3. Mustafa Panshiri, interviu cu autoarea, 25 mai 2018.
4. Soeren Kern, „Germany: Surge in Migrant Attacks on Police", Gatestone Institute, 29 noiembrie 2017, https://www.gatestoneinstitute.org/11459/germany-migrants-attack-police

5. Mustafa Panshiri, interviu cu autoarea, 25 mai 2018. Vezi și Jens Ganman și Mustafa Panshiri, *Det lilla landet som kunde*, Stockholm, Vulkan, 2018, p. 88.
6. Ulrich Rosenhagen, „From Stranger to Citizen? Germany's Refugee Dilemma", *Dissent*, vara 2017, https://www.dissentmagazine.org/article/from-stranger-to-citizen-germanys-refugee-dilemma-integration
7. Polizei Essen, „POL-E: Essen: Polizeibeamtin bei Einsatz schwer verletzt-Bürger greifen beherzt ein-Kontrolle einer Shisha-Bar eskaliert", Presse Portal, 9 septembrie 2018, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/11562/4056309
8. *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2016*, Bundeskriminalamt, 24 aprilie 2017, https://www.bka.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/JahresberichteUndLagebilder/KriminalitaetImKontextVonZuwanderung/KriminalitaetImKontextVonZuwanderung_2016.html
9. Jörg Diehl și Ansgar Siemens, „So schätzen Polizisten die Sicherheitsanlage an", Spiegel Online, 18 noiembrie 2018, https://www.spiegel.de/panorama/justiz/kriminelle-migranten-was-sagen-polizisten-und-wie-ist-das-einzuschaetzen-a-1237348.html
10. Hildegard Michel-Hamm, „SOS from a German Policewoman" (video), DW, 7 august 2019, https://www.dw.com/en/sos-from-a-german-policewoman/av-19227664
11. *Ibidem*.
12. Ellen Barry și Christina Anderson, „Hand Grenades and Gang Violence Rattle Sweden's Middle Class", *New York Times*, 3 martie 2018, https://www.nytimes.com/2018/03/03/world/europe/sweden-crime-immigration-hand-grenades.html
13. Damien McElroy, „Swedish Policeman Pins Violent Crime on Migrants", *The Sunday Times*, 26 februarie 2017, https://www.thetimes.co.uk/article/swedish-policeman-pins-violent-crime-on-migrants-8xm609l9n
14. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operational Department of Intelligence Unit, Poliția Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen- 2017.pdf, p. 29.
15. „«It's a Massacre»: One French Police Officer Commits Suicide Every Four Days", The Local fr, 9 aprilie 2019, https://www.thelocal.fr/20190409/its-a-massacre-one-french-police-officer-commits-suicide-every-four-days

16. „Exposed Areas", p. 36.
17. Bojan Pancevski, „Teens Roam Streets with Rifles as Crime Swamps Sweden", *The Sunday Times*, 21 ianuarie 2018, https://www.thetimes.co.uk/article/teens-roam-streets-with-rifles-as-crime-swamps-sweden-q83g055k9
18. Jürgen Lauterbach, „Sex mit Gewalt, aber keine Vergewaltigung", *Märkische Allgemeine*, 20 aprilie 2017, https://www.maz-online.de/Lokales/Brandenburg-Havel/Sex-mit-Gewalt-aber-keine-Vergewaltigung
19. Aude Bariéty, „L'agresseur de Marie Laguerre condamné à six mois de prison ferme", *Le Figaro*, 4 octombrie 2018, http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2018/10/04/01016-20181004ARTFIG00344-l-agresseur-de-marie-laguerre-condamne-a-six-mois-de-prison-ferme.php
20. Samuel Cogez, „Croisilles: Six mois de prison pour le migrant qui s'était frotté à une fille de 11 ans", *La Voix du Nord*, 13 iulie 2018, https://www.lavoixdunord.fr/416074/article/2018-07-13/six-mois-de-prison-pour-le-migrant-qui-s-etait-frotte-une-fille-de-11-ans
21. „Bub vergewaltigt – Iraker kommt in Kürze frei!", *Kronen Zeitung*, 23 mai 2017, https://www.krone.at/570811
22. Katrin Bennhold, „A Girl's Killing Puts Germany's Migration Policy on Trial", *NewYork Times*, 17 ianuarie 2018, https://www.nytimes.com/2018/01/17/world/europe/germany-teen-murder-migrant.html
23. „Germany: Asylum-seeker who killed Kandel teen found dead in prison cell", *DW*, 11 octombrie 2019, https://www.dw.com/en/germany-asylum-seeker-who-killed-kandel-teen-found-dead-in-prison-cell/a-50769693
24. Michael Zgoll, „Messerattacke: Fünf Jahre Haft für 17-jährigen Syrer", *Hannoversche Allgemeine*, 14 septembrie 2018, https://www.haz.de/Hannover/Aus-der-Stadt/Landgericht-Hannover-urteilt-nach-Tat-in-Grossburgwedel-Fuenf-Jahre-Haft-fuer-syrischen-Messerstecher
25. *Ibidem*.
26. „Messerattacke in Burgwedel: Jugendhaft für 17-Jährigen, der Vivien K. ein Messer in den Bauch rammte", RTL.de, 11 septembrie 2018, https://www.rtl.de/cms/messerattacke-in-burgwedel-jugendhaft-fuer-17-jaehrigen-der-vivien-k-ein-messer-in-den-bauch-rammte-4220010.html
27. Diamant Salihu, Åse Asplid și Michael Syrén, „Här är anmälningarna från «We are Sthlm»", *Expressen*, 13 ianuarie 2016, https://www.expressen.se/nyheter/har-ar-anmalningarna-fran-we-are-sthlm/
28. *Ibidem*.

29. Kate Connolly și Mark Tran, „Cologne Police «Struggled to Gain Control During Mass Sexual Assaults»", *The Guardian*, 7 ianuarie 2016, https://www.theguardian.com/world/2016/jan/07/cologne-police-struggled-to-gain-control-of-mass-sexual-assaults-new-years-eve
30. Mara Bierbach, „Parliamentary Report: Police Could Have Prevented Cologne New Year's Eve Attacks", DW, 31 martie 2017, https://www.dw.com/en/parliamentary-report-police-could-have-prevented-cologne-new-years-eve-attacks/a-38226193
31. Alice Schwarzer, „Der Shchock – the New Year's Eve of Cologne", *Emma*, februarie 2017.
32. Ben Knight, „Cologne Sexual Assault Case Collapses", *The Guardian*, 6 mai 2016, https://www.theguardian.com/world/2016/may/06/cologne-sex-assault-attacks-case-collapses
33. Rick Noack, „Leaked Document Says 2,000 Men Allegedly Assaulted 1,200 German Women on New Year's Eve", *Washington Post*, 11 iulie 2016, https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/07/10/leaked-document-says-2000-men-allegedly-assaulted-1200-german-women-on-new-years-eve/?noredirect=on. Rainer Wendt, „«The perpetrators laugh at us!»", *Emma*, noiembrie-decembrie 2016.
34. „Being Christian in Western Europe", Pew Research Center, 29 mai 2018, https://www.pewforum.org/2018/05/29/being-christian-in-western-europe/
35. *Brottsförebyggande rådet*, Stockholm, Swedish National Council for Crime Prevention, 2018, p. 16.

Capitolul 9

Setul de strategii ale negării

1. „Three Refugees Charged for Groping at Danish Festival", The Local dk, 1 august 2016, https://www.thelocal.dk/20160801/three-asylum-seekers-charges-for-groping-girl-at-festival
2. Paulina Neuding, „Sweden's Violent Reality Is Undoing a Peaceful Self-image", Politico, 16 aprilie 2018, https://www.politico.eu/article/sweden-bombings-grenade-attacks-violent-reality-undoing-peaceful-self-image-law-and-order/
3. Maria von Welser, *No Refuge for Women: The Tragic Fate of Syrian Refugees*, Greystone Books, 2017.

4. Mattis Wikström și Kim Malmgren, „De är män som våldtar kvinnor tillsammans", *Expressen*, 20 martie 2018, https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/qs/de-ar-mannen-som-valdtar-tillsammans/
5. Joachim Kerpner, Kerstin Weigl și Alice Staaf, „Unik granskning: 112 pojkar och män dömda för gruppvåldtäkt", *Aftonbladet*, 21 octombrie 2019, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/rLKwKR/unik-granskning-112-pojkar-och-man-domda-for-gruppvaldtakt
6. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer*, Institut für Delinquenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs.semanticscholar.org/8cf4/655e7090ac6b11a7a0f02f8530dd1ae5676e.pdf. Maximiliane Koschyk, „Why Are Sexual Assaults in Bavaria on the Rise?", DW, 20 septembrie 2017, https://www.dw.com/en/why-are-sexual-assaults-in-bavaria-on-the-rise/a-40613027
7. Brottsförebyggande Rådet, *Våldtäkt mot personer 15 år och äldre: Utvecklingen under åren 1995-2006*, Stockholm, Brå, 2008, https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180008010/1371914724593/2008_13_valdtakt_mot_personer_over_15_ar.pdf. Ronet Bachman și Linda E. Saltzman, „Violence Against Women: Estimates from the Redesigned Survey", Washington, DC, Office of Justice Programs, US Department of Justice, 1995, https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/FEMVIED.PDF
8. „Stimmen die Meldungen über vergewaltigende Flüchtlinge?", *Der Spiegel*, 6 ianuarie 2018, https://www.spiegel.de/spiegel/stimmen-die-meldungen-ueber-vergewaltigende-fluechtlinge-a-1186254.html
9. Vilija Blinkevičiūtė, „Mano parlamentinė veikla", Darbas Europos Parlamente, http://www.blinkeviciute.eu/darbas-europos-parlamente/mano-parlamentine-veikla
10. Interviu cu un angajat al guvernului austriac, Viena, 21 iunie 2018.
11. Eliza Gray, „Swedish Feminists Thread Needle Between Sexism and Racism in Migrant Controversy", *Time*, 19 ianuarie 2016, https://time.com/4182186/sweden-feminists-sexual-assault-refugees/
12. „«Anti-deportation Industry» Named Germany's Non-Word of the Year 2018", DW, 15 ianuarie 2019, https://www.dw.com/en/anti-deportation-industry-named-germanys-non-word-of-the-year-2018/ a-47086095
13. Kate Connolly, „Populist Talkshows Fuel Rise of Far Right, German TV Bosses Told", *The Guardian*, 13 iunie 2018, https://www.theguardian.com/world/2018/jun/13/populist-talkshows-fuel-rise-of-far-right-german-tv-bosses-told

14. Soeren Kern, „Germany's Migrant Rape Crisis: Where Is the Public Outrage?", 26 octombrie 2016, http://soerenkern.com/2016/10/26/germanys-migrant-rape-crisis-public-outrage/
15. „Anmerkung der Redaktion" și „Neunter Tarverdächtiger fest genommen", *Süddeutsche Zeitung*, 30 noiembrie 2018.
16. „Zum Geleit", *Süddeutsche Zeitung*, 6 octombrie 1945, p. 1.
17. James Dennison și Teresa Talò, „Explaining Attitudes to Immigration in France", Working Paper RSCAS 2017/25, Migration Policy Centre, Robert Schuman Centre for Advanced Policy Studies, mai 2017, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/46245/RSCAS_2017_25.pdf?sequence=1&isAllowed=y, rezumat executiv.
18. Anthony Heath și Lindsay Richards, „How Do Europeans Differ in Their Attitudes to Immigration? Findings from the European Social Survey, 2002/03 – 2016/17", OECD Social, Employment and Migration Working Papers Nr. 222, OECD Publishing, 2019, https://pdfs.semanticscholar.org/02e8/28a5fad3cbd36b695d8c4b160c154b2ef442.pdf?_ga=2.60475301.968125941.1577491817-1227194247.1574373344. Richard Wike, Bruce Stokes și Katie Simmons, „Europeans Fear Wave of Refugees Will Mean More Terrorism, Fewer Jobs", Pew Research Center, 11 iulie 2016, https://www.pewresearch.org/global/2016/07/11/europeans-fear-wave-of-refugees-will-mean-more-terrorism-fewer-jobs/
19. Miriam Ticktin, „Sexual Violence as the Language of Border Control: Where French Feminist and Anti-immigrant Rhetoric Meet", *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 33, nr. 4, 2008, pp. 863-889.
20. Ruud Koopmans, interviu cu autoarea, 10 aprilie 2019.
21. Hugh Schofield, „Algerian Novelist Kamel Daoud Sparks Islamophobia Row", BBC News, 7 martie 2016, https://www.bbc.com/news/world-europe-35653496
22. „Sarrazin vs the Saracens", *The Economist*, 1 septembrie 2010, https://www.economist.com/newsbook/2010/09/01/sarrazin-vs-the-saracens
23. „Suhrkamp-Verlag distanziert sich vom «Turm»-Autor", *Frankfurter Allgemeine*, 10 martie 2018, https://www.faz.net/aktuell/feuilleton/suhrkamp-distanziert-sich-von-seinem-autor-uwe-tellkamp-15487159.html
24. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
25. Bill de Blasio, Anne Hidalgo și Sadiq Khan, „Our Immigrants, Our Strength", *New York Times*, 20 septembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/09/20/opinion/our-immigrants-our-strength.html
26. Marina Koren, „Angela Merkel's Response to the New Year's Eve Assaults", *The Atlantic*, 12 ianuarie 2016, https://www.theatlantic.

com/international/archive/2016/01/cologne-refugees-migrants-merkel/423708/
27. „Norway Educates Migrants on Treatment of Women" (video), VOA Europe, 15 ianuarie 2016, https://www.voanews.com/episode/norway-educates-migrants-treatment-women-3709921
28. „Three Refugees Charged for Groping at Danish Festival"
29. Johan Furusjö, „Massövergreppen i Kungsträdgården: Vad vi vet", *Aftonbladet*, 13 ianuarie 2016, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/jProgn/massovergreppen-i-kungstradgarden-vad-vi-vet
30. Hartwig Pautz, „Constructing the «Immigrant»: Germany's Radical Left in the Refugee Crisis", *German Politics*, 27, nr. 3, 2017, pp. 424-441, https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09644008.2017.1312351?af=R&journalCode=fgrp20

Capitolul 10

Impasul feministelor

1. Eliza Gray, „Swedish Feminists Thread Needle Between Sexism and Racism in Migrant Controversy", *Time*, 19 ianuarie 2016, https://time.com/4182186/sweden-feminists-sexual-assault-refugees/
2. Sofie Peeters, interviu cu autoarea, 31 martie 2018.
3. *Ibidem*.
4. „«Reality Check»: Police Union Head Criticizes Uni After String of Sexual Assaults", The Local de, 5 februarie 2018, https://www.thelocal.de/20180205/reality-check-police-union-head-criticizes-uni-after-string-of-sexual-assaults

Capitolul 11

Doctrina modestiei

1. Brottsförebyggande Rådet, *Våldtäkt mot personer 15 år och äldre: Utvecklingen under åren 1995-2006*, Stockholm, Brå, 2008, https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180008010/1371914724593/2008_13_valdtakt_mot_personer_over_15_ar.pdf
2. *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2017*, Bundeskriminalamt, 8 mai 2018, https://www.bka.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/Jahres-berichteUndLagebilder/

Kriminalitae tImKontextVonZuwanderung/KriminalitaetImKontext Von Zuwanderung_2017.pdf

3. „Asylum and First Time Asylum Applicants by Citizenship, Age and Sex Annual Aggregated Data (Rounded)", Eurostat, 12 martie 2019, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en
4. Valerie Hudson, „Europe's Man Problem", Politico, 6 ianuarie 2016, https://www.politico.eu/article/europes-man-problem/
5. Andrea Den Boer și Valerie Hudson, „Bare Branches: The Security Implications of Asia's Surplus Male Population", Cambridge, MIT Press, 2005.
6. Hudson, „Europe's Man Problem"
7. Louisa Leontiades, Dalia Gazah și Jörg Luyken, „Life in Suspense: The Refugees in Germany Who Can't Reunite with Their Families", The Local de, 16 noiembrie 2017, https://www.thelocal.de/20171116/life-in-suspense-the-refugees-in-germany-who-cant-reunite-with-their-families
8. „Reality Check: Are Migrants Driving Crime in Germany?", BBC News, 13 septembrie 2018, https://www.bbc.com/news/world-europe-45419466
9. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Hering *et al.*, „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?", Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.de/international/germany/is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html
10. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sren Kliem, „Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer", Institut für Delinquenz und Kriminalprevention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs.semanticscholar.org/8cf4/655e7090ac6b11a7a0f02f8530dd1ae5676e.pdf, pp. 71-91.
11. Camille Paglia, *Sexual Personae: Art and Decadence from Nefertiti to Emily Dickinson*, vol. I, New Haven, CT, Yale University Press, 1990, p. 23.
12. Barney Zwartz și Sarah Smiles, „Melbourne Sheik Backs Calls to Legalise Polygamy", *Sydney Morning Herald*, 26 iunie 2008, https://www.smh.com.au/national/melbourne-sheik-backs-calls-to-legalise-polygamy-20080625-2wv9.html
13. Anne McCants și Dan Seligson, „Polygamy, the Commodification of Women, and the Erosion of Trust", manuscris nepublicat, august 2019, http://pseweb.eu/ydepot/seance/513535_McCants_Seligson_Polygamy_Sversion.pdf

14. Walter Scheidel, „Monogamy and Polygyny, Version 1.0", Princeton/Stanford Working Papers in Classics, ianuarie 2009, http://www.princeton.edu/~pswpc/pdfs/scheidel/010903.pdf
15. Dan Seligson, interviu cu autoarea, 11 iunie 2018.
16. Knut S. Vikør, *Between God and the Sultan: A History of Islamic Law*, Oxford, UK, Oxford University Press, 2005, p. 324.
17. Abdullahi Ahmed An-Na'im, *Toward an Islamic Reformation: Civil Liberties, Human Rights, and International Law*, Syracuse, NY, Syracuse University Press, 1990, pp. 161-181, mai ales p. 171.
18. Imad Ad-Din (228-230), citat în Francesco Gabrieli (ed.), *Arab Historians of the Crusades*, Dorset Press, 1989 (1957), p. 204.
19. Rudolph Peters, *Crime and Punishment in Islamic Law: Theory and Practice from the Sixteenth to the Twenty-first Century*, Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2005, pp. 14-15, 177. Arafat Mazhar, „Raped Women Should Keep Quiet", *The Express Tribune*, Pakistan, 9 iulie 2011, https://tribune.com.pk/story/206049/raped-women-should-keep-quiet/
20. Vikør, *Between God and the Sultan*, p. 283.
21. „Women and *Hajj*, Rapists, and Minors", Islamic Research Foundation International, Inc., 8 mai 1999, https://www.irfi.org/questions_answers/women_and_hajj.htm
22. Mona Eltahawy, *Headscarves and Hymens: Why the Middle East Needs a Sexual Revolution*, New York, HarperCollins, 2015, p. 52.
23. Riazat Butt, „Our Dirty Little Secret", *The Guardian*, 21 aprilie 2008, https://www.theguardian.com/commentisfree/2008/apr/21/ourdirtylittlesecret. Vezi și Dilshad Ali, „The Trifecta of Rape Culture, Sexual Abuse and Muslim Communities – Debunking False Statements", Patheos, 11 octombrie 2018, https://www.patheos.com/blogs/altmuslim/2018/10/the-trifecta-of-rape-culture-sexual-abuse-and-muslim-communities/
24. Judy Bachrach, „Twice Branded: Western Women, Muslim Lands", *World Affairs*, 172, nr. 1, vara 2009, pp. 84-92.
25. Amena Bakr, „Dubai Jails Norwegian Woman for Illicit Sex After She Reports Rape", *The Star* (Toronto), 21 iulie 2013, https://www.thestar.com/news/world/2013/07/21/dubai_jails_norwegian_woman_for_illicit_sex_after_she_reports_rape.html
26. „Oh, Boy: Are Lopsided Migrant Sex Ratios Giving Europe a Man Problem?", *The Economist*, 16 ianuarie 2016, https://www.economist.com/europe/2016/01/16/oh-boy
27. Bachrach, „Twice Branded: Western Women, Muslim Lands"
28. Eltahawy, *Headscarves and Hymens*.
29. *Ibidem*, pp. 76-77.

30. Lorraine Brown și Hanaa Osman, „The Female Tourist Experience in Egypt as an Islamic Destination", *Annals of Tourism Research*, 63 (martie 2017), pp. 12-22.
31. *Understanding Masculinities: Results from the International Men and Gender Equality Survey (IMAGES) – Middle East and North Africa*, UN Women and Promundo-US, 2017, https://promundoglobal.org/wp-content/uploads/2017/05/IMAGES-MENA-Multi-Country-Report-EN-16May2017-web.pdf
32. Marnia Lazreg, *Questioning the Veil: Open Letters to Muslim Women*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 2009.
33. „Egyptian Lawyer Jailed for Saying Women in Ripped Jeans Should Be Raped", BBC News, 2 decembrie 2017, https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42209755
34. Vivian Yee și Hwaida Saad, „For Lebanese Women, a Beach of Their Own", *New York Times*, 10 septembrie 2018, https://www.nytimes.com/2018/09/10/world/middleeast/lebanon-women-beach.html
35. Janice Dickson, „Refugee Women Live in Fear, Avoiding Washrooms Because of Sexual Harassment", *National Post*, 15 octombrie 2018, https://nationalpost.com/pmn/news-pmn/canada-news-pmn/refugee-women-live-in-fear-avoiding-washrooms-because-of-sexual-harassment
36. Maria von Welser, *No Refuge for Women: The Tragic Fate of Syrian Refugees*, Vancouver, Greystone Books, 2017.
37. *Desperate and Dangerous: Report on the Human Rights Situation of Migrants and Refugees in Libya*, United Nations Support Mission in Libya and Office of the High Commissioner for Human Rights, 20 decembrie 2018, https://www.ohchr.org/Documents/Countries/LY/LibyaMigrationReport.pdf, p. 31.
38. Rumy Hasan, *Multiculturalism: Some Inconvenient Truths*, Londra, Politico's Publishing, 2010, p. 1217. Jaclyn Friedman și Jessica Valenti (eds.), *Yes Means Yes! Visions of Female Sexual Power and a World Without Rape*, Berkeley, Seal Press, 2008.
39. Brad Perry, „Hooking Up with Healthy Sexuality: The Lessons Boys Learn (and Don't Learn) About Sexuality, and Why a Sex-Positive Rape Prevention Paradigm Can Benefit Everyone Involved", în Jaclyn Friedman și Jessica Valenti (eds.), *Yes Means Yes! Visions of Female Sexual Power and a World Without Rape*, Berkeley, Seal Press, 2008, pp. 193-207.
40. Alia Amer, „Sex in Islam: What Every Muslim Teenager and Adult Needs to Know about Sexuality", Zawaj.com, https://www.zawaj.com/articles/teenager_know.html

41. Isabel Teotonio, „Parents Experiencing Back-to-School Jitters About Sex-Ed Rollback", *The Star* (Toronto), 4 septembrie 2018, https://www.thestar.com/news/gta/2018/09/04/parents-experiencing-back-to-school-jitters-amid-sex-ed-rollback.html
42. Nazia Parveen, „Birmingham Primary School to Resume Modified LGBT Lessons", *The Guardian*, 3 iulie 2019, https://www.theguardian.com/world/2019/jul/03/birmingham-primary-school-to-resume-modified-lgbt-lessons
43. Oliver Harvey, „Worlds Collide as Gay Assistant Head Teaches Kids about Homosexuality in 98 Per Cent Muslim Community", *The Sun*, 1 februarie 2019, https://www.thesun.co.uk/news/8334977/homosexuality-birmingham-saltley-islam
44. Conversație pe forumul ummah.com, 29 septembrie 2018, https://www.ummah.com/forum/forum/islam/jinns-ruqya-unseen/12580704-chronic-wet-dreams-issue. Conversație pe forumul ummah.com, 12 august 2010, https://www.ummah.com/forum/forum/lounge-v2/286898-who-is-to-blame-for-a-man-s-lust-for-women. Conversație pe forumul ummah.com, 28 iulie 2016, https://www.ummah.com/forum/forum/misc/anonymous-posting-counselling-forum/488482-my-hormones-can-t-handle-all-the-women-in-public
45. Kamel Daoud, „The Sexual Misery of the Arab World", *New York Times*, 12 februarie 2016, https://www.nytimes.com/2016/02/14/opinion/sunday/the-sexual-misery-of-the-arab-world.html
46. Lara Logan, interviu cu autoarea, 15 septembrie 2018.
47. Alice Schwartzer, „Was war da los?", *Emma*, martie-aprilie 2016.
48. Magdi Abdelhadi, „Cairo Street Crowds Target Women", BBC News, 1 noiembrie 2006, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/ 6106500.stm
49. Angie Abdelmonem, „Reconceptualizing Sexual Harassment in Egypt: Longitudinal Assessment of *el-Taharrush el-Ginsy* in Arabic Online Forums and Anti-sexual Harassment Activism", *Kohl: A Journal for Body and Gender Research*, 1 (2015), pp. 23-41, https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/harassmap/media/uploaded-files/reconceptualizing-sexual-harassment-in-egypt-1.pdf
50. Eltahawy, *Headscarves and Hymens*.
51. Marina Koren, „Angela Merkel's Response to the New Year's Eve Assaults", *The Atlantic*, 12 ianuarie 2016, https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/01/cologne-refugees-migrants-merkel/423708/
52. Alison Smale, „As Germany Welcomes Migrants, Sexual Attacks in Cologne Point to a New Reality", *New York Times*, 14 ianuarie

2016, https://www.nytimes.com/2016/01/15/world/europe/as-germany-welcomes-migrantssexual-attacks-in-cologne-point-to-a-new-reality.html
53. Alice Schwarzer, „Der Schock – the New Year's Eve of Cologne", *Emma*, februarie 2017.
54. *Ibidem*. Jürgen Mathies și Alice Schwarzer în dialog cu autoarea, 30 decembrie 2016.

Capitolul 12

Ciocnirea culturilor

1. Samuel Huntington, „The Clash of Civilizations?", *Foreign Affairs*, vara 1993, https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/1993-06-01/clash-civilizations
2. Bastien Chabé-Ferret, Joël Machado și Jackline Wahba, „Remigration Intentions and Migrants' Behavior", *Regional Science and Urban Economics*, 68 (ianuare 2018), pp. 56-74.
3. *Ibidem*.
4. Antje Röder, „Immigrants' Attitudes Toward Homosexuality: Socialization, Religion, and Acculturation in European Host Societies", *International Migration Review*, 49, nr. 4 (2015), pp. 1042-1070.
5. World Values Survey, http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp
6. „Live Cultural Map over Time 1981 to 2015", World Values Survey, http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp?CMSID=Findings
7. „Asylum and First Time Asylum Applicatants by Citizenship, Age and Sex Annual Aggregated Data (Rounded)", Eurostat, 12 martie 2019, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en
8. „How Important Is Religion in Respondent's Life", World Values Survey V9, http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp. „Justifiable: For a Man to Beat His Wife", World Values Survey V208, http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp [„Online analysis", selecție 2010-2014, țări selectate, apoi întrebări.]
9. Sofie Peeters, interviu cu autoarea, 31 martie 2018.
10. Cai Berger, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
11. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
12. Joachim Kerpner, Kerstin Weigl și Alice Staaf, „Unik granskning: 112 pojkar och män dömda för gruppvåldtäkt", *Aftonbladet*, 6 mai

2018, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/rLKwKR/unik-granskning-112-pojkar-och-man-domda-for-gruppvaldtakt
13. Mustafa Panshiri, interviu cu autoarea, 25 mai 2018.
14. „Youmo in Practice", Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 11 octombrie 2018, https://www.mucf.se/publikationer/youmo-practice
15. „Tonårselev mördade sin lärarinna efter sexrelation", GT, 11 octombrie 2019, https://www.expressen.se/gt/ung-man-atalas-for-lararmordet-i-kil-/
16. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
17. Agnès Leclair, „Dans la Manche, l'affaire du réfugié acquitté d'un viol fait polémique", *Le Figaro*, 23 noiembrie 2018, http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2018/11/23/0101620181123ARTFIG00310-acquitte-d-un-viol-car-il-n-avait-pas-les-codes-culturels.php
18. „Selon lui, l'accusé «considère les femmes françaises comme des p****, il a un comportement de prédateur». *Ibidem*.
19. Jess Phillips, interviu cu autoarea, 15 mai 2018.
20. Jody Raphael, *Rape Is Rape: How Denial, Distortion, and Victim Blaming Are Fueling a Hidden Acquaintance Rape Crisis*, Chicago, Chicago Review Press, 2013, p. 55.
21. Rhiana Wegner, Antonia Abbey, Jennifer Pierce *et al.*, „Sexual Assault Perpetrators' Justifications for Their Actions: Relationships to Rape Supportive Attitudes, Incident Characteristics and Future Perpetration", *Violence Against Women*, 21, nr. 8 (august 2015), pp. 1018-1037, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4491036/
22. Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.
23. „Immigrant Sex Fiend Claims He «Did Not Know It Was Illegal to Grope Women»", *Express*, 26 iulie 2018, https://www.express.co.uk/news/world/994736/Immigrant-grope-illegal-Germany. Hans H. Nibbrig, „Mann soll 13 Frauen in U-Bahnen sexuell belästigt haben", *Berliner Morgenpost*, 24 iulie 2018, https://www.morgenpost.de/berlin/article214924057/Mann-soll-13-Frauen-in-U-Bahnen-sexuell-belaestigt-haben.html
24. Jalal Baig, „The Perils of #MeToo as a Muslim", *The Atlantic*, 21 decembrie 2017, https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/12/tariq-ramadan-metoo/548642/
25. Ella Hill, „As a Rotherham Grooming Gang Survivor, I Want People to Know About the Religious Extremism Which Inspired My Abusers", *Independent*, 18 martie 2018, https://www.independent.co.uk/voices/rotherham-grooming-gang-sexual-abuse-muslim-islamist-racism-white-girls-religious-extremism-a8261831.html

26. Richard Kerbaj, „Muslim Leader Blames Women for Sex Attacks", *The Australian*, 26 octombrie 2006, https://www.theaustralian.com.au/news/nation/muslim-leader-blames-women-for-sex-attacks/news-story/d8b6a183c6a976752cb07be532543afd
27. Mark Hughes și Jerome Taylor, „Rape «impossible» in marriage, says Muslim cleric", *Independent*, 14 octombrie 2010, https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/rape-impossible-in-marriage-says-muslim-cleric-2106161.html. Mikael Jalving, „Dansk imam taget med bukserne nede, men var det en hunhund?", *Jyllands Posten*, 5 martie 2013, https://web.archive.org/web/20130311122604/http://blogs.jp.dk/frontalt/2013/03/05/dansk-imam-taget-med-bukserne-nede-men-var-det-en-hunhund/
28. Iris Andriessen, Henk Fernee și Karin Wittebrood, *Perceived Discrimination in the Netherlands*, Haga, Netherlands Institute for Social Research, 2014.
29. Ahu Alanya, Marc Swyngedouw, Veronique Vandezande și Karen Phalet, „Close Encounters: Minority and Majority Perceptions of Discrimination and Intergroup Relations in Antwerp, Belgium", *International Migration Review*, 51, nr. 1 (primăvara 2017), pp. 191-217, https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/imre.12203
30. *Refugees in Europe: Review of Integration Practices & Policies*, European Foundation for Democracy, 2018, https://www.europeandemocracy.eu/wp-content/uploads/2019/03/2018-Refugees-In-Europe-Full-Version.pdf
31. Olga Khazan, „Inherited Trauma Shapes Your Health", *The Atlantic*, 16 octombrie 2018, https://www.theatlantic.com/health/archive/2018/10/trauma-inherited-generations/573055/
32. „How France's Regions Reflect the Country's Diversity", *The Economist*, 7 octombrie 2017, https://www.economist.com/special-report/2017/10/02/how-frances-regions-reflect-the-countrys-diversity
33. Mohammed Qasim, *Young, Muslim and Criminal: Experiences, Identities and Pathways into Crime*, Bristol, Policy Press, 2018, p. 49.
34. Nazir Afzal, „Fear of Racism That Let Jihadis Flourish in the UK", *Daily Mail*, 6 iunie 2017, https://www.dailymail.co.uk/news/article-4575452/Prosecutor-NAZIR-AFZAL-UK-deals-extremism.html
35. Akbar Ahmed, *Journey into Europe: Islam, Immigration, and Identity*, Washington, DC, Brookings Institution Press, 2018, p. 477.
36. Camille Paglia, *Free Women, Free Men: Sex, Gender, Feminism*, New York, Pantheon, 2017, p. xxv.
37. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.

38. „Europe Is Sending African Migrants Home. Will They Stay?", *The Economist*, 28 martie 2018, https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2018/03/28/europe-is-sending-african-migrants-home-will-they-stay
39. Paulina Neuding, „Social oro ger stök på bibblan", *Svenska Dagbladet*, 16 mai 2015, https://www.svd.se/social-oro-ger-stok-pa-bibblan. Cheryl Benard, „I've Worked with Refugees for Decades. Europe's Afghan Crime Wave Is Mind-Boggling", *The National Interest*, 11 iulie 2017, https://nationalinterest.org/feature/ive-worked-refugees-decades-europes-afghan-crime-wave-mind-21506. Bassam Tibi, „Syrien und Deutschland", în *Der Schock – Die Silvesternacht von Köln*, cu contribuții de Kamel Daoud, Necla Kelek, Bassam Tibi *et al.*, Köln, Kiepenheuer & Witsch, 2016.
40. Bernard Lewis, „Europe and Islam", The Tanner Lectures on Human Values, Brasenose College, Oxford University, 26 februarie, 5 și 12 martie 1990, https://tannerlectures.utah.edu/_documents/a-to-z/l/Lewis98.pdf, p. 134.

Capitolul 13

De ce integrarea nu are loc

1. Bernard Lewis, „Europe and Islam", The Tanner Lectures on Human Values, Brasenose College, Oxford University, 26 februarie, 5 și 12 martie 1990, https://tannerlectures.utah.edu/_documents/a-to-z/l/Lewis98.pdf, p. 139.
2. Bill de Blasio, Anne Hidalgo și Sadiq Khan, „Our Immigrants, Our Strength", *New York Times*, 20 septembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/09/20/opinion/our-immigrants-our-strength.html
3. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Herin *et al.*, „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?", Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.de/international/germany/is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html
4. Doug Saunders, *Myth of the Muslim Tide: Do Immigrants Threaten the West?*, Toronto, Knopf Canada, 2012.
5. Thomas Liebig și Kristian Rose Tronstad, „Triple Disadvantage?: A First Overview of the Integration of Refugee Women", OECD Social, Employment and Migration Working Papers nr. 216, 2018, https://www.oecd-ilibrary.org/employment/triple-disadvantage_3f3a9612-en

6. Bojan Pancevski, „An Ice-Cream Truck Slaying, Party Drugs and Real-Estate Kings: Ethnic Clans Clash in Berlin's Underworld", *Wall Street Journal*, 17 octombrie 2018, https://www.wsj.com/articles/ethnic-crime-families-provoke-german-crackdown-1539604801
7. Thomas Sowell, *Migrations and Cultures: A World View*, New York, Basic Books, 1996.
8. *Ibidem*, p. 47.
9. *Ibidem*, pp. 142, 180.
10. *Ibidem*, p. 179.
11. *Ibidem*.
12. *Ibidem*, p. 181.
13. *Ibidem*.
14. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
15. Ruud Koopmans, *Das verfallene Haus des Islam. Religiöse Ursachen von Unfreiheit, Stagnation und Gewalt*, München, C.H. Beck, 2020.
16. Dan Seligson, interviu cu autoarea, 11 iunie 2018.
17. Ayaan Hirsi Ali, *The Challenge of Dawa: Political Islam as Ideology and Movement and How to Counter It*, Stanford, CA, Hoover Institution Press, 2017, https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/ali_challengeofdawa_final_web.pdf
18. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer*, Institut für Delinquenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/service/publikationen/zur-entwicklung-der-gewalt-in-deutschland-/121148
19. „Muslim Girls in TIGHT Clothes!!! [MUST WATCH]", *Naseeha Sessions*, YouTube, 24 octombrie 2016, https://www.youtube.com/watch?v=2GGYU4QZLSQ. „For Sisters Who Don't Pray [PLEASE WATCH]", *Naseeha Sessions*, YouTube, 30 aprilie 2016, https://www.youtube.com/watch?v=L0VVD6YBry4
20. Antje Röder, „Explaining Religious Differences in Immigrants' Gender Role Attitudes: The Changing Impact of Origin Country and Individual Religiosity", *Ethnic and Racial Studies*, 37, nr. 14 (2014), pp. 2615-2635.
21. *A Review of Survey Research on Muslims in Britain*, Ipsos MORI Social Research Institute, februarie 2018, https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/publication/documents/2018-03/a-review-of-survey-research-on-muslims-in-great-britain-ipsos-mori_0.pdf
22. Mieke Maliepaard și Richard Alba, „Cultural Integration in the Muslim Second Generation in the Netherlands: The Case of Gender Ideology", *International Migration Review*, 50, nr. 1 (primăvara 2016), pp. 70-94.

23. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
24. *Refugees in Europe: Review of Integration Practices & Policies*, European Foundation for Democracy, 2018, https://www.europeandemocracy.eu/wp-content/up-loads/2019/03/2018-Refugees-In-Europe-Full-Version.pdf
25. Seyran Ateș, interviu cu autoarea, 5 aprilie 2018.
26. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
27. Jacqueline Stevenson, Sean Demack, Bernie Stiell *et al.*, *The Social Mobility Challenges Faced by Young Muslims*, Social Mobility Commission, 2017, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/642220/Young_Muslims_SMC.pdf, p. 6.
28. „Gender Equality Index 2017: Measuring Gender Equality in the European Union 2005-2015 – Report", European Institute for Gender Equality, 10 octombrie 2017, https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-measuring-gender-equality-european-union-2005-2015-report. *The Gallup Coexist Index 2009: A Global Study of Interfaith Relations*, Gallup, 2009, http://www.euro-islam.info/wp-content/uploads/pdfs/gallup_coexist_2009_interfaith_relations_uk_france_germany.pdf. *Settling in 2018: Indicators of Immigrant Integration*, OECD Publishing and European Union, 2018, https://doi.org/10.1787/9789264307216-en. Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography*, European University Institute, 2017, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/45187/Ebook_IntegrationMigrantsRefugees2017.pdf
29. Saunders, *Myth of the Muslim Tide*.
30. Yassine Khoudja și Fenella Fleischmann, „Labor Force Participation of Immigrant Women in the Netherlands: Do Traditional Partners Hold Them Back?", *International Migration Review*, 51, nr. 2 (iunie 2017), pp. 506-541.
31. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees*.
32. „Gender Equality Index 2017"
33. *Settling in 2018*.
34. *Ibidem*.
35. „«Rivers of Blood»: The Lasting Legacy of a Poisonous Speech", *The Economist*, 19 aprilie 2018, https://www.economist.com/britain/2018/04/19/rivers-of-blood-the-lasting-legacy-of-a-poisonous-speech
36. Liebig și Tronstad, „Triple Disadvantage?"
37. „«Rivers of Blood»"
38. *Settling in 2018*.

39. Khoudja și Fleischmann, „Labor Force Participation of Immigrant Women in the Netherlands". Maliepaard și Alba, „Cultural Integration in the Muslim Second Generation in the Netherlands".
40. *Settling in 2018*. Liebig și Tronstad, „Triple Disadvantage?".
41. *Integrated Communities Strategy Green Paper: Building Stronger, More United Communities*, HM Government, Londra, 2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/696993/Integrated_Communities_Strategy.pdf
42. Erik Bergström și Kalle Wannerskog, „Parallellt samhälle i utsatta områden", Sveriges Radio, 21 iunie 2017, https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6722015
43. Bojan Pancevski, „Teens Roam Streets with Rifles as Crime Swamps Sweden", *The Sunday Times*, 21 ianuarie 2018, https://www.thetimes.co.uk/article/teens-roam-streets-with-rifles-as-crime-swamps-sweden-q83g055k9. Mikkel Andersson, interviu cu autoarea, 8 aprilie 2018.
44. Mohammed Qasim, *Young, Muslim and Criminal: Experiences, Identities and Pathways into Crime*, Bristol, Policy Press, 2018, p. 34.
45. Cai Berger, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
46. Omar Makram, interviu cu autoarea, 28 ianuarie 2019.
47. Rumy Hasan, interviu cu autoarea, 20 martie 2018.
48. Assita Kanko, interviu cu autoarea, 30 martie 2018.
49. *Ibidem*.
50. *Integrated Communities Strategy Green Paper*.
51. „Netherlands: Teachers See Evidence of Increasing Segregation", European Commission, 1 februarie 2017, https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/netherlands-teachers-see-evidence-of-increasing-segregation
52. Bergström și Wannerskog, „Parallellt samhälle i utsatta områden".
53. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operational Department of Intelligence Unit, Poliția Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf, p. 32.
54. Qasim, *Young, Muslim and Criminal*.
55. Paul Collier, *Exodus: How Migration Is Changing Our World*, Oxford, UK, Oxford University Press, 2013.
56. Andrea Thomas, „German Towns Filled with Refugees Ask, «Who is Integrating Whom?»", *Wall Street Journal*, 15 octombrie 2017, https://www.wsj.com/articles/german-towns-filled-with-refugees-ask-who-is-integrating-whom-1508074522

57. *Ibidem.*
58. „Results and Country Profiles: Muslims in Europe: integrated, but not accepted?", Bertelsmann Foundation, 6, https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/results-and-country-profiles-muslims-in-europe
59. Unni Wikan, *In Honor of Fadime: Murder and Shame*, Chicago, University of Chicago Press, 2008.
60. Johanna Edström, „Larm: Ökatförtryck mot tjejer", Mitt i Stockholm, 4 iulie 2016, https://mitti.se/nyheter/larm-okatfortryck-mot-tjejer/
61. Mikkel Andersson, interviu cu autoarea, 8 aprilie 2018.
62. Edström, „Larm: Ökatförtryck mot tjejer".
63. Helen Pidd, „Report Says Child Sexual Exploitation «Normal in Parts of Greater Manchester»", *The Guardian*, 30 octombrie 2014, https://www.theguardian.com/society/2014/oct/30/child-sexual-exploitation-norm-greater-manchester-ann-coffey-report
64. Dietrich Oberwittler, „Ehrenmorde in Deutschland", Max-Planck-Institut, https://csl.mpg.de/de/forschung/projekte/ehrenmorde-in-deutschland. „Preliminary Examination of so-called «Honour Killings» in Canada", Canada Department of Justice, https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/hkch/p2.html
65. Ric Curtis, Sheyla Delgado, Evan Misshula *et al.*, „A Comparative Approach to Estimating the Annual Number of Honor Killings in the United States Among People from Middle Eastern, North African, and Southeast Asian (MENASA) Countries", manuscris nepublicat, John Jay College of the City of New York, 2014.
66. Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.
67. Hollie McKay, „Honor Killing in America: DOJ Report Says Growing Problem is Hidden in Stats", *Fox News*, 3 mai 2016, https://www.foxnews.com/us/honor-killing-in-america-doj-report-says-growing-problem-is-hidden-in-stats
68. „Streitende Familie greift Polizisten an", *Frankfurter Allgemeine*, 10 septembrie 2018, https://www.faz.net/aktuell/rhein-main/streitende-familie-greift-polizisten-an-15780679.html
69. Statistikbanken, Danmarks Statistik, https://www.statistikbanken.dk/krise2; https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=30255
70. „Forced Marriage in Immigrant Communities in the United States: 2011 National Survey Results", Tahirih Justice Center, septembrie 2011, https://www.tahirih.org/wp-content/uploads/2015/03/REPORT-Tahirih-Survey-on-Forced-Marriage-in-Immigrant-Communities-in-the-United-States.pdf

71. Jennifer Ludden, „Thousands of Young Women in US Forced into Marriage", NPR, 2015, https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2015/04/14/399337562/thousands-of-young-women-in-u-s-forced-into-marriage
72. Eskild Dahl Pedersen, interviu cu autoarea, 9 aprilie 2018.

Capitolul 14

Industria integrării și eșecul ei

1. Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography*, European University Institute, 2017, https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/45187/Ebook_IntegrationMigrantsRefugees2017.pdf?sequence=3&isAllowed=y
2. „European Countries Should Make It Easier for Refugees to Work", *The Economist*, 21 aprilie 2018, https://www.economist.com/international/2018/04/21/european-countries-should-make-it-easier-for-refugees-to-work?frsc=dg%7Ce
3. „Netherlands: Refugees Have More Difficulties to Integrate Than Other Migrant Groups", European Commission, 23 iunie 2017, https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/netherlands-refugees-have-more-difficulties-to-integrate-than-other-migrant-groups. „Meeste Syrische asielzoekers hebben eigen woonruimte", Central Bureau voor de Statistiek, 22 iunie 2017, https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/25/meeste-syrische-asielzoekers-hebben-eigen-woonruimte
4. Tom Kornstad, „6 av 10 menn selvforsørget etter 8 år", Statistisk Sentralbyrå, 2016, 14 decembrie 2016, https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/6-av-10-menn-selvforsorget-etter-8-ar
5. *Ibidem*.
6. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees*.
7. Chris Cottrell, „Many Refugees in Germany Lack Training or Education: Report", DW, 20 iulie 2016, https://www.dw.com/en/many-refugees-in-germany-lack-training-or-education-report/a-19414051
8. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees*.
9. *Ibidem*.
10. *Immigrants in Denmark 2017*, Copenhaga, Danmarks Statistik, 2018, p. 97.

11. Frank Bovenkerk și Tineke Fokkema, „Crime Among Young Moroccan Men in the Netherlands: Does Their Regional Origin Matter?", *European Journal of Criminology*, 13, nr. 3 (mai 2016), pp. 352-371.
12. Mohammed Qasim, *Young, Muslim and Criminal: Experiences, Identities and Pathways into Crime*, Bristol, Policy Press, 2018.
13. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operational Department of Intelligence Unit, Poliția Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf, p. 18.
14. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer*, Institut für Delinquenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften, ianuarie 2018, https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/service/publikationen/zur-entwicklung-der-gewalt-in-deutschland-/121148
15. Sarah Carpentier, Karel Neels și Karel Van den Bosch, „Do First- and Second-Generation Migrants Stay Longer in Social Assistance than Natives in Belgium?", *Journal of International Migration and Integration*, 18, nr. 4 (noiembrie 2017), pp. 1167-1190.
16. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees*.
17. Assaf Razin și Jackline Wahba, „Welfare Magnet Hypothesis, Fiscal Burden, and Immigration Skill Selectivity", Norface Migration Discussion Paper Nr. 212-236, 2012, http://norface-migration.org/publ_uploads/NDP_36_12.pdf
18. „The Progressive Case for Immigration", *The Economist*, 18 martie 2017, https://www.economist.com/finance-and-economics/2017/03/18/the-progressive-case-for-immigration
19. „Onderzoek Integratiebeleid", Tweede Kamer der Staten-Generaal, 19 ianuarie 2004, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-28689-9.html
20. „Action Plan on the Integration of Third Country Nationals", European Commission, 7 iunie 2016, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_action_plan_integration_third-country_nationals_en.pdf, p. 4.
21. „Netherlands: New Integration Policies Fail Migrants & Society, Research Shows", European Commission, 24 ianuarie 2017, https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/netherlands-new-integration-policies-fail-migrants-society-research-shows

22. Ulrich Rosenhagen, „From Stranger to Citizen? Germany's Refugee Dilemma", *Dissent*, 2017, https://www.dissentmagazine.org/article/from-stranger-to-citizen-germanys-refugee-dilemma-integration
23. „Auswertung der Befragung zur Sicherheit in Tübingen", Tübingen Universitätsstadt, 2018, https://www.tuebingen.de/gemeinderat/vo0050.php?__kvonr=12512
24. Österreichischer Integrations Fonds, interviu cu autoarea, 21 iunie 2018.
25. Mathias Énard, *2017 Jahresbericht*, Deutscher Akademischer Austauschdienst, 2017, https://www.daad.de/medien/daad_jahresbericht_2017.pdf
26. „«One-Euro Job» Program for Refugees Off to a Slow Start in Germany", DW, 2 decembrie 2016, https://www.dw.com/en/one-euro-job-program-for-refugees-off-to-a-slow-start-in-germany/a-36618371
27. „Germany to Cut Funding for Its One-Euro Job Refugees Scheme", Europost, 21 aprilie 2017, http://www.europost.eu/en/a/view/Germany-to-cut-funding-for-its-one-euro-job-refugees-scheme
28. *VI Justitie en Veiligheid Rijksbegroting 2019*, Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019, https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-justitie-en-veiligheid/documenten/begrotingen/2018/09/18/vi-justitie-en-veiligheid-rijksbegroting-2019, p. 76.
29. *Ibidem*, p. 41.
30. „Overview of Federal Budgetary and Financial Data Up to and Including December 2018", Federal Ministry of Finance, Germania, 31 ianuarie 2019, https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/ EN/Standardartikel/Press_Room/Publications/Monthly_Report/Key_Figures/2019-01-federal-budget.html
31. Andrea Thomas, „Germany Puts Migration-Related Costs at over $86 Billion over Next Four Years", *Wall Street Journal*, 1 iulie 2016, https://www.wsj.com/articles/germany-puts-migration-related-costs-at-over-86-billion-over-next-four-years-1467392402
32. Albéric de Montgolfier, *Rapport général, fait au nom de la commission des finances sur le project de loi de finances sur le projet de loi de finances, adopte par l'assemblee nationale, pour 2019*, Tome III, Sénat, Franța, 2018, http://www.senat.fr/rap/l18-147-316/l18-147-3161.pdf
33. Roderick Ackermann, Nicolò Franceschelli și Lucie Debornes, *Democratic Accountability and Budgetary Control of Non-governmental Organisations Financed from the EU Budget – Update*, European Parliament, 21 iunie 2019, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/CONT/DV/2019/01-28/Follow-up NGOstudy_EN.pdf, p. 26.

34. Robin Alexander, interviu cu autoarea, 30 aprilie 2018.
35. Miriam Mechel și Gregor Peter Schmitz, „Angela Merkel will «Wir schaffen das» nicht wiederholen", WirtschaftsWoche, 17 septembrie 2016, https://www.wiwo.de/politik/deutschland/fluechtlingskrise-angela-merkel-will-wir-schaffen-das-nicht-wiederholen-/14556964.html

Capitolul 15

Bandele care ademenesc fete

1. Anoosh Chakelian, „«Grooming Rings Are the Biggest Recruiter for the Far Right»: Rochdale and Telford Prosecutor", *New Statesman*, 19 martie 2018, https://www.newstatesman.com/politics/uk/2018/03/child-sexual-abuse-grooming-rings-are-biggest-recruiter-far-right-rochdale-and-telford-prosecutor
2. Alexis Jay, OBE, *Independent Inquiry into Child Sexual Exploitation in Rotherham, 1997-2003*, Rotherham Metropolitan Borough Council, 21 august 2014, https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham
3. Jane Martinson, „Why the Rochdale «Grooming Trial» Wasn't About Race", *The Guardian*, 9 mai 2012, https://www.theguardian.com/society/2012/may/09/rochdale-grooming-trial-race
4. Haras Rafiq și Muna Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation: Dissecting «Grooming Gangs»", Quilliam, decembrie 2017, https://www.quilliaminternational.com/shop/e-publications/group-based-child-sexual-exploitation-dissecting-grooming-gangs/, p. 53.
5. *Ibidem*.
6. Rafiq și Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation", p. 32.
7. *Ibidem*.
8. Ella Hill, „As a Rotherham Grooming Gang Survivor, I Want People to Know About the Religious Extremism Which Inspired My Abusers", *Independent*, 18 martie 2018, https://www.independent.co.uk/voices/rotherham-grooming-gang-sexual-abuse-muslim-islamist-racism-white-girls-religious-extremism-a8261831.html
9. Rafiq și Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation"
10. Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.
11. Martinson, „Why the Rochdale «Grooming Trial» Wasn't About Race"

12. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 martie 2018.
13. Allison Pearson, „Rotherham: In the Face of Such Evil, Who Is the Racist Now?", *The Telegraph*, 27 august 2014, https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/11059138/Rotherham-In-the-face-of-such-evil-who-is-the-racist-now.html
14. Martinson, „Why the Rochdale «Grooming Trial» Wasn't About Race".
15. Andrew Norfolk, „Sarah Champion Interview: «I'd Rather Be Called a Racist than Turn a Blind Eye to Child Abuse»", *The Sunday Times*, 2 septembrie 2017, https://www.thetimes.co.uk/article/sarah-champion-mp-i-d-rather-be-called-a-racist-than-turn-a-blind-eye-to-child-abuse-96s0fbm22
16. *Ibidem*.
17. Jay, *Independent Inquiry into Child Sexual Exploitation in Rotherham 1997-2013*, https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham
18. Julie Bindel, „Why Are So Many Left-Wing Progressives Silent About Islam's Totalitarian Tendencies?", UnHerd, 3 aprilie 2018, https://unherd.com/2018/04/many-left-wing-progressives-protest-pope-silent-islams-totalitarian-tendencies-victims-cowardice-overwhelmingly-women/
19. Louise Casey, DBE, CB, „The Casey Review: A Review into Opportunity and Integration", Department for Communities and Local Government, Londra, decembrie 2016, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/575973/The_Casey_Review_Report.pdf, pp. 159-160.
20. Helen Pidd, „Report Says Child Sexual Exploitation «Normal in Parts of Greater Manchester»", *The Guardian*, 30 octombrie 2014, https://www.theguardian.com/society/2014/oct/30/child-sexual-exploitation-norm-greater-manchester-ann-coffey-report
21. Jay, *Independent Inquiry into Child Sexual Exploitation in Rotherham 1997-2003*.
22. *Ibidem*.
23. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 martie 2018.
24. Dearden, „Grooming Gangs Abused More than 700 Women and Girls Around Newcastle After Police Appeared to Punish Victims".
25. Richard Ford, „Rochdale sex abuse gang wins legal aid to fight deportation", *The Times*, 29 iulie 2017, https://www.thetimes.co.uk/article/rochdale-sex-abuse-gang-wins-legal-aid-to-fight-deportation-z0g3l7dqj
26. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.

27. „Åklagaren yrkar sex års fängelse för gruppvåldtäkten i Fittja", Botkyrka Direkt, 6 decembrie 2017, https://www.stockholmdirekt.se/nyheter/aklagaren-yrkar-sex-ars-fangelse-for-gruppvaldtakten-i-fittja/repqld!jy2xyF5K5JtTtkv7wxQd7w/
28. „Femeia care i-a reclamat pe cinci bărbați pentru o violență în grup în Fittja în august 2016 și-a retras recursul, relatează Omni. Aceasta înseamnă că verdictul Curții Districtuale este final" (traducere), în „Åklagaren yrkar sex års fängelse för gruppvåldtäkten i Fittja"
29. „Åklagaren yrkar sex års fängelse för gruppvåldtäkten i Fittja"
30. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 martie 2018.
31. „Nazir Afzal Pledges to Make Wales «Safest Place for Women»", BBC News, 21 ianuarie 2018, https://www.bbc.com/news/uk-wales-42765231

Capitolul 16

„Pentru aceia dintre dumneavoastră care sunt căsătoriți cu un copil"

1. „Refugee Host School Bans Revealing Clothes", The Local de, 26 iunie 2015, https://www.thelocal.de/20150626/refugee-school-calls-for-uniform-modesty
2. „Police Criticized for Reaction to Brutal Rape of Jogger in Leipzig Park", The Local de, 4 septembrie 2017, https://www.thelocal.de/20170904/police-criticized-for-reaction-to-brutal-rape-of-jogger-in-leipzig
3. Richard Orange, „Police Warn Women Not to Go Out Alone in Swedish Town After Spate of Sex Attacks", *The Telegraph*, 8 martie 2016, https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/sweden/12188274/Police-warn-women-not-to-go-out-alone-in-Swedish-town-after-spate-of-sex-attacks.html
4. „Malmöpolisens råd till kvinnor: Gå inte ut ensamma", FriaTider, 17 decembrie 2017, http://www.friatider.se/malm-polisens-r-d-till-kvinnor-g-inte-ut-ensamma-0
5. Cameron Holbrook, „Sweden's Bråvalla Festival Shut Down for Good", *Mixmag*, 26 iunie 2018, https://mixmag.net/read/swedens-bravalla-festival-has-been-shut-down-for-good-news
6. „Swedish police to hand out anti-groping armbands", The Local se, 29 iunie 2016, thelocal.se/20160629/Swedish-police-to-hand-out-anti-groping-armbands

7. Tino Sanandaji, interviu cu autoarea, 7 aprilie 2018.
8. „Sweden's Bråvalla Music Festival Cancelled Next Year After Sex Attacks", *The Guardian*, 3 iulie 2017, https://www.theguardian.com/world/2017/jul/03/swedens-bravalla-music-festival-cancelled-next-year-after-sex-attacks
9. Christina Anderson și Ceylan Yeginsu, „Tired of Sexual Assault, Music Festival for Women Stresses a «Safe Zone»", *New York Times*, 1 septembrie 2018, https://www.nytimes.com/2018/09/01/world/europe/sweden-statement-festival-women.html
10. Frank Jordans, „German Police Union Chief Slams NYE «Safe Zone» for Women", Associated Press, 30 decembrie 2017, https://www.apnews.com/84215e6e5ceb49d794e7e775e87b8339
11. Flemming Rose, interviu cu autoarea, 9 aprilie 2018.
12. „Information till dig som är gift med ett barn", Migrationsverket, 2018.
13. Tomas Löwemo, „Flicka blev gravid med 20-årig make", *Östra Småland Nyheterna*, 21 decembrie 2017.
14. „Barnäktenskap orsak till bråk", *SVT Nyheter*, 9 ianuarie 2017, https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/barnaktenskap-orsak-till-brak
15. Unchained at Last, „Child Marriage – Shocking Statistics", https://www.unchainedatlast.org/child-marriage-shocking-statistics/
16. *Emma*, noiembrie-decembrie 2016, https://www.emma.de/lesesaal/61385
17. „German Parliament Passes Law Ending Child Marriage", The Local de, 2 iunie 2017, https://www.thelocal.de/20170602/german-parliament-passes-law-ending-child-marriage
18. Machteld Zee, *Choosing Sharia? Multiculturalism, Islamic Fundamentalism & Sharia Councils*, Haga, Eleven International Publishing, 2016, p. 97.
19. *Integrated Communities Strategy Green Paper: Building Stronger, More United Communities*, HM Government, Londra, 2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/696993/Integrated_Communities_Strategy.pdf, p. 56.
20. „Släng ut Sharia ur våra svenska domstolar", *Kristianstadsbladet*, 5 martie 2018, http://www.kristianstadsbladet.se/ledare/slang-ut-sharia-ur-vara-svenska-domstolar/
21. „Gender Segregation Not «Alien to Our Culture», Says Universities UK Chief", *The Guardian*, 12 decembrie 2013, https://www.theguardian.com/society/2013/dec/12/gender-segregation-not-alien-culture-universities-chief

22. May Bulman, „Top University Accepts Islamic Society's Gender-Segregated Event Was «Unlawful»", *Independent*, 28 septembrie 2017, https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/london-university-islamic-society-gender-segregated-event-unlawful-london-school-economics-lse-a7972311.html
23. Elin Hofverberg, „Sweden: Separate Swimming Hours by Gender Justifiable", Global Legal Monitor, 12 ianuarie 2017, http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/sweden-separate-swimming-hours-by-gender-justifiable/
24. Rüdiger Franz, „Neues Bonner Bad soll Vorhang für Musliminnen bekommen", *General-Anzeiger*, 22 ianuarie 2018, https://www.general-anzeiger-bonn.de/bonn/stadt-bonn/neues-bonner-bad-soll-vorhang-fuer-musliminnen-bekommen_aid-43624061
25. „Muslime fordern eigene Schwimmzeiten", IslamiQ, 14 ianuarie 2015, http://www.islamiq.de/2015/03/14/muslime-fordern-eigene-schwimmzeiten/
26. Filippa Bohlin, „Kvinnor ofredad på Vattenpalatset", *Ttela*, 31 ianuarie 2016, http://www.ttela.se/nyheter/v%C3%A4nersborg/kvinnor-ofredade-p%C3%A5-vattenpalatset-1.1256579
27. Emma Lidman, „Pool Makes Splash with Gender Jacuzzi Split", The Local se, 8 ianuarie 2016, https://www.thelocal.se/20160108/swimming-hall-split-pools-between-men-and-women
28. Richard Orange, „Sweden's Swimming Pool Vigilantes Accused of Neo-Nazi Links", *The Telegraph*, 1 martie 2016, https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/sweden/12179830/Swedens-swimming-pool-vigilantes-accused-of-neo-Nazi-links.html
29. Paulina Neuding, „Sweden's Sexual Assault Crisis Presents a Feminist Paradox", Quillette, 10 octombrie 2017, https://quillette.com/2017/10/10/swedens-sexual-assault-crisis-presents-feminist-paradox/
30. „Town bans male refugees from pools amid complaints", The Local de, 15 ianuarie 2016, https://www.thelocal.de/20160115/town-bans-asylumseekers-from-pools-after-spate-of-harassment
31. „Teenage Girls Touched at WEM Water Park, Man Charged with 6 Counts of Sexual Assault", CBC News, 8 februarie 2017, https://www.cbc.ca/news/canada/edmonton/west-edmonton-mall-wem-water-park-sexual-assault-1.3972344
32. Mikolai, interviu cu autoarea, 19 iunie 2018.
33. Lizzie Dearden, „German Nudists Outraged at New Rules Ordering Them to Wear Swimwear as Refugee Shelter Arrives on Lake", *Independent*, 22 iunie 2016, https://www.independent.co.uk/news/

world/europe/german-nudists-outraged-new-rules-ordering-them-wear-swimwear-refugee-shelter-arrives-lake-a7096001.html
34. Allan Hall, „Muslim Gang Insults «Sluts and Infidels» at German Nudist Pool", *The Times*, 28 iulie 2016, https://www.thetimes.co.uk/article/muslim-gang-insults-sluts-and-infidels-at-german-nudist-pool-zk5pjqmfx
35. „Das sagen Deutschlands Nackte zur FKK-Krise", *Bild*, 9 august 2017, https://www.bild.de/news/inland/fkk/bild-hoerte-sich-an-fkk-straenden-in-deutschland-um-52814134.bild.html
36. „Topless, naturisme ... un retour de la pudeur? Observatoire mondial de la nudité feminine", IFOP, 7 august 2017, https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2018/03/3827-1-study_file.pdf
37. Cecilia Rodriguez, „Nudity in Germany Losing Its Appeal", *Forbes*, 17 iulie 2014, https://www.forbes.com/sites/ceciliarodriguez/2014/07/17/nudity-losing-its-appeal-in-germany/#30f51bd24d79
38. Antje Röder, „Explaining Religious Differences in Immigrants' Gender Role Attitudes: The Changing Impact of Origin Country and Individual Religiosity", *Ethnic and Racial Studies*, 37, nr. 14 (2014), pp. 2615-2635.
39. „Being Christian in Western Europe", Pew Research Center, 29 mai 2018, https://www.pewforum.org/2018/05/29/being-christian-in-western-europe/
40. Haras Rafiq şi Muna Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation: Dissecting «Grooming Gangs»", Quilliam, decembrie 2017, https://www.quilliaminternational.com/shop/e-publications/group-based-child-sexual-exploitation-dissecting-grooming-gangs/, p. 53.
41. Daniel Schwammenthal, interviu cu autoarea, 30 martie 2018.
42. Til Biermann, „Weil Liam antisemitisch gemobbt wurde, flüchtet er nach Israel", *BZ*, 7 aprilie 2018, https://www.bz-berlin.de/berlin/charlottenburg-wilmersdorf/weil-liam-antisemitisch-gemobbt-wurde-fluechtet-er-nach-israel
43. „Antisemitsche Vorfälle 2018: Ein Bericht der Recherche- und Informationsstelle Antisemitismus Berlin (RIAS)", RIAS, 2019, https://report-antisemitism.de/media/bericht-antisemitischer-vorfaelle-2018.pdf
44. „Germany's Jews Urged Not to Wear Kippahs After Attacks", BBC News, 24 aprilie 2018, https://www.bbc.com/news/world-europe-43884075
45. Cnaan Liphshiz, „In Downtown Brussels, Once Vibrant Synagogues Are Now Dying or Sold", Jewish Telegraphic Agency, 5 februarie 2019, https://www.jta.org/2019/02/05/global/in-downtown-brussels-once-vibrant-synagogues-are-now-dying-or-sold

46. Tino Sanandaji, *Mass Challenge: Economic Policy Against Social Exclusion and Antisocial Behavior*, Kuhzad Media, 2017, p. 81. Thomas C. Schelling, „Dynamic Models of Segregation", *Journal of Mathematical Sociology*, 1 (1971), pp. 143-186, https://www.stat.berkeley.edu/~aldous/157/Papers/Schelling_Seg_Models.pdf
47. Paulina Neuding, „Violent Crime in Sweden Is Soaring. When Will Politicians Act?", *The Spectator*, 10 februarie 2018, https://www.spectator.co.uk/2018/02/violent-crime-in-sweden-is-soaring-when-will-politicians-act/
48. „Paketjätten stoppar sina leveranser till Rosengård", *Kvällsposten*, 23 februarie 2019, https://www.expressen.se/kvallsposten/paket jatten-stoppar-sina-leveranser-till-rosengard/
49. Paulina Neuding, „Social oro ger stök på bibblan", *Svenska Dagbladet*, 16 mai 2015, https://www.svd.se/social-oro-ger-stok-pa-bibblan
50. Neuding, „Violent Crime in Sweden is Soaring"
51. Sanandaji, *Mass Challenge*, p. 171.
52. Cai Berger, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
53. Robert Mackey, „Paris Mayor Plans to Sue Fox over False Reports of «No-Go Zones»", *New York Times*, 20 ianuarie 2015, https://www.nytimes.com/2015/01/21/world/europe/paris-mayor-plans-to-sue-over-news-of-no-go-zones.html
54. Bill de Blasio, Anne Hidalgo şi Sadiq Khan, „Our Immigrants, Our Strength", *New York Times*, 20 septembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/09/20/opinion/our-immigrants-our-strength.html
55. „Merkel Says Germany Has «No-Go Areas», Gov't Won't Say Where", Associated Press, 28 februarie 2018, https://apnews.com/438bb0ac98d04459ab2e392f3c4fc5ef
56. Allan Hall, „«Come Here at Night? I Would Rather Order a Taxi Straight to Hell!»: Women Forced to Run Gauntlet of Migrants at the Austrian Station So Risky It's Been Dubbed «the Terminus of Fear»", *Daily Mail*, 23 februarie 2016, https://www.dailymail.co.uk/news/article-3454897/Come-night-order-taxi-straight-hell-Women-forced-run-gauntlet-migrants-Austrian-station-risky-s-dubbed-terminus-fear.html
57. Boris Palmer, interviu cu autoarea, 18 iunie 2018.
58. Henrik Dahl, interviu cu autoarea, 10 aprilie 2018.
59. Seyran Ateş, *Der Islam braucht eine sexuelle Revolution: Eine Streitschrift*, Ullstein Taschenbuch, 2011.
60. „Death threats will not deter me from fighting extremism with enlightenment", Seyran Ateş, *New European*, 11 septembrie 2017, https://www.theneweuropean.co.uk/top-stories/muslim-feminist-seyran-ates-1-5189908
61. Seyran Ateş, interviu cu autoarea, 5 aprilie 2018.

62. *Ibidem.*
63. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
64. Eskild Dahl Pedersen, interviu cu autoarea, 9 aprilie 2018.
65. Düzen Tekkal, interviu cu autoarea, 10 mai 2018.
66. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
67. Jaleh Tavakoli, interviu cu autoarea, 4 octombrie 2017.

Capitolul 17

Problema populistă

1. „The European Commission's Eurobarometer Surveys", GESIS, https://www.gesis.org/eurobarometer-data-service/home/
2. „Netherlands: Support for «Migration Ban» from Muslim Countries Larger than Expected", European Commission, 2 iunie 2017, https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/netherlands-support-for-migration-ban-from-muslim-countries-larger-than-expected
3. „Six Out of Ten Voters in Sweden Want Fewer Refugees: poll", The Local se, 21 aprilie 2018, https://www.thelocal.se/20180421/six-out-of-ten-voters-in-sweden-want-fewer-refugees-poll
4. Charlie Duxbury, „Danish Social Democrats Win National Election", Politico, 5 iunie 2019, https://www.politico.eu/article/denmarks-social-democrats-on-course-to-win-election/
5. „Poll of Polls: Germany", Politico, https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/germany/
6. Daniel Schwammenthal, interviu cu autoarea, 30 martie 2018.
7. „Head of Far-Right AfD «Mistakenly» Votes for Refugees to Bring Bamilies to Germany", The Local de, 2 februarie 2018, https://www.thelocal.de/20180202/head-of-far-right-afd-mistakenly-votes-for-refugees-to-bring-families-to-germany
8. „Chancellor Merkel Enters «Germans Only» Food Bank Furore", BBC News, 27 februarie 2018, https://www.bbc.com/news/world-europe-43210596
9. David Goodhart, interviu cu autoarea, 11 iunie 2018.

Capitolul 18

O nouă abordare față de integrare

1. „UNHCR Global Trends: Forced Displacement in 2018", United Nations High Commission for Refugees, https://www.unhcr.org/5d08d7ee7.pdf

2. „Austria to Propose Soldiers for Frontex", ANSA, 29 august 2018, https://www.ansa.it/english/news/politics/2018/08/29/austria-to-propose-soldiers-for-frontex_66aa0296-c9f6-4497-be5d-624c91a21432.html
3. Irina Angelescu și Florian Trauner, „10,000 Border Guards for Frontex: Why the EU Risks Conflated Expectations", European Policy Centre, 21 septembrie 2018, https://www.ies.be/files/pub_8745_frontex.pdf
4. „Milton Friedman – Illegal Immigration – PT 1", *LibertyPen*, YouTube, 11 decembrie 2009, https://www.youtube.com/watch?v=3eyJIbSgdSE
5. Ellen Barry și Martin Selsoe Sorensen, „In Denmark, Harsh New Laws for Immigrant «Ghettos»", *New York Times*, 1 iulie 2018, https://www.nytimes.com/2018/07/01/world/europe/denmark-immigrant-ghettos.html
6. „Unele propuneri au fost respinse drept prea radicale, cum este cea din partea Partidului Popular Danez conform căreia «copiilor ghetoului» ar trebui să li se interzică părăsirea locuinței după ora 20:00", Barry și Sorensen, „In Denmark, Harsh New Laws for Immigrant «Ghettos»".
7. „Auswertung der Befragung zur Sicherheit in Tübingen", Tübingen Universitätsstadt, 2018, https://www.tuebingen.de/gemeinderat/vo0050.php?__kvonr=12512
8. Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.
9. Jess Phillips, interviu cu autoarea, 15 mai 2018.
10. „Zainab bint Younus from Canada", Muslima, http://muslima.globalfundforwomen.org/stories/i-am-salafi-feminist
11. The Salafi Feminist. Blogul nu mai există online.

Concluzie

Drumul spre Gilead

1. Margaret Atwood, *The Handmaid's Tale*, New York, Anchor Books, 1998.
2. Alan Taylor, „Afghanistan in the 1950s and '60s", *The Atlantic*, 2 iulie 2013, https://www.theatlantic.com/photo/2013/07/afghanistan-in-the-1950s-and-60s/100544/
3. „Egyptian Leader Gamal Abdel Nasser Laughing at Hijab Requirement in 1958 (Subtitled)", *Video Clips*, YouTube, 13 decembrie 2015, https://www.youtube.com/watch?v=_ZIqdrFeFBk

4. Anna Clark, *Women's Silence, Men's Violence: Sexual Assault in England 1770-1845*, Londra, Pandora Press, 1987.
5. John Stuart Mill, „The Subjection of Women (1869)", în *Essays on Equality, Law and Education*, John M. Robson (ed.), introducere de Stefan Collini, Toronto, University of Toronto Press, 1984 [Collected works of John Stuart Mill Vol. XXI], p. 261.

Index

Abdel-Samad, Hamed 148, 188, 201, 263, 279
Acordul Schengen, spațiul Schengen 32-34, 76, 125, 276
Adamson, Göran 62, 263
Adunarea Națională (fostul Front Național) 29, 266
Afganistan 117, 118, 123, 173, 187-188, 285
Africa 117, 123
Afzal, Nazir 191, 234, 238, 279-280, 291
Ågren, Peter 89, 150
AHA Foundation 216
Ahmed, Shabir 191, 237
Ahmed, Yakub 124
ajunul Anului Nou:
  atacurile din Köln 85, 86-89, 102, 140-141, 144, 146-148, 149, 179-180, 190, 259
  sărbătorile de la Poarta Brandenburg 243
al-Assad, Bashar 34, 131
Albania 118
Alexander, Robin 114, 230
Algeria 117, 179
Alhaw, Ahmad 123
Almaleki, Noor 217
Alternative für Deutschland (AfD) 29, 60, 266, 268-269
Amri, Anis 115-116, 123
angajarea forței de muncă 228, 270, 274
  și musulmanii 196-197, 207-209
  și refugiații 222-225
Anglia:
  statisticile referitoare la violența sexuală 48-52
  vezi și Marea Britanie
aplicarea legii și sistemul de justiție 28-29, 100-109, 129-142
  cazuri de agresiune sexuală care au dus la punere sub acuzare 72-82
  cazuri de infracțiuni de natură sexuală care au dus la punere sub acuzare 101-103, 109
  eșecurile în aplicarea legii 140-141
  indulgența 136-138, 139, 278
  lipsa de încredere în 142
  măsurile de securitate sporite 259-260, 278-279
  negarea și subestimarea infracțiunilor de natură sexuală de către autorități 28-29, 88-89, 100; *vezi și* negare
  poliția, *vezi* polițiști
  revizuirea 278
  și birocrația 100, 103-107, 109
  și corectitudinea politică 133
  și datele despre etnia sau istoricul cultural al infractorilor 60-61, 103-104
  și delincvenții juvenili 138-140
  și hărțuirea stradală 101

și identificarea agresorilor 101
și martorii 102
și numărul mai mic decât cel real al reclamațiilor privind cazurile de infracțiuni de natură sexuală 24, 47, 56, 100-101
și obstacolele în calea punerii sub acuzare în cazurile de hărțuire stradală 101, 129
și preocupările legate de intimitate 103-107, 278
Arabia Saudită 175, 243, 285-286
atacuri teroriste 115-116, 123, 199, 244-245, 259, 265
11 septembrie 2001 261
atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 261
Ateș, Seyran 97, 207, 261-262, 279, 283
Attin, Mats 242
Atwood, Margaret 285, 287
Australia 100, 201
Austria 60, 79-80, 97, 98, 115, 119, 132, 277
Partidul Libertății 267
sistemul bunăstării 277
Avci, Gulan 279
azilanți 33-41, 60, 270-271
abrogarea cadrului juridic actual privind 273-275
asistenții sociali și voluntarii care lucrează cu 186-189
centrele pentru 126-127, 150, 254
creșterea numărului 117
de sex feminin, agresiunea și hărțuirea sexuală 85-86
deportarea 119-125; *vezi și* deportare
în clandestinitate 125-128
în Germania 63-71, 72-76, 86, 88, 103, 105, 106-107, 113-116, 119-120, 121, 125-126, 129, 146, 163, 213, 223, 227-228
legile și convențiile internaționale despre 122-123
migranți *versus* 273-274
stimulentele financiare pentru întoarcerea lor acasă 126
și activitățile teroriste 123
și creșterea populației în țările de proveniență 117
și infracționalitatea 119-121, 129
și populația îmbătrânită a Europei 226
și spațiul Schengen 125
și trauma psihologică 193
tinerii de sex masculin 162-164
țările-sursă ale 37-39, 172, 184-185
țările de destinație 37-39

Baier, Dirk 164
Ban Ki-moon 43
bande de ademenire 191, 192, 232-238, 280-281
Bangladesh 123
Bashar, Ali 75
Belgia 85, 193
Bruxelles 94-96, 210-211, 258
Benard, Cheryl 190
Benz, Wolfgang 144
Berger, Cai 186, 258
Berlin 88, 97, 98, 115, 123, 128, 129, 132, 256
Bindel, Julie 235
Bosnia 12
Boughey, Chris 217
Brandt, Willy 114
Brâvalla 242-243
Breminale 88
Brexit 267

Bridges, Ruby 261
Brigade des Mères 93
Bruxelles 94-96, 210-211, 258
buget pentru apărare 276
bunăstare 225, 228, 270, 274, 276-277
Butler, Richard 178
Butt, Riazat 172

Calais, jungla de la 77, 93
Caldwell, Christopher 230
Cameron, David 266
Campionatul Mondial de Fotbal 101
campusuri universitare 157
  segregarea de gen 249
Canada 100
caricaturi cu Mahomed 244-245
cartiere cu locuitori cu venituri mici 24
căsătorie 168-169
  cu un minor 246-248
  forțată 196-197, 215, 218-220
  în societățile paralele 209
  poligamă 161, 165-168, 205
  și divorțul 248-249
Casey, Louise 236
Chaib, Hicham 96
Champion, Sarah 235, 263
Charbonnier, Stéphane 245
Charlie Hebdo 245, 257
Chesler, Phyllis 166, 172
China 244, 278, 288
ciocnirea culturilor 29, 158, 181-195, *vezi și* femei, atitudinile unor bărbați musulmani față de
civilizație occidentală 244
Collier, Paul 212
Collomb, Gérard 126
comportament neadecvat și violență sexuale 27-29
atitudinile schimbătoare ale femeilor față de hărțuire 83-84
creșterea cazurilor de hărțuire 83-86
creșterea cazurilor de violență 47-55
de către recidiviști 130
de către străini *versus* de către cunoscuți 55-56, 81
definiții 43, 47-48, 55, 103
discuțiile deschise despre 84
în Austria 60-61
în Danemarca 61
în Europa, în funcție de țară 49-51, 53
în Franța 52-53, 63
în Germania 55-59, 63-71, 100
în întreaga lume 27, 43-44
în întreaga lume, în funcție de regiune 44
în Suedia 48, 55, 61-63, 85, 92, 100, 140, 144
în timpul invaziei sovietice a Germaniei 12, 28
în transportul public 96-99
lipsa unei reacții feministe împotriva creșterii 154-155
pe străzi și în spații publice 23-24, 26, 88-96, 154, 173-174
problemele de sănătate cauzate de 44
reclamarea 24, 47, 56, 100-101
statisticile despre 25-71
studiul Organizației Mondiale a Sănătății despre 27, 43-47
și aplicarea legii, *vezi* aplicarea legii și sistemul de justiție
și conștientizarea securității 98-99
și mișcarea #MeToo 14, 28, 52, 83, 85, 95, 157-158

comportament neadecvat și violență sexuale săvârșite de imigranți musulmani 11-12
creșterea cazurilor de 25, 27-28
crimele 75-77
cultura ca scuză pentru 189-190
drept comportament de proprietate 72, 96, 168
fricile legate de „rasism" în relatarea 29-30, 87-90, 235-236
împotriva minorilor 137, 233-234, 236, 253
în Austria 79
în bande 135, 140, 178-179, 191-192, 232-238, 280-281
în Danemarca 79-80
în Franța 77, 93-94
în Germania 63-77, 85-90, 102-109
în Italia 77
în Suedia 77-79, 88, 104, 155-156
în transportul public 96-99
în Ungaria 80
justificările 192
justificările religioase 192
momentul zilei și locul unde se petrec 81-82
negarea, *vezi* negare
relatarea 24, 27
relatările unor cazuri de 72-82
și aplicarea legii, *vezi* aplicarea legii și sistemul de justiție
și învinovățirea victimei 190-192, 241-243
și sharia 173, 192
tipologia 80-82
trăsăturile autorului 80-81
trăsăturile victimei 81, 189-191
comunitatea LGBTQ 193, 206, 255-256
Congo 117
control social în țări majoritar musulmane 164-168
controlul frontierelor 276
Convenția de la Geneva privind Statutul Refugiaților 32, 273, 274
copii
căsătoria 246-248
educația sexuală 176-177, 280-283
infracțiunile de natură sexuală împotriva 137-138, 232-234, 236, 252
Coran 166, 170, 171, 192, 233-234, 283
corectitudine politică 133, 236, 244
COVID-19 14-18
efectul asupra migrației 17-19
infracționalitatea în timpul pandemiei 15-16
violența domestică în timpul pandemiei 15-16
Cox, Caroline 248
Cryer Ann 234-236, 238
cultura onoarei 247

Dahl, Henrik 260
Dandridge, Nicola 249
Danemarca 48, 52, 61, 80, 120, 132, 218, 221, 225, 230, 267, 277
Daoud, Kamel 148, 170, 177
dawa 198, 203-206
deportare 119-125, 130, 270, 271
împiedicarea și protestele împotriva 123-125
și pericolul de a trăi în țara de origine 122
și programele de repatriere 122-123

și relațiile dintre țările de origine și țările-gazdă 122-123
și Suedia 120
Despre moarte și a muri (Kübler-Ross) 143
dictaturi 131-132, 173
Die Republikaner 114
divorț 248-249
Djibouti 123
doctrina modestiei 161, 168-172, 215-216, 283
și violența justificată în numele onoarei 136, 196-197, 216-218
Dönmez, Efgani 186, 206-207, 262, 279
drepturile femeilor, *vezi* feminism și drepturile femeilor
Dresselhuys, Cisca 154

educație 223-224, 228, 258
în societățile paralele 211-212
și infracționalitatea 224
Egipt 174, 178-180, 286
Eibye, Sisi 150
El-Hussein, Omar 205
Elmotalkil, Mustafa 137
Eltahawy, Mona 172, 173
Eritreea 118, 172
Essener Tafel 270
Eurostat 47, 48, 122
evrei 273
migrația în SUA 200-201
și antisemitismul 255-257
și Holocaustul 31, 148, 194, 201
Expressen 63

Feldman, Susanna Maria 75-76
femei, atitudinile unor bărbați musulmani față de 11-14, 157-158, 161-180, 182-183, 197, 202
pericolele acceptării 241-263
studiile 147-148
și mass-media 147
și polițiștii de sex feminin 132-133
și spațiile publice 23-24, 26-27
vezi și țări majoritar musulmane; comportament neadecvat și violență sexuale săvârșite de imigranți musulmani
feminism și drepturile femeilor 29-30, 153-158, 176, 243-244, 283, 285-289
erodarea drepturilor 11, 25-28, 83-99, 153, 244, 245-246, 255, 272, 285-289
femeile puternice din punct de vedere politic 113, 154
mișcarea #MeToo 14, 28, 52, 83, 85, 95, 157-158
negarea creșterii numărului cazurilor de violență sexuală și lipsa unei reacții împotriva acesteia 154-155, 158
și deriva misiunii 155-156
și multiculturalismul și intersecționalitatea 154, 288, 289
și polarizarea în rândul feministelor 156-157
și politizarea 155
și preocupările elitiste 156
și rasismul 155-156
Feminist Initiative 145
Femme de la Rue 94, 156
Fischer, Kurt 255
Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare (FAMI) 230
Frank, Nicola 89
Franța 52-55, 63, 77, 229
atitudinile față de imigrație 147
hărțuirea sexuală 84-85, 93-94
Paris 93-94, 126, 127, 212, 258, 259
sinuciderile în rândul polițiștilor 134

Frăţia Musulmană 286-287
Frederiksen, Mette 268
Friedman, Milton 277
Frontex 18, 32, 35-36, 121, 230, 276
fuga albilor 257
Fundaţia Europeană pentru Democraţie 206
Fundaţia Nidos 229

Gaddafi, Muammar 34
Gallup World, sondaj 117
gări 96
Gellner, Ernest 202
Germania 40-41, 183, 231, 268-269
  Alternative für Deutschland 29, 60, 266, 268-269
  atacurile din ajunul Anului Nou în Köln 85, 86-89, 102, 140-141, 144, 146-148, 149, 179, 190, 259
  atacurile la evenimente publice 87-88
  atacurile teroriste 115-116, 123
  azilanţii 63-71, 73-76, 86, 87-88, 103, 105, 106-107, 113-116, 119-120, 121, 125-126, 129, 145-146, 163, 213, 223, 227-229
  Berlin 88, 97, 98, 115, 123, 128, 129, 132, 256
  birocraţia 103-107, 109
  căsătoria cu un minor 248
  CDU/CSU 114
  deportările 121, 125-126
  deschiderea de către Merkel a frontierelor 70, 113-116, 230-231
  fundamentalismul islamic 203, 204
  gările 97
  imigranţii musulmani 40-41, 58
  infracţionalitatea 163-164, 198, 203
  infracţiunile de natură sexuală 55-59, 63-71, 72-76, 85-90, 100, 102-109
  invazia sovietică 12, 28
  legile privind intimitatea 107
  mass-media 146-147
  omorurile 75-76
  partidul Die Republikaner 114
  perspectiva asupra islamului 148
  poliţia 130-133, 135
  programul „jobul de un euro" 228-229
  programul de repatriere a cetăţenilor din Bangladesh 123
  programul pentru muncitori străini 31, 41-42, 114
  socialiştii 151
  stimulentele financiare oferite azilanţilor pentru a se întoarce acasă 126
  şi criza financiară 227
  şi imigranţii din dictaturi 131-132
  trecutul nazist 114, 146, 148
  Tübingen 119, 227-228, 260, 278
  vânzările de arme de foc 98
  Willkommenskultur 230-231
  zonele interzise 259
Ghana 118
Goodhart, David 271
grup, relaţie între individ şi 193-194
guvernare, relaţiile indivizilor cu 130-132

hadith 233
Hasan, Rumy 279
Hellmann, Deborah F. 58
Herman, Benjamin 205

Herrmann, Joachim 68
Hidalgo, Anne 259
Hikel, Martin 198
Holocaust 31, 148, 194, 201
homosexualitate și comunitate LGBTQ 193, 206, 255-256
Howard, John 267
Huang, Yue 69-70
Hudson, Valerie 104, 162
Huntington, Samuel 182

ierarhia nevoilor 156
imigranți chinezi în SUA 200
imigranți din țări majoritar musulmane 31-42
  adulții care pretind că sunt minori 138-139
  atitudinile față de femei, *vezi* femei, atitudinile unor bărbați musulmani față de
  azilanții, *vezi* azilanți
  ca al cincilea val al migrației în masă 31-42
  ca iubiți ai unor femei occidentale 188-189
  creșterea spectaculoasă a volumului 34
  disprețul lor față de societățile-gazdă 194-195
  ilegali, în funcție de cetățenie 40-41
  ilegali, principalele țări de proveniență 36-37
  integrarea, *vezi* integrare; integrare, noua abordare a
  în anii 1970 31
  în societățile paralele, *vezi* societăți paralele
  negarea comportamentului infracțional de către, *vezi* negare
  pericolele acceptării valorilor lor 241-263
  scara și creșterea migrației 11, 13, 24, 26, 40-41
  statisticile despre 26, 27-28, 31-42
  și ciocnirea culturilor 29, 158, 181-195
  și cultura emancipată sexual 185-186
  trecerea ilegală a frontierelor 34, 35-36, 60
  țările de proveniență 35-39
imigranți italieni în SUA 200
imigranți, imigrație 29-30, 181
  acordurile internaționale privind 32-33, 122
  azilanții, *vezi* azilanți
  ca problemă politică importantă 264-271, 272
  categoriile 33
  ilegali 33-34, 122
  în SUA, în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX 200-201
  legali 33
  politicile de restricționare 266, 267-271
  programul german pentru muncitori străini 31, 41-42, 114
  sondaje cu privire la atitudinile față de 147
  și clasele muncitoare 270
  și controlul frontierelor 276
  și fuga albilor 257
  și valorile 182-185
  valurile 31-32
Indicele statelor fragile 117
individ, relație dintre grup și 193-194
infracțiune:
  crima organizată 198
  în Germania 163-164, 198, 203
  în Olanda 224
  în Suedia 101, 134

omorurile 75-77, 90, 101, 107
și azilanții 119-121, 129
și educația 224
infracțiuni motivate de ură și discursuri instigatoare la ură 194
Institutul Olandez pentru Studii Sociale 193
integrare 14, 195, 196-221, 270-271, 272
amenințările 198-199
explicațiile pentru lipsa de 199-202
femeile și rolul lor esențial pentru 214-215
și „lipitorile" 199
și angajabilitatea musulmanilor 196-197, 207-209
și elemente de adaptare 197-198, 199
și fanaticii 198-199
și industria integrării 222-231
și relația indivizilor cu administrația 130-132
și societățile paralele, *vezi* societăți paralele
timpul necesar pentru 197
integrare culturală, *vezi* integrare; integrare, noua abordare a
integrare socială, *vezi* integrare; integrare, noua abordare a
integrare, noua abordare a 272-283
abordarea factorilor care o generează 275-276
abordarea factorilor de atracție 276-278
abrogarea cadrului juridic referitor la azil 273-275
furnizarea de educație sexuală 280-283
învățarea din poveștile imigranților bine integrați 279-280
restabilirea statului de drept 278-279
Iordania 182
Irak 117, 118, 123, 131, 173, 275-276
Iran 118, 244, 285-287
ISIS 171
islam 29, 148, 161, 168, 175, 183, 202-203, 271
ca doctrină superioară 194
Coranul 166, 170, 171, 192, 233-234, 283
dawa 198, 203-206
formalizarea subordonării femeilor 166, 170-172, 202-203
fundamentalist și radical 198-199, 203-207
legea sharia 171, 173, 192, 198, 245, 248-249
renașterea 173
și „islamofobia" 148, 194, 200, 262, 263
și justificarea pentru infracțiunile împotriva femeilor 192
și viața dublă a tinerelor 214-215
vezi și țări majoritar musulmane
Islam Needs a Sexual Revolution (Ateș) 261
Italia 76-77, 162

închisori:
dawa în 205
în Suedia 130
învinovățirea victimei 190-191, 241-243

Jay, Alexis 235
John Jay College 216
Jörgensen, Mia 187
Jyllands-Posten 244-245

Kambouri, Tania 133-134
Kanko, Assita 210, 279
Karneval der Kulturen 88
Khalid, rege 286
Khavari, Hussein 75
Kinninger, Max W. 58
Kliem, Sören 58, 164
Kohl, Helmut 114
Köln, atacurile din ajunul Anului Nou din 85, 86-89, 102, 140-141, 144, 146-148, 149, 179-180, 190, 259
Koopmans, Ruud 104, 147, 201-202
Kübler-Ross, Elisabeth 143
Kudlacek, Dominic 163
Kvasnicka, Michael 69-70

Ladenburger, Maria 75
Laguerre, Marie 84, 137
Langeland 88
Långström, Niklas 144
Laqueur, Walter 230
Lazreg, Marnia 174
Le Pen, Marine 266
Lega 267
lenjerie intimă antiviol 98-99
Lewis, Bernard 195, 196
Liban 175, 201
libertate de expresie 244, 263
libertate, echilibru dintre securitate și 260-264
Libia 117, 123, 175, 275
locuri de muncă, *vezi* angajarea forței de muncă
Logan, Lara 177-179, 190
London School of Economics 249

Macron, Emmanuel 266
Mali 123
Manea, Elham 279
Marea Britanie 100-101, 205
  bandele de ademenire 191-192, 232-238, 280-281
  comisia specială din cadrul Ministerului de Interne 122
  deportarea 121
  infracționalitatea 224
  Ministerul de Interne 100
  statisticile privind violența sexuală din Anglia 48-52
  stimulentele financiare pentru azilanți pentru a se întoarce acasă 126
  tribunalele sharia 248-249
marea migrație a popoarelor 34, 57-58, 66-67, 84, 118
Mariottini, Desirée 77
Maroc 117
Maslow, Abraham 156
mass-media:
  autocenzura 29, 235
  și negarea 145-147
Mathies, Jürgen 179
Mauritania 123
Mazyek, Aiman 150
McCants, Anne 166
Mein Abschied vom Himmel (Abdel-Samad) 148
Mengelkoch, Arnold 129
Merkel, Angela 87, 259, 269
  deschiderea frontierelor germane 70, 113-116, 230-231
  și Sawhil 113
mersul pe jos 98
Mill, Harriet Taylor 243, 288
Mill, John Stuart 243, 288-289
mișcarea #MeToo 14, 28, 52, 83, 85, 95, 157-158
misoginism 202
  în lumea islamică 172-174
Mogadishu 92, 94, 128
Mohammad bin Salman, prinț moștenitor 175

Monde 148
Moradi, Arif 78-79
muncitori străini 31, 41-42, 114, 270
Müntz, Rainer 125
musulmani:
  angajabilitatea 196-197, 207-209
  creşterea numărului în rândul populaţiei europene 118
  discriminarea resimţită de 193
  musulmanele şi munca 208-209
  sentimentul de superioritate 194
  vezi şi imigranţi din ţări majoritar musulmane; islam
mutilare genitală 220, 247
mutilare genitală feminină (MGF) 220, 247

Nairobi 92, 94
Nasser, Gamal Abdel 286
naturism şi nuditate socială 250, 253-255
Nawaz, Maajid 279
negare 28-29, 88-89, 100, 143-152, 241
  apelurile la compasiune şi platitudinile 149
  confuzia semantică 145-147
  orientarea atenţiei într-o direcţie greşită 145
  reacţiile de respingere 143-145
  respingerea specialiştilor oneşti din mediul academic drept bigoţi 147-148
  sfaturile proaste şi falsele soluţii 149
  studiile şi comentariile fictive 147
  şi feministele 154-155, 158
  şi mass-media 145-147
  şi partidele politice de stânga 151
  teama de bigotism şi de consecinţe 150
Neuding, Paulina 92, 251
New York Times 149
Niger 123
Nigeria 117, 118
nuditate şi naturism 250, 253-255

OCDE 98
Olanda 25, 29, 85, 96, 127, 203, 205, 207, 212, 222, 226-227, 229, 261
  fenomenul „iubitului" 237-238
  infracţionalitatea 224
  Partidul Popular pentru Libertate şi Democraţie 270
  violenţa justificată în numele onoarei 217-218
omor 75-77, 90, 101, 107
omoruri 75-76, 90, 101, 107
ordine socială, disfuncţionalităţi 172-173, 175
Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) 27, 43-47
Organizaţia Naţiunilor Unite (ONU) 117, 123, 174, 273

Paglia, Camille 164, 194
Pakistan 117, 118
Palmer, Boris 119
Panshiri, Mustafa 123, 130, 131-132, 133, 187-188, 224, 279
Paris 93-94, 126, 127, 212, 258, 259
Parisien 93
Partidul pentru Libertate 29
Partidul Popular pentru Libertate şi Democraţie 270
Partidul Social Democrat 267-268
Pedersen, Eskild Dahl 220, 225, 262
Peeters, Sofie 94-96, 156, 185

Pew Research Center 39, 118
Pfeiffer, Christian 164
Phillips, Jess 189, 281-282
piscine 250-254
poligamie 161, 165-168, 205
poliția onoarei 216
politică 269
  de dreapta 155, 195
  de stânga 151-152, 155
  vezi și populiști
politică de dreapta 155, 195
  vezi și populiști
politică de stânga 151-152, 155
polițiști:
  considerați neputincioși de către imigranți 130-134
  de sex feminin 133
  finanțarea 101, 134-135
  în Franța, sinuciderile 134
  în Germania 131-133, 135
  în Suedia 134
  prezența sporită 260, 278
  vezi și aplicarea legii și sistemul de justiție
populiști 13, 29, 59, 150, 151-152, 245, 263, 264-271
  în Suedia 89
Povestea slujitoarei (Atwood) 285
preocupări privind intimitatea 103-107, 278
Primăvara Arabă 117
Putin, Vladimir 13, 138n

Quilliam 233, 279

Ramadan, Tariq 191
rasism, acuzații și frica de 29, 87, 89, 90, 148, 150, 235, 236, 244, 270-271
  și feminismul 155-156
refugiați vietnamezi 201
refugiați:
  definiția 274
  femei 162, 175, 210
  în tabere 93, 162, 175, 180
  și angajarea în câmpul muncii 222-225
  vietnamezi 201-202
  vezi și azilanți
regimuri comuniste 30, 31-32, 288
Regulamentele Dublin 33-34, 113, 231
Reinfeldt, Fredrik 149
Reker, Henriette 149
religie 166
  vezi și islam
Remadna, Nadia 93-94
rețele de socializare 84
Rettenberger, Martin 163, 196
Rose, Flemming 244-245
Rosenberg, Tina 155-156
Rusia 12-13, 34, 59-60, 244

Saddam Hussein 131
Safe Shorts 99
Salvini, Matteo 267
Sanandaji, Tino 118, 242-243, 279
Sarnecki, Jerzy 144
Sarrazin, Thilo 148
Sartor, Jörg 270
Saunders, Doug 197
Sawhil, Reem 113
Sayah, Aziza 93
Scheffer, Paul 230, 270
Schwammenthal, Daniel 269
Schwarzer, Alice 86-87, 140, 179
Schyman, Gudrun 278
Școala Jungfernheide 256
școli, *vezi* educație
securitate 259-260, 278
  echilibrul dintre libertate și 260-263

segregare de gen 243, 249-251
segregarea sexelor 243, 249-250
Seilz, Sandra 99
Seligson, Dan 166-168
Serbia 12
sexualitate 262
  controlarea femeilor prin 218-221
  cultura emancipată sexual 185-186
  educația sexuală 176-177, 280-283
  și religia 166
sharia 171, 173, 192, 198, 245, 248-249
Sharia4Belgium 96
Silvesternacht 86-87, 102
Siria 34, 117-118, 123, 132, 173, 275
sistem de drept penal, *vezi* aplicarea legii și sistemul de justiție
sisteme juridice paralele 248-249
  sharia 171, 173, 192, 198, 245, 248-249
societăți paralele 199, 213
  atracția 212-213
  consecințele 211-212
  în Suedia 209, 210, 212, 224
  opoziția față de integrare 196-197, 209-211
  poliția religioasă 215
  sistemele juridice 248-249
  școlile 211-212
  violența 225
Soleiman, Soleiman Hajj 252
Somalia 14, 25, 29, 32, 117, 131, 172, 224, 285-287
Sowell, Thomas 199
spații publice și străzi 23-24, 26-27, 89-96, 154, 173-174, 242, 272
  și conștientizarea securității 98-99
  și mersul pe jos 97-98
  și obstacolele în calea punerii sub acuzare a hărțuirii 101, 129
  transportul public 96-99, 272
Spiegel 132
spray cu piper 98
Springare, Peter 134
Stanford University 98
Statele Unite:
  căsătoria cu un minor 248
  imigrația spre, în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX 200-201
Statement Festival 243
străzi, *vezi* spații publice și străzi
Sudan 117
Süddeutsche Zeitung 146-147
Suedia 101, 118, 131, 149, 162, 186-188, 215, 242, 258
  azilanții clandestini 126
  căsătoria cu un minor 246-248
  „copiii cu barbă" 138, 188
  Democrații Suedezi 150, 267
  deportările 119-121, 124, 126
  festivalul numai pentru femei 243
  infracțiunile de natură sexuală 48, 55, 61-63, 77-80, 84-85, 88, 92, 100, 104, 140-141, 144, 155-156
  infracțiunile violente 101, 133
  îmbăierea în spații publice 250-251
  închisorile 130
  migranții ilegali 122
  poliția și sistemul de drept penal 130, 133-134, 139, 142
  societățile paralele 209-210, 212, 224

tinerii de sex masculin 162
violurile în grup 238
zonele vulnerabile 257-258
supraveghere 278
supremația albilor, susținători ai 271
Supunerea femeilor (Mill) 243-244, 288-289

taharrush gamea (jocul violului) 177-180
talibani 285-286
Tavakoli, Jaleh 263, 279
Tekkal, Düzen 262, 279
Tellkamp, Uwe 148
Testamentele (Atwood) 287
Thalhammer, Martin 242
Thatcher, Margaret 276
„The Multicultural Drama" (Scheffer) 270
Tratatul de la Amsterdam 33
Tratatul de la Lisabona 33
Tratatul de la Roma 32, 273
Tribalat, Michèle 35
Trump, Donald 248, 265-266
Tübingen 119, 227-228, 260, 278
Tunisia 115-116, 179
Turcia 117
muncitorii străini 31, 41-42, 114

Țara Galilor 48, 52
țări majoritar musulmane:
categoriile de femei 168-170
controlul social 164-168
doctrina modestiei 161, 168-172
femeile excluse din viața publică 161, 174-175
imigranții din, *vezi* imigranți din țări majoritar musulmane
misoginismul 172-174
și educația sexuală 176-177
vezi și islam; femei, atitudinile unor bărbați musulmani față de

Uganda 117
Ungaria 80
Uniunea Europeană (UE):
Agenția pentru Drepturi Fundamentale în 98
Indicele egalității de gen în 47
programele de repatriere cu țări africane 123
Uniunea Sovietică 12, 28, 288
Universitatea Goethe 157

valori 182-185, 196, 280
variațiile 183-184
vânzări de arme de foc 98
viață publică, excluderea femeilor din 161, 174-175, 220-221
viol:
de către recidiviști 130
de către străini *versus* de către cunoscuți 55-56, 81
și căsătoria cu agresorul 173
și sharia 173
taharrush gamea (jocul violului) 177-180
vezi și comportament neadecvat și violență sexuale
violență 224-225
în societățile paralele 225
justificată în numele onoarei 135, 197, 216-218, 231
patriarhală 224
violență domestică 136, 192, 218
violență justificată în numele onoarei 136, 196-197, 216-218, 247
virginitate 165, 168
von Storch, Beatrix 60
von Welser, Maria 162, 175

Wall Street Journal 213
We Are Sthlm 63, 88, 139
Welt 114, 230
Wilders, Geert 266
Wood, David 121
World Values Survey 183

xenofobie 149, 150, 270-271

Yemen 117
Younus, Zainab bint 282-283

Zee, Machteld 248-249
zone interzise 258-259

www.polirom.ro

Redactor: Ramona Lupu
Coperta: Radu Răileanu
Tehnoredactor: Constantin Mihăescu

Bun de tipar: iulie 2021. Apărut: 2021
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266
700505, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

De ce se vorbeşte atât de puţin despre erupţia de violenţă şi hărţuire sexuală din marile oraşe europene? Nimeni dintre cei aflaţi în poziţii de putere nu vrea să recunoască deschis că problema are legătură cu sosirea a milioane de migranţi – majoritatea bărbaţi tineri – din ţări majoritar musulmane. Ayaan Hirsi Ali prezintă statistici frapante, cauze penale şi mărturii personale pentru a demonstra că, începând cu valul de migraţie din 2014-2015, Europa se confruntă cu o criză a violenţei sexuale. Este o problemă reală pe care, susţine autoarea, Europa – şi întreaga lume – nu o mai poate ignora. Ea explică de ce atâţia tineri musulmani care ajung pe acest continent comit acte de hărţuire şi violenţă sexuală, identificând rădăcinile acesteia în lumea musulmană, de la poligamia instituţionalizată până la lipsa protecţiei juridice şi religioase pentru femei. Însă şi europenii trebuie să-şi reformeze sistemul deficitar, iar americanii trebuie să înveţe din greşelile acestora – altfel apelurile de expulzare a noilor migranţi musulmani din ţările occidentale vor deveni tot mai virulente.

„Prada ne avertizează că, dacă nu ne regândim filosofia pentru protejarea femeilor şi copiilor, riscăm să pierdem unul dintre cele mai valoroase bunuri ale civilizaţiei occidentale: statul de drept."

Henry A. Kissinger

EDITURA POLIROM

ISBN 978-973-46-8530-1

www.polirom.ro

Carte publicată şi în ediţie digitală